

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

مجموعه قوانین و مقررات برگزیده خدمت وظیفه عمومی

مشتمل بر:

قانون خدمت وظیفه عمومی با اصلاحات و الحافات بعدی؛

آیین‌نامه اجرایی قانون خدمت وظیفه عمومی؛

آیین‌نامه اجرایی بخش معافیت تحصیلی؛

آیین‌نامه معاینه و معافیت پزشکی مشمولان خدمت وظیفه عمومی؛

آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۲ قانون خدمت وظیفه عمومی؛

آیین‌نامه اجرایی مواد (۴)، (۴) مکرر و (۵) قانون خدمت وظیفه عمومی؛

برخی قوانین و مقررات کاربردی خدمت وظیفه خدمتی؛

زیرنویس‌های تتفیحی و توضیحی؛

فهرست‌های راهنمای؛

و

معاونت قوانین و مقررات سازمان وظیفه عمومی ناجا

دی ماه ۱۳۹۶

نام کتاب: مجموعه قوانین و مقررات برگزیده خدمت وظیفه عمومی

تهیه و تنظیم: معاونت قوانین و مقررات

کلیه حقوق سازمان وظیفه عمومی ناجا معاونت قوانین و
مقررات محفوظ است

قال اميرالمؤمنين على (ع): ادقو اقلامكم و قاربوا بين سطوركم و احذقوا غنى
فُضْلَكُمْ و اقْصِدُوا قَصْدَ الْمَعْانِي وَ اِيَّاُكُمْ وَ الْاِكْثَارَ فَإِنَّ اَمْوَالَ الْمُسْلِمِينَ لَا تَحْتَمِلُ
الاضرار

نوک قلم‌های خود را تیز پتراشید و خطوط را نزدیک به هم بنویسید، عبارت‌های
اضافی را حذف و اصل سخن را مورد توجه قرار دهید، بپرهیزید از زیاده‌روی و
صرف بیش از حد که اموال مسلمانان تحمل ضرر و زیان ندارد.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعِجْلْ فَرْجَهُمْ

پیشگفتار

دفاع از مرزاها و کیان کشور در برابر هجمه بیگانگان و دشمنان، در میان تمامی مردمان به عنوان امری عقلابی، واجب حتی مقدس شمرده می‌شود. حفظ استقلال همه‌جانبه و تمامیت ارضی کشور در کنار نفی هرگونه سلطنهجویی و سلطنهذیری، از اصول اساسی جمهوری اسلامی ایران در تعامل با دیگر کشورهای دنیا می‌باشد. براین اساس، در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، جایگاه خاصی برای نیروهای مسلح و موضوع امدادگی دفاعی در نظر گرفته شده است، اگر چه راستای این مهم، ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به عنوان دو رکن اصلی پیش‌بینی شده‌اند اما حفظ و حراست از مرزاها امری عمومی دانسته شده؛ چنان‌که در اصل یکصد و پنجاد و بیم قانون اساسی جنین مقرر گردیده است:

«وَاعِدُوا لَهُمْ مَا أَسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تَرْهُونُ بِهِ عُدُوُّ اللَّهِ وَ عُدُوُّكُمْ وَأَخْرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ» دولت موظف است برای همه افراد کشور برنامه و امکانات آموزش نظامی را بر طبق موازین اسلامی فراهم نماید، به طوری که همه افراد همواره توانایی دفاع مسلحانه از کشور و نظام جمهوری اسلامی ایران را داشته باشند، ولی داشتن اسلحه باید با اجازه مقامات رسمی باشد.

بی‌تر دید «خدمت وظیفه عمومی» را باید مهم‌ترین اقدام نهادینه در این راستا ارزیابی نمود که در کشور ما از سابقه و جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. ماده نخست قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳/۰۷/۲۹ چنین اعلام می‌دارد: «دفاع از استقلال و تمامیت ارضی و نظام جمهوری اسلامی ایران و جان و مال و ناموس مردم، وظیفه دینی و ملی هر فرد ایرانی است و در اجرایی این وظیفه کلیه اتباع ذکور دولت جمهوری اسلامی ایران مکلف به انجام خدمت وظیفه عمومی برایر مفترات این قانون می‌باشد و هیچ فرد مشمول خدمت وظیفه عمومی را جز در موارد مصرحة در قانون نمی‌توان از خدمت معاف کرد.»

با توجه به اهمیت موضوع و ضرورت آگاهی شهروندان از احکام قانونی آن، معاونت تدوین، تنفيج و انتشار قوانین و مقررات این معاونت در سال ۱۳۹۰ و در راستای انجام مأموریت‌های محله و با توجه به تغییرات گستردنناشی از تصویب قانون اصلاح قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۰۸/۲۲، مجموعه «قانون خدمت وظیفه عمومی و آینین‌نامه‌های آن» را در قطع پالتویی تهیه و در اختیار مخاطبان محترم قرارداد. مهم‌ترین خلاصه در زمان چاپ مورد اشاره، عدم تصویب آینین‌نامه‌های قانون مطابق با تکالیف و تغییرات پیش‌بینی شده در قانون اصلاحی ۱۳۹۰ بود. اکنون با عنایت به برطرف شدن این نقصه و تصویب تمامی آینین‌نامه‌های اجرایی قانون، مجموعه حاضر با ویژگی‌های کلی مشابه با سایر مجموعه‌های قوانین و مقررات موضوعی منقح تهیه و ارایه گردیده است تا مخاطبان محترم از این مجموعه نیز بنحو لازم و شایسته استفاده ببرند. در استفاده از کتاب حاضر توجه به چند نکته ذیل لازم است:

اول: این مجموعه علاوه بر قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳/۰۷/۲۹ با اصلاحات و الحاقات بعدی و این‌نامه‌ای اجرایی آن، مشتمل بر مهمترین قوانین و مقررات مربوط که بالاحاظ جنبه اهمیت و کاربردی بودن آن انتخاب گردیده نیز می‌باشد. لذا مجموعه در دو بخش کلی «قانون خدمت وظیفه و آین‌نامه‌های آن» و «قوانين و مقررات مرتبط» تدوین شده است.

دوم: با توجه به عدم انتشار برخی از مقررات مربوطه در روزنامه رسمی کشور، در راستای تکمیلی اثر، از برخی انتشارات داخلی نیروهای مسلح همانند «ماهنهام فرهنگ سر بازی» استفاده گردیده که در این موارد اندک، مراتب مورد تصریح قرار گرفته است.

سوم: برای این‌که وظیفه روشن‌گری در تهیه این مجموعه و مجموعه‌های دیگر تا حد امکان به صورت کامل اجرا گردد. در مواردی که بیان نظر تنقیحی معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات در خصوص قانون و یا مقرر خاصی ضرورت داشته باشد، نظر مذکور با درج نشان و علامت اختصاری معاونت مذکور^۱ در پاورقی آمده است.

امید است مخاطبان محترم ضمن بهره‌مندی از این اثر^۲، با ارایه نظر، پیشنهاد و انتقاد خود ما را در ارتقای کیفی مجموعه‌های بعدی راهنمایی و یاور باشند.^۳

- ۱- م.ت.ب.ق.م معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی ریاست جمهوری.
- ۲- تمامی قوانین و مقررات مربوط در سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران در اختیار شهروندان می‌باشد. این سامانه علاوه بر سایت اینترنتی دولت برای دستگاه‌های اجرایی، از طریق نشانی ذیل، قابل دسترسی رایگان برای عموم مردم و علاقمندان است: WWW.dotic.ir
- ۳- نظر، انتقاد و پیشنهاد خود را به نشانی: تهران- خیابان ولی عصر (عج) قبل از نقاطه جمهوری اسلامی، شماره ۱۱۵۸ معاونت تدوین و تنقیح و انتشار قوانین و مقررات - کدپستی ۱۳۱۶۷۶۷۴۵۱ یا نشانی اینترنتی ttgh@govir.ir ارسال فرمایید. در ضمن دورنگار ۰۰۹۸-۰۲۱-۶۶۴۹۲۷۰۷ و تلفن ۰۶۴۴۵۵۱۱-۲۱-۰۰۹۸ نیز آمده دریافت و استماع نظرات علاقمندان و صاحب‌نظران می‌باشد.

فهرست

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
۵	پیشگفتار
	فهرست قوانین و مقررات بهترتب درج در مجموعه
	فهرست تاریخی قوانین و مقررات
	بخش اول: قانون خدمت وظیفه عمومی و آییننامه‌های آن
	فصل اول: قانون خدمت وظیفه عمومی با اصلاحات و الحالات بعدی
	فصل دوم: آییننامه‌های قانون خدمت وظیفه عمومی
	بخش دوم: قوانین و مقررات مرتبط
	فصل اول: قوانین و مقررات
	فصل دوم: مقررات مرتبط

فهرست قوانین و مقررات (بهترتب درج در مجموعه)

ردیف	عنوان	صفحه	تاریخ تصویب
۱	قانون خدمت وظیفه عمومی و آییننامه‌های آن		بخش اول: قانون خدمت وظیفه عمومی با اصلاحات و الحالات
۲	قانون خدمت وظیفه عمومی با اصلاحات و الحالات بعدی	۱۳۶۳/۰۷/۲۹	بخش دوم: قانون خدمت وظیفه عمومی با اصلاحات و الحالات
۳	از قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی	۱۳۹۰/۰۸/۲۲	قانون الحاق ماده به قانون خدمت وظیفه عمومی

۱- در فهرست حاضر به درج قوانین و مقررات مندرج در «متن» مجموعه اکتفا شده است؛
برای ملاحظه قوانین و مقررات مندرج در زیرنویس‌ها به فهرست تاریخی قوانین و مقررات مراجعه
شود.

فصل دوم: آییننامه‌های قانون خدمت وظیفه عمومی

۱	آییننامه اجرایی قانون خدمت وظیفه عمومی ۱۳۹۱/۰۹/۲۲
۲	آییننامه اجرایی ماده ۱۱۲ قانون خدمت وظیفه عمومی ۱۳۶۵/۰۷/۱۶
۳	آییننامه اجرایی مواد (۴۴)، (۴۴) مکرر و (۴۵) قانون خدمت وظیفه عمومی ۱۳۹۱/۰۴/۰۲
۴	آییننامه اجرایی معافیت تحصیلی ۱۳۹۲/۰۸/۲۹
۵	آییننامه معاینه و معافیت پزشکی مشمولان خدمت وظیفه عمومی ۱۳۹۳/۰۲/۲۱

آییننامه اجرایی موضوع فصل هشتم قانون اصلاح خدمت وظیفه عمومی مصوب سال ۱۳۹۰ (استفاده دستگاه‌های غیر نظامی از خدمات کارکنان وظیفه)

۱	این آییننامه به استناد ماده (۷۶) قانون خدمت وظیفه عمومی ۱۳۹۰/۰۸/۲۲
---	---

بخش دوم: قوانین و مقررات مرتبط

فصل اول: قوانین مرتبط

۱	قانون بیمه عمر و حوادث پرسنل نیروهای مسلح، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمان‌های تابعه یا وابسته به آنها ۱۳۳۵/۰۸/۲۷
۲	از قانون تأمین اجتماعی ۱۳۵۴/۰۴/۰۳
۳	لایحه قانونی معافیت فارغ‌التحصیلان مراکز تربیت معلم از خدمت زیر پرچم ۱۳۵۸/۰۲/۲۷
۴	لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی ۱۳۵۸/۰۹/۲۴
۵	از قانون نحوه استفاده از خانه‌های سازمانی ارتش جمهوری اسلامی ایران ۱۳۶۲/۰۵/۲۸
۶	قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی کشور ۱۳۶۵/۰۳/۰۱
۷	قانون نحوه کمک به خانواده‌های مشمولینی که با اعزام مشمول، قدرت اداره معاش خود را از دست می‌دهند ۱۳۶۶/۰۶/۰۳
۸	از قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران ۱۳۶۶/۰۷/۰۷
۹	قانون احتساب خدمت در جبهه افراد جزو خدمت دوره ضرورت ۱۳۶۶/۰۷/۲۶
۱۰	از قانون حمایت از آزادگان (اسرای آزاد شده) بعد از ورود به کشور ۱۳۶۸/۰۹/۱۳

		قانون معافیت بهداشت کاران دهان و نندان و بهداران (تکنیسین‌های بهداشت و مبارزه با بیماری‌ها) از انجام خدمت وظیفه عمومی	۱۱
	۱۳۶۹/۰۷/۲۵	قانون معلمان، پزشکان و پیراپزشکان وظیفه	۱۲
	۱۳۷۰/۰۷/۲۱	از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	۱۳
	۱۳۷۲/۰۲/۱۴	قانون اجازه تردد فارغ‌التحصیلان فوق‌لیسانس و بالاتر و متخصصان ایرانی مقیم خارج از کشور بدون بررسی وضعیت خدمت وظیفه عمومی	۱۴
	۱۳۷۲/۰۲/۲۱	قانون اجازه ادامه تحصیل در مقاطع تحصیلی بالاتر به مشمولان قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور (اعم از دولتی و غیردولتی)	۱۵
	۱۳۷۳/۱۱/۹	قانون گذرانیدن مدت خدمت وظیفه فارغ‌التحصیلان دانشکده علوم قضایی در محاکم قضایی کشور	۱۶
	۱۳۷۵/۰۲/۲۳	قانون استخدام روحانیون و طلاب علوم دینی در وزارت آموزش و پرورش با استفاده از معافیت تحصیلی	۱۷
	۱۳۷۶/۰۸/۰۶	قانون نحوه تشکیل پیام‌آوران بهداشت	۱۸
	۱۳۷۶/۵/۲۱	قانون استفاده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از مشمولان خدمت وظیفه عمومی در زمان صلح	۱۹
	۱۳۷۶/۱۲/۱۳	قانون سرباز قهرمان	۲۰
	۱۳۷۸/۱۲/۳	قانون احتساب قسمتی از خدمت اعضای بسیج نیروی مقاومت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به عنوان خدمت دوره ضرورت	۲۱
	۱۳۸۰/۳/۲۳	قانون صدور مجوز کارت معافیت از خدمت برای متهدهین خدمت فاقد ردیف حقوقی استخدامی در وزارت آموزش و پرورش	۲۲
	۱۳۸۲/۱۲/۲۰	از قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	۲۳
	۱۳۸۴/۹/۲۷	از قانون تسهیل ازدواج جوانان	۲۴
	۱۳۸۹/۱۰/۲۵	از قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۰-۱۳۹۴)	۲۵
	۱۳۹۲/۱۲/۴	از قانون آیین دادرسی کفری	۲۶
	۱۳۹۳/۱۲/۲۴	از قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور	۲۷

۱	آیین‌نامه اجرایی لایحه قانونی مصوب ۱۳۵۸/۲/۲۷ شورای انقلاب اسلامی راجع به معافیت فارغ‌التحصیلان مراکز تربیت معلم از خدمت زیر پرچم	۱۳۵۸/۰۵/۶
۲	آیین‌نامه اجرایی لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی	۱۳۵۹/۰۷/۱۶
۳	آیین‌نامه اجرایی قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور	۱۳۶۵/۹/۲۲
۴	آیین‌نامه اجرایی قانون نحوه کمک به خانواده‌های مشمولینی که با اعزام مشمول قدرت اداره معاش خود را از دست می‌دهند مصوب سوم شهریورماه ۱۳۶۶ مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۷/۱/۲۴
۵	آیین‌نامه اجرایی احتساب خدمت در جبهه افراد جزو خدمت دوره ضرورت	۱۳۶۷/۰۲/۷
۶	آیین‌نامه اجرایی نحوه انجام خدمت مشمولان وظیفه در وزارت آموزش و پرورش و نهضت سوادآموزی موضوع قانون معلمان، پزشکان و پیراپزشکان وظیفه	۱۳۷۰/۳/۸
۷	آیین‌نامه اجرایی قانون گزارانیدن مدت خدمت وظیفه فارغ‌التحصیلان دانشکده علوم قضایی در محاكم قضایی کشور	۱۳۷۵/۳/۱۶
۸	آیین‌نامه اجرایی قانون نحوه تشکیل پیام‌آوران بهداشت	۱۳۷۶/۱/۲۰
۹	آیین‌نامه اجرایی قانون استخدام روحانیون و طلاب علوم دینی در وزارت آموزش و پرورش با استفاده از معافیت تحصیلی	۱۳۷۶/۲/۳۱
۱۰	آیین‌نامه اجرایی قانون اصلاح قانون معلمان، پزشکان و پیراپزشکان وظیفه	۱۳۸۰/۳/۲
۱۱	آیین‌نامه اجرایی قانون احتساب قسمتی از خدمت اعضای بسیج نیروی مقاومت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به عنوان خدمت دوره ضرورت	۱۳۸۰/۶/۱۱

۱۲	آینین‌نامه اجرایی قانون صدور مجوز کارت معافیت از خدمت برای متعهدین خدمت فاقد ردیف حقوقی استخدامی در وزارت آموزش و پرورش	۱۳۸۱/۶/۲۴
۱۳	آینین‌نامه اجرایی قانون استفاده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پژوهشی از مشمولان خدمت وظیفه عمومی در زمان صلح	۱۳۸۲/۰۴/۱۵
۱۴	آینین‌نامه اجرایی قانون اصلاح تبصره ماده (۱۴) قانون کار و الحق یک تبصره به آن	۱۳۸۴/۰۴/۰۸
۱۵	آینین‌نامه چگونگی ارایه خدمات درمانی به کارکنان وظیفه و عائله تحت تکفل آن‌ها	۱۳۸۴/۰۴/۰۸
۱۶	آینین‌نامه اجرایی قانون اصلاح قانون سرباز قهرمان مصوبه ۱۳۹۱/۱۰/۰۳	۱۳۹۲/۱۰/۱۶

فهرست تاریخی قوانین و مقررات

ردیف	عنوان	تاریخ تصویب	صفحه
قانون اساسی			
۱	از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (زیرنویس)	۱۳۸۵/۹/۱۲	
قوانین			
۱	از قانون مدنی (زیرنویس)	۱۳۰۷/۲/۱۸	
۲	از قانون امور حسابی (زیرنویس)	۱۳۱۹/۴/۲	
۳	قانون بیمه عمر و حوادث پرسنل نیروهای مسلح، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمان‌های تابعه یا وابسته به آن‌ها	۱۳۳۵/۸/۲۷	
۴	از قانون گذرنامه (زیرنویس)	۱۳۵۱/۱۲/۱۰	
۵	لایحه قانونی معافیت فارغ‌التحصیلان مراکز تربیت معلم از خدمت زیر پرچم	۱۳۵۸/۲/۲۷	
۶	لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی	۱۳۵۸/۹/۲۴	
۷	از قانون نحوه استفاده از خانه‌های سازمانی ارتش جمهوری اسلامی ایران	۱۳۶۳/۵/۲۸	
۸	قانون خدمت وظیفه عمومی باصلاحات و الحالات بعدی	۱۳۶۳/۷/۲۹	
۹	از قانون اعزام دانشجو به خارج از کشور (زیرنویس)	۱۳۶۴/۱/۲۵	
۱۰	قانون الحق مودی به قانون خدمت وظیفه عمومی (زیرنویس)	۱۳۶۵/۱/۲۶	

	۱۳۶۵/۳/۱	قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور	۱۱
	۱۳۶۵/۳/۱	قانون نحوه کمک به خانواده‌های مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور	۱۲
	۱۳۶۶/۶/۳	قانون نحوه کمک به خانواده‌های مشمولینی که با اعزام مشمول، قدرت اداره معاش خود را از دست می‌دهند	۱۳
	۱۳۶۶/۶/۱	از قانون محاسبات عمومی کشور (زیرنویس)	۱۴
	۱۳۶۶/۷/۲۶	قانون اختساب خدمت در جبهه افراد جزو خدمت دوره ضرورت	۱۵
	۱۳۹۹/۹/۱	قانون الحق ماده‌ای به قانون خدمت وظیفه عمومی	۱۶
	۱۳۶۶/۱۲/۳	از قانون مالیات‌های مستقیم (زیرنویس)	۱۷
	۱۳۶۷/۱۱/۲	قانون حفظ اعتبار اسناد سجلی و جلوگیری از تزلزل آنها (زیرنویس)	۱۸
	۱۳۶۸/۹/۱۳	از قانون حمایت از ازادگان (اسرای آزاد شده) بعد از ورود به کشور	۱۹
	۱۳۶۹/۲/۱۶	قانون معافیت بهداشتکاران دهان و دندان و بهداران (تکنیسین‌های بهداشت و مبارزه با بیماری‌ها) از انجام خدمت وظیفه عمومی	۲۰
	۱۳۶۹/۳/۸	از قانون متعهدین خدمت به وزارت آموزش و پرورش (زیرنویس)	۲۱
	۱۳۶۹/۷/۲۵	قانون معلمان، پژوهشکار و پیراپزشکان وظیفه	۲۲
	۱۳۶۹/۸/۲۹	از قانون کار (زیرنویس)	۲۳
	۱۳۷۰/۷/۲۱	از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	۲۴
	۱۳۷۰/۸/۲۸	تفصیر قانونی مواد ۳۱ و ۳۳ قانون خدمت وظیفه عمومی (زیرنویس)	۲۵
	۱۳۷۰/۱۰/۴	قانون لزوم استفاده دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی شاهد از تسهیلات مقرر در قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور مصوب ۱۳۶۵/۳/۱ (زیرنویس)	۲۶
	۱۳۷۲/۲/۱۴	قانون اجازه تردد فارغ‌التحصیلان فوق‌لیانس و بالاتر و متخصصان ایرانی مقیم خارج از کشور بدون بررسی وضعیت خدمت وظیفه عمومی	۲۷
	۱۳۷۲/۲/۲۱	قانون اجازه ادامه تحصیل در مقاطع تحصیلی بالاتر به مشمولان قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور (اعم از دولتی، و غیر دولتی)،	۲۸

۲۹	قانون گذرانیدن مدت خدمت وظیفه فارغ‌التحصیلان دانشکده علوم قضایی در محاکم قضایی کشور	۱۳۷۳/۱۱/۹
۳۰	قانون استخدام روحانیون و طلاب علوم دینی در وزارت آموزش و پرورش با استفاده از معافیت تحصیلی	۱۳۷۵/۲/۲۳
۳۱	قانون نحوه تشکیل پیام‌آران بهداشت	۱۳۷۵/۸/۶
۳۲	قانون اعتبار گواهی بنیاد شهید انقلاب اسلامی در خصوص صدور حکم موت فرضی غاییان مفقودالاثر انقلاب اسلامی و دفاع مقدس در محالک صالح (زیرنویس)	۱۳۷۶/۱/۲۰
۳۳	قانون استفاده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از مشمولان خدمت وظیفه عمومی در زمان صلح	۱۳۷۶/۵/۲۱
۳۴	قانون سرباز قهرمان	۱۳۷۶/۱۲/۱۳
۳۵	قانون عدم منوعیت استخدام دارندگان معافیت پزشکی (زیرنویس)	۱۳۷۷/۲/۲۳
۳۶	قانون اعطای تسهیلات مربوط به آزادگان به آن دسته از افراد که تا قبل از پیروزی انقلاب اسلامی محکومیت سیاسی داشته‌اند (زیرنویس)	۱۳۷۷/۲/۳۰
۳۷	قانون احتساب قسمتی از خدمت اعضا بسیج نیروی مقاومت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به عنوان خدمت دوره ضرورت	۱۳۷۸/۱۲/۳
۳۸	قانون صدور مجوز کارت معافیت از خدمت برای متهدین خدمت فاقد ردیف حقوقی استخدامی در وزارت آموزش و پرورش	۱۳۸۰/۳/۲۳
۳۹	از قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری (زیرنویس)	۱۳۸۱/۱/۱۸
۴۰	از قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۸۲/۱۲/۲۰
۴۱	از قانون جامع حمایت از حقوق معلولان (زیرنویس)	۱۳۸۳/۲/۱۶
۴۲	از قانون تسهیل ازدواج جوانان	۱۳۸۴/۹/۲۷
۴۳	از قانون مدیریت خدمات کشوری (زیرنویس)	۱۳۸۶/۷/۸
۴۴	از قانون اصلاح اختیارات سازمان بسیج سازندگی نیروی مقاومت بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (زیرنویس)	۱۳۸۶/۱۱/۲
۴۵	از قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۰-۱۳۹۴)	۱۳۸۹/۱۰/۲۵

	۱۳۹۰/۸/۲۲	از قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی	۴۶
	۱۳۹۱/۱۰/۲	از قانون جامع خدماترسانی به ایثارگران (زیرنویس)	۴۷
	۱۳۹۲/۶/۱۰	از قانون سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور (زیرنویس)	۴۸
	۱۳۹۳/۱۲/۴	از قانون آبین دادرسی کفری	۴۹
	۱۳۹۳/۱۲/۲۴	از قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور	۵۰
مقررات			
	۱۳۸۵/۵/۶	آیین‌نامه اجرایی لایحه قانونی مصوب ۱۳۵۸/۲/۲۷ شورای انقلاب اسلامی راجع به معافیت فارغ‌التحصیلان مراکز تربیت معلم از خدمت زیر پرچم	۱
	۱۳۵۹/۷/۱۶	آیین‌نامه اجرایی لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی	۲
	۱۳۶۵/۷/۱۶	آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۲ قانون خدمت وظیفه عمومی	۳
	۱۳۶۵/۹/۲۳	آیین‌نامه اجرایی قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور	۴
	۱۳۶۷/۲/۷	آیین‌نامه اجرایی قانون احتساب خدمت در جهه افراد جزو خدمت دوره ضرورت	۵
	۱۳۶۹/۹/۲۵	از آیین‌نامه اجرایی قانون متعهدین خدمت به وزارت آموزش و پرورش (زیرنویس)	۶
	۱۳۶۹/۱۲/۱۹	از آیین‌نامه تقویت بنیه علمی داوطبلان مناطق محروم کشور برای ورود به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی (زیرنویس)	۷
	۱۳۸۰/۳/۸	آیین‌نامه اجرایی نحوه انجام خدمت مشمولان وظیفه در وزارت آموزش و پرورش و نهضت سوادآموزی موضوع قانون معلمان پزشکان و پیراپزشکان وظیفه	۸
	۱۳۷۵/۳/۱۶	آیین‌نامه اجرایی قانون گزاراندن مدت خدمت وظیفه فارغ‌التحصیلان دانشکده علوم قضایی در محاکم قضایی کشور	۹
	۱۳۷۶/۱/۲۰	آیین‌نامه اجرایی قانون نحوه تشکیل پیام‌آوران بهداشت	۱۰

		از آینین‌نامه اجرایی قانون استخدام روحانیان و طلاب علوم دینی در وزارت آموزش و پرورش با استفاده از معافیت تحصیلی	۱۱
	۱۳۸۰/۳/۲	آینین‌نامه اجرایی قانون اصلاح قانون معلمان، پزشکان و پیراپزشکان وظیفه	۱۲
	۱۳۸۰/۶/۱۱	آینین‌نامه اجرایی قانون احتساب قسمتی از خدمات اعضا بسیج نیروی مقاومت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به عنوان خدمت دوره ضرورت	۱۳
	۱۳۸۱/۶/۲۴	آینین‌نامه اجرایی قانون صدور مجوز کارت معافیت از خدمت برای متعهدین خدمت فاقد ردیف حقوقی استخدامی در وزارت آموزش و پرورش	۱۴
	۱۳۸۲/۴/۱۵	آینین‌نامه اجرایی قانون استفاده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از مشمولان خدمت وظیفه عمومی در زمان صلح	۱۵
	۱۳۸۶/۱۰/۲۲	دستور العمل نحوه بازپرداخت وام‌های صندوق رفاه دانشجویان (زیرنویس)	۱۶
	۱۳۸۸/۹/۲۲	از آینین‌نامه اجرایی درصد جانبازی	۱۷
	۱۳۹۱/۴/۲	آینین‌نامه اجرایی مواد (۴۴)، (۴۴) مکرر و (۴۵) قانون خدمت وظیفه عمومی	۱۸
	۱۳۹۱/۸/۷	از آینین‌نامه اجرایی تبصره (۱) ماده (۶۴) قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (زیرنویس)	۱۹
	۱۳۹۱/۹/۲۲	آینین‌نامه اجرایی قانون خدمت وظیفه عمومی	۲۰
	۱۳۹۲/۸/۲۹	آینین‌نامه اجرایی معافیت تحصیلی	۲۱
	۱۳۹۲/۱۰/۱۶	آینین‌نامه اجرایی قانون اصلاح قانون سرباز قهرمان مصوبه ۱۳۹۱/۱۰/۳	۲۲
	۱۳۹۳/۲/۲۱	آینین‌نامه معاینه و معافیت پزشکی مشمولان خدمت وظیفه عمومی	۲۳
مصطفویه شورای عالی انقلاب فرهنگی			
	۱۳۷۷/۲/۲۲	از سیاست‌های حمایت و هدایت استعدادهای درخشان (زیرنویس)	۱

تصویب‌نامه

	۱۳۹۱/۹/۸	اتخاذ تضمیماتی در خصوص فرآگیری واحد درسی آشنایی با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در آموزش‌های عمومی ختم مقدس سربازی (زیرنویس)	۱
بخشناه			
	۱۳۸۴/۳/۱۹	بخشناه شماره ۱/۸۴/۳۲۹۴ رییس قوه قضائیه به مراجع قضایی سراسر کشور	۱
آرای وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور (مندرج در زیرنویس‌ها)			
	۱۳۵۳/۱۰/۴	شماره ۹۱	۱
	۱۳۵۳/۱۰/۴	شماره ۹۲	۲
آرای حیات عمومی دیوان عدالت اداری (مندرج در زیرنویس‌ها)			
	۱۳۷۹/۹/۲۰	۲۷۲ رای وحدت رویه شماره	۱
	۱۳۸۶/۱۰/۲	۱۱۳۰ رای وحدت رویه شماره	۲
	۱۳۸۶/۱۱/۲۸	۱۳۹۷، ۱۳۹۸ رای شماره	۳
	۱۳۹۴/۲/۴	۳۸ رای شماره	۴
نظرات اداره کل حقوقی قوه قضائیه (مندرج در زیرنویس‌ها)			
	۱۳۶۳/۲/۱	۷/۶۱۳	۱
	۱۳۶۴/۸/۲۰	۷/۳۱۳۷	۲
	۱۳۶۷/۲/۲۲	۷/۱۳۳۹	۳
	۱۳۷۳/۲/۱۸	۷/۸۷۰	۴
	۱۳۷۴/۴/۱۰	۷/۸۰۷	۵
	۱۳۷۷/۱۰/۱۵	۷/۷۷۱۱	۶
	۱۳۷۹/۹/۵	۷/۴۲۵۷	۷
	۱۳۸۷/۷/۱۱	۷/۲۱۴۵	۸
	۱۳۹۱/۲/۳	۷/۱۵۷	۹
	۱۳۹۲/۲/۲۴	۷/۳۳۷	۱۰

بخش اول - قانون خدمت وظیفه عمومی و آییننامه‌های آن

فصل اول

قانون خدمت وظیفه عمومی

مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹ با اصلاحات و الحاقات بعدی^(۱)

فصل اول - کلیات

ماده ۱ — دفاع از استقلال و تمامیت ارضی و نظام جمهوری اسلامی ایران و جان و مال و ناموس مردم، وظیفه دینی و ملی هر فرد ایرانی است و در اجرای این وظیفه کلیه اتباع نذکور دولت جمهوری اسلامی ایران^(۲) مکلف به انجام خدمت

۱ - آخرین اصلاحات و الحاقات این قانون به موجب «قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی» مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ ایجاد شده است. مواد ۱ تا ۴۹ قانون اخیر الذکر ناظر بر «اصلاح» برخی مواد قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳ یا «الحاق» برخی مواد به آن با تغیین نحوه الحق می‌باشد که در متن قانون مصوب ۱۳۶۳ اعمال گردیده؛ اما مواد ۵۰ تا ۵۳ قانون اصلاحی ناظر بر «الحاق» موادی به قانون مصوب ۱۳۶۳ بدون اعلام نحوه الحق است لذا نسبت به درج این مواد پس از قانون مصوب ۱۳۶۳ اقدام شده است. همچنین نظر به اهمیت آگاهی از متن مواد قانونی پیش از اعمال اصلاحات اخیر و برخی کاربردهای اجرایی آن، نسبت به درج مواد ساقی (با آخرین اصلاحات آنها تا پیش از قانون اصلاحی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲) در زیرنویس‌ها مبادرت شده است.

۲ - از قانون مدنی مصوب ۱۳۰۷/۲/۱۸ - در خصوص تابعیت به شرح ذیل ملاحظه شود:

ماده ۹۷۶ - اشخاص ذیل تبعه ایران محسوب می‌شوند :

۱ - کلیه ساکنین ایران باستانی اشخاصی که تبعیت خارجی آنها مسلم باشد تبعیت خارجی کسانی مسلم است که مدارک تابعیت آنها مورد اعتراض دولت ایران نباشد.

۲ - کسانی که پدر آن‌ها ایرانی است اعم از اینکه در ایران یا در خارجه متولد شده باشند.

۳ - کسانی که در ایران متولد شده و پدر و مادر آنان غیر معلوم باشد.

۴ - کسانی که در ایران از پدر و مادر خارجی که یکی از آنها در ایران متولد شده بوجود آمده اند.

۵ - کسانی که در ایران از پدری که تبعه خارجه است بوجود آمده و بلافصله پس از رسیدن بسن هیجده سال تمام لااقل ۱ سال دیگر در ایران اقامت گرده [کرده] باشند و الا

وظیفه عمومی برابر مقررات این قانون می‌باشد و هیچ فرد مشمول خدمت وظیفه عمومی را جز در موارد مصرحه در این قانون نمی‌توان از خدمت معاف کرد.

قوول شدن آها بتابعیت ایران بر طبق مقرراتی خواهد بود که مطابق قانون برای تحصیل تابعیت ایران مقرر است.

۶ - هر زن تبعه خارجی که شوهر ایرانی اختیار کند.

۷ - هر تبعه خارجی که تابعیت ایران را تحصیل کرده باشد.

تبصره - اطفال متولد از نمایندگان [نمایندگان] سیاسی و قضوی خارجه مشمول فقره ۴ و ۵ خواهند بود.

ماده ۹۷۷ - (اصلاحی ۱۳۴۸/۱۱/۲۷)

بند الف - هر گاه اشخاص مذکور در بند ۴ ماده ۹۷۶ پس از رسیدن بسن ۱۸ سال تمام بخواهند تابعیت پدر خود را قبول کنند باید ظرف یکسال درخواست کتبی بضمیمه تصدیق دولت متنوع پرداشان دایر باینکه آنها را تبعه خود خواهد شناخت بوزارت امور خارجه تسليم نمایند.

بند ب - هر گاه اشخاص مذکور در بند ۵ ماده ۹۷۶ پس از رسیدن بسن ۱۸ سال تمام بخواهند بتابعیت پدر خود باقی بمانند باید ظرف یک سال درخواست کتبی بضمیمه تصدیق دولت متنوع پرداشان دایر باینکه آنها را تبعه خود خواهد شناخت بوزارت امور خارجه تسليم نمایند.

ماده ۹۷۸ - نسبت باطفالی که در ایران از اتباع دولی متولد شده اند که در مملکت متنوع آنها اطفال متولد از اتباع ایرانی را بموجب مقررات تبعه خود محسوب داشته و رجوع آنها را بتابعیت ایران منوط باجازه می‌کنند معامله متقابله خواهد شد.

ماده ۹۷۹ - اشخاصی که دارای شرایط ذیل باشند میتوانند تابعیت ایران را تحصیل کنند:

۱ - بسن هیجده سال تمام رسیده باشند.

۲ - ۵ سال اعم از متولی یا متنابو در ایران ساکن بوده باشند.

۳ - فراری از خدمت نظامی نباشند.

۴ - در هیچ مملکتی به جنحه مهم یا جنایت غیر سیاسی محکوم نشده باشند.

در مورد فقره دوم این ماده مدت اقامت در خارجه برای خدمت دولت ایران در حکم اقامت در خاک ایران است.

ماده ۹۸۸ - اتباع ایران نمیتوانند تبعیت خود را ترک گنند [کنند] مگر بشرایط ذیل:

۱ - بسن ۲۵ سال تمام رسیده باشند.

۲ - هیئت وزراء خروج از تابعیت آنان را اجازه دهد

۳ - قبل اتعهد نمایند که در ظرف یکسال از تاریخ ترک تابعیت حقوق خود را بر اموال

غیر منقول که در ایران دارا می‌باشد و یا ممکن است بالوراشه دارا شوند ولو قوانین

ایران اجازه تملک آن را باتباع [به اتباع] خارجه بدهد بنحوی از انحصار باتباع ایرانی منتقل کنند زوجه و اطفال کسی که بر طبق این ماده ترک تابعیت می‌نمایند اعم از اینکه اطفال

مزبور صغیر یا کبیر باشند از تبعیت ایرانی خارج نمیگردد مگر اینکه اجازه هیئت وزراء شامل آنها هم باشد.

۴ - خدمت تحت السلاح خد، اتحاد داده باشند

تبصره ۱ — با توجه به اصل ۱۵۱ قانون اساسی^(۱) واحد بسیج مستضعفین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی موظف است در اسرع وقت امکانات آموزش نظامی اتباع اثاث دولت جمهوری اسلامی ایران را با رعایت کلیه موازین شرعی فراهم نماید. این آموزش برای اثاث الزامی نیست.

تبصره ۲ (اصلاحي ۱۳۶۶/۸/۳) — به موجب ماده ۵ قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۱/۲۲ نسخ شده است.^(۲)

ماده ۱ مكرر (الحافي ۱۳۹۰/۸/۲۲) — در این قانون عبارت اختصاری به شرح

زیر جایگزین عنوانین کامل آنها می‌گردد:

۱ - فرماندهی کل : مقام معظم فرماندهی کل قوا.

۲ - ستادکل : ستادکل نیروهای مسلح.

۳ - نیروهای مسلح : ستاد کل نیروهای مسلح، ارتش جمهوری اسلامی ایران، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و سازمان‌های وابسته، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمان‌های تابعه.

۴ - ارتش : ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۵ - سپاه : سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

۱ - اصل ۱۵۱ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۸/۹/۱۲ : به حکم آیه کریمه «وَأَعُذُّوا لَهُمْ مَا أَسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَذَّوَ اللَّهُ وَعَذَّوْكُمْ وَآخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ» دولت موظف است برای همه افراد کشور برنامه و امکانات آموزش نظامی را بر طبق موازین اسلامی فراهم نماید، به طوری که همه افراد همواره توانایی دفاع مسلحانه از کشور و نظام جمهوری اسلامی ایران را داشته باشند، ولی داشتن اسلحه باید با اجازه مقامات رسمی باشد.

۲ - **تبصره ۲ (اصلاحي ۱۳۶۶/۸/۳)** — وزارت آموزش و پرورش موظف است با همکاری واحد بسیج مستضعفین سپاه پاسداران آموزش‌هایی را که زمینه‌ساز آمادگی دفاعی است طبق موازین اسلامی در برنامه‌های آموزش مقاطع تحصیلی راهنمایی و دبیرستان پیش‌بینی نماید. معلمان واحد شرایط در امر آموزش نظامی دانش‌آموزان اولویت دارند. این آموزش الزامی برای دختران در زمینه‌های دفاع غیرنظامی خواهد بود.

آینین‌نامه اجرایی این تبصره حداقل ظرف مدت ۳ ماه توسط وزارتین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و آموزش و پرورش تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

*۱ - قبل از اصلاح، تبصره ۲ مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹ به شرح زیر می‌باشد:

تبصره ۲ — وزارت آموزش و پرورش موظف است با همکاری نیروهای مسلح آموزش‌هایی را که زمینه‌ساز آمادگی دفاعی است طبق موازین اسلامی در برنامه‌های آموزشی مقاطع تحصیلی راهنمایی و دبیرستان پیش‌بینی نماید این آموزش برای دختران تنها در زمینه‌های دفاع غیرنظامی خواهد بود.

- ۶ - وزارت دفاع : وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح.
- ۷ - وزارت علوم : وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.
- ۸ - وزارت بهداشت : وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.
- ۹ - سازمان : سازمان وظیفه عمومی.
- ۱۰ — کارکنان وظیفه : افسران وظیفه، درجهداران وظیفه و سربازان عادی وظیفه.

ماده ۲ (اصلاحتی ۱۳۹۰/۸/۲۲)^(۱) - هر فرد ذکور ایرانی در ماهی که طی آن ماه به سن هجده سال تمام می‌رسد، مشمول مقررات خدمت وظیفه عمومی است.

تبصره (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — مشمول کسی است که در شمول قانون خدمت وظیفه عمومی قرار گیرد.

ماده ۳ — سن مشمولان و افراد تحت تکفل از لحاظ خدمت وظیفه و یا معافیت از آن تابع مندرجات اولیه اولین شناسنامه بوده و هرگونه تغییری که بعداً به عمل آمده باشد از لحاظ وظیفه عمومی معتبر نخواهد بود. ^(۲)

تبصره (اصلاحتی ۱۳۹۰/۸/۲۲)^(۴) — تغییر سن بر مبنای ماده واحد قانون حفظ

۱ — **ماده ۲ سابق** — هر فرد ذکور ایرانی از اول فروردین ماه سالی که طی آن سال وارد سن ۱۹ سالگی می‌شود مشمول مقررات خدمت وظیفه عمومی خواهد شد.

۲ — **نظریه ۷/۱۳۳۹ ۷/۱۳۶۷/۲/۲۲** - **۱.ح.ق:** مواردی که دادگاهها با رسیدگی احرار می‌کنند که شناسنامه مورد استفاده متقاضی متعلق به دیگری بوده که فوت شده است و یا این شناسنامه به استفاده کننده تعلق ندارد از شمول ماده ۳ قانون نظام وظیفه عمومی خارج است و بر طبق احکام صادره باید عمل شود.

۳ — **رأی وحدت رویه ۲۷۲ ۱۳۷۹/۹/۲۰** - **هیأت عمومی دیوان عدالت اداری:** نظر به اینکه حکم مقرر در ماده ۳ قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹ مصراحت در عدم تاثیر تغییر تاریخ تولد مشمولین خدمت وظیفه عمومی است و تعیین آن به اصلاحات و تغییرات سایر مندرجات شناسنامه براساس احکام قطعی و لازم‌الاجرا مراجع قضایی جواز قانونی ندارد. بنابراین دادنامه شماره (۶۰۶) مورخ ۱۳۷۸/۵/۱۱ شعبه اول تجدیدنظر که متضمن این معنی است موافق اصول و موازین قانونی تشخیص می‌گردد. این رأی مطابق قسمت اخیر ماده ۲۰ قانون دیوان عدالت اداری برای شعب دیوان و سایر مراجع مربوط در موارد مشابه لازم‌الاتباع است.

۴ — **تبصره سابق** — در صورتی که اختلاف بین سن واقعی مشمول (طبق نظریه شورای پزشکی مندرج در تبصره ۱ ماده ۴ این قانون) و سن مندرج در شناسنامه اولیه بیش از ۵ سال باشد، طبق نظر شورای پزشکی، عمل خواهد شد.

اعتبار اسناد سجلی و جلوگیری از تزلزل آنها مصوب ۱۳۶۷/۱۱/۲^(۱)، فقط درباره خود مشمولین معتبر است

ماده ۴ — خدمت وظیفه عمومی ۳۰ سال است و مراحل آن برای کلیه مشمولان به شرح زیراست:

الف (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — مدت خدمت دوره ضرورت (۲۴) ماه است^(۲) و در صورتی که مشمولان مازاد و یا کمتر از تعداد مورد نیاز باشد ستادکل با کسب اجازه از فرماندهی کل آن را به کمتر یا بیشتر از مدت دوره ضرورت تغییر می‌دهد.^(۳)

ب - دوره احتیاط ۸ سال.

ج - دوره ذخیره اول ۱۰ سال.

د - دوره ذخیره دوم ۱۰ سال.

تبصره ۱ — تاریخ شروع و پایان خدمت در مراحل احتیاط و ذخیره از تاریخ پایان خدمت دوره ضرورت محاسبه می‌گردد و در هر حال تاریخ خاتمه آن از سن ۵۰ سالگی تجاوز نخواهد کرد.

تبصره ۲ — در موقع ضرورت و بسیج همگانی ممکن است افراد مشمول این قانون تا سن شصت سالگی نیز احضار شوند.

تبصره ۳ — به موجب قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی

۱ - قانون حفظ اعتبار اسناد سجلی و جلوگیری از تزلزل آنها مصوب ۱۳۶۷/۱۱/۲ :

ماده واحده. از تاریخ تصویب این قانون تغییر تاریخ تولد اشخاص من نوع است.

تبصره — صاحب شناسنامه تنها یک بار در طول عمر و در صورتی که اختلاف سن واقعی با سن مندرج در اسناد سجلی به تشخیص کمیسیونی مرکب از فرماندار با بخشدار، رئیس اداره ثبت احوال محل و پزشک منتخب، مدیر عامل سازمان بهداری استان و رئیس شورای اسلامی شهر و یا بخش محل صدور شناسنامه و باعضویت و ریاست قاضی دادگاه صالح محل تشکیل می‌گردد بیش از پنج سال باشد می‌تواند سن خود را اصلاح نماید.

۲ - الف- به قانون احتساب خدمت در جبهه افراد جزو خدمت دوره ضرورت مصوب ۱۳۶۶/۷/۲۶ مندرج در مجموعه مراجعه شود.

ب- به قانون حمایت از آزادگان(اسرای آزاد شده) بعد از ورود به کشور مصوب ۱۳۶۸/۹/۱۳ و قانون اعطای تسهیلات مربوط به آزادگان به آن دسته از افراد که تا قبل از پیروزی انقلاب اسلامی حکومیت سیاسی داشته اند مصوب ۱۳۷۷/۱۲/۳۰ مندرج در مجموعه مراجعه شود.

۳ — **بند الف سابق** — دوره ضرورت دو سال و در صورتی که مشمولان مازاد بر نیاز باشند شود، اع. عالم، دفاع مهند این، مدت، اتا ۱۸ ماه تقلیل دهد.

مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ حذف شده است.^(۱)

ماده ۵ (اصلاحتی) ۱۳۹۰/۸/۲۲ — کلیه مشمولین قادر به خدمت و بلامانع، به خدمت دوره ضرورت اعزام می‌شوند و پس از فرا گرفتن آموزش‌های نظامی لازم در ابتداء خدمت، بقیه خدمت دوره ضرورت را انجام می‌دهند.

تعیین ترتیب تقدم و سهمیه‌بندی مشمولین وظیفه بین هر یک از نیروهای مسلح، توسط ستاد کل با تصویب فرماندهی کل صورت می‌گیرد.

تبصره ۱ (اصلاحتی) ۱۳۹۰/۸/۲۲ — نحوه تأمین سهمیه هر یک از نیروهای مسلح از مشمولین هر دوره، به وسیله کمیسیونی انجام می‌شود که از نمایندگان نیروهای مزبور به ریاست رئیس سازمان تشکیل می‌گردد.

تبصره ۲ (اصلاحتی) ۱۳۹۰/۸/۲۲ — سپاه می‌تواند مشمولین مورد نیاز خود را در هر دوره طبق ضوابط خاص پذیرش سپاه، از بین بسیجیان دارای برگه اعزام به خدمت به میزان سهمیه‌های که ستاد کل تعیین می‌کند، انتخاب نموده و قبل از تاریخ اعزام آنان فهرست اسامی آنها را به واحدهای تابعه سازمان اعلام نماید. این مشمولین برای انجام خدمت وظیفه عمومی در اختیار سپاه قرار می‌گیرند.^(۲)

۱- تبصره ۳ سابق - مفاد بند الف این ماده نسبت به مشمولانی مجری است که از اول فروردین ماه سال ۱۳۶۳ به خدمت اعزام شوند.

۲- ماده ۵ سابق - کلیه مشمولان قادر به خدمت و بلامانع به خدمت دوره ضرورت اعزام می‌شوند و پس از فرا گرفتن آموزش‌های نظامی لازم بقیه خدمت دوره ضرورت را در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران انجام خواهند داد. تعیین ترتیب تقدم برای استفاده از مشمولان مزبور در هر یک از سازمان‌های نظامی و انتظامی و نحوه سهمیه‌بندی آنها توسط ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی تهیه و به تصویب شورای عالی دفاع می‌رسد.

۳- تبصره ۱ سابق - تعیین تعداد سهمیه هر یک از نیروهای نظامی و انتظامی از مشمولین هر دوره به وسیله کمیسیونی انجام خواهد شد که از نمایندگان نیروهای مزبور و به ریاست رئیس اداره وظیفه عمومی تشکیل می‌گردد.

۴- تبصره ۲ سابق - سپاه پاسداران انقلاب اسلامی می‌تواند مشمولین مورد نیاز خود را در هر دوره طبق ضوابط خاص پذیرش سپاه از بین دارندگان دفترچه آماده به خدمت در حد سهمیه تعیین شده انتخاب و قبل از تاریخ اعزام آنان لیست اسامی آنها را به اداره وظیفه عمومی اعلام نماید. این مشمولین برای انجام خدمت وظیفه عمومی در اختیار سپاه قرار می‌گیرند.

۵- به قانون احتساب قسمتی از خدمت اعضای سپیج نیروی مقاومت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به عنوان خدمت دو هفته در مصوب ۱۳۷۸/۱۲/۳، مندرج دا، رئیس محمد علی احمدی شود.

تبصره ۳ (اصلاحي ۱۳۹۰/۸/۲۲) - نیروهای مسلح می‌توانند مشمولین متخصص مورد نیاز خود را در سطح کارشناس و بالاتر به میزان سهمیه‌ای که ستاد کل تعیین می‌کند به عنوان مشمول خاص از ستادکل درخواست نمایند.

تبصره ۴ (الحافی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - مشمولین وظیفه از تاریخ اعزام از سوی واحدی وظیفه عمومی ناجا به عنوان کارکنان وظیفه یگان تعیین شده، محسوب می‌شوند. (۲)

ماده ۶ - قانون خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ شورای انقلاب^(۳) و الحاقیه‌ها و اصلاحیه‌های بعدی آن ابقاء و مشمولین مذکور در آن قانون پس از طی دوره آموزش مقدماتی نظامی بعد از تأمین نیازمندی‌های نیروهای مسلح ادامه خدمت را تا ۵ سال در وزارت بهداری^(۴) انجام می‌دهند. (۵)

ماده ۷ — قانون معافیت فارغ‌التحصیلان مراکز تربیت معلم از خدمت وظیفه

۱ — **تبصره ۳ سابق** - نیروهای نظامی و انتظامی موظفند طبق اصل ۱۴۷ قانون اساسی پرسنل کادر ثابت و وظیفه خود را بنا به درخواست دولت برای امور تولیدی، عمرانی، تحقیقاتی، آموزشی، بهداشتی و درمانی با رعایت کامل موازین عدل اسلامی در حدي که به آمادگی رزمی آنها آسیبی وارد نیاید در اختیار دولت قرار دهنده.

۲ — ☙ به موادی از قانون آینین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲/۱۲/۴ کمیسیون امور قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی (آزمایشی به مدت سه سال)، مندرج در مجموعه مراجعه شود.

۳ — ☙ لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ با اصلاحات بعدی در همین مجموعه درج شده است.

۴ — ☙ در حال حاضر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

۵ - الف - به قانون نحوه تشکیل پیام‌وران بهداشت مصوب ۱۳۷۵/۸/۶ و قانون استفاده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از مشمولان خدمت وظیفه عمومی در زمان صلح مصوب ۱۳۷۶/۵/۲۱ مندرج در همین مجموعه مراجعه شود.

ب - **نظریه ۷/۳۱۳۷ - ۱۳۶۴/۸/۲۰ ارجق:** با توجه به اینکه طبق ماده ۶ قانون خدمت وظیفه عمومی قانون خدمت نیروی انسانی و درمانی، بهداشتی، مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ شورای انقلاب با اصلاحیه و الحاقیه‌های آن به قوت خود باقی است و قانون تحت عنوان ملحقات و منضمات برای آن به تصویب نرسیده است و اصلاحات و الحالات آن همان است که در قانون اصلاح خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان مصوب ۱۳۶۰/۳/۴ و تبصره‌های اصلاحی آن از جمله قانون الحاق یک تبصره به عنوان تبصره ۳ به ماده ۳ قانون مذکور مصوب ۱۳۶۲/۵/۲۶ مندرج است و لذا قانون خدمت وظیفه عمومی و ماده ۶۷ آن، قانون اصلاح خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان، لغه ننموده بلکه سیاه، عبارت ماده ۶ مؤبد تنفذ و ابقاء آن است.

عمومی مصوب ۱۳۵۸/۲/۲۷ شورای انقلاب^(۱) ابقاء و مشمولین مذکور در آن قانون پس از طی دوره آموزش مقدماتی نظامی بقیه خدمت مقرر در آن قانون را در آموزش و پرورش انجام خواهد داد.^(۲)

تبصره ۱ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - وزارت آموزش و پرورش موظف است فارغ‌التحصیلان تربیت معلم در مراکز آموزشی، از طریق سازمان آنان را به مراکز آموزشی نظامی برای طی دوره آموزش رزم مقدماتی اعزام نماید.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - دولت موظف است همه ساله اعتبارات لازم را برای آموزش‌های فوق در اختیار سپاه قرار دهد.

ماده ۸ (اصلاحی ۱۳۷۶/۴/۳) - از تاریخ تصویب این قانون به سازمان هوایپمایی کشوری و دانشکده تکنولوژی هوایپمایی کشوری اجازه داده می‌شود از بین فارغ‌التحصیلان مشمول این دانشکده و مرکز آموزش فنون هوایی و همچنین فارغ‌التحصیلان مشمول رشته‌های هوافضا، الکترونیک و مهندسی هوایپمایی که در سایر دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی برایر ضوابط وزارت فرهنگ و آموزش عالی مشغول تحصیل می‌باشند داوطلبان واجد شرایط را استخدام نمایند. مشمولان مذکور پس از گذراندن آموزش نظامی مربوطه و ایفای تعهد ده سال خدمت از انجام خدمت دوره ضرورت معاف خواهد بود.

ماده ۹ (اصلاحی ۱۳۶۶/۸/۳) - به موجب ماده ۲ قانون اصلاح مواردی از

۱ — این قانون که تحت عنوان «لایحه قانونی معافیت فارغ‌التحصیلان مراکز تربیت معلم از خدمت زیر پرچم» در تاریخ ۱۳۵۸/۲/۲۷ به تصویب شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران رسیده با اصلاحات بعدی، در همین مجموعه درج شده است.

۲ - الف - ماده ۲ قانون متعهدين خدمت به وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۶۹/۳/۸: وزارت آموزش و پرورش می‌تواند جهت تأمین نیروی انسانی آموزشی خود علاوه بر دانش آموزان و دانشجویان موضوع ماده ۲ ک از دانشجویان داوطلب دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و طلاب حوزه‌های علمیه تعهد خدمت اخذ کند، این متعهدين از هر لحظه مشمول این قانون و قانون معافیت فارغ‌التحصیلان مراکز تربیت معلم از خدمت زیر پرچم در زمان صلح با رعایت ماده ۷ قانون نظام وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹ مجلس شورای اسلامی خواهد بود.

ب - ماده ۱۰ آئین‌نامه اجرایی قانون متعهدين خدمت به وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۶۹/۹/۲۵ هیأت وزیران: متعهدين خدمت موضوع قانون که مشمول خدمت وظیفه عمومی هستند در صورتی که به هر دلیل موفق به انجام تمام یا قسمی از خدمت تعهد نگردند به حوزه وظیفه عمومی مربوط معرفه، خواهند شد.

قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ نسخ شده است.^(۱)

ماده ۱۰ - انجام امور زیر در مورد مشمولین وظیفه عمومی مستلزم ارایه مدرک دال بر رسیدگی به وضع مشمولیت آنان از اداره وظیفه عمومی می‌باشد و فتوکپی مدرک ارایشده از جمله منضمات ضروری پرونده مشکله می‌باشد:

ب (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — دریافت هرگونه وام و حمکهای کشاورزی و صنعتی و دامداری و مسکن از طریق بانک‌ها^(۳) و وزارت‌خانه‌ها و مؤسسات دولتی و ابسته به دولت و نهادهای قانونی.

ج — کاندیدا شدن جهت انتخابات مجلس شورای اسلامی و سایر شوراهای انجمن های فانوی.

د — تحويل اصل گواهی نامه یا پایان نامه دوره های تحصیلی دبیلم و بالاتر از وزارت خانه مربوطه.

هـ - صدور پروانه کسب و اجازه اشتغال و عضویت در شرکت‌های تعاونی.

۱ - ماده ۹ (اصلاحی ۱۳۹۶/۸/۳)^(*) دانشجویان دوره چهارساله آموزشی شرکت کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران و شرکت ملي نفت کش و سازمان بنادر و کشتیرانی به شرط سپردن تعهدو انجام ده سال خدمت در شرکت های مذکور پس از طی دوره آموزشی مقدماتی و تخصصی در نیروی دریایی و بر روی عرضه ناو های نیروی دریایی از انجام بقیه خدمت دوره ضرورت معاف خواهد بود.

*^۱ قبیل از اصلاح، ماده ۹ مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹ به شرح زیر می‌باشد:

دانشجویان دوره چهارساله آموزشی شرکت کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران به شرط سپردن تعهد و انجام ۱۰ سال خدمت در این شرکت پس از طی دوره آموزش مقدماتی و تخصصی در نیروی دریایی و بر روی عرضه نواهای نیروی دریایی از انجام بقیه خدمت دوره ضرورت معاف خواهند بود.

۲- علیرغم نسخ ماده ۹ حسب بند ۱ قانون اصلاحی مصوب ۸/۲۲/۱۳۹۰ در تصریح ۳ ماده ۷۰ الحاقی، قانون به آن اشاره شده است.

۳ - به موجب قانون اصلاحی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ عبارت «بانکها و» در این بند، اضافه شده است.

۴ - از نظریه ۱۱ ۷/۷۷۱۱ ۱۳۷۷/۱۰/۱۵ - اح.ق: ۱ - ...

۲- با روشن بودن وضع مشمولیت دانشجویانی که درین تحصیل به سن مشمولیت می‌رسند موردي برای اعمال مقررات ماده ۱۰ قانون خدمت وظیفه عمومی نبوده و اینان به موجب ماده ۳۱ قانون

و- به موجب قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۱/۲۲ حنف شده است.^(۱)

ز - دریافت مستمری از سازمان‌های دولتی و وابسته و نهادهای قانونی.
ح - استخدام به هر صورت (رسمی، پیمانی، روزمزد و خرید خدمت) در وزارت‌خانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و نهادهای قانونی و شرکت‌های دولتی.^(۲)

مذکور تا زمانی که به تحصیلات خود ادامه می‌دهند از اعزام به خدمت ضرورت معاف می‌باشند بنابراین با ارادیه کارت دانشجویی و تأیید آن توسط مرجع تحصیلی، می‌تواند تقاضای پروانه کسب بنماید و منع در این خصوص بهنظر نمیرسد.

﴿ - به ماده ۹ آیین نامه اجرایی قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۱، مندرج در این مجموعه مراجعه شود.﴾

۱ - **بند (و) سابق** - ثبت هرگونه نقل و انتقال غیرفهری اموال به طور مستقیم و غیرمستقیم در دفاتر اسناد رسمی.

۲ - **الف- از ماده ۴ قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ (آزمایشی^(۱*)): شرایط عمومی استخدام در دستگاه‌های اجرایی عبارتند از: الف - ...**

ج - انجام خدمت دوره ضرورت یا معافیت قانونی برای مردان.

*** ۱ - با توجه به قانون تمدید مدت اجرای آزمایشی قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۹۴/۲/۲۰، مدت اجرای آزمایشی این قانون با اصلاحات و الحالات بعدی تا پایان سال ۱۳۹۴ تمدید شده است.**

ب- رای وحدت رویه شمار ۱۳۵۳/۱۰/۴-۹۱ هیات عمومی دیوان عالی کشور: در صورتی که مستخدم دولت با استغفار از خدمت اداری به خدمت قضایی منصوب گردد و لو اینکه مدت خدمت وظیفه او در دستگاه اداری برای ارتقا به پایه بالاتر منظور شده باشد احتساب آن در ترقیع قضایی اشکالی ندارد زیرا حکم تبصره ۲ از ماده^(۲) متم قانون دوازدهم آذر و دی ۱۳۲۲ حدود به زمان و محل و نوع معنی از خدمت نیست و شامل مستخدمین اداری که پس از استغفار مانند سایر افراد واجد شرایط به خدمت قضایی منصوب می‌شوند نیز می‌گردد.

رای وحدت رویه شمار ۱۳۵۳/۱۰/۴-۹۲ هیات عمومی دیوان عالی کشور: (۱۴۲) لایحه قانون استخدام کشوری^(۲*) در توضیح حالات مختلفه استخدامی و ماده (۱۲۵) این قانون مراجع به حضار حین خدمت هیچ‌یک مسقط حق ثابت مستخدمین طبق تبصره (۲) متم قانون دو دوازدهم آذر و دی ماه ۱۳۲۳^(۱*) نیست زیرا تبصره مزبور مقرر می‌دارد (مدت خدمت وظیفه کلیه کارمندان بهطور کلی جزء سابقه و برای ارتقای آنها محسوب می‌شود) و این تبصره در مقام اجرا با مادتین فوق الذکر و مقررات دیگر لایحه قانونی استخدام کشوری مغایرت ندارد بنابراین رای تجدیدنظر دایر به قبیل احتساب مدت خدمت وظیفه انجام‌شده قبل از استخدام صحیح است.

*** ۱- تبصره ۲ ماده ۲ قانون متم قانون اجازه پرداخت دو دوازدهم هزینه‌های دی و آذر ۱۳۲۳ کل**

تبصره ۱ — به موجب قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ حذف شده است.^(۱)

تبصره ۱۴— سایر اموری که در دیگر قوانین منوط به روشن شدن وضعیت خدمتی مشمول می‌باشد، به قوت خود باقی است.^(۳)

تبصره ۲ (الحاقي) ۱۳۹۰/۸/۲۲ - ارزش و اعتبار مدارک دال بر رسیدگی به وضعیت مشمول از لحظه انجام قسمتی یا تمام امور موضوع این ماده مطابق آینده اجرایی مندرج در ماده (۵۱) تعیین می‌شود.

تبصره ۳ (الحادی) - متخلفین از مقررات این ماده به محاکم قضایی معرفی می‌شوند، مجازات اینگونه افراد برای بار اول پرداخت هزینه سالانه یک سرباز طبق قانون بودجه سالانه و نرخ اعلامی دولت است و بار دوم علاوه بر جریمه فوق، سه ماه انفصال از خدمت و برای بار سوم و بالاتر انفصال از خدمات دولتی است.

ماده ۱۱ در زمان جنگ و بسیج همگانی در صورت لزوم کسانی که به علتی در زمان صلح از معافیت خدمت دوره ضرورت استفاده نموده‌اند، نیز به خدمت احضار و از حقوق و مزایای مشمولین دوره احتیاط هم طبقه خود استفاده خواهند

کششور مصوب ۱۳۲۲/۱۱/۵: مدت خدمت وظیفه کارمندان بطور کلی جزء سابقه و برای ارتقای آنها محسوب می‌شود.

*- ۲- جهت ملاحظه متن کامل رای و نیز ماده ۱۲۴ قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۴۵ با اصلاحات بعدی به «مجموعه ارای وحدت رویه دیوان عالی کشور» از انتشارات این معافیت مراجعه شود.

۱ — تبصره اسابق در مواردی که ضرورت یا حرج ایجاب کند که معاملات مشمول ثبت گردد، مانند اموال مشترک که عدم ثبت اموال مشمول موجب زیان مالی بر شرکای دیگر گردد، ثبت اموال مشمول بلامانع است. تشخیص موضوع به عهده محاکم صالحه است.

۲- به موجب ماده ۷ قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ تبصره ۱ حذف گردید و با توجه به الحال ۲ تبصره به عنوان تبصره ۲ و تبصره ۳ به ماده ۱۰ عدم تعیین تکلیف در خصوص تبصره ۲ مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹ این تبصره، معنیتی به نظر رسیده و در متن به عنوان تبصره ۱ درج شده است.

۳- از جمله این قوانین میتوان به مورد ذیل اشاره نمود:
از ماده ۱۵ قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری مصوب ۱۳۸۱/۱/۱۸ - متقاضیان اخذ پروانه کارشناسی رسمی علاوه بر وثائق باید واحد شرایط ذیل باشند: الف - ...
...، یعنی: معافیت ناکارانه خدمت و ظرفیه عمومی -

نمود.

ماده ۱۲ — کارگران و مستخدمین مؤسسات دولتی و نهادهای قانونی و سازمانهای وابسته به دولت که خدمت دوره وظیفه عمومی را انجام می‌دهند پس از پایان خدمت مجدداً به کار اولیه خود اشتغال خواهند یافت و کارفرما یا مسؤولین مربوطه مکلفند آنان را به کار اولیه خود بگمارند.^(۱)

تبصره ۱ — در مورد مؤسسات خصوصی کارفرما یا مسؤولین مربوطه در صورتی مکلفند آنان را به کار اولیه خود بگمارند که در قرارداد استخدام این مساله شرط شده باشد.

تبصره ۲ — آیین‌نامه اجرایی این ماده توسط وزارتین کشور و تعاون، کار و رفاه اجتماعی^(۲) و سازمان امور اداری و استخدامی کشور^(۳) تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.^(۴)

ماده ۱۳ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — افرادی که اعم از مشمول و غیرمشمول^(۵) با طی دوره دانشکده‌ها و آموزشگاه‌های نظامی و انتظامی برای خدمت در کادر ثابت استخدام شوند مدت تحصیل آنها جزء خدمت دوره ضرورت محسوب خواهد شد و اگر مدت تحصیل از دو سال کمتر باشد، از دوره خدمت آنان به نسبت کسری خدمت تا دو سال جزء خدمت دوره ضرورت محسوب می‌شود.

تبصره ۱ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — آن عده از محصلین مراکز آموزش کادر

۱ — ماده ۱۹ قانون کار مصوب ۱۳۶۹/۸/۲۹ مجتمع تشخیص مصلحت نظام؛ در دوران خدمت نظام وظیفه قرارداد کار به حالت تعليق در می‌آید، ولی کارگر باید حداقل تا دو ماه پس از پایان خدمت به کار سابق خود برگردد و چنانچه شغل وی حفظ شده باشد در شغلی مشابه آن به کار مشغول می‌شود.

۲ — به استناد تبصره ۳ ماده واحد قانون تشکیل دو وزارت‌خانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صنعت، معدن و تجارت مصوب ۱۳۹۰/۴/۸، عبارت «وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی» جایگزین عبارت «وزارت کار و امور اجتماعی» شده است.

۳ — در حال حاضر سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.

۴ — آیین‌نامه مذبور در تاریخ ۱۳۶۵/۷/۱۶ تصویب و در قسمت آیین‌نامه‌های این مجموعه درج شده است.

۵ — به موجب قانون اصلاحی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ در این ماده به جای عبارت «مشمولانی که» عبارت «افرادی که اعم از مشمول و غیرمشمول» جایگزین شده است.

۶ — **تبصره ۱ سابق** — آن عده از محصلین مراکز آموزشی کادر ثابت نیروهای نظامی و انتظامی که قبل از نیل به درجه یا پایان دوره آموزشی (در مورد کمیته و سپاه) مستغایی با اخراج شوند دو سال

ثبت نیروهای مسلح که قبل از پایان دوره آموزش مستعفي یا اخراج شوند، فقط از طی دوره آموزش نظامي معاف می‌شوند، لکن باید خدمت دوره ضرورت را انجام دهنده. در صورتی که محصلین به علت بیماری یا عدم صلاحیت که ناشی از اعمال ارادی آنان نباشد برکنار گردند، مدت تحصیل جزء خدمت دوره ضرورت آنان محسوب می‌شود.

تبصره ۲ (اصلاحي) (۱۳۹۰/۸/۲۲) – افسران و درجه‌داران نیروهای مسلح، در صورتی که قبل از نیل به درجه به موجب مقررات استخدامي مربوطه از خدمت مستعفي یا اخراج شوند، فقط از طی دوره آموزش نظامي معاف می‌شوند لکن باید خدمت دوره ضرورت را انجام دهنده و اگر بعد از پایان دوره آموزش از خدمت مستعفي یا اخراج گردند و خدمت آنان از مدت دوره ضرورت کمتر باشد بقیه دوره ضرورت را انجام می‌دهند.

ماده ۱۴ (اصلاحي) (۱۳۹۰/۸/۲۲) – آن دسته از مشمولین و کارکنان وظیفه‌ای

خدمت دوره ضرورت را بدون احتساب مدت قبلی انجام خواهد داد. در صورتی که محصلین به علت بیماری یا عدم صلاحیتی که ناشی از اعمال ارادی آنان نباشد برکنار گردند مدت تحصیل جزء خدمت دوره ضرورت آنان محسوب خواهد شد.

۱ – **تبصره ۲ سابق** - افسران و هماfarان و درجه‌داران قادر ثابت و اعضای ثابت سپاه پاسداران و کمیته انقلاب اسلامی در صورتی که به موجب مقررات استخدامي مربوطه از خدمت مستعفي یا اخراج شوند مدت تحصیل آنان قبل از نیل به درجه یا پایان دوره آموزشی (بر مورد کمیته یا سپاه) جزو خدمت دوره ضرورت محسوب نخواهد شد و اگر بعد از نیل به درجه یا پایان دوره آموزشی از خدمت مستعفي یا اخراج گردند و مدت خدمت آنان از دو سال کمتر باشد بقیه خدمت دوره ضرورت را تا دو سال با درجه سربازی وظیفه انجام خواهد داد.

۲ – **ماده ۴ سابق و تبصره‌های آن به شرح زیر می‌باشد:** مشمولانی که به عنوان کارمند رسمي با تعهد ۹ سال خدمت در نیروهای نظامي و انتظامي استخدام شوند پس از انجام تعهد مزبور از خدمت دوره ضرورت معاف خواهد شد. مدت تعهد مزبور در نقاط بد آب و هوا ۶ سال می‌باشد در صورتی که کارمندان فوق الذکر از گروه پژوهشی و فنی که دارای مردک فوق دیبلم به بالا در این دو رشته می‌باشند مدت‌های فوق به ترتیب ۶ سال و ۴ سال خواهد بود.

تبصره ۱ سابق- آن عده از کارمندان فوق که به علت انتزاع قسمت مربوطه از نیروهای نظامي و انتظامي به یکی از وزارت‌خانه‌ها یا سازمان‌های دولتی و وابسته به دولت یا شهرداری و هلال احمر یا نهادهای قانونی منتقل شوند، بقیه مدت تعهد خود را در سازمان جدید انجام خواهد داد.

تبصره ۲ سابق- سازمان‌های استخدام کننده کارمندان مشمول فوق موظفند در طول مدت خدمت مورد تعهد به کارمندان مزبور آموزش نظامي عمومي بدهند.

تبصره ۳ سابق- کارمندان فوق که قبل از انجام خدمت مورد تعهد بنا به تشخیص نیرو یا سازمان

که به عنوان پایور اعم از نظامی و کارمند به استخدام نیروهای مسلح در می‌آیند با انجام شش سال خدمت پس از فراغت از تحصیل یا اتمام دوره آموزشی از انجام خدمت دوره ضرورت معاف می‌گردند. چنانچه قبل از خاتمه شش سال از خدمت رها گردند، در صورتی که مشمول معافیت‌های قانونی نباشد، به نسبت هر چهار ماه خدمت یک ماه از خدمت دوره ضرورت آنان کسر می‌شود.

تبصره ۱ (اصلاحتی) (۱۳۹۰/۸/۲۲) - مدت خدمت انجام شده کارکنان وظیفه که در اجرای این ماده به عنوان کارمند رسمی استخدام می‌شوند به همان میزان از مدت تعهد موضوع این ماده کسر می‌شود.

تبصره ۲ (اصلاحتی) (۱۳۹۰/۸/۲۲) - چنانچه کارمندان مذکور پس از اتمام شش سال تعهد خدمتی به هر عنوان از خدمت رها شوند از کارت پایان خدمت دوره ضرورت برخوردار می‌گردند.

تبصره ۳ (اصلاحتی) (۱۳۹۰/۸/۲۲) - در مناطق بد آب و هوا، مناطق مرزی و مناطق محروم که با تشخیص ستادکل تعیین می‌شود مدت مذکور در این ماده به پنج سال تغییر می‌یابد.

ماده ۱۵ (اصلاحتی) (۱۳۹۰/۸/۲۲) ^(۱) - مشمولین و کارکنان وظیفه داوطلبی که با داشتن حداقل گواهینامه پنجم ابتدایی و سپردن پنج سال تعهد خدمت نظامی یا شش سال تعهد خدمت کارمندی، به صورت پیمانی در نیروهای مسلح استخدام می‌شوند، خدمت آنان به منزله انجام خدمت دوره ضرورت تلقی می‌شود و پس از پایان تعهد از کارت پایان خدمت برخوردار می‌گردند. در صورتی که قبل از خاتمه تعهد از خدمت مستعفي یا برکنار گردند، چنانچه مشمول معافیت‌های قانونی نباشد، خدمت

مربوطه به علی خارج از اعمال ارادی خود از خدمت برکنار شوند، در صورتی که مدت خدمت آنان در نقاط عادی و بد آب و هوا و حداقل به ترتیب به ۵ سال و ۳ سال بالغ گردد، از انجام خدمت دوره ضرورت معاف خواهند بود و چنانچه کمتر از مدت‌های مذکور خدمت نموده باشند به ازای هر یک سال کسری ۴ ماه خدمت دوره ضرورت انجام خواهند داد و در هر حال خدمت دوره ضرورت این قبیل از کارمندان کمتر از ۴ ماه نخواهد بود.

۱ - **ماده ۱۵ سالیق**- سربازان وظیفه‌ای که حین انجام خدمت دوره ضرورت با داشتن حداقل گواهینامه دوره ابتدایی و با تعهد ۵ سال خدمت پیمانی برای خدمت در مشاغل سازمانی مورد نیاز نیروهای نظامی و انتظامی استخدام گردند، تا نوسال از خدمت آنان در صورت انجام تعهد به منزله خدمت دوره ضرورت محسوب خواهد شد و در صورتی که قبل از خاتمه تعهد به هر علت از خدمت مستعفي یا برکنار گردند، چنانچه مشمول معافیت‌های قانونی نباشند بدون احتساب مدت تعهد انجام شده بقیه خدمت دوره ضرورت، از این قانون، انعام خواهد داد.

دوره ضرورت به نسبت چهار ماه خدمت یک ماه از خدمت دوره ضرورت آنان محسوب می‌شود و بقیه خدمت دوره ضرورت را برابر قانون انجام می‌دهند، مگر این که علت رهایی، بیماری یا عدم صلاحیت ناشی از اعمال غیر ارادی آنان به تشخیص هیأت بدی سازمان مربوط باشد که در این صورت مدت تعهد انجام شده به نسبت از مدت خدمت دوره ضرورت کسر می‌گردد.^(۱)

تبصره ۱ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - طی دوره آموزش نظامی برای کلیه کارمندان اعم از رسمی و پیمانی الزامي است.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - مدت تعهد پیمانی دارندگان مدرک کارشناسی (لیسانس) و بالاتر یک سال کمتر است.

تبصره ۳ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - میزان سهمیه کارکنان پیمانی هر یک از نیروهای مسلح از سوی ستاد کل تعیین و ابلاغ می‌گردد.

تبصره ۴ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - چنانچه مشمول مستعفی بیش از نیمی از مدت تعهد خود را سپری کرده باشد برای ادامه خدمت دوره ضرورت نیازی به طی دوره آموزش مجدد ندارد و به ازاء هر سال خدمت چهارماه از مدت خدمت ضرورت او کسر می‌شود.

ماده ۱۶ (اصلاحتی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - کلیه مشمولانی که وارد خدمت دوره ضرورت می‌شوند طبق آینن‌نامه انصباطی نیروهای مسلح^(۲) نسبت به انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی و قانون اساسی و مقام رهبری (فرماندهی کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران) سوگند وفاداری یاد خواهند کرد.

مواد ۱۷ و ۱۸ - به موجب قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ حذف شده‌اند.^(۳)

۱ - ماده ۱۰ آینن‌نامه اجرایی تبصره (۱) ماده (۶۴) قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۹۱/۸/۷ هیأت وزیران: موقفيت در آموزش‌های نظری و عملی درس آمادگی دفاعی برای دانش آموزان پسر دوره اول متوسطه (راهنمایی تحصیلی) معادل دوره آموزش عمومی مقامتی بسیج و برای دانش آموزان پسر دوره دوم متوسطه معادل دوره آموزش عمومی تکمیلی بسیج، برابر دو ماه خدمت وظیفه عمومی محسوب می‌گردد.

۲ - به موجب قانون اصلاحی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ در این ماده به جای عبارت «آینن‌نامه‌های ارتش جمهوری اسلامی ایران» عبارت «آینن‌نامه انصباطی نیروهای مسلح» جایگزین شده است.

۳ - ماده ۱۷ سابق - در موقع ضروری ممکن است بنا به مقتضیات یا پیشنهاد شورای اعلی دفاع و فرمان فرماندهی کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران (مقام رهبری) مشمولین وظیفه عمومی

فصل دوم - احضار برای دوره ضرورت

ماده ۱۹ (اصلاحي ۱۳۹۰/۸/۲۲) ^(۱) - کسانی که به سن هجده سال تمام می‌رسند، پس از انتشار آگهی احضار، موظفند ظرف شش ماه خود را به سازمان معرفی نمایند و سازمان مکلف است، حداکثر ظرف شش ماه تکلیف مشمولین وظیفه را تعیین نماید و آنها را به خدمت اعزام یا برابر مقررات از خدمت دوره ضرورت معاف کند.

تبصره ۱ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - مشمولان مقیم خارج از کشور، باید به نمایندگی کنسولی یا سیاسی دولت جمهوری اسلامی ایران در کشور محل اقامت خود و در صورت نبود آن، به نزدیکترین نمایندگی کنسولی یا سیاسی دولت جمهوری اسلامی ایران مراجعه نمایند.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — آن دسته از مشمولینی که جهت اعزام به خدمت معاذیر دارند و نمی‌توانند در موعد مقرر به خدمت اعزام شوند، اعزام آنان حداکثر تا یک سال بر اساس دستور العملی که به پیشنهاد سازمان و تأیید ستاد کل تهییه می‌شود به تعویق می‌افتد.^(۲)

دوره ضرورت بیش از دو سال به خدمت ادامه داده و یا قبل از خاتمه دو سال از خدمت مرخص شوند که در صورت اول به میزان دو برابر خدمت اضافی از ادوار خدمت آنان در دوره‌های احتیاط و ذخیره کسر می‌شود.

ماده ۱۸ سابق- به وضع مشمولان خدمت وظیفه عمومی یک سال قبل از اعزام به خدمت دوره ضرورت یعنی در سالی که مشمولان در آن سال وارد سن ۱۹ سالگی می‌شوند رسیدگی خواهد شد.
۱ - ماده ۱۹ سابق- کسانی که به سن ۱۹ سالگی می‌رسند پس از انتشار آگهی احضار موظفند روش نمودن وضع مشمولیتشان به سازمان وظیفه عمومی محل تولد اعزام و خود را معرفی نمایند و در صورتی که در خارج از محل تولد اقامت داشته باشند می‌توانند به سازمان وظیفه عمومی محل اقامت خود مراجعه کنند.

مشمولان مقیم خارج از کشور باید به نمایندگی کنسولی یا سیاسی دولت جمهوری اسلامی ایران در کشور محل اقامت خود و در صورت نبود آن به نزدیکترین نمایندگی کنسولی یا سیاسی دولت جمهوری اسلامی ایران مراجعه کنند.

۲ - ماده ۷ آیین‌نامه تقویت بنیه علمی داوطلبان مناطق محروم کشور برای ورود به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی مصوب ۱۳۶۹/۱۲/۱ هیات وزیران: اعزام به خدمت داوطلبانی که براساس ماده (۳)^(۳) این آیین‌نامه برای شرکت در کلاس‌های تقویتی پذیرفته می‌شوند و از نظر خدمت وظیفه عمومی مشمول می‌باشند، با موافقت اداره وظیفه عمومی یکسال به تعویق خواهد افتاد.

ماده ۲۰ (اصلاحتی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — سازمان ثبت احوال کشور مکلف است صورت اسامی متولین ذکور شهرستان‌ها و بخش‌هایی را که در سال بعد باید به وضع مشمولیت آنها رسیدگی شود به تفکیک هر ماهه به سازمان وظیفه عمومی تسلیم کند.

فصل سوم - رسیدگی

ماده ۲۱ (اصلاحتی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — حوزه‌های وظیفه عمومی تهران و مراجعي که در هر یک از مراکز شهرستان‌ها و بخش‌ها مسؤول رسیدگی به امور وظیفه عمومی محل می‌باشند زیر نظر نیروهای انتظامی جمهوری اسلامی ایران انجام وظیفه خواهند نمود.^(۲)

تبصره (اصلاحتی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — ریبیس سازمان وظیفه عمومی موظف است کلیه دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌ها و اطلاعیه‌هایی را که به نحوی به نیروهای نظامی و انتظامی و مراجع قضایی مرتبط باشند و امور اجرایی مربوطه را در شورایی که با شرکت نمایندگان وزارت کشور، نیروهای مسلح و یک دادیار به نمایندگی دیوان عالی کشور زیر نظر ریبیس سازمان وظیفه عمومی تشکیل می‌شود، هماهنگ

* ۱ - ماده ۳ - انتخاب افراد برای شرکت در کلاس‌های تقویتی موضوع این آئیننامه براساس نیازهای مناطق محروم کشور به نیروهای متخصص، میزان اعتبار اختصاص یافته، تعداد داوطلبان و تقدم نمرات علمی و اخلاقی آنان در آزمون سراسری دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، می‌باشد.

۱ - ماده ۲۰ سابق - اداره ثبت احوال هر محل مکلف است صورت اسامی متولین ذکور شهرستان یا بخش‌های حوزه مأموریت خود را که در سال بعد باید به وضع مشمولیت آنرا رسیدگی شود، به طور تفکیک در ۴ نسخه تهیه و تا اوخر ماه هر سال به مراجعی که برای رسیدگی به امر وظیفه عمومی تعیین شده و یا خواهد شد تسلیم کند.

۲ — به موجب قانون اصلاحی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ در این ماده به جای کلمه «ژاندارمری» عبارت «نیروی انتظامی» جایگزین شده است. لازم به ذکر است به موجب قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۹/۴/۲۷، از ادغام شهربانی، کمیته و ژاندارمری سابق، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران تشکیل گردیده است و نیز به موجب تبصره نبل ماده ۱ قانون فوق، علاوه بر قوای انتظامی یاد شده، نیروهای مسلحی که در جهت امور انتظامی در ارتباط با قوه قضائیه و یا سایر ارگان‌ها فعالیت می‌نمودند نیز در نیروی انتظامی جدید ادغام گردیده‌اند.

۳ — به موجب قانون اصلاح مفادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ تبصره ۵ ماده (۲۱) حذف و تبصره ۵ (۲) به «تصدر ۵» تغییر یافته است.

نمايد.^(۱)**ماده ۲۲ (اصلاحي ۱۳۹۰/۸/۲۲) — نمایندگان کنسولی دولت جمهوري اسلامي**

ایران در کشور هاي خارج مسؤول اجرای مقررات قانون وظيفه عمومي نسبت به مشمولان مقيم حوزه هاي مأموریت خود مي باشند و موظفند به وضع مشموليت آنان رسيدگي کرده و نتيجه اقدامات را از طريق وزارت امور خارجه به سازمان اعلام دارند.^(۲)

ماده ۲۳ — به موجب قانون اصلاح موادي از قانون خدمت وظيفه عمومي مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ حذف شده است.^(۳)

ماده ۲۴ — به وضع مشمولاني که ادعای تکفل نمایند در مراکز شهرستانها و بخشها توسيط هيأتی مرکب از اشخاص زير رسيدگي مي شود:^(۴)

- الف - بخشدار محل يا نماینده او.
- ب - ريس سازمان وظيفه عمومي محل يا نماینده او.
- ج - نماینده دادستان شهرستان و در صورت نبودن دادسرا وجود دادگاه

۱ — ☣ به موجب قانون اصلاح موادي از قانون خدمت وظيفه عمومي مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ در اين تبصره به جاي عبارت «ريس اداره» عبارت «ريس سازمان» و به جاي «ستاد مشترك و ستاد مرکزي سپاه» عبارت «نیرو هاي مسلح» جايگرین شده است.

۲ — ☣ به موجب قانون اصلاح موادي از قانون خدمت وظيفه عمومي مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ در اين ماده عبارت «اداره وظيفه عمومي» به «سازمان» اصلاح شده است.

۳ — **ماده ۲۴ سابق** - مشمولاني که برای ادامه تحصيل به خارج از کشور مسافرت مي کنند پس از ترک تحصيل يا فراغ از تحصيل، همچنين مشمولاني که پس از احضار به خدمت طبق آين نامه اجرائي اين قانون بهطور موقت به خارج از کشور مسافرت مي کنند در پاليان مدت تعين شده پليج چهت رسيدگي به وضع مشموليتان خود را به سازمان هاي وظيفه عمومي داخل کشور معرفي کنند.

۴ — **نظريه ۷/۱۵۷ ۱۳۹۱/۲/۳**: تشخيص ادعای کفالت و سرپرستي نسبت به مشمولي که ادعای کفالت يا معافيت وي مطرح شده است در صلاحیت هيات مذكور در ماده ۲۴ قانون خدمت وظيفه عمومي مصوب ۱۳۶۳ به ترتيب مقرر در مواد ۲۴ الی ۳۰ قانون مذكور است که فقط تبصره ذيل ماده ۳۰ آن قانون بهموجب ماده ۱۹ قانون اصلاح موادي از قانون خدمت وظيفه عمومي مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ اصلاح گردیده، مع الوصف چنانچه محکم دادگستری مباردت به صدور رأي بر کفالت و سرپرستي مشمولي نمایند و قطعي گردد، در اين صورت مadam که حکم موصوف به طرق قانوني فسخ و الغاء نشده است، برای مراجع ذي ربط لازم الاتبع است، بنابه مراتب، نیروي انتظامي، بدون رعيت مقررات صدر الذكر رأساً حق رسيدگي به ادعائي موضوع استعلام (کفالت و سرپرستي)، انداد.

صلاح^(۱)، نماینده دادگاه.

د - نماینده سپاه پاسداران محل.

ه - یک نفر از نمایندگان شورای اسلامی شهرستان یا شورای اسلامی بخش یا شهر به معرفی شورای مربوطه.

ماده ۲۵ در صورتی که مشمول یا افرادی که از بستگان او که مدعی کفالت مشمول نسبت به خود هستند ادعا نمایند که حقی از آنان تضییع شده است همچنین هریک از اعضای هیأت رسیدگی و یا فرمانده رده سازمانی بالاتر و یا رئیس اداره وظیفه عمومی می‌توانند با ذکر دلیل موجه به رأی صادره از هیأت رسیدگی اعتراض نمایند و پرونده مشمول در هیأت رسیدگی تجدیدنظر مطرح و رأی هیأت مذبور به استثنای موارد منطبق با ماده ۲۹^(۲) این قانون قطعی و غیرقابل اعتراض است.

اعتراض به رأی سربازی مانع اعزام مشمول به خدمت وظیفه نمی‌باشد.

ماده ۲۶ هیأت رسیدگی تجدیدنظر در سازمان وظیفه عمومی تهران و مراکز هنگ‌ها و گردان‌های مستقل ژاندارمری یا شرکت اشخاص زیر تشکیل می‌شود:

الف - فرماندار یا معاون او.

ب - در سازمان وظیفه عمومی تهران رئیس سازمان یا جانشین او، در هنگ‌ها و گردان‌های مستقل ژاندارمری فرمانده هنگ یا گردان مستقل یا معاون آنها.

ج - دادستان شهرستان یا یکی از دادیاران.

د - فرمانده سپاه شهرستان یا قائم مقام وی.

ه - یک نفر به انتخاب شورای اسلامی شهرستان مربوطه.

ماده ۲۷ در مورد ماده ۲۴ و ۲۶ تشکیل جلسات با دوسرum اعضاء و تصویب با اکثریت مطلق آرای اعضاء خواهد بود.

ماده ۲۸ در صورتی که حداقل ظرف ۵ سال از تاریخ صدور رأی هیأت تجدیدنظر معلوم شود که نظر هیأت رسیدگی تجدیدنظر منطبق با اصول و قوانین جاری نبوده و اهمیت آن به حدی باشد که در وضع مشمول مؤثر پرونده به وسیله رئیس اداره وظیفه عمومی به یکی از هیأت‌های رسیدگی تجدیدنظر ارجاع خواهد شد و نظر این هیأت قطعی و لازم‌الاجرا است.

۱ — منظور همان دادگاه بخش است که در حال حاضر با توجه به قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و اقلاب مصوب ۱۳۷۳، دادگاه‌های عمومی جایگزین آن شده است.

۲ — به تائیحه به متنه نظر مسد می‌باشد ماده ۲۸ ذکر شود.

ماده ۲۹ — در صورتی که در حین انجام خدمت دوره ضرورت مشمول یا یکی از کسان تحت نکف او ادعای کفالت کند فرماندهان و رئیسی مریبوطه مکافن مراتب را به حوزه‌های وظیفه عمومی یا گروهان‌های اعزام کننده مشارالیه اعلام دارند که در اسرع وقت وضع مشمول در هیأت رسیدگی مطرح و تصمیم مقتضی اتخاذ شود.

ماده ۳۰ — به ادعای کفالت مشمولانی رسیدگی می‌شود که غیبت نداشته باشند مگر اینکه در موقع احضار و در طول مدت غیبت و حین رسیدگی حائز شروط معافیت کفالت بوده باشند که در این صورت این قبیل مشمولان از معافیت کفالت استفاده خواهند کرد (با در نظر گرفتن ماده ۵۵).

تبصره (اصلاحي) ۱۳۹۰/۸/۲۲ — ریبیس سازمان یا نماینده او در صورتی که دلایل و مدارک مثبت‌های مبني بر معافیت از خدمت در پرونده موجود باشد، می‌تواند برای حداکثر یک‌سال دستور عدم اعزام مشمول را صادر نماید و یا در صورت غیبت موجه‌وی، دستور رسیدگی صادر کند.

فصل چهارم^(۱) - معافیت‌ها (صفحه ۳۶)

بخش اول - معافیت تحصیلی

ماده ۳۱ (اصلاحي) ۱۳۹۰/۸/۲۲ — دانشآموزان مدارس و دانشجویان مراکز آموزش عالی وابسته به وزارت آموزش و پرورش و یا مورد تأیید آن وزارت و دانشجویان دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی دولتی یا غیردولتی داخلی و خارجی مورد تأیید وزارت‌تخانه‌های علوم و بهداشت و طلاق حوزه‌های علمیه که در حین تحصیل به سن مشمولیت رسیده و یا می‌رسند، تا زمانی که به تحصیلات خود ادامه

۱ - **تبصره سابق**- ریبیس اداره وظیفه عمومی یا نماینده او در صورتی که دلایل و مدارک مثبت‌های مبني بر معافیت از خدمت در پرونده موجود باشد می‌تواند برای بلک دوره دستور عدم اعزام صادر نماید.
۲ - در روزنامه رسمی سال ۱۳۶۳ «مبحث چهارم» درج شده ولی با توجه به فصول قبل و بعد به نظر واژه «فصل» صحیح است.

۳ — **ماده ۳۱ سابق**- دانشآموزان دانشسراه‌ها و دانشآموزان چهارساله آخر دوره متوسطه و هنرآموزان هنرستان‌ها و آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای که ارزش تحصیلی دلیل آنها از طرف مراجع صلاحیت‌دار معادل متوسطه کامل شناخته شده تحصیل نمایند و دانشجویان و هنرجویان دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی اگر در حین تحصیل به سن مشمولیت برسند تا زمانی که به تحصیلات خود ادامه می‌دهند از اعفاء از خدمت دوه‌ه ضرورت معاف خواهند بود.

می‌دهند، از اعزام به خدمت دوره ضرورت معاف می‌باشند.^(۱)
تبصره‌های ۱ و ۲ (الحاقی ۱۳۷۶/۳/۱۸)- به موجب قانون اصلاح مواردی از
 قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۱/۲۲ حذف شده‌اند.^(۲)

۱ - الف - از تفسیر قانونی مواد ۳۱ و ۳۳ قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۷۰/۸/۲۸^(۳):

موضوع استفسار: آیا براساس مواد ۳۱ و ۳۳ قانون خدمت وظیفه عمومی، دانشجویان دانشگاه پیام نور مشمول معافیت تحصیلی از خدمت وظیفه عمومی می‌شوند یا نه؟
نظریه مجلس:

ماده واحد — با توجه به اطلاق کلمه دانشجویان در مواد ۳۱ و ۳۳ و همچنین عبارت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی در ماده ۳۱، معافیت تحصیلی موضوع این قانون شامل کلیه دانشجویانی است که در هر یک از دانشگاه‌های کشور «از جمله دانشگاه پیام نور» مشغول تحصیل می‌باشند.

۱* — علی‌رغم اینکه تفسیر مواد ۳۱ و ۳۳ ناظر به قانون ۱۳۶۳ است ولیکن با توجه به نبایی کلمات مورد تفسیر در مواد اصلاحی بخشی از تفسیر که ناظر به کلمات «دانشگاه» و «دانشجو» است در این مجموعه درج گردید.

ب - ماده ۱ قانون سنجش و پیش‌روش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور مصوب ۱۳۹۲/۶/۱۰: داوطلبانی که براساس این قانون در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی پذیرفته می‌شوند براساس مقررات پیشنهادی ستاد کل نیروهای مسلح که به تصویب فرماندهی کل قوا می‌رسد از معافیت تحصیلی^(۴) خدمت نظام وظیفه برخوردار می‌شوند.

۲* — ماده ۵ دستورالعمل نحوه بازپرداخت وام‌های صندوق رفاه دانشجویان مصوب ۱۳۸۶/۱۰/۲۲ هیات امنیای صندوق رفاه دانشجویان: تاریخ آغاز بازپرداخت بدھی فارغ‌التحصیلان مراکز آموزش عالی داخل کشور که مشمول انجام خدمت نظام وظیفه می‌باشند حداقل به نه ماه بعد از انجام خدمت نظام وظیفه آنان موكول می‌گردد.

۲ — **تبصره‌های (۱) و (۲) (الحاقی مصوب ۱۳۷۶/۳/۱۸ و تبصره (۳) الحاقی مصوب ۱۳۷۷/۲/۳۰** به شرح ذیل می‌باشند:

تبصره ۱ (الحاقی ۱۳۷۶/۳/۱۸) - به آن دسته از دانشآموزان فارغ‌التحصیلان داخل یا خارج که برابر ضوابط وزارت آموزش و پرورش دیلم شناخته شوند و برای تحصیل در مؤسسات آموزش عالی داخل یا خارج کشور ملزم به طی دوره پیش‌دانشگاهی باشند معافیت تحصیلی تعلق می‌گیرد.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۷۶/۳/۱۸) — مشمولان فارغ‌التحصیل دیلم نظام جدید خرداد یا شهریور ماه هر سال در مهرماه همان سال یا در زمان شروع دومین دوره پیش‌دانشگاهی پس از اخذ دیلم و مشمولان فارغ‌التحصیل دیماه، در مهرماه سال بعد یا در زمان شروع دومین دوره پیش‌دانشگاهی پس از اخذ دیلم، می‌توانند در دوره پیش‌دانشگاهی مشغول به تحصیل شوند.

فوacial زمانی ایجاد شده تا زمان اتمام دوره پیش‌دانشگاهی جزو ایام تحصیل محسوب شده و مشمول معافیت تحصیلی می‌شود. حکم این قانون تا تصویب قانون نظام جدید آموزشی معتبر خواهد بود.

تبصره ۳ (الحافی ۱۳۷۷/۲/۳۰) - به موجب قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۱/۲۲ حذف شده است.

ماده ۳۲ (اصلاحي ۱۳۹۰/۸/۲۲) - طلاب علوم دینی که قبل از رسیدن به سن مشمولیت و یا اعزام هم طبقه خود طبق ضوابط شورایی مدیریت مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه یا نمایندگان رسمی آن و یا با مجوز رسمی شورای عالی حوزه‌های علمیه در شهرستان‌ها به تحصیل اشتغال ورزند در مدت تحصیل می‌توانند از مزایای ماده ۳۱ قانون استفاده کنند. ارزشیابی میزان تحصیل با شورایی مدیریت و یا نماینده آن خواهد بود.^(۲)

تبصره - مشمولان دبیلمه که دوره سطح و یا حداقل ۶ سال دوره خارج را گذرانده باشند به ترتیب همانند مشمولان لیسانس و دکتر خواهند بود و چنانچه بدون دبیلم دوره‌های مذکور را گذرانده باشند همانند مشمولان فوق دبیلم و فوق لیسانس می‌باشند و در هر صورت طلبی که به درجه اجتهاد نایل گردد همانند مشمولین دکترا می‌باشند.^(۳)

ماده ۳۳ (اصلاحي ۱۳۹۰/۸/۲۲) - صدور معافیت تحصیلی دانشآموزان،

تبصره ۳ (الحافی ۱۳۷۷/۲/۳۰) - مشمولان فارغ‌التحصیل دبیلم نظام قدیم و جدید که با داشتن برگ آماده به خدمت یا برگ معافیت موقت از خدمت دوره ضرورت در آزمون پیش دانشگاهی یا یکی از دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی داخل کشور قبول می‌شوند تا زمانی که به تحصیل اشتغال دارند می‌توانند از معافیت تحصیلی استفاده نمایند. یزیرقه شدگانی که در حال انجام خدمت وظیفه دوره ضرورت می‌باشند در زمان صلح در صورت ثبت نام و اشتغال به تحصیل فوراً ترخیص خواهند شد. استفاده از معافیت تحصیلی و امکان ترخیص در تمامی موارد فوق منوط به عدم غیروجه است و این حق فقط بکبار اعطاء خواهد شد.

۱ - به موجب قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ در این ماده عبارت «حوزه علمیه قم و یا نماینده رسمی آن» به عبارت «مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه یا نمایندگان رسمی آن و یا با مجوز رسمی شورای عالی حوزه‌های علمیه» اصلاح شده است.

۲ - در این خصوص به آیین‌نامه اجرایی معافیت تحصیلی مصوب ۱۳۹۲/۸/۲۹ هیأت وزیران و آیین‌نامه اجرایی قانون استخدام روحانیان و طلاب علوم دینی در وزارت آموزش و پرورش با استفاده از معافیت تحصیلی مصوب ۱۳۷۶/۲/۳۱ هیأت وزیران که در همین مجموعه درج شده است مراجعه شود.

۳ - به قانون استخدام روحانیون و طلاب علوم دینی در وزارت آموزش و پرورش با استفاده از معافیت تحصیلی مصوب ۱۳۷۵/۲/۲۲، مندرج در همین مجموعه مراجعه شود.

۴ - **ماده ۳۳ سابق** - صدور کارت معافیت تحصیلی دانشآموزان و هنرجویان و دانشجویان و طلاب

دانشجویان و طلاب علوم دینی، موكول به ارایه گواهی اشتغال به تحصیل آنان از طریق مراجع ذیربُط است و مدت اعتبار آن تا یک سال پس از صدور گواهی پایان تحصیلات در هر مقطع می‌باشد.^(۱)

تبصره ۱ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - حداکثر معافیت تحصیلی برای دانشآموزان تا سن بیست سال تمام و در هر یک از مقاطع تحصیلی کارداری دو و نیم سال، کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی ارشد ناپیوسته سه سال، کارشناسی پیوسته پنج سال و کارشناسی ارشد پیوسته شش سال، دکترای پزشکی پیوسته هشت سال و دکترای تخصصی شش سال است.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - در موقع ضروری با تشخیص و اعلام کمیسیون موارد خاص دانشگاه‌های مربوط حداکثر یک سال به مدت فوق اضافه می‌شود.

ماده ۳۴ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲)^(۲) - دانشآموزان و دانشجویان و طلاب علوم دینی مشمول، در صورت ترک تحصیل، اخراج، انصراف یا فراغت از تحصیل، باید برای خدمت دوره ضرورت خود را معرفی نمایند. مقامات مسؤول مکلفند صورت اسامی این قبیل مشمولین را با ذکر مشخصات کامل و نشانی و رشته تحصیلی به طور انفرادی، بدون تأخیر به سازمان محل ارسال دارند.

تبصره ۱ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲)^(۳) - مهلت معرفی مشمولین مذکور حداکثر یک

علوم دینی موكول به گواهی اشتغال به تحصیل آنان از طرف مقامات صالحه بوده و مدت اعتبار آن یک سال تمام است.

۱ - به تفسیر قانونی مواد ۳۱ و ۳۳ قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۷۰/۸/۲۸ مندرج در زیرنویس ماده ۳۱ مراجعه شود.

۲ - **ماده ۳۴ سابق** - دانشآموزان و هنرجویان و دانشجویان و طلاب علوم دینی مشمول به محض ترک تحصیل یا اخراج و یا فراغ از تحصیل باید برای انجام خدمت دوره ضرورت خود را معرفی کنند.

مقامات مسؤول مکلفند صورت اسامی این قبیل مشمولان را با ذکر مشخصات کامل و نشانی و رشته تحصیلی بهطور انفرادی و بدون تأخیر به سازمان وظیفه عمومی محل ارسال دارند.

۳ - **تبصره ۱ سلیق (اصلاحی ۱۳۷۳/۸/۸)** - مشمولانی که با داشتن معافیت تحصیلی در خارج از کشور تحصیل می‌کنند پس از ترک تحصیل و یا فراغ از تحصیل موظفند حداکثر ظرف یک سال خود را به سازمان وظیفه عمومی مربوطه در داخل کشور معرفی نمایند. مهلت مذکور برای آن دسته از فارغ‌التحصیلان خارج از کشور که به عنوان عضو هیأت علمی جذب دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش، عالی، و تحقیقات، مگر نند به ده سال، افزایش، می‌باشد.

سال پس از تاریخ انصراف، ترک تحصیل و اخراج و فراغت از تحصیل است.

تبصره ۲ (اصلاحی) (۱۳۹۰/۸/۲۲) — مشمولینی که با داشتن معافیت تحصیلی در خارج از کشور تحصیل می‌کنند، پس از ترک تحصیل یا اخراج یا انصراف یا فراغت از تحصیل، موظفند برای رسیدگی به وضع مشمولیت خود حداقل ظرف یک سال خود را به نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور معرفی نمایند.

تبصره ۳ (الحاقی) (۱۳۹۰/۸/۲۲) — متخلفین از اجراء این ماده برای بار اول به توبیخ کتبی و درج در پرونده و برای بار دوم علاوه بر توبیخ کتبی به يك ماه انفال از خدمت و برای بار سوم به دو ماه انفال از خدمت محکوم می‌شوند.

ماده ۳۵ (اصلاحی) (۱۳۹۰/۸/۲۲) — مشمولین دیپلم که حداقل یک سال پس از فراغت از تحصیل در یکی از دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی داخل یا خارج از کشور که مورد تأیید وزارت‌خانه‌های علوم و بهداشت می‌باشد پذیرفته شوند تا زمانی که وقف تبصره (۱) ماده (۳۳) به تحصیل اشتغال دارند، می‌توانند مشروط به اینکه دارای غیبت غیرموجه نباشند از معافیت تحصیلی استفاده نمایند. این معافیت برای هر مقطع فقط یک بار داده می‌شود.

تبصره ۱ (الحاقی) (۱۳۹۰/۸/۲۲) — معافیت تحصیلی دانشجویان انصرافی در طول مدت تحصیل فقط یک بار قابل تمدید است.

تبصره ۲ (الحاقی) (۱۳۹۰/۸/۲۲) — ترجیح کارکنان وظیفه بدون غیبت اولیه در حین خدمت جهت ادامه تحصیل در مقاطع کارشناسی و بالاتر به جز در زمان‌های اضطراری و جنگ بلامانع است.

ماده ۳۶ (اصلاحی) (۱۳۹۰/۸/۲۲) — مشمولین دارای مدرک کارشناسی و بالاتر

۱ - **تبصره ۲ سابق**- مقامات مسؤول حسب مورد موظفند ارزش تحصیلی این قبیل مشمولان را از تاریخ تسليم مدارک حداقل ظرف دو ماه تعیین و به آنان تسليم و مراتب را به اداره وظیفه عمومی اعلام کنند.

۲ - **ماده ۵ سابق**- مشمولان دیپلمه که با داشتن برگ آماده به خدمت یا برگ معافیت موقت از خدمت دوره ضرورت در مسابقه ورودی یکی از دانشگاه‌ها یا مؤسسات آموزش عالی داخل کشور قبول شده تا زمانی که به تحصیل اشتغال دارند، می‌توانند از معافیت تحصیلی استفاده نمایند مشروط به اینکه دارای غیبت غیرموجه نباشند. این معافیت فقط برای یک بار داده خواهد شد.

۳ - **ماده ۳۶ سابق**- فارغ‌التحصیلان دیپلمه در صورتی که از نظر مقررات این قانون و بنا به گواهی وزارت فرهنگ و آموزش عالی حائز شروط اشتغال به تحصیل در خارج از کشور باشند و ادامه

و معادل آن در حوزه‌های علمیه علاقمند به تحصیل در خارج از کشور در صورتی که از نظر مقررات این قانون و وزارت‌خانه‌های علوم و بهداشت، حائز شرایط ادامه تحصیل در خارج از کشور باشند و دانشگاهها و رشته‌های آنها مورد تأیید وزارت‌خانه‌های فوق باشد، می‌توانند با سپردن تضمین‌های لازم با استفاده از مقررات این قانون برای تحصیل به خارج از کشور مسافرت نمایند.^(۱)

تحصیل آنان در رشته‌های مورد تأیید وزارت فرهنگ و آموزش عالی باشد می‌توانند با استفاده از مقررات معافیت تحصیلی برای ادامه تحصیل به خارج از کشور مسافرت کنند.

۱ - از قانون اعزام دانشجو به خارج از کشور مصوب ۱۳۶۴/۱۲۵ با اصلاحات بعدی:

ماده ۳ (اصلاحی ۱۳۷۹/۱۲/۱۴) - اعزام دانشجویانی که دارای مرک تحصیلی لیسانس و بالاتر هستند با در نظر گرفتن ظرفیت دانشگاه‌های کشور و امکانات ارزی، رشته‌های مورد نیاز و کاملاً ضروری و با رعایت مفاد ماده (۱۸) قانون گذرنامه مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰^(۱*) و اصلاحیه مصوب ۱۳۷۰/۵/۲۲^(۲*) صورت خواهد گرفت.

وزارت هر سال یاکبار این موارد را تعیین خواهد کرد. در شرایط مسلوی اولویت با داوطلبان متاهل می‌باشد.

ماده ۴ - مشمولان نظام وظیفه به شرط عدم غیبت با سپردن تعهد می‌توانند جهت ادامه تحصیل طبق ضوابط وزارت به خارج اعزام شوند.

ماده ۲۱ - وزارت موظف است ظرف سه ماه آینین‌نامه مربوط به موارد زیر را تهیه و به تصویب وزیر فرهنگ و آموزش عالی برساند: ۱ - ...

۷ - مشمولیت نظام وظیفه

۱* - ماده ۱۸ قانون گذرنامه مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ - برای اشخاص زیر با رعایت شرایط مندرج در این ماده گذرنامه صادر می‌شود:

۱ - اشخاصی که کمتر از ۱۸ سال تمام دارند و کسانی که تحت ولایت و یا قیومیت می‌باشند با اجازه کتبی ولی یا قیم آنان.

۲ - مشمولین وظیفه عمومی با اجازه کتبی اداره وظیفه عمومی.

۳ - زنان شوهردار و لو کمتر از ۱۸ سال تمام با موافقت کتبی شوهر و در موارد اضطراری اجازه دادستان شهرستان محل درخواست گذرنامه که مکلف است نظر خود را اعم از قبول درخواست یا رد آن حداقل ظرف سه‌روز اعلام دارد کافی است. زنانی که با شوهر خود مقیم خارج هستند و زنانی که شوهر خارجی اختیار کرده و به تابعیت ایرانی باقی مانده‌اند از شرط این بند مستثنی می‌باشند.

۴* - بهموجب قانون اصلاحی مصوب ۱۳۸۰/۳/۲۳ ، قانون اصلاح بند ۱ ماده ۱۸ قانون گذرنامه مصوب ۱۳۷۰/۵/۲۳ صریحاً لغو گردیده و مفاد بند ۱ ماده ۱۸ قانون گذرنامه مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ اعتبار بافته و لازم‌الاحراز شده است.

ماده ۳۷ (اصلاحي) (۱۳۹۰/۸/۲۲) — ایرانیان مقیم خارج از کشور، فرزندان مأمورین ثابت دولت جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور و همچنین کسانی که قانوناً تحت کفالت، یا ولایت قانونی آنها می‌باشد، چنانچه در حین تحصیل در مدارس ایرانی مستقر در خارج از کشور و یا مؤسسات آموزشی کشورهای خارج مورد تأیید آموزش و پرورش و طلاب حوزه‌های علمیه مورد تأیید شورای عالی حوزه‌های علمیه به سن مشمولیت برسند از معافیت تحصیلی بهره‌مند می‌گردند و ادامه تحصیل آنان تا سقف یک سال پس از فراغت از تحصیل در دانشگاه‌ها و مرکز آموزش عالی خارج از کشور که مورد تأیید وزارت‌خانه‌های علوم یا بهداشت هستند بلامانع می‌باشد.^(۲)

تبصره - به موجب قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۱/۲۲ حذف شده است.^(۳)

ماده ۳۸ (اصلاحي) (۱۳۹۰/۸/۲۲) — آینینه‌اجرایی مواد این بخش، توسط وزارت دفاع با کسب نظر از شورای عالی حوزه‌های علمیه، وزارت‌خانه‌های کشور، علوم، بهداشت، آموزش و پرورش و دانشگاه آزاد اسلامی و سازمان ظرف حداقل شش ماه تهیه می‌شود و پس از تأیید ستاد کل به تصویب هیأت وزیران میرسد.^(۴)

۱ — **ماده ۳۷ سابق**- دانشآموزانی که قبل از سن مشمولیت بخواهند در خارج از کشور ادامه تحصیل دهند در صورتی که مورد تأیید وزارت آموزش و پرورش باشد می‌توانند از معافیت تحصیلی برای ادامه تحصیل در خارج از کشور استفاده نمایند.

۲ — به قانون اجازه تردد فارغ‌التحصیلان فوق لیسانس و بالاتر و متخصصان ایرانی مقیم خارج از کشور بدون بررسی وضعیت خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۷۲/۲/۱۴ مندرج در همین مجموعه مراجعه شود.

۳ — **تبصره سابق**- فرزندان ایرانیان مقیم از خارج از کشور و فرزندان مأمورین ثابت دولت جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور، همچنین کسانی که قانوناً تحت کفالت یا ولایت قانونی آنها هستند تا اخذ دیپلم از مقررات این ماده مستثنی بوده و ادامه تحصیل آنان در رشته‌های عالی و دانشگاهی با تأیید وزارت فرهنگ و آموزش عالی بلامانع خواهد بود.

۴ — **ماده ۳۸ سابق**- آینینه‌اجرایی مواد این بخش از طرف وزارت‌خانه‌های کشور، دفاع، سپاه، آموزش و پرورش و فرهنگ و آموزش عالی و با کسب نظر از شورای مدیریت حوزه علمیه قم و اداره وظیفه عمومی تهیه و تصویب و به موقع اجرا گذاشته خواهد شد.

۵ — آینینه‌اجرایی معافیت تحصیلی قانون خدمت وظیفه عمومی در تاریخ ۱۳۹۲/۸/۲۹ به تصویب هیأت وزیر امنیت سیده دو نخش، آینینه‌نامه‌های، مجموعه دوچ شده است.

بخش دوم - معافیت پزشکی^(۱)

ماده ۳۹ — مشمولان خدمت وظیفه عمومی از نظر وضع مزاجی و استعداد

جسمی و روانی به چهار دسته به شرح زیر تقسیم می‌شوند:

۱— کسانی که از نظر جسمی و روانی سالم و قادر به انجام خدمت هستند.

۲— کسانی که به علت نقص عضو یا ابتلاء به بیماری از سلامتی کامل برخوردار نبوده اما قادر به انجام خدمت در امور غیررزمی می‌باشند.

۳— کسانی که به علت عدم رشد یا ابتلاء به بیماری موقتاً قادر به انجام خدمت دوره ضرورت نیستند.

۴— مشمولانی که به علت نقص عضو یا ابتلاء به بیماری جسمی و یا روانی به طور دائم قادر به انجام خدمت دوره ضرورت نیستند.

تبصره ۱ (اصلاحی) (۱۳۹۰/۸/۲۲) — نحوه طبقه‌بندی مشمولین و طرز معاینه و

ضوابط معافیت پزشکی آنها براساس مقاطع تحصیلی مشمولین به موجب آیننامه معاینه و معافیت پزشکی مشمولین خدمت وظیفه عمومی است که وزارت دفاع با کسب نظر از وزارت‌خانه‌های کشور و بهداشت، ظرف حداقل شش ماه تهیه می‌کند که پس از تأیید ستاد کل به تصویب هیأت وزیران میرسد.^(۲)

تبصره ۲ (اصلاحی) (۱۳۹۰/۸/۲۲) — نحوه آموزش و خدمت مشمولین معاف از

رزم، برابر دستورالعملی است که از سوی ستاد کل تهیه و ابلاغ می‌گردد.

۱— قانون عدم منوعیت استخدام دارندگان معافیت پزشکی مصوب ۱۳۷۷/۲/۲۳ :

ماده واحد - استخدام افراد دارای معافیت پزشکی درصورتی که واحد شرایط مورد احتیاج دستگاه مربوطه باشند بلامانع است.

تبصره - کلیه وزارت‌خانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی، بانک‌ها، شهرداری‌ها و سازمان‌ها و مؤسسه‌ای که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است موظفند مواردی را که مانع استخدام می‌باشد قبلاً اعلام نمایند.

۲— **تبصره ۱ سابق**- نحوه طبقه‌بندی مشمولان و طرز معاینه و ضوابط معافیت پزشکی آنها به موجب آیننامه معاینه پزشکی مشمولان خدمت وظیفه عمومی خواهد بود که وسیله ستاد مشترک تهیه و به تصویب وزارت‌خانه‌های بهداری، کشور، دفاع و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خواهد رسید.

۳— آیننامه معاینه و معافیت پزشکی مشمولان خدمت وظیفه عمومی در تاریخ ۱۳۹۳/۲/۲۱ به تصویب هیأت وزیران رسیده و در همین مجموعه درج شده است.

۴— **تبصره ۲ سابق**- مشمولان موضوع بند ۲ این ماده که برای انجام خدمت در مشاغل غیررزمی نیروهای نظامی یا انتظامی اختصاص داده می‌شوند، آن قسمت از برنامه آموزش عملی و نظامی را که به تشخیص کمیسیون پزشکی مرآکز آموزش نیروهای مسلح با سلامتی آنان منافعات داشته باشد انحصار نخواهد داد.

تبصره ۳ (الحافی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - کسانی که به مواد مخدر اعتیاد دارند، مشمول بند(۳) این ماده می‌شوند و به هنگام معاینه، شناسایی و از سوی واحدهای وظیفه عمومی برای ترک اعتیاد به مدت حداکثر شش ماه به مراجع ذیربط معرفی می‌گردند.

تبصره ۴ (الحافی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - نیروهای مسلح مکلفند در حین خدمت، کارکنان وظیفه‌ای را که به مواد مخدر اعتیاد دارند، شناسایی و از سایر سربازان جدا نمایند و آنها را در واحدهای مستقل و مخصوص بکارگیری و به مراجع ذیربط برای ترک اعتیاد در مدت یک ماه توسط پزشک معالج، معرفی کنند و در طول خدمت تحت نظر و مراقبت‌های لازم قرار دهند. مدت ترک اعتیاد برای یک بار جزء خدمت دوره ضرورت محاسبه می‌شود. این افراد پس از پایان خدمت قانونی از خدمت ترخیص می‌شوند لیکن در هر حال صدور کارت پایان خدمت منوط به ارایه گواهی ترک اعتیاد است.

ماده ۴۰ - به مشمولانی که به علت ابتلاء به بیماری موقتاً قادر به انجام خدمت دوره ضرورت نباشند برای مدتی که شورای پزشکی تعیین می‌نماید و در هر حال متجاوز از یک سال نخواهد بود معافیت موقت پزشکی داده خواهد شد و در سال دوم در صورت ادامه بیماری به همان نحو اقدام و چنانچه در سال سوم نیز قادر به انجام خدمت نباشند بهطور دائم از خدمت دوره ضرورت معاف خواهند شد.

تبصره ۱. مشمولان پزشک فقط در صورتی معاف دائم از خدمت دوره ضرورت شناخته می‌شوند که قادر به اشتغال به حرفه طبابت نباشند. آن تعداد از مشمولین خدمت دوره ضرورت پزشک که از سلامتی کامل برخودار نیستند لیکن قادر به طبابت می‌باشند، به خدمت دوره ضرورت اعزام می‌گردند و برابر نظر شوراهای پزشکی از خدمت سنگین معاف خواهند شد.

تبصره ۲. در زمان جنگ یا بسیج همگانی می‌توان افرادی را که در زمان صلح به علل پزشکی یا تکفل از خدمت دوره ضرورت معاف شده‌اند نیز به خدمت احضار کرد.

ماده ۴۱ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - کلیه مشمولین وظیفه باید قبل از اعزام به خدمت توسط یک پزشک از نیروهای مسلح معاینه شوند و در صورت نبودن پزشک

۱ — **ماده ۱ ؟ سابق**- معاینه مشمولان وسیله یک نفر پزشک از نیروهای مسلح انجام می‌شود و در صورت نبودن پزشک از نیروهای مسلح از پزشکان غیرنظامی که صلاحیت آنان وسیله بهداری محل، فرماندار با خشدا، محل تأثید شده باشد استفاده خواهد شد.

از نیروهای مسلح، توسط پزشکان غیرنظامی معهد که صلاحیت آنان به وسیله نیروی انتظامی تأیید شده باشد، معاینه گردد.

تبصره ۱ (اصلاحتی) (۱۳۹۰/۸/۲۲) - اظهارنظر در مورد معافیت پزشکی مشمولین توسط سه نفر پزشک نیروهای مسلح در هر شهرستان صورت می‌گیرد، رأی اکثریت این پزشکان معتبر است.

تبصره ۲ (اصلاحتی) (۱۳۹۰/۸/۲۲) - نیروهای مسلح موظفند پزشکان مورد نیاز شوراهای پزشکی را به نیروی انتظامی معرفی نمایند. در صورتی که تأمین پزشکان مورد نیاز از نیروهای مسلح امکان‌پذیر نباشد، نیروی انتظامی از پزشکان غیرنظامی مورد تأیید در شورای پزشکی استفاده می‌نماید.

تبصره ۳ (الحاقی) (۱۳۹۰/۸/۲۲) - دولت مکلف است همه ساله هزینه تجهیز و تشکیل شورای پزشکی و شورای عالی پزشکی، فوق العاده پزشکان عضو شوراهای مذکور و همچنین هزینه معاینات تخصصی مشمولینی که از پرداخت هزینه معاینات معاف می‌باشند و هزینه‌های اجرایی تبصره‌های (۳) و (۴) ماده (۳۹) را در اعتبارات نیروی انتظامی و بیمارستان‌های ذیربطری پیش‌بینی نماید.

ماده ۴۲ - در صورتی که مشمولان در حین خدمت دوره ضرورت مبتلا به نقص عضو یا بیماری‌هایی شوند که پس از اتمام مدت معالجه که کمتر از ۶ ماه نباشد و طبق نظر شورای پزشکی بیمارستان‌های نیروهای مسلح جمهوری اسلامی که مورد تأیید عقیدتی، سیاسی در نیروی مربوطه هستند قادر به انجام خدمت نباشند از انجام بقیه خدمت دوره ضرورت معاف خواهند بود.^(۳)

۱ - **تبصره ۱ سابق**- اظهارنظر در مورد معافیت پزشکی مشمولان باید توسط سه نفر پزشک که مورد تأیید ریس بهداری و فرماندار محل باشند انجام شود و رأی اکثریت این پزشکان معتبر است.

۲ - **تبصره ۲ سابق**- مدیران عامل بهداری هر استان موظفند پزشکان مورد نیاز شوراهای پزشکی موضوع تبصره را تبیین و به فرمانداری محل معرفی نمایند.

۳ - مرخصی استعلامی کارکنان وظیفه به استناد ابلاغیه شماره ۱۰۵/۵/۴/۲۰/۱۰۵/۴/۴/۱۳۹۴ معاونت نیروی انسانی ریس ارکان و امور مشترک نیروهای مسلح^(۱): مرخصی استعلامی کارکنان وظیفه به شرح زیر تا اطلاع ثانوی ابلاغ گردد.

۱ - مرخصی استعلامی کارکنان وظیفه شامل مرخصی ایامی است که فرد به دلیل بیماری یا حادثه غیر مرتبط با خدمت، نیاز به استراحت دارد که این مرخصی حداقل یک ماه در سال و با تأیید پزشک پگان مربوطه بوده و این زمان جزء خدمت سربازی محسوب می‌شود.

۲ - به موجب ماده ۴۲ قانون خدمت وظیفه عمومی کارکنان وظیفه که به دلیل حوالث حین خدمت

تبصره - دوران معالجه مشمولان موضوع این ماده جزو خدمت دوره ضرورت آنان محسوب می‌گردد.

ماده ۴۲ مکرر (الحقی) (۱۳۹۰/۸/۲۲) - مشمولینی که در شورای پزشکی شهرستان مربوط با معاینه بالینی معاف از خدمت تشخیص داده نشوند و به تشخیص این شورا یا ریسی واحد وظیفه عمومی مربوط یا اعتراض مشمول، نیاز به معاینه تخصصی داشته باشند، ریسی حوزه موظف است آنان را به نزدیکترین مرکز مجهز وزارت بهداشت، یا بیمارستان‌های نیروهای مسلح معرفی نماید تا مورد معاینه قرار گیرند و نتیجه معاینه تخصصی برای تصمیم‌گیری به شورای پزشکی همان شهرستان ارسال و در صورت اصرار بر اعتراض مشمولین با تأمین هزینه‌ها از سوی مشمول نتایج جهت تصمیم‌گیری به شورای عالی پزشکی مشکل از پزشکان متخصص استان ارسال گردد.

(صفحه - ۴۵)

تبصره ۱ - مشمولینی که متقاضی معاینه تخصصی باشند، قبلاً باید هزینه‌های پیش‌بینی شده را به حساب دولت پرداخت نمایند. پس از معاینه طبق این قانون با مشمولان رفتار می‌شود. مشمولینی که به تشخیص شورای پزشکی نیاز به معاینه تخصصی دارند، همچنین مشمولین مددجوی تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور و افرادی که به تأیید کمیته امداد امام‌خمینی(ره) محل فاقد تمکن مالی هستند از پرداخت وجه مزبور معاف می‌باشند.

تبصره ۲ - مراکز مجهز وزارت بهداشت یا بیمارستان‌های نیروهای مسلح موظفند به وضعیت مشمولین معرفی شده واحد مربوطه خارج از نوبت رسیدگی نمایند و آنان را حداکثر ظرف یک ماه مورد معاینه تخصصی قرار دهند.

تبصره ۳ - چنانچه مشمولینی که برای معاینات تخصصی به مراکز مجهز وزارت بهداشت یا بیمارستان‌های نیروهای مسلح معرفی می‌شوند، ظرف یک ماه به

دچار حادثه می‌شوند پس از ارایه مستندات و تایید کمیسیون پزشکی سپاه تمام مدت استراحت آنان تا ۶ ماه جزء خدمت محسوب خواهد شد و در صورتی که این زمان بیش از ۶ شش ماه باشد این افراد با تایید شورای عالی پزشکی از ادامه خدمت معاف خواهند بود.

* - مأخذ: ماهانه فرنگ سربازی، حوزه نمایندگی ولی فقیه در سپاه، شماره ۱۰۷، مرداد ۱۳۹۴.

۱ - به موجب قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ اجرای احکام این ماده در سال‌های آتی منوط به تأمین بار مالی مورد نیاز در بودجه‌های سنواتی است.

این مراکز مراجعه نکنند، پس از تعیین تکلیف به خدمت اعزام می‌شوند.

ماده ۴۳ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - چنانچه ریس سازمان یا نماینده او اطمینان حاصل نماید که رأی شورای پزشکی مطابق مقررات صادر شده است، پرونده را برای بررسی به شورای عالی پزشکی که از سه پزشک متخصص نیروهای مسلح تشکیل می‌گردد ارجاع می‌دهد. نظر این شورا قطعی و لازم‌الاجراء است.

بخش سوم - معافیت کفالت

ماده ۴۴ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - مشمولین زیر حسب مورد از انجام خدمت دوره ضرورت معاف می‌باشند:

۱- یگانه فرزند ذکور مراقب یا نگهدارنده پدر نیازمند مراقبت که قادر به اداره امور خود نباشد.

۲- یگانه مراقب یا نگهدارنده مادر فاقد شوهر

۳- تنها برادر تنی سرپرست خواهر فاقد پدر، همسر و فرزند ذکور غیرمحجور

۴- تنها برادر سرپرست بزرگتر نیازمند مراقب و فاقد پدر و همسر و فرزند ذکور غیرمحجور و فاقد شغل

۱ - **ماده ۳؛ سابق** - چنانچه ریس اداره وظیفه عمومی ظرف ۵ سال به نحوی اطمینان حاصل نماید که مشمولی با تقلب و دسیسه در معاینه پزشکی معافیت اخذ نموده یا برخلاف این قانون و آینندگانه معاینه و معافیت پزشکی از خدمت دوره ضرورت معاف تشخیص داده شده از این قبیل مشمولان توسط شورای عالی پزشکی که از ۵ نفر از بیشکان نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران تشکیل می‌گردد معاینه مجدد به عمل خواهد آمد و نظر این شورا قطعی و لازم‌الاجراست.

۲ - **ماده ۴؛ سابق** - مشمولان زیر حسب مورد از انجام خدمت دوره ضرورت معاف می‌باشند:
الف - یگانه مراقب و نگهدارنده پدر یا برادر و یا مادر یا جده یا خواهر که قادر به اداره امور خود نباشد.

ب - یگانه سرپرست و نگهدارنده برادر یا خواهر صغیر

ج - یگانه سرپرست خواهر مجرد در صورتی که تا سن ۲۴ سالگی مجرد باشد.

د - از ۲ یا ۳ برادر واحد شرایط اعزام به خدمت یکی از آنان تا خاتمه خدمت دیگری به خدمت دوره ضرورت یا احتیاط اعزام خواهد شد و ترتیب تقدم در اعزام بر مبنای سن مشمول خواهد بود.

ه - مشمولین غیرغایبی که دارای همسر یا فرزند تحت تکلف می‌باشند تا تصویب و اجرای لایحه مذکور در ماده ۵ این قانون در زمان صلح.
بدیهی است پس از تصویب و اجرای لایحه مذکور به شرط نداشتن مانع دیگری مشمولین فوق به خدمت اعزام خواهد شد.

- ۵ - یگانه سرپرست برادر کمتر از هجده سال تمام
 ۶ - یگانه نوه ذکور مراقب یا نگهدارنده جد فاقد فرزند یا جده فاقد شوهر و فرزند
 ۷ - مشمولی که همسرش فوت نموده و از او دارای فرزند صغیر بوده مادامی که ازدواج مجدد نکرده است و یا همسري دارد که بعد از ازدواج معلول شده و نیازمند مراقبت باشد.
 ۸ - از چند برادر واحد شرایط اعزام به خدمت در صورت اعزام یکی از برادران به خدمت، یکی از برادران می‌تواند تا اتمام خدمت او از تعویق اعزام استفاده نماید.
 ۹ - در مورد معافیت از انجام خدمت ضرورت یک نفر از فرزندان خانواده‌ای که دو برادر آنان خدمت سربازی را انجام داده‌اند، ستاد کل نیروهای مسلح تصمیم‌گیری می‌کند.
 ۱۰ - یکی از فرزندان پسر سربازی که در حین خدمت سربازی فوت کند و یا یکی از فرزندان ذکور خانواده‌ای که یک فرزند آن خانواده در حین انجام خدمت سربازی فوت نموده باشد.

تبصره ۱ (اصلاحتی) (۱۳۹۰/۸/۲۲) - منظور از یگانه مراقب، تنها فرزند ذکور یا برادر یا نوه بیش از هجده سال تمام است که مراقبت هر یک از بستگان ذکور در این ماده را به علت نقص عضو، بیماری، کبر سن، صغر سن، یا اث بودن بر عهده دارد، نیازمندی اشخاص ذکور به مراقبت با توجه به نقص عضو، بیماری و یا محجور بودن آنان به تشخیص سورای پزشکی است.

تبصره ۲ (اصلاحتی) (۱۳۹۰/۸/۲۲) - مشمولین موضوع بند(۲) این ماده تا سی ماه متواتی می‌توانند از معافیت کفالت موقت استفاده نمایند و در پایان مدت فوق در صورت دارا بودن شرایط کفالت از انجام خدمت دوره ضرورت معاف می‌گردند.

۱ - **تبصره ۱ سابق (اصلاحتی) (۱۳۷۹/۳/۱)** - مشمولان بندهای (الف)، (ب) و (ج) از انجام خدمت دوره ضرورت معاف هستند و کارت معافیت از خدمت آنان در همان سال رسیدگی به وضعيت نظام وظيفه آنها صادر می‌گردد.

۲ - **تبصره ۲ سابق** - مشمولانی که برای انجام خدمت وظيفه عمومی احضار می‌شوند در صورتی که در تاریخ‌های معینه بدون عذر موجه خود را معرفی نکنند از معافیت موضوع این ماده محروم می‌شوند (انا ته حه به ماده ۵۵).

تبصره ۳ (اصلاحتی) (۱۳۹۰/۸/۲۲) - وجود برادری که از معافیت تحصیلی

برخوردار است مانع از معافیت کفالت موقت مشمولی که سرپرستی خانواده را بر عهده دارد، نیست. این معافیت فقط در طول مدت معافیت تحصیلی برادر مشمول که خارج از شهرستان محل سکونت به تحصیل اشتغال دارد معتبر است و مشمول پس از آن با رعایت سایر مقررات این قانون به خدمت دوره ضرورت اعزام می‌شود.

تبصره ۴ (الحاقی) (۱۳۹۰/۸/۲۲) - در صورتی که برادر یا برادران یا پدر

مشمول به دلیل بیماری یا معلولیت زمینگیر بوده و بنا به تشخیص شورای پژوهشی فاقد صلاحیت و یا ناتوان برای سرپرستی باشند و مشمول نیز عملآ مراقبت یا سرپرستی را بر عهده داشته باشند، می‌تواند از معافیت کفالت برخوردار گردد.

ماده ۴۴ مکرر (الحاقی) (۱۳۹۰/۸/۲۲) - نحوه معافیت از خدمت فرزندان ذکور

مددجویان^(۲) به شرح زیر است:

۱ - یکی از فرزندان ذکور مادران فاقد شوهر تحت پوشش کمیته امداد حضرت امام(ره) و سازمان بهزیستی از انجام خدمت دوره ضرورت معاف است.

۲ - مشمولانی که حداقل یک فرزند معلول داشته باشند از انجام خدمت دوره ضرورت معاف می‌باشند.

۳ - تنها پسر خانواده‌هایی که دارای سه فرزند اناث یا بیشتر باشند از انجام خدمت دوره ضرورت معافند.

۴ - مشمولانی که با معلولان اනاث دارای معلولیت جسمی- حرکتی ازدواج کنند به صورت موقت از انجام خدمت دوره ضرورت معاف می‌شوند و پس از گذشت پنج سال از استمرار ازدواج آنها معافیت موقت به معافیت دائم تبدیل می‌شود.)

صفحه - ۴۹)

۱ - **تبصره ۳ سابق (الحاقی ۱۳۷۹/۳/۱)** - استفاده از معافیت‌های فوق مانع برخورداری مشمولان این قانون از مزایای مقرر در قانون معافیت بک نفر از فرزندان خانواده‌های شهدا، معلولین، اسرا و مفقودالاشراف از خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۶/۹/۲۴ مجلس شورای اسلامی نمی‌گردد.

۲ - **ماده ۶ قانون جامع حمایت از حقوق معلولان مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶** : یکی از فرزندان اولیابی که خود ناتوان و معلول بوده (هر دو یا یکی از آنها معلول باشد) و یا حداقل دو نفر از فرزندان آنها ناتوان و معلول باشد از انجام خدمت وظیفه عمومی معاف می‌گردد.

تبصره - همسرانی که زن ناتوان و معلول خود را سرپرستی می‌نمایند مدامی که سرپرستی همسر ناتوان و معلول را بر عهده داشته باشند از انجام خدمت وظیفه عمومی معاف می‌گردند. (*)

* - به نند ۴ ماده ۴ مکرر قانون خدمت وظیفه عمومی مراععه شده.

ماده ۴۵ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲) ^(۱) - مشمولانی که پدر یا مادر یا فرزند یا برادر یا خواهر آنان در راه به ثمر رسیدن انقلاب اسلامی و استمرار آن شهید یا جانباز یا اسیر یا جاویدالاثر شده یا بشوند و مراتب مورد تأیید نهادهای ذیربط باشد به شرح ذیل از انجام خدمت سربازی معاف می‌شوند: ^(۲)

۱ - ماده ۵؛ سابق ^(۱) با مشمولینی که پدر یا برادر آنها از تاریخ ۱۳۵۶/۱۰/۱۹ در راه به ثمر رسیدن انقلاب اسلامی و استمرار آن معلول یا اسیر یا مفوくだالاثر شده یا بشوند به ترتیب زیر رفتار خواهد شد:

الف (اصلاحی ۱۳۶۴/۹/۱۴) ^(۲) - یک نفر از فرزندان یا برادران فرد معلولی که طبق نظر شورای پژوهشی بنیادشهید به تنها ی قادر به اداره امور شخصی خود نباشد و همچنین یک نفر از فرزندان یا برادران مفوくだالاثر از انجام خدمت دوره ضرورت و احتیاط معاف دائم خواهد شد.

ب (اصلاحی ۱۳۶۴/۹/۱۴) ^(۳) - یک نفر از فرزندان و یا برادران خانواده اسیر میتواند تا مدت سه سال از معافیت موقت استفاده کرده و چنانچه مدت اسارت از سه سال تجاوز نماید یک نفر مذکور از انجام خدمت دوره ضرورت و احتیاط معاف دائم خواهد شد.

تبصره شرایط اسیر و مفوくだالاثر و معلول شناخته شدن و خانواده آنان در آینین‌نامه اجرایی این قانون پیش‌بینی خواهد شد.

۱* این ماده و تصریه آن ابتدا با توجه به قانون معافیت یک نفر از فرزندان خانواده شهدا، معلولین، اسرا، مفوくだالاثرها از خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۶/۹/۲۴ و اصلاحیه آن مصوب ۱۳۷۷/۶/۲۹، نسخ ضمنی گردیده و سپس به موجب قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ متن فوق الذکر جایگزین ماده ۵ شده است.

۲** قبل از اصلاح، بندهای الف و ب ماده ۵ مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹ به شرح زیر می‌باشد:

الف در صورتی که بگانه فرزند ذکور خانواده معلول باشد که طبق نظر شورای پژوهشی به تنها ی قادر به اداره امور شخصی خود نباشد از انجام خدمت دوره ضرورت و احتیاط معاف دائم خواهد شد.

ب چنانچه دارای برادر صغیر یا برادر معلول با این که بگانه اولاد ذکور باقی مانده خانواده اسیر و مفوくだالاثر باشند، طبق تبصره ۱ ماده ۴ عمل خواهد شد.

۲ - الف - ماده ۴۲ قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران مصوب ۱۳۹۱/۱/۲ (آزمایشی به مدت چهارسال): معافیت ایثارگران و فرزندان ذکور آنان و برادران شهدا از انجام خدمت وظیفه عمومی طبق قانون نظام وظیفه عمومی و اصلاحات آن و تدبیر فرمانده کل نیروهای مسلح خواهد بود.

ب - از جدول کسر خدمت‌های در نظر گرفته شده در قانون خدمت وظیفه عمومی و نحوه و شرایط واگذاری صادره از معاونت نیروی انسانی سپاه پاسداران^(۱):

ردیف	عنوان کسر	حداکثر کسر	نحوه و میزان اعطای	تاریخ اعطای
------	-----------	------------	--------------------	-------------

خدمت	خدمت اعطای شده	کسر خدمت	خدمت انجام	موقبل و حین
کسر خدمت نخبگی	سقف ندارد	به میزان ارزش پروره ارایه شده	خدمت سربازی	ماقبل و حین انجام
کسر خدمت ایثارگری	تا سقف ۹ ماه	برابر میزان جبهه و یا جانبازی و ازادگی افراد که براساس ضوابط سال ۱۳۹۰ محاسبه می‌شود	متولدین سال ۱۳۷۲ و قبل از آن در صورت نداشتن غیبت دفترچه‌ای	خدمت سربازی
کسر خدمت بسیج	تا سقف ۶ ماه	به میزان فعالیت در بسیج سالی ۴۵ روز و عضویت در شورای پایگاه یا حوزه و دوره تكمیلی	تا قبل و حین انجام	خدمت سربازی
کسر خدمت باقیمانده مدت ایثارگری بعد از محاسبه معافیت های فرزند دوم	تا سقف ۹ ماه	برابر میزان جبهه و یا جانبازی و ازادگی افرادی که براساس ضوابط سال ۱۳۹۰ محاسبه می‌شود	متولدین سال ۱۳۷۲ و قبل از آن در صورت نداشتن غیبت دفترچه ای	خدمت سربازی

۱- کسر خدمت نخبگی در نظر گرفته شده توسط بنیاد نخبگان ستاد کل نیروهای مسلح که براساس ارزش پروره ارایه شده مشخص و قبل از خدمت یا در حین خدمت فرد می‌تواند برای دریافت آن اقدام نماید.

۲- جدول کسر خدمت‌های درنظر گرفته شده برای فرزندان ایثارگران که متولد سال ۱۳۷۲ به قبل می‌باشد.

جدول کسر خدمت ایثارگری مصوب سال ۱۳۹۰

۲۷ تا پایان ماه ۲۹	۲۴ تا پایان ماه ۲۶	۲۱ تا پایان ماه ۲۳	۱۸ تا پایان ماه ۲۰	۱۵ تا پایان ماه ۱۷	۱۲ تا پایان ماه ۱۴	۹ تا پایان ماه ۱۱	۶ تا پایان ماه ۸	مدت حضور در جبهه به ماہ
۹ ماه	۸ ماه	۷ ماه	۶ ماه	۵ ماه	۴ ماه	۳ ماه	۲ ماه	کسری خدمت متعلقه به ماه

%۲۵ تا %۲۱	%۲۰ تا %۱۶	%۱۵ تا %۱۱	%۱۰ تا %۵	میزان
------------	------------	------------	-----------	-------

- ۱— کلیه فرزندان ذکور شهدا و جاویدالاثران (مفقودین) از انجام خدمت دوره ضرورت معاف می‌باشند.
- ۲— به ازاء هر شهید یا آزاده با حداقل بیست و چهار ماه سابقه اسارت یا جانباز با حداقل (٪۲۵) جانبازی یا جاویدالاثر (مفقود) فاقد فرزند ذکور یک نفر از برادران آنها از انجام خدمت دوره ضرورت معاف می‌شوند.
- ۳— به ازاء هر بیست و چهار ماه آزادگی، (٪۲۵) جانبازی و سی ماه سابقه حضور در جبهه یک نفر از فرزندان آزادگان، جانبازان و رزمندگان معاف می‌گردد.
- این امتیازات برای بھرمندی از تسهیلات این بند قابل جمع است و در مورد معافیت کسانی که مدت جانبازی یا حضور در جبهه یا مدت آزادگی و اسارت آنها در حد معافیت یک فرزند آنان نیست، با درصد جانبازی و مدت حضور در جبهه و مدت دوران اسارت محاسبه می‌شود.
- ۴— کلیه مشمولین جانباز دارای حداقل ده درصد (٪۱۰) جانبازی از انجام خدمت دوره ضرورت معاف می‌باشند.^(۱)
- ۵— یک فرزند خواندنی ذکور جانبازی که برابر گواهی بنیاد شهید و امور ایثارگران صاحب فرزند نمی‌شود از انجام خدمت دوره ضرورت معاف می‌شود.
- ۶— مشمولانی که با جانبازان اناث دارای درصد جانبازی بیست و پنج درصد (٪۲۵) و بالاتر ازدواج کنند به صورت موقت از انجام خدمت دوره ضرورت معاف می‌شوند و پس از گذشت پنج سال از معافیت موقت آنان در صورت استمرار ازدواج معافیت موقت به معافیت دائم تبدیل می‌گردد.^(۲)

جانبازی (درصد)				
مدت کسری خدمت متعلقه به ماه				
۸ ماه	۵ ماه	۴ ماه	۲ ماه	

* ۱- مأخذ: ماهمه فرهنگ سربازی، حوزه نمایندگی ولی فقیه در سپاه، شماره ۱۰۷، مرداد ۱۳۹۴.

- ۱- به قسمتی از ماده ۱ آیین نامه اجرایی درصد جانبازی مصوب ۱۳۸۸/۹/۲۲ وزیران عضو کمیسیون امور اجتماعی و دولت الکترونیک مندرج در همین مجموعه و متن کامل آن در سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران به نشانی www.dotic.ir رجوع شود.
- ۲- آیین نامه اجرایی ماده (۴)، (۴) مکرر و (۴۵) قانون خدمت وظیفه عمومی در تاریخ

ماده ۴۶ — مشمولانی که ادعایی کفالت می‌کنند می‌توانند مدارک لازم را پیش از اعزام به حوزه وظیفه عمومی محل سکونت خود تسلیم کنند.

تحقیقات لازم نسبت به ادعایی کفالت این قبیل مشمولان و همچنین تصدیق صحت مندرجات استشهاد و مدارک آنها با شهربانی و یا ژاندارمری^(۱) خواهد بود.

تبصره - در هر سال که مشمولان سالم و بلامانع، نیاز نیروهای مسلح جمهوری اسلامی را تأمین نموده باشند به مشمولان بند ۲ ماده ۳۹ و مشمولانی که دارای معافیت موقت و معنبر به مدت ۲ سال باشند معافیت دائم در زمان صلح داده خواهد شد.

(صفحه - ۵۲)

فصل پنجم آموزش نظامی مشمولان و درجات و

حقوق و مزایای آنان^(۲)

ماده ۴۷ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — کلیه مشمولینی که برای انجام خدمت وظیفه عمومی اعزام می‌شوند، همچنین کسانی که از انجام خدمت معاف می‌گردند، باید آموزش‌های نظامی و انتظامی اعم از عمومی و تخصصی را مطابق دستورالعملی که توسط ستادکل با همکاری سازمان‌های نیروهای مسلح تهیه می‌شود و به تصویب فرماندهی کل می‌رسد، طی نمایند.

تبصره ۱ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — آموزش مشمولین معاف از خدمت برابر

۱۳۹۱/۴/۲ به تصویب وزرایی عضو کمیسیون امور اجتماعی و دولت الکترونیک هیأت دولت رسیده و در همین مجموعه درج شده است.

۱ - به زیرنویس ماده ۲۱ همین قانون مراجعه شود.

۲ - از ماده ۹۱ قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۹۶/۱۲/۳ - درآمدهای حقوق به شرح زیر از پرداخت مالیات معاف است: ...

بند ۴ (اصلاحی ۱۱/۲۷) - درآمد حقوق پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران اعم نظامی و انتظامی مشمولان اسنادی و مقدماتی وزارت اطلاعات و جانبازان انقلاب اسلامی و جنگ تحملی و آزادگان.

۳ — **ماده ۴ سایق**- کلیه مشمولان طبق برنامه و مدت آموزشی که از طرف ستاد مشترک ارتش و ستاد مرکزی سپاه تنظیم می‌گردد دوره آموزش مقدماتی نظامی را طی خواهند کرد.

۴ — **تبصره ۱ سایق**- مشمولان فوق‌دیبلوم جهت طی دوره درجه‌داری وظیفه به مراکز آموزشی و فرهنگی اعزام و پس از گذراندن دوره مقدماتی و تخصصی و داشتن سلامت جسمی و روانی و صلاحیت اخلاقی و سیاسی به یکی از درجات گروهبانی وظیفه نایل می‌شوند در غیر این صورت نا در حه افراده و ظیفه به خدمت ادامه خواهند داد.

آییننامه‌ای است که از سوی ستاد کل تهیه می‌شود و به تصویب فرماندهی کل می‌رسد.

تبصره ۲ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — در زمان صلح آموزش‌های فوق باید به نحوی طراحی گردد که به عنوان واحد درسی یا پودمان قابل محاسبه باشد.

تبصره ۳ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — نیروهای مسلح باید در حین خدمت در زمان صلح زمینه استمرار آموزش‌های فوق را برای سربازان فراهم نمایند.

تبصره ۴ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — آییننامه اجرایی تبصره‌های (۲) و (۳) این ماده توسط وزارت دفاع با همکاری وزارت خانه‌های آموزش و پرورش، علوم، بهداشت، کشور و دانشگاه آزاد اسلامی تهیه می‌شود و پس از تأیید ستادکل به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره ۵ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — از همه کارکنان وظیفه در طول مدت دوره آموزش آزمون‌های ارزیابی شخصیت و رفتار گرفته می‌شود و متناسب با نتایج حاصله تقسیم و پرونده افراد نیازمند به خدمات مشاوره‌ای به مراکز ذی‌ربط در نیروهای مسلح برای راهنمایی و حمایت ارسال می‌گردد. نحوه اجراء برابر دستورالعملی است که توسط ستاد کل تهیه و ابلاغ می‌گردد.

ماده ۴۸ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — کارکنان وظیفه بر اساس مدرک تحصیلی و وجود محل سازمانی پس از طی دوره آموزشی لازم به یکی از درجات زیر نائل می‌گردد: (۴)

۱- کارکنان وظیفه فاقد مدرک پایان دوره متوسطه به یکی از درجات سربازی تا

۱ — **تبصره ۲ سابق**- مشمولان دبیلمه و پایین‌تر پس از طی دوره مقدماتی با درجه افرادی وظیفه به خدمت در نیروها و سازمان‌های مربوطه مشغول خواهند شد.

۲ — **تبصره ۳ سابق**- در موارد ضروری نیروها و سازمان‌های نظامی و انتظامی مجاز خواهند بود تعدادی از مشمولان دبیلمه را در تخصص‌های مورد نیاز براساس ضوابط مندرج در آییننامه اجرایی این قانون انتخاب و جهت طی دوره درجه‌داری وظیفه به مراکز آموزشی و فرهنگی اعزام دارند.

۳ — **ماده ۴ سابق**- مشمولان لیسانسیه و بالاتر پس از طی دوره آموزشی مقدماتی نظامی و موفقیت در آزمایش‌های آن در صورتی که از لحاظ اخلاقی و سیاسی مکتبی شایستگی داشته باشند پس از طی دوره آموزش افسری وظیفه و موفقیت در آزمایش‌های آن دارندگان دانشنامه دکترا به درجه ستوان یکمی و سایرین به درجه ستوان دومی وظیفه نایل خواهند شد.

۴ - به دستورالعمل اجرایی شماره ۰۱/۱۱۹/۷۱۶/۰/۴/۱۳۸۸/۴/۳۰ رئیس ستاد کل نیروهای مسلح در خصوص رکن احتتسازی، درجه کارکنان وظیفه مرتعه فرمایند.

سرجوخگی

- ۲ — کارکنان وظیفه دارای مدرک پایان دوره متوسطه به یکی از درجات گروهبانی یا رزمآوری
- ۳ — کارکنان وظیفه دارای مدرک کاردانی به یکی از درجات استواری یا رزمداری یا ستوان سومی
- ۴ — کارکنان وظیفه دارای مدرک کارشناسی به درجه ستوان دومی
- ۵ — کارکنان وظیفه دارای مدرک کارشناسی ارشد و بالاتر به درجه ستوان یکمی

تبصره ۱ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — نیل به درجات گروهبان سومی و بالاتر مستلزم طی دوره آموزش تخصصی مورد نیاز و دارا بودن صلاحیت‌های لازم است.

تبصره ۲ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — کارکنان وظیفه در صورت نداشتن صلاحیت‌های لازم جهت نیل به درجات مصحره فوق بر اساس دستورالعملی که از سوی ستاد کل تهیه و ابلاغ می‌گردد، به درجات مناسب پایین‌تر تا درجه سربازی نائل می‌شوند.

ماده ۴۸ مکرر (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — اعطاء درجه نظامی به آن دسته از کارکنان وظیفه که برابر با مقررات این قانون واجد شرایط نیل به درجات گروهبان سومی و بالاتر می‌باشند در هر سازمان با تصویب مقاماتی است که اختیار تصویب همان درجات را در مورد کارکنان پایور دارند.

تبصره — اعطاء درجه تشویقی یا تنزیل درجه کارکنان وظیفه بر اساس ضوابطی که برای تشویق و یا تنبيه کارکنان در آیننامه انصباطی نیروهای مسلح

۱ — **تبصره ۱ سابق**— در صورتی که مشمولان موضوع این ماده در آزمایش‌های دوره مقدماتی نظامی مردود شوند و یا طبق نظر شورایی مرکز آموزشی از لحاظ جسمی، مکتبی و اخلاقی صلاحیت لازم جهت نیل به درجه افسری را نداشته باشند برای طی دوره درجهداری اعزام خواهد شد.

۲ — **تبصره ۲ سابق**— در صورتی که مشمولان موضوع این ماده در آزمایش‌های دوره آموزشی افسری وظیفه مردود گردند یا از لحاظ مکتبی و اخلاقی واجد صلاحیت نیل به مقام افسری برحسب تشخیص شورایی مرکز آموزشی مربوط باشند بقیه خدمت دوره ضرورت را در یکی از درجات گروهبانی وظیفه انجام خواهد داد.

تبصره ۳ سابق— در صورتی که مشمولان موضوع این ماده در هر یک از مراحل آموزشی به علل سیاسی و امنیتی واجد صلاحیت نیل به مقام افسری تشخیص داده نشوند بقیه خدمت دوره ضرورت ۱ مانند افراد وظیفه انعام خواهد داد.

پیش‌بینی گردیده است، می‌باشد.

ماده ۴۹ (اصلاحتی) (۱۳۹۰/۸/۲۲) — حقوق سربازان وظیفه حداقل شصت درصد (۶۰٪) و حداقل نود درصد (۹۰٪) حقوق کارکنان نیروهای مسلح مبتنی بر قانون مدیریت خدمات کشوری است که با توجه به تحصیلات و درجات آنان توسط ستاد کل تهیه می‌شود و به تصویب فرماندهی کل می‌رسد.^(۱)

تبصره ۱ (الحاقی) (۱۳۹۰/۸/۲۲) - به کارکنان وظیفة متأهل یا سرپرست خانواده معادل صدرصد (۱۰۰٪) حق عائله‌مندی کارکنان پایور نیروهای مسلح پرداخت می‌گردد.^(۲)

تبصره ۲ (الحاقی) (۱۳۹۰/۸/۲۲) - حقوق کارکنان وظیفه در دوران آموزش و قبل از دریافت درجه یا سردوشی به میزان پنجاه درصد (۵۰٪) حقوق اولین ماه دوران

۱ — ماده ۴ سایق. حقوق ماهانه افسران، درجه‌داران، دانشجویان و دانشآموزان و افراد وظیفه به شرح زیر خواهد بود:

الف - حقوق افسران وظیفه به میزان حقوق ثابت ماهانه سال اول افسران هم درجه کادر ثابت.

ب - حقوق درجه‌داران وظیفه:

۱- گروهبان سوم ۱۱۵ واحد حقوقی

۲- گروهبان دوم ۱۲۵ واحد حقوقی

۳- گروهبان یکم ۱۳۵ واحد حقوقی

ج — حقوق دانشجویان وظیفه در مدت آموزش مقدماتی و دانشآموزان وظیفه در مدت آموزش مقدماتی و تخصصی ۲/۰۰ ریال.

د - حقوق دانشجویان وظیفه در مدت آموزش تخصصی ۲/۵۰۰ ریال.

ه - حقوق ماهانه افراد وظیفه به میزانی است که هر سال در بودجه وزارت دفاع پیش‌بینی می‌شود.

۲ — به موجب قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ اجرای احکام این ماده در سال‌های آتی منوط به تأمین بار مالی مورد نیاز در بودجه‌های سالانه است.

۳ - از قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷ :

ماده ۷ - به منظور رفع موانعی که باعث تأخیر ازدواج می‌گردد و تشویق و ترغیب جوانان به ازدواج و تشکیل خانواده، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح مکلف است پس از موافقت فرمانده کل نیروهای مسلح اقدامات ذیل را انجام دهد:

الف - تعیین محل خدمت سربازان متأهل در نزدیکترین پادگان و مرکز نظامی محل سکونت.

ب - پرداخت مستمری به میزان حداقل دو برابر سربازان مجرد به سربازان متأهل که میزان افزایش مستمری متاهلین از محل صندوق اندوخته ازدواج جوانان تأمین می‌گردد.

تبصره ماده ۱۰ - دانشجویان متأهل رشته‌های پژوهشی مجاز ند قول از انجام خدمت سربازی و طرح خدمت نهاده، انسانه، آزموده، همراه، تخصصه، شرکت کنند.

خدمت آنان است.

تبصره ۳ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — به کارکنان وظیفه در خاتمه خدمت دوره ضرورت معادل یک ماه حقوق به عنوان پاداش پرداخت می‌گردد.

تبصره ۴ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — حق بازنشستگی و حقوق اولین ماه خدمت از حقوق ماهانه کارکنان وظیفه کسر نمی‌گردد.

ماده ۴۹ مکرر (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — نیروهای مسلح و سازمان‌های وابسته و سایر دستگاه‌ها که کارکنان وظیفه را در اختیار دارند مکلفند با توجه به اعتبارات مصوب، امکانات زیست، پوشاك، خوراک، بهداشت و درمان مناسب آنان در محل خدمت را فراهم نمایند.

تبصره ۱ — دولت موظف است اعتبارات مورد نیاز برای زیست، پوشاك، خوراک، بهداشت و درمان سربازان وظیفه را به شرح ذیل در اختیار نیروهای مسلح و سایر دستگاه‌های به کارگیرنده کارکنان وظیفه قرار دهد:

۱- خوراک کارکنان وظیفه به میزان دو برابر خوراک کارکنان دولت

۲- پوشاك و زیست سربازان وظیفه به میزان سه هزار برابر ضریب ریالی

۳- هزینه‌های بهداشت و درمان برابر سرانه مصوب دولتی

تبصره ۲ — وسیله ایاب و ذهاب و پذیرایی یا هزینه آن در هنگام اعزام مشمولان به مرکز آموزشی کارکنان وظیفه و یا اعزام به مرخصی استحقاقی که چهار نوبت در سال است، باید تأمین شود.

ماده ۵۰ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲) (۱) افسران و درجه‌داران وظیفه در صورت

۱ — **ماده ۵۰ سابق و تبصره‌های آن به شرح زیر می‌باشد:** افسران و درجه‌داران وظیفه در صورت اعزام به مأموریت یا انتقال یا خدمت در مناطق بد آب و هوا مشمول مقررات فوق العاده و مزایای مربوط به افسران و درجه‌داران کادر ثابت نسبت به حقوق آنان خواهد بود و در صورتی که در بیگان‌ها و قسمت‌هایی که پرسنل کادر ثابت آنها از مزایای قانونی خاص استفاده می‌کنند، مشغول خدمت شوند در شرایط مشابه از مزایای مزبور نسبت به حقوق خویش استفاده خواهند کرد.

تبصره ۱ سابق افسران و درجه‌داران وظیفه‌ای که در محل سکونت خود خدمت می‌نمایند، از مقررات مربوط به بدی آب و هوا مذکور در این ماده استفاده خواهند کرد.

تبصره ۲ سابق سربازان وظیفه در غیر زمان جنگ یا بسیج عمومی بهطور اجبار بیش از یک سال (نیمی از مدت خدمت) از خدمت خود را در نقاط بد آب و هوا خدمت خواهند کرد.

تبصره ۳ سابق طبق‌بندی مناطق از نظر آب و هوا طبق آین‌نامه‌ای خواهد بود که به وسیله ستاد مشترک با هماهنگی سازمان امور اداری و استخدامی کل کشور تهیه و به تصویب وزیر دفاع

اعزام به مأموریت یا انتقال یا خدمت در مناطق محروم و بد آب و هوا و مناطق عملیاتی مشمول مقررات فوق العاده و مزایای مربوط به افسران و درجedaran کادر ثابت نسبت به حقوق آنان می‌باشد. سایر کارکنان وظیفه در موارد ذکور از دوسم فوق العاده‌ها و مزایای درجه گروهبان دومی کادر ثابت برخوردار می‌شود.^(۱)

تبصره ۱ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - به کارکنان وظیفه‌ای که در شهر محل سکونت خود به کارگیری می‌شوند، فوق العاده محرومیت از تسهیلات و بدی آب و هوا تعلق نمی‌گیرد.

تبصره ۲ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - به کارکنان وظیفه‌ای که بنا به تقاضای خود منتقل می‌شوند هزینه سفر و فوق العاده انتقال تعلق نمی‌گیرد.

تبصره ۳ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - طبقه‌بندی مناطق از نظر محرومیت، آب و هوا و عملیاتی طبق آیین‌نامه‌ای است که وزارت دفاع تهیه می‌کند و پس از تأیید ستاد کل به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۵۱ - به پرسنل وظیفه‌ای که در عملیات جنگی شرکت می‌نمایند، فوق العاده عملیاتی بر طبق ضوابطی که توسط وزارت دفاع و سپاه پاسداران تهیه و به تصویب شورای عالی دفاع^(۲) می‌رسد پرداخت خواهد شد.

بررسد.

تبصره ۴ ساق - به افسران و درجedaran وظیفه‌ای که بنا به تقاضای شخصی منتقل می‌شوند هزینه سفر و فوق العاده انتقال تعلق نمی‌گیرد.

۱ — به موجب قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ اجرای احکام این ماده در سال‌های آتی منوط به تأمین بار مالی مورد نیاز در بودجه‌های سنواتی است.

۲ — شورای عالی دفاع ملی ابتدا به موجب بند (ج) اصل یکصد و دهم قانون اساسی مصوب ۱۳۵۸ تشکیل گردید که طی بندهای «د» و «ه» این اصل، تعیین فرماندهان عالی نیروهای سه‌گانه همچنین اعلان جنگ و صلح و بسیج نیروها با پیشنهاد شورایی مذکور از جمله وظیفه و اختیارات رهبری ذکر شده بود. لیکن در بازنگری قانون اساسی در سال ۱۳۶۸ اصل یکصد و دهم اصلاح شد و در متن اصلاحی تشکیل شورایی مذکور پیش‌بینی نگردید. یادآور می‌شود در بازنگری قانون اساسی در سال ۱۳۶۸ به موجب اصل یکصد و هفتاد و ششم الحاقی به قانون اساسی مبنی بر تشکیل شورای عالی امنیت ملی، تشکیل شوراهای فرعی از قبیل شورای دفاع و شورای امنیت کشور توسط شورای عالی امنیت ملی پیش‌بینی شد و در ادامه این اصل نیز اشاره گردید که حدود اختیارات و وظایف شوراهای فرعی را قانون معین می‌کند لکن در خصوص وظایف و اختیارات شورای دفاع، قانونی تا مان تهیه مممه عه تصویب نشده است.

ماده ۵۲ — میزان مرخصی پرسنل وظیفه در مدت خدمت و نحوه استفاده از آن طبق مقررات مرخصی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران خواهد بود.

ماده ۵۳ — کسانی که در حین خدمت وظیفه عمومی در هر یک از دوره‌های ضرورت، احتیاط و ذخیره به سبب انجام وظیفه یا شرکت در عملیات رزمی و یا قیود خدمتی شهید یا فوت یا معلول شوند از لحاظ میزان و نحوه پرداخت حقوق وظیفه و مستمری مشمول قوانین و مقررات مربوط به پرسنل کادر ثابت هم درجه می‌باشند و حقوق وظیفه و مستمری آنان حسب مورد از بودجه وزارت‌خانه‌ها یا سازمان‌های مربوطه پرداخت می‌گردد.

تبصره ۱ — در صورتی که مشمولین این ماده قبل از ورود به خدمت وظیفه عمومی از کارمندان دولت یا سازمان‌های تابع یا وابسته به دولت بوده و آخرین حقوق دریافتی آنان از سازمان مربوطه از میزان حقوقی که برابر این قانون به آنان تعلق می‌گیرد، بیشتر باشد حقوق وظیفه و مستمری وراث آنان براساس حقوق بیشتر پرداخت خواهد شد.

تبصره ۲ — کسانی که تا تاریخ تصویب این قانون از بودجه وزارت‌خانه‌ها یا سازمانی حقوق وظیفه یا مستمری دریافت می‌داشته‌اند حقوق آنان کماکان از همان محل پرداخت خواهد شد.

ماده ۵۴ — پرسنل وظیفه‌ای که در حین خدمت وظیفه عمومی اسیر یا مفقودالاثر بشوند تا پایان دوره اسارت یا تعیین تکلیف، عائله تحت تکفل آنان به ترتیب زیر حقوق دریافت خواهند نمود:

الف — در دوره ضرورت از حقوق مربوطه و پس از پایان دوره ضرورت از حقوق هم طبقه دوره احتیاط.

ب — در دوره ذخیره از حقوق یک درجه بالاتر هم طبقه احتیاط و ذخیره.

تبصره — شرایط لازم برای اسیر و مفقودالاثر شناخته شدن پرسنل در آینین‌نامه اجرایی این قانون پیش‌بینی خواهد شد.

ماده ۵۵ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — دولت موظف است اعضاء خانواده تحت تکلف کارکنان وظیفه را در طول مدت خدمت تحت پوشش قرار دهد و به آنان مستمری پرداخت نماید.

۱ — **ماده ۵۵ سابق**— دولت موظف است لایحه نحوه کمک به خانواده‌های مشمولینی را که با اعزام مشمول قدرت اداره معاش خود را از دست می‌دهند تهیه و ظرف مدت ۶ ماه جهت تصویب به مجلس شورای اسلام، نقده نماید.

تبصره (الحافی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — آیین‌نامه اجرایی این ماده توسط وزارت دفاع^(۱) تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.^(۲)

(صفحه ۵۷ و ۵۸)

فصل ششم - احضار در مراحل احتیاط و ذخیره

ماده ۵۶ — شورای عالی دفاع^(۳) می‌تواند يك یا چند طبقه از افسران و درجه‌داران و افراد وظیفه که خدمت دوره ضرورت را انجام داده‌اند و در دوره‌های احتیاط و ذخیره خدمت وظیفه عمومی هستند برای تجدید یا تکمیل آموزش نظامی فرآخوانده یا پیشنهاد بسیج همگانی به مقام رهبری بنماید. نحوه احضار و مهلت معرفی فرآخواندگان همچنین کسانی که به علل ناشی از وضع جسمانی یا اجتماعی یا حساسیت مشاغل آنان ممکن است از فرآخوانده شدن برای تجدید یا تکمیل آموزش نظامی معاف شوند در آیین‌نامه اجرایی این قانون^(۴) که توسط وزارتین دفاع و سپاه^(۵) تهیه و به تصویب شورای عالی دفاع می‌رسد، تعیین خواهد شد.

ماده ۵۷ — کلیه فرآخواندگان برای خدمت دوره احتیاط و ذخیره یا تجدید یا تکمیل آموزش یا بسیج همگانی حقوقی معادل حقوق ثابت افسران، درجه‌داران و افراد کادر ثابت همدرجه خود حسب مورد از بودجه وزارت‌خانه‌های مربوطه دریافت خواهند داشت.

تبصره ۱ — فرآخواندگان موضوع این ماده در صورتی که کارمند یکی از

- ۱- در حال حاضر وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح.
- ۲- این آیین‌نامه تاکنون به تصویب نرسیده است.

۳ — شورای عالی دفاع ملی ابتدا به موجب بند(ج) اصل یکصد و دهم قانون اساسی مصوب ۱۳۵۸ تشکیل گردید؛ طی بندۀای «د» و «ه» این اصل، تعیین فرماندهان عالی نیروهای سه‌گانه همچنین اعلان جنگ و صلح و بسیج نیروها با پیشنهاد شورای مذکور از جمله وظایف و اختیارات رهبری ذکر شده بود. لیکن در بازنگری قانون اساسی در سال ۱۳۶۸ اصل یکصد و دهم اصلاح شد و در متن اصلاحی تشکیل شورای مذکور پیش بینی نگردید. باداًور می‌شود در بازنگری قانون اساسی در سال ۱۳۶۸ به موجب اصل یکصد و هفتاد و ششم الحقیقی به قانون اساسی مبنی بر تشکیل شورای عالی امنیت ملی، تشکیل شوراهای فرعی از قبیل شورای دفاع و شورای امنیت کشور توسط شورای عالی امنیت ملی پیش بینی شده و در ادامه این اصل نیز اشاره گردید که حدود اختیارات و وظایف شوراهای فرعی را قانون معین می‌کند لکن در خصوص وظایف و اختیارات شورای دفاع، قانونی تا زمان تهیی مجموعه تصویب نشده است.

۴- آیین‌نامه اجرایی قانون در تاریخ ۱۳۹۱/۹/۲۲ به تصویب هیأت وزیران رسیده است.

۵- در حال حاضر وزارت دفاع، پشتیبانی، ندوه‌های، مسلح

وزارت‌خانه‌ها یا سازمان‌های دولتی و یا وابسته به دولت باشند مابه التفاوت حقوق و مزایای خود را از سازمان متبع دریافت خواهند داشت.

تبصره ۲ — میزان حقوق پرسنل احتیاط و ذخیره در زمان جنگ بنا بر پیشنهاد ستاد مشترک و تصویب شورای عالی دفاع^(۱) خواهد بود.

فصل هفتم - غیبت مشمولان وظیفه عمومی و جرایم و مجازات‌ها

بخش اول - غیبت مشمولان خدمت وظیفه عمومی

ماده ۵۸ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - مشمولین خدمت وظیفه عمومی که برای رسیدگی و یا اعزام جهت طی دوره ضرورت احضار می‌شوند چنانچه در مهلت یا موعد مقرر خود را معرفی نکند، همچنین مشمولینی که معافیت موقت دریافت داشته‌اند و پس از انقضاء مدت اعتبار، ظرف یک ماه برای تجدید رسیدگی خود را معرفی نکند، غایب شناخته می‌شوند، پس از معرفی یا دستگیری در صورتی که

۱- به اولین زیرنویس ماده ۵۶ مراجعه شود.

۲- **ماده ۵۸ سابق** - مشمولان خدمت وظیفه عمومی (ضرورت، احتیاط، ذخیره) که برای رسیدگی یا اعزام احضار شوند و در مهلت یا موعد مقرر که از طرف اداره وظیفه عمومی اعلام شود خود را معرفی نکند همچنین مشمولانی که معافیت‌های موقت دریافت داشته‌اند و پس از انقضاء مدت اعتبار ظرف یک ماه برای تجدید رسیدگی خود را معرفی نکند غایب شناخته شده و پس از معرفی یا دستگیری در صورتی که طبق مقررات این قانون قادر به خدمت و بلامانع تشخیص داده شوند به خدمت اعزام می‌شوند و پس از انجام خدمت مقرر در صورت اعلام اداره وظیفه عمومی موضوع غیبت در محاکم صالحه قضایی مورد رسیدگی قرار می‌گیرد و چنانچه دارای عذر موجه نباشند به شرح زیر اتخاذ تصمیم خواهد شد:

الف — مشمولان غایب زمان صلح که در زمان صلح خود را معرفی کنند پس از تعیین تکلیف مشمولیت با انجام خدمت دوره ضرورت به مدت ۶ ماه تا یک سال و مشمولانی که دستگیر شده باشند به مدت یک سال تا دو سال از دریافت کارت پایان خدمت یا معافیت محروم خواهند شد.

ب — مشمولان غایب زمان صلح که خود را در زمان جنگ معرفی نمایند پس از پایان خدمت یا معافیت بلافضلله کارت مربوطه را دریافت خواهند داشت و کسانی که دستگیر شوند به مدت ۲ تا ۴ سال از دریافت کارت پایان خدمت محروم خواهند شد.

ج — مشمولان غایب زمان جنگ که خود را در زمان جنگ معرفی نکند، پس از پایان خدمت یا تعیین تکلیف از نظر مشمولیت به مدت بک تا دو سال و کسانی که دستگیر شوند به مدت ۳ تا ۵ سال از دریافت کارت پایان خدمت یا معافیت محروم خواهند شد.

د — مشمولان غایب زمان جنگ که خود را در زمان صلح معرفی کنند پس از پایان خدمت تا تعیین تکلیف از نظر مشمولیت به مدت ۵ تا ۷ سال و کسانی که دستگیر شوند به مدت ۷ تا ۱۰ سال از دریافت کارت پایان خدمت یا معافیت محروم خواهند شد.

طبق مقررات این قانون قادر به خدمت و بلامانع تشخیص داده شوند به خدمت اعزام می‌گردند و با آنان به ترتیب زیر رفتار می‌شود:

۱— مشمولانی که مدت غیبت اولیه آنان در زمان صلح تا سه ماه و در زمان جنگ تا پانزده روز باشد، سه ماه اضافه خدمت و چنانچه مدت غیبت اولیه آنان در زمان صلح بیشتر از سه ماه و در زمان جنگ بیش از پانزده روز باشد به شش ماه اضافه خدمت تتبیه می‌گردد.

۲— مشمولینی که مدت غیبت اولیه آنان در زمان صلح از یک سال و در زمان جنگ از دو ماه تجاوز نماید، علاوه بر اعمال اضافه خدمت مذکور در بند (۱)، فراری محسوب می‌شوند و به مراجع صالح قضایی معرفی می‌گردد.

تبصره ۱ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - مشمولین غایبی که به خدمت اعزام می‌شوند در صورتی که در حین خدمت، حسن اخلاق و رفتار و جدیت در انجام وظیفه از خود نشان دهند، یا در عملیات جنگی ابراز شجاعت و فداکاری نمایند به طوری که مراتب مورد گواهی فرماندهان و رؤسای ذیربط باشد، برابر ضوابطی که از سوی ستاد کل ابلاغ می‌گردد با تصویب مقامات سرهنشانی و یا همطراز در سازمان مربوط از انجام اضافه خدمت، یا بخشی از آن معاف می‌گردد.

تبصره ۲ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - مشمولینی که تا تصویب این قانون غایب شناخته شده‌اند چنانچه در داخل کشور ظرف حداقل شش ماه و آنهایی که در خارج از کشور باشند، ظرف حداقل یک سال خود را جهت انجام خدمت دوره ضرورت معرفی نمایند، مشمول تتبیهات این قانون نمی‌شوند.

تبصره ۳ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - رسیدگی به وضعیت مشمولینی که دارای عذر موجه برای غیبت خویش می‌باشند برابر آینین نامه‌هایی است که پس از تأیید فرماندهی کل ابلاغ می‌گردد.

تبصره ۴ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - در مورد غیبت مشمولین دوره‌های احتیاط و ذخیره برابر دستور العملی که در ستاد کل تهیه و پس از تأیید فرماندهی کل ابلاغ

۱— **تبصره ۱ سابق**- قاضی می‌تواند غایب را به مجازات (تعزیر) دیگری که خود صلاح بداند به جای مجازات‌های فوق محکوم نماید.

۲ **تبصره ۲ سابق**- مشمولانی که تا تاریخ تصویب این قانون غایب شناخته شده‌اند چنانچه داخل کشور باشند ظرف ۶ ماه و آنهایی که در خارج باشند ظرف یک سال برای رسیدگی به وضع مشمولیت‌شان خود را به سازمان‌های وظیفه عمومی معرفی نمایند به جز مشمولان بند «د» محرومیت‌های مندرج در ماده دو مواد آنان احر انخه اهد شد

می‌گردد، رفتار می‌شود.

ماده ۵۸ مکرر (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — نیروی انتظامی موظف است در خصوص شناسایی، تعقیب و دستگیری مشمولان غایب و رسیدگی به وضعیت آنان اقدام نماید و کلیه نهادها و دستگاه‌های اجرایی مشمول ماده(۵) قانون مدیریت خدمات کشوری^(۱) و شرکت‌های دولتی و مؤسسات غیردولتی و خصوصی و بانک‌ها و نیروهای مسلح باید همکاری لازم را در این مورد به عمل آورند. آیننامه اجرایی این ماده توسط سازمان با همکاری وزارت‌خانه‌های کشور و دفاع^(۲) تهیه می‌شود و پس از تأیید ستاد کل به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.^(۳)

بخش دوم - جرایم و مجازات‌ها (صفحه ۶۱)

ماده ۵۹ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — مشمولین خدمت دوره ضرورت چنانچه در مدت آموزش اولیه و یا در حین خدمت مرتكب غیبت یا فرار گردند به نحوی که ادامه خدمت آنان مستلزم تجدید دوره آموزش باشد، ضمن رسیدگی قانونی به غیبت یا فرار آنان، مجدداً به دوره آموزش اعزام می‌شوند و پس از پایان آموزش در یگان قبلی به خدمت ادامه می‌دهند. مدت آموزش قبلی این افراد جزء خدمت آنان محسوب نمی‌گردد.

تبصره (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — چنانچه در مورد کارکنان وظیفه‌ای که به دستور مقامات قضایی بازداشت می‌شوند رأی برائت یا قرار منع پیگرد صادر شود مدت حبس، جزء خدمت وظیفه عمومی آنان محسوب می‌گردد.

۱ — ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ (آزمایشی پنج ساله)^(۴) - دستگاه اجرایی: کلیه وزارت‌خانه‌ها، مؤسسات دولتی، مؤسسات یا نهادهای عمومی غیردولتی، شرکت‌های دولتی و کلیه دستگاه‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر و یا تصریح نام است از قبیل شرکت ملی نفت ایران، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، بانک مرکزی، بانک‌ها و بیمه‌های دولتی، دستگاه اجرایی نامیده می‌شوند.

* ۱ - با توجه به قانون تمدید مدت اجرای آزمایشی قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۹۲/۸/۱۴، مدت اجرای آزمایشی این قانون تا پایان سال ۱۳۹۳ تمدید شده است.

۲ - در حال حاضر وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح.

۳ - این آیننامه تاکنون به تصویب نرسیده است.

۴ — **ماده ۵۹ سابق** - مشمولین خدمت دوره ضرورت چنانچه در مدت آموزش اولیه و یا پس از خاتمه آموزش بیش از مدت ۶ ماه مرتكب فرار از خدمت بشوند پس از دستگیری یا معرفی بدون احتساب مدت قتل، خدمت دوه، ضدویت، انعام خواهند داشت.

ماده ۶۰ (اصلاحي ۱۳۶۸/۹/۸) کسانی که با ارتکاب اعمالی چون جعل شناسنامه، مهر، امضاء، کارت پایان خدمت، کارت معافیت، استفاده از شناسنامه دیگران، اعمال نفوذ، شهادت کذب، گواهی خلاف واقع، مكتوم داشتن حقیقت، اخذ رشوه یا فریب دادن مشمول موجبات معافیت خود یا دیگران را از خدمت وظیفه عمومی فراهم سازند، به اتهام آنان در دادگاه صالحه رسیدگی شده و با رعایت شرایط و امکانات خاطی و دفعات و مراتب جرم و مراتب تأديب از وعظ و توبیخ و تهدید به حبس تعزیری از یك سال تا پنج سال محکوم می‌شوند.^(۱)

تبصره ۱ (الحافي ۱۳۶۸/۹/۸) - چنانچه تقلب یا جعل و یا اخذ رشوه تأثیری در وضعیت مشمول نداشته باشد، مرتکبین با رعایت شرایط و امکانات خاطی و دفعات و مراتب جرم و مراتب تأديب از وعظ و توبیخ و تهدید به انفصل از یك سال تا ده سال از خدمات دولتی و ضبط رشوه به عنوان جرمیه و شش ماه تا سه سال حبس محکوم خواهند شد.

تبصره ۲ (الحافي ۱۳۶۸/۹/۸) — اموالی که رشوه داده شده، به عنوان جرمیه ضبط می‌گردد و هرگاه ثابت شود که راشی برای حفظ حقوق خود ناچار از دادن رشوه بوده، وجه یا مالی که به رشوه داده شده به او مسترد می‌گردد.

ماده ۶۱ (اصلاحي ۱۳۶۸/۹/۸) - پرسنل اداره وظیفه عمومی و نیروهای نظامی و انتظامی و نهادها و ارگانها و مؤسسات دولتی وابسته به دولت و نمایندگان سوراهما و انجمنهای اسلامی در صورت ارتکاب جرایم مذکور در ماده ۶۰ علاوه بر انفصل دائم از خدمات دولتی با رعایت شرایط و امکانات خاطی و دفعات و مراتب جرم و مراتب تأديب از وعظ و توبیخ و تهدید به حبس تعزیری از ۳ سال تا ۷ سال محکوم خواهند شد.

تبصره (الحافي ۱۳۶۸/۹/۸) — هرگاه به موجب قوانین جاري اعمال ارتکابی مذکور در دو ماده ۶۰ و ۶۱ عناوین دیگري داشته باشد، در اين صورت به کيفر اشد همان عناوين محکوم می‌شوند.

ماده ۶۲ - استخدام مشمولان بهطور کلي در وزارتاخانه‌ها و مؤسسات وابسته به دولت و در کارخانه‌ها و کارگاه‌ها و مؤسسات خصوصي بدون داشتن معافیت دائم ممنوع است.

۱ — به ماده ۷۹ قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۹ مندرج در همین محموعه تنزه ماده فرمانده.

تبصره — استفاده مشمولان غیرغایب در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی با رعایت مقررات این قانون از محدودیت مقرر در موارد فوق مستثنی است.

ماده ۶۳ — استفاده کننده یا استخدام کنندگان مشمولین غایب در وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و نهادها برای هر یک از افراد اول و دوم به کسر نصف حقوق از ۶ ماه الی یک سال و در صورت تکرار سه مورد یا بیشتر به انفال دائم از خدمت توسط دادگاه صالحه محکوم خواهد شد.

ماده ۶۳ مکرر (الحادی) ۱۳۹۰/۸/۲۲ — کسانی که به نحوی مشمولین غایب را در مؤسسات دولتی و غیردولتی از قبیل کارخانه‌ها، شرکت‌ها، آموزشگاه‌ها، کارگاه‌ها، بنگاه‌ها، مغازه‌ها و تعمیرگاه‌ها، به کارگیری نمایند توسط نیروی انتظامی، وزارتخانه‌های «تعاون، کار و رفاه اجتماعی» و «صنعت، معدن و تجارت» شناسایی و به محکم صالحه قضایی معرفی می‌شوند. مجازات این‌گونه افراد برای بار اول هزینه سالانه یک سرباز و برای بار دوم و بیشتر هزینه سالانه سه سرباز است.

تبصره — ثبتنام در مراکز آموزشی خصوصی و آزاد برای ارایه آموزش به منزله به کارگیری محسوب می‌شود و مشمول این مجازات‌ها است.

ماده ۶۴ — اشتغال به کار مشمولان یا برگ معافیت موقت یا دفترچه آماده به خدمت فقط در مدت اعتبار آنها بلامانع است.

ماده ۶۵ — کلیه افرادی که از اول مهرماه سال یک هزار و سیصد و پنجاه و نه تا پایان جنگ تحملی در خدمت وظیفه عمومی بوده‌اند و یا خواهند بود از لحظه استخدام در وزارتخانه‌ها و مؤسسات وابسته بر سایر افرادی که در شرایط مشابه هستند حق نقدم دارند.

مواد ۶۶ و ۶۷ — به موجب قانون اصلاح مواردی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ حرف شده‌اند.^(۱)

۱ — **ماده ۶۶ سابق** آیننامه اجرایی این قانون جز در مواردی که در مواد این قانون مرجع خاصی برای آن مشخص شده‌است توسط وزارتخانه‌های کشور، دفاع و سپاه تهیه و به تصویب هیأت دولت خواهد رسید.

ماده ۶۷ سابق کلیه قوانین مغایر با این قانون از تاریخ تصویب این قانون ملغی است.

نصره — قانون، مه‌وطبه معافیت لک نفر از خانه‌اده شهدا از شمل این قانون، مستثنی است.

فصل هشتم - استفاده دستگاه‌های غیرنظامی از خدمات کارکنان وظیفه^(۱) (الحادی ۱۳۹۰/۸/۲۲)

ماده ۶۶ (الحادی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - نیروهای مسلح موظفند در اجراء اصل یکصد و چهل و هفتم (۱۴۷) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۲) تعدادی از کارکنان وظیفه خود را بنا به درخواست دولت برای امور امدادی، تولیدی، جهاد کشاورزی، آموزشی، تحقیقاتی و پژوهشی، بهداشتی و درمانی مشروط بر این که به آمادگی رزمی نیروهای مسلح آسیبی وارد نیاید در اختیار دولت قرار دهد.^(۳)

تبصره — دولت می‌تواند از خدمات کارکنان وظیفه به دو صورت زیر استفاده نماید:

- الف - به عنوان کارکنان وظیفه برای انجام خدمت دوره ضرورت
- ب - به عنوان استخدام تعهد خدمتی

ماده ۶۷ (الحادی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - کلیه کارکنان وظیفه که در اجراء ماده فوق در اختیار دستگاه‌های دولتی و نهادها قرار می‌گیرند باید قبل از بهکارگیری، دوره‌های

۱ - این فصل و مواد آن به موجب قانون اصلاح مادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ به این قانون الحاق شده است.

۲ — **اصل ۱۴۷ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۸/۹/۱۲**: دولت باید در زمان صلح از افراد و تجهیزات فنی ارتش در کارهای امدادی، آموزشی، تولیدی و جهادسازندگی، با رعایت کامل موازین عدل اسلامی استفاده کند در حذی که به آمادگی رزمی ارتش آسیبی وارد نیاید.

۳ — **الف - ماده ۵ قانون اصلاح اختیارات سازمان بسیج سازندگی نیروی مقاومت بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۲**: سازمان بسیج سازندگی برای تأمین نیروهای مورد نیاز می‌تواند علاوه بر سازماندهی و استفاده از نیروهای داوطلب و بسیجی اعم از جوانان و متخصصین، از میان واجدین شرایط مشمول خدمت وظیفه عمومی، تعدادی را هم‌ساله جذب و سازماندهی نموده و حسب مورد جهت آموزش، سوادآموزی، بهداشت و درمان، مردمیاری، خدماترسانی و محرومیت‌زدایی از روستاهای و مناطق محروم به کار گیرد. تعداد و میزان تحصیلات این دسته از مشمولین به پیشنهاد نیروی مقاومت بسیج توسط ستاد کل نیروهای مسلح تعیین و ابلاغ می‌گردد.

ب - به ماده ۲۰۰ قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران(۱۳۹۰-۱۳۹۴) مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مندرج در همین مجموعه مراجعه شود.

ج - به آینینامه اجرایی نحوه انجام خدمت مشمولان وظیفه در وزارت آموزش و پرورش و نهضت سوادآموزی موضوع قانون معلمان، پزشکان و پیراپزشکان وظیفه مصوب ۱۳۷۰/۳/۸ هیات وزیران با اصلاحات بعدی و آینینامه اجرایی قانون استخدام روحانیان و طلاب علوم دینی در وزارت آموزش و پرورش با استفاده از معافیت تحصیلی مصوب ۱۳۷۶/۲/۳۱ هیأت وزیران مندرج در همین مجموعه مراجعه شود.

آموزش نظامی مورد نیاز را در نیروهای مسلح طی نمایند.

تبصره — مدت آموزش‌های نظامی و برنامه تفصیلی آنها مطابق با اساسنامه مربوط در نیروهای مسلح است.

ماده ۶۸ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — هفتاد درصد (۷۰٪) کارکنان وظیفه اختصاص یافته به هر یک از صورت‌های مذکور در تبصره ماده (۶۶) این قانون باید در مناطق محروم به کار گرفته شوند مگر نخبگان و افرادی که مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و بالاتر دارند و خدمت آنان در مناطق غیرمحروم به تشخیص بالاترین مقام سازمان ذیربطری ضروري باشد.

ماده ۶۹ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — تعیین هر یک از دستگاه‌ها برای استفاده از خدمت مشمولین اعم از مشمولین بندهای (الف) و (ب) تبصره ماده (۶۶) و همچنین تعداد نیازمندی آنها براساس درخواست دستگاه دولتی و تأیید دولت، پس از بررسی ستاد کل به تصویب فرماندهی کل می‌رسد.

ماده ۷۰ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — مشمولین موضوع بند (الف) تبصره ماده (۶۶) پس از طی آموزش نظامی برابر مقررات این قانون به درجات نظامی نایل و برای انجام خدمت دوره ضرورت مأمور می‌گردند و پس از پایان خدمت نیز از کارت پایان خدمت دوره ضرورت که توسط سازمان صادر می‌گردد برخوردار می‌شوند.

تبصره ۱ — استفاده از لباس نظامی و عالیم آن توسط کارکنان وظیفه مأمور به مراکز دولتی ممنوع است و در صورت درخواست بالاترین مقام سازمان به کارگرند و موافق ستادکل لباس متحداً‌شکل با عالیم مشخص برای این کارکنان طراحی می‌شود.

تبصره ۲ — حقوق و مزايا، خوارك، پوشاك، خوابگاه، بهداشت، درمان و سایر حقوقی که کارکنان وظیفه نیروهای مسلح از آن برخوردار می‌گردند، از محل بودجه دستگاه به کارگرند تأمین می‌شود. میزان هزینه مربوط به هر یک از آنها برابر با مقررات جاري در نیروهای مسلح است که همه ساله از سوي ستاد کل ابلاغ می‌گردد.

تبصره ۳ — مواد (۶)، (۸) و (۹)^(۱) قانون نیز مشمول مقررات این فصل می‌گردد.

۱ — به موجب ماده ۵۲ قانون اصلاح موادي از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب
۹ ماده ۱۳۹۰/۸/۲۲ نسخ شده است.

ماده ۷۱ (الحافی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — سازمان به کارکنان وظیفه موضوع بند(ب) تبصره ماده(۶۶) در قبال تعهد خدمتی که به دستگاههای به کارگیرنده می‌سپارند پس از انجام کامل تعهد، کارت پایان خدمت می‌دهد.

تبصره ۱ — مدت تعهد خدمت اینگونه مشمولین حداقل چهل و هشت ماه است. این مدت شامل دوره تحصیل و آموزش سازمان‌های به کارگیرنده آنان نمی‌گردد، ولی مدت آموزش نظامی جزء مدت تعهد آنان محسوب می‌شود.

تبصره ۲ — حقوق و مزایای مشمولین مذکور توسط دستگاههای به کارگیرنده و براساس مقررات استخدامی آنها پرداخت می‌شود.

تبصره ۳ — تعهد کلیه مشمولینی که تا تاریخ تصویب این قانون در اختیار سازمان‌های خارج از نیروهای مسلح قرار گرفته‌اند، مطابق مقررات قبلی است و از تاریخ ابلاغ این قانون نیز سازمان‌های مذکور تنها در چهارچوب مقررات پیش‌بینی شده در این فصل مجاز به استفاده از خدمت مشمولین می‌باشدند.

ماده ۷۲ (الحافی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — آن دسته از متعهدين موضوع بند (ب) تبصره ماده(۶۶) که قبل از اتمام مدت تعهد به هر علت از خدمت برکنار می‌شوند جهت تعیین وضعیت خدمت به سازمان معرفی می‌گردد.

تبصره — چنانچه علت برکناری، بیماری یا عدم صلاحیت ناشی از اعمال غیرارادی آنان به تشخیص سازمان به کارگیرنده باشد، مدت خدمت انجام شده به تناسب جزء خدمت دوره ضرورت محسوب می‌گردد.

ماده ۷۳ (الحافی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — کلیه دستگاههای به کارگیرنده کارکنان وظیفه موظفند موارد غیبت یا فرار مشمولین موضوع بند (الف) تبصره ماده (۶۶) را به یگان مأمورکننده و ترک خدمت (فرار) مشمولین موضوع بند (ب) ماده مذکور را به سازمان منعکس نمایند.

ماده ۷۴ (الحافی ۱۳۹۰/۸/۲۲) — دولت موظف است هزینه آموزش مشمولین وظیفه مأمور را به تعداد سهمیه اختصاص یافته به طور سالانه بر اساس سرانه آموزشی به میزان چهار هزار برابر ضریب ریالی محاسبه و در اختیار ستاد کل قرار دهد تا ستاد کل به میزان سهمیه واگذاری به سازمان‌های آموزش‌دهنده پرداخت نماید.^(۱)

۱ — به موجب قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ اجرای احکام این ماده در سال‌های آتی منوط به تأمین بار مالی مورد نیاز در بودجه‌های سنتوانتی است.

ماده ۷۵ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - در زمان جنگ و یا بسیج همگانی، با تصویب فرماندهی کل کلیه کارکنان وظیفه مأمور به خارج از نیروهای مسلح و یا بخشی از آنان برای زمانبندی ستاد کل برای انجام خدمت دوره ضرورت در نیروهای مسلح فراخوانده می‌شوند که در این صورت خدمت باقیمانده خود را در نیروهای مسلح انجام می‌دهند.

ماده ۷۶ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - آیننامه اجرایی این فصل توسط ستاد کل با همکاری دولت و سایر نهادهای ذیربسط تهیه می‌شود و به تصویب فرماندهی کل می‌رسد.

ماده ۷۷ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - نیروهای مسلح مکلفند کارکنان وظیفه را طوری تقسیم کنند که در خاتمه دوره آموزش و ابتداء به کارگیری حتی الامکان مناسب با تحصیلات و قابلیت‌ها به کارگیری شوند و برنامه‌ریزی برای تربیت دینی و اخلاقی آنان صورت گیرد.

تبصره ۱ - کارکنان وظیفه در طول مدت دوره آموزش نظامی و تخصصی، مورد ارزیابی قرار می‌گیرند و مبتنی بر مدرک و رشته تحصیلی، آموزش، مهارت و توانایی‌ها، برای هر فرد، دو رسته اصلی و فرعی تعیین می‌گردد و فرد باید در رسته اصلی یا فرعی خود به کارگیری شود.

تبصره ۲ - دستور العمل اجرایی این ماده توسط ستاد کل تهیه و ابلاغ می‌گردد.^(۱)

فصل نهم - سایر مقررات^(۲)

(الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲)

ماده ۷۸ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - بهمنظور ارتقاء منزلت و بهینه‌سازی اوقات فراغت کارکنان وظیفه باید زمینه‌های استمرار آموزش‌های نظامی، عقیدتی، سیاسی، ورزشی، خدماتی، فنی و حرفه‌ای و سوادآموزی در ضمن خدمت فراهم گردد.^(۳)

۱ - این دستور العمل تاکنون تهیه و ابلاغ نگردیده است.

۲ - این فصل و ماده آن به موجب قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ به این قانون الحاق شده است.

۳ - الف - اتخاذ تصمیماتی در خصوص فرآگیری واحد درسی آشنایی با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در آموزش‌های عمومی خدمت مقدس سربازی مصوب ۱۳۹۱/۹/۸ هیات وزیران با اصلاحات بعدی: هیأت وزیران

تبصره ۱- دولت مکلف است امکانات، تجهیزات و اعتبارات مورد نیاز اجرایی

در جلسه مورخ ۱۳۹۱/۹/۸ بنا به پیشنهاد شماره ۱۵۳۴۳۸ مورخ ۱۳۹۱/۶/۸ هیأت نظارت بر اجرای قانون اساسی و به استناد اصل یکصدو سی و هشت قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

۱- کلیه نیروهای وظیفه که مشغول به خدمت مقدس سربازی می‌باشند و سایر کسانی که در آینده به خدمت مقدس سربازی فراخوانده می‌شوند، باید واحد درسی آشنایی با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران را در آموزشای عمومی خود فرآگیرند.^(۱)

۲- کلیه کارکنان دولت اعم از کشوری (دستگاههای اجرایی ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری) و لشکری (نیروی انتظامی و نظامی و نیروهای مسلح) که تاکنون آموزشای لازم را در زمینه حقوق اساسی و آشنایی با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نگذرانده‌اند، موظفند طرف یک سال آموزشای لازم را طی نمایند.

۳ (اصلاحی ۱۳۹۲/۲/۲۲) — دیگرانه هیأت نظارت بر اجرای قانون اساسی موظف است با هماهنگی معاونت اجرای قانون اساسی رییس جمهور متون آموزشی تهیه شده برای استفاده در قوه مجریه و در موارد موضوع بندهای (۱) و (۲) را طرف یک ماه بررسی و تأیید نماید.

۴— ستاد کل نیروهای مسلح و سایر دستگاههای مرتبط موظفند نسبت به اتخاذ تدابیر لازم برای اجرای این تصویب‌نامه اقدام نمایند.

۵ (اصلاحی ۱۳۹۲/۲/۲۲) — تصدی مقامات موضوع ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری - مصوب ۱۳۸۶^(۲) در حوزه قوه مجریه مشروط به احراف آشنایی و التزام به موازین قانون اساسی جمهوری اسلامی می‌باشد.

۱* - با توجه به بند ۱ مصوبه ۱۳۹۲/۲/۲۲ هیأت وزیران، اعمال بندهای (۱)، (۲) و (۴) در مورد نیروهای مسلح منوط به اذن فرماندهی کل نیروهای مسلح خواهد بود.

۲* - ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸^(۳)، سمت‌های ذیل مدیریت سیاسی محسوب شده و به عنوان مقام شناخته می‌شوند و امتیاز شغلی مقامات مذکور در این ماده به شرح زیر تعیین می‌گردند:

الف - رؤسای سه قوه (۱۱۰۰۰) امتیاز.

ب - معاون اول رئیس جمهور، نواب رئیس مجلس شورای اسلامی و اعضاء شورای نگهبان (۱۷۰۰۰) امتیاز.

ج - وزراء، نمایندگان مجلس شورای اسلامی و معاونین رئیس جمهور (۱۶۰۰۰) امتیاز.

د - استانداران و سفراء (۱۵۰۰۰) امتیاز.

ه - معاونین وزراء (۱۴۰۰۰) امتیاز.

۳* - با توجه به قانون تمدید مدت اجرای آزمایشی قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۹۲/۸/۱۴، مدت اجرای آزمایشی این قانون تا پایان سال ۱۳۹۳ تمدید شده است.

ب - به موجب قانون اصلاح مودای از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ اجرای احکام این ماده در سال‌های آتی منوط به تأمین بار مالی مورد نیاز در بودجه‌های سنواتی است.

آموزش‌های مذکور را تأمین نماید.

تبصره ۲ — آین‌نامه اجرایی این ماده ظرف سه ماه توسط وزارت دفاع با همکاری دستگاه‌های ذیربط تهیه می‌شود و پس از تأیید ستاد کل به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۷۹ (الحاقی) ۱۳۹۰/۸/۲۲ — در مراکز و پادگان‌های آموزشی و یگان‌ها دفتر مشاوره و راهنمایی برای کمک به سربازان و ارتباط با خانواده آنان در موارد لازم تشکیل می‌گردد. این دفاتر موظف‌اند به محض ورود سرباز به پادگان و یگان محل خدمت بر اساس فرم‌های از پیش طراحی شده محل آموزش و محل خدمت فرد و نحوه ارتباط خانواده با مشمول و یگان را به خانواده اطلاع دهد و نظرات خانواده را در مورد استعدادها، توانایی‌ها و ویژگی‌های خاص فرد جویا شود.

تبصره ۱ — در طول مدت خدمت، این دفتر باید بر اساس شناسایی فرد کمک‌های لازم به او را به عمل آورد و با خانواده مشمول حتی در مورد زمان ورود و خروج فرد در یگان تماس داشته باشد.

تبصره ۲ — دستور العمل اجرایی این ماده توسط ستاد کل تهیه و ابلاغ می‌گردد.

ماده ۸۰ (الحاقی) ۱۳۹۰/۸/۲۲ — کلیه وزارتاخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی موضوع ماده (۴) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶/۶/۱^(۱) و سایر شرکت‌هایی که بیش از پنجاه درصد (۵۰٪) سرمایه و سهام آنها منفردأ یا مشترکاً به وزارتاخانه‌ها، مؤسسات دولتی و شرکت‌های دولتی، به استثناء بانک‌ها و مؤسسات اعتباری و شرکت‌های بیمه قانونی، تعلق داشته باشند و همچنین شرکت‌ها و مؤسسات دولتی که شمول قوانین و مقررات عمومی به آنها، مستلزم ذکر یا تصریح نام است از جمله شرکت ملی نفت ایران و شرکت‌های تابعه وابسته به وزارت نفت و شرکت‌های تابعه آنها، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و شرکت‌های تابعه، سازمان توسعه و نوسازی معدن و صنایع معدنی ایران و شرکت‌های تابعه موظفند با همکاری شهرداری‌ها خدمات و تسهیلات لازم نظیر استفاده از ورزشگاه‌ها، قطارها، اتوبوس‌ها، گردشگاه‌ها، سینماها و موزه‌ها را

۱ — ماده ۴ قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶/۶/۱: شرکت دولتی واحد سازمانی مشخصی است که با اجازه قانون به صورت شرکت ایجاد شود و یا به حکم قانون و یا دادگاه صالح ملی شده‌و یا مصادره شده و به عنوان شرکت دولتی شناخته شده باشد و بیش از ۵۰ درصد سرمایه آن متعلق به دولت باشد. هر شرکت تجاری که از طریق سرمایه‌گذاری شرکت‌های دولتی ایجاد شود، مادام که نیش، از بنناه دارد سهام آن، متعلّه به شرکت‌های دولتی، است، شرکت دلت، تلق، مشود.

برای کارکنان وظیفه در حین خدمت فراهم نمایند.

تبصره - آییننامه اجرایی این ماده توسط وزارت دفاع با همکاری وزارت کشور و رئیس شورای عالی استانها و دستگاههای ذیربط تهیه می‌شود و پس از تأیید ستادکل به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.^(۱)

ماده ۸۱ (الحاقی) ۱۳۹۰/۸/۲۲ — کلیه کارکنان وظیفه و عائله تحت تکفل آنها مطابق آییننامه‌ای که از سوی وزارت دفاع با همکاری وزارت‌خانه‌های کشور و تعاون، کار و رفاه اجتماعی تهیه می‌شود و پس از تأیید ستادکل به تصویب هیأت وزیران می‌رسد تحت پوشش بیمه خدمات درمانی نیروهای مسلح قرار می‌گیرند.^(۲)

تبصره ۱ - این بیمه به مدت حداقل یک سال پس از پایان خدمت دوره ضرورت تا زمانی که سربازان فوق اشتغال به کار پیدا نکرده‌اند، استمرار می‌یابد.

تبصره ۲ - دولت موظف است خانواده‌هایی را که با اعزام مشمول به خدمت سربازی از نظر تأمین معیشت زندگی با مشکل مواجه می‌شوند و قادر به تمشیت امور خود نباشند براساس مفاد قانون نحوه کمک به خانواده‌های مشمولینی که قدرت اداره معاش خود را از دست می‌دهند مصوب ۱۳۶۶/۶/۳^(۳) تا پایان خدمت تحت پوشش قرار دهد.

ماده ۸۲ (الحاقی) ۱۳۹۰/۸/۲۲ - مقررات این قانون نافی اختیارات فرماندهی کل نیست.

ماده ۸۳ (الحاقی) ۱۳۹۰/۸/۲۲ — کلیه کارکنان وظیفه در طول خدمت سربازی تحت پوشش بیمه عمر و حوادث موضوع قانون بیمه عمر و حوادث پرسنل نیروهای مسلح، وزارت دفاع و سازمان‌های تابعه و وابسته به آنها مصوب ۱۳۷۶/۶/۳^(۴) قرار می‌گیرند.

۱ - این آییننامه تاکنون به تصویب نرسیده است.

۲ — الف - به موجب قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ احرای احکام این ماده در سال‌های آتی منوط به تأمین بار مالی مورد نیاز در بودجه‌های سنواتی است.

ب - به ماده ۳۳ قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران(۱۳۹۰-۱۳۹۴) مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مندرج در همین مجموعه مراجعت شود.

۳ - قانون مذبور در همین مجموعه درج شده است.

۴ — به قانون بیمه عمر و حوادث پرسنل نیروهای مسلح، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمان‌های تابعه با وابسته به آنها مصوب ۱۳۳۵ اصلاحی ۱۳۷۶/۶/۳۰ مندرج در این مجموعه مراجعت شود.

ماده ۸۴ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲) - صدرصد (۱۰۰٪) درآمدهای حاصله از ارایه خدمات به مشمولان در اخذ معافیت‌ها و همچنین جریمه‌ها به توسعه و تقویت و تجهیز رده‌های وظیفه عمومی و بهبود سطح خدمات سازمان وظیفه عمومی به مشمولان، پس از واریز به خزانه طبق قانون بودجه سالانه در اختیار نیروی انتظامی قرار می‌گیرد.

از قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی^(۱)

مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲

ماده ۵۰ - بار مالی ناشی از اجرای این قانون در سال ۱۳۹۰ براساس بند (۸۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور تأمین می‌شود.
اجرای احکام مواد (۳۰)، (۳۸) و (۴۰)^(۲) و ماده الحاقی (۷۴) موضوع ماده (۴۸) و مواد الحاقی (۷۸) و (۸۱) موضوع ماده (۴۹) این قانون در سال‌های آتی منوط به تأمین بار مالی موردنیاز در بودجه‌های سنواتی است.

ماده ۵۱ — آیننامه اجرایی این قانون جز در مواردی که در مواد این قانون مرجع خاصی برای آن مشخص شده است، توسط وزارت دفاع با هماهنگی وزارت کشور و سازمان تهیه می‌شود و پس از تأیید ستاد کل ظرف سه ماه به تصویب هیأت وزیران میرسد.^(۳)

ماده ۵۲ - از تاریخ تصویب این قانون، قوانین و مقررات زیر لغو می‌گردد:^(۴)

۱- ماده ۱ تا ۴۹ قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ ناظر بر «اصلاح» برخی مواد قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳ و یا «الحاق» برخی مواد به آن با تعیین نوعه الحق می‌باشد که در متن قانون مصوب ۱۳۶۳ اعمال شده؛ اما مواد ۵۰ تا ۵۳ قانون اصلاحی ناظر بر «الحاق» موادی به قانون مصوب ۱۳۶۳ بدون تعیین نوعه الحق است لذا به درج مستقل این مواد الحاقی اقدام شده است.

۲- ماده ۳۰، ۳۸ و ۴۰ قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ ناظر به الحق ماده ۴۲ مکرر و اصلاح مواد ۴ و ۵۰ قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳/۹/۲۲ می‌باشد.

۳- آیننامه اجرایی قانون در تاریخ ۱۳۹۱/۹/۲۲ به تصویب وزیران عضو کمیسیون سیاسی و دفاعی دولت رسیده و در همین مجموعه چاپ شده است.

۴- پس از تصویب قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳ «قانون الحق موادی به قانون خدمت وظیفه عمومی» در تاریخ ۱۳۶۵/۱/۲۶ تصویب گردیده که به موجب ماده ۵۸ اصلاحی، ۵۸ مکرر الحقی، ۶۳ مکرر الحقی و ۷۵ الحقی قانون اصلاح

۱- قانون اصلاح تبصره (۲) ماده (۱) و ماده (۹) (۱) و الحق یک ماده (۳) به قانون

موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ منسخه ضمنی به نظر می‌رسد. قانون مذبور به شرح زیر می‌باشد:

قانون الحق موادی به قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۵/۱/۲۶ مجلس شورای اسلامی:

ماده ۱ — سپاه پاسداران و کمیته انقلاب اسلامی، ژاندارمری و شهربانی جمهوری اسلامی موظفند مشمولان غایب را پس از گذشت سه ماه از تصویب این قانون شناسایی و دستگیر نموده و به حوزه وظیفه عمومی محل دستگیری تحويل دهن. چنانچه این‌گونه مشمولان در موعد مقرر حاضر به انجام خدمت نگردیده مجدداً دستگیر و به مراجع قضایی محل تحويل خواهد شد.

تبصره — نیروهای مذکور در این ماده موظفند سربازان فراری را دستگیر و به مراجع صالحه تحويل نمایند.

ماده ۲ — مجازات مشمولین غایب زمان جنگ که برای بار دوم دستگیر شوند، علاوه بر مجازات مقرر در ماده ۵۸ قانون خدمت وظیفه عمومی یک تا سه سال حبس تعزیقی خواهد بود و در هر حال موظف به انجام خدمت وظیفه عمومی می‌باشند.

ماده ۳ — مدت خدمت دوره ضرورت مشمولین غایب زمان جنگ که خود را پس از سه ماه از تاریخ تصویب این قانون معرفی نمایند، سه ماه و غایبی‌نی که دستگیر شوند، شش ماه بیش از سایر مشمولین خواهد بود. بدیهی است مشمولین غایبی که تا سه ماه بعد از تاریخ تصویب این قانون خود را معرفی نمایند، خدمت اضافی نخواهد داشت. (*)

تبصره — تازمان تصویب این قانون افرادی که در دوران غیبت از طریق بسیج مدتی را در جبهه گذرانده‌اند، این مدت از اضافه خدمت آنان کسر خواهد شد.

ماده ۴ — کسانی که به نحوی مشمولین غایب زمان جنگ را در مؤسسات غیردولتی از قبیل کارخانه، کارگاه، بنگاه، مغازه بکار گیرند، توسط نیروهای مذکور در ماده ۱ این قانون شناسایی و به محکم صالحه قضایی معرفی خواهد شد. مجازات این‌گونه افراد یک تا سه سال حبس خواهد بود.

تبصره — به پروندهای ماده ۲ و ۴ این قانون خارج از نوبت در مراجع قضایی رسیدگی خواهد شد.

ماده ۵ — سازمان‌های نظامی و انتظامی موظفند ترتیبی اختاذ نمایند که کلیه افراد وظیفه در زمان جنگ یا بسیج همگانی حداقل یک سال از خدمت دوره ضرورت را در مناطق عملیاتی انجام دهند. مگر در مواردی که به تشخیص شورای عالی دفاع وجود افرادی در غیرمناطق عملیاتی ضروری باشد.

ماده ۶ — آیین‌نامه اجرایی این قانون ظرف مدت یک ماه برابر ماده ۶۶ قانون وظیفه عمومی تهیه و به مورد اجرا گذارد خواهد شد.

۱* — با توجه به بخش‌نامه مورخ ۱۳۷۹/۱/۳۰ رییس‌جمهور، بنابر موافقت مقام معظم فرماندهی کل قوا اعمال این ماده در مورد کلیه مشمولانی که حدکثر تاریخ ۱۳۷۹/۲/۳۱ خود را جهت انجام خدمت دوره ضرورت معرفی کرده یا بکنند متوقف گردد.

۱- **علی‌رغم نسخ ماده ۹، در تبصره ۳ ماده ۷۰ الحقی قانون به این ماده اشاره شده است.**

۲- **ماده الحقی به شرح زیر است:**

خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۶/۸/۳

- ۲- قانون اصلاح ماده (۴۵) قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۴/۹/۱۴
- ۳- قانون اصلاح قانون معافیت یک نفر از فرزندان خانواده‌های شهداء، معلولین، اسراء و مفقودالاثرها از خدمت نظام وظیفه عمومی مصوب ۱۳۷۷/۶/۲۹
- ۴- قانون معافیت یک نفر از فرزندان خانواده‌های شهداء، معلولین، اسراء، مفقودالاثرها از خدمت وظیفه عمومی مصوب (۱۳۷۹/۳/۱)
- ۵- قانون نحوه معاینه پزشکی مشمولان خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۸/۷/۵
- ۶- ماده (۲۱) قانون حقوق و مزایای مستمر، پس‌انداز ثابت، حق بیمه و بیمه درمانی مشمولین قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۸/۱۰/۲۷ و تبصره‌های آن
- ۷- ماده (۱۴۸) قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱
- ۸- ضرایب و اعداد حقوقی مربوط به کارکنان وظیفه در ماده (۱۴۴) قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱
- ۹- ماده (۱۵) قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲۰
- ۱۰- قانون چگونگی پرداخت حقوق پرسنل وظیفه نیروهای مسلح مصوب ۱۳۷۵/۵/۷ و آیننامه اجرایی تبصره (۲) آن

ماده (الحادی) ۱۳۶۶/۸/۱۳ — از تاریخ ابلاغ قانون خدمت وظیفه عمومی (تاریخ ابلاغ قانون تکنیسین بهداشت و مبارزه با بیماری‌ها مصوب ۱۳۶۶/۵/۱۸) مشمولان مذکور در قانون تربیت تکنیسین بهداشت و مبارزه با بیماری‌ها مصوب ۱۳۶۶/۵/۱۸ و مشمولان قانون تربیت بهداشت‌کاران دهان و ندنان مصوب ۱۳۶۰/۱/۲۳ پس از طی دوره آموزش مقدماتی نظامی و در صورت عدم نیاز نیروهای مسلح به تخصص مربوطه آنان چنانچه تعهد پنج سال خدمت خود را در روستاها و مناطق عشایری انجام داده یا بدنهن از خدمت دوره ضرورت معاف خواهند بود. (*۱)

*۱- به نظر می‌رسد این ماده قابلً بهموجب قانون معافیت بهداشت‌کاران دهان و ندنان و بهداران (تکنیسین‌هایی بهداشت و مبارزه با بیماری‌ها) از انعام خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۹/۲/۱۶، نسخ ضمنی شده است.

۱- علی‌رغم جستجوهای مکرر چنین قانونی با تاریخ تصویب فوق به دست نیامد. قانون معافیت یک نفر از فرزندان خانواده‌های شهداء، معلولین، اسراء، مفقودالاثرها از خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۶/۹/۲۴ م باشد.

- ۱۱— ماده (۳۷) قانون مقررات مالی، اداری، استخدامی و تشکیلات جهاد سازندگی مصوب ۱۳۶۷/۱/۲۲
- ۱۲— قانون چگونگی دریافت و تخصیص اعتبار موضوع قانون نحوه معاینه پزشکی مشمولان خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۷۶/۳/۲۰
- ۱۳— آیننامه اجرایی بخش معافیت پزشکی قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۴/۵/۹
- ۱۴— آیننامه اجرایی قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۴/۵/۱۲
- ۱۵— مصوبه هیأت وزیران درمورد افزایش حقوق کارکنان وظیفه نیروهای مسلح مصوب ۱۳۸۶/۶/۱۹

ماده ۵۳ - این قانون از زمان تصویب لازم الاجراء است.

قانون فوق مشتمل بر پنجاه و سه ماده در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ بیست و دوم آبانماه یکهزار و سیصد و نود مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۱۳۹۰/۹/۲ به تأیید شورای نگهبان رسید.

قانون الحق ماده‌ای به قانون خدمت وظیفه عمومی

مصطفوی ۱۳۶۶/۹/۱

ماده واحد — بسیجیان، جهادگران و سایر افرادی که در اسارت و یا گروگان دشمن باشند و یا به اسارت و گروگان گرفته شوند، با تأیید حفاظت اطلاعات سپاه و ارتش حسب مورد مدت اسارت و یا گروگان بودن آنان در حکم خدمت وظیفه عمومی (اعم از ضرورت، احتیاط و ذخیره) محسوب می‌گردد.

تبصره ۱ — برای افراد مذکور در ماده واحده که مدت اسارت و یا گروگان آنان دو سال باشد، کارت معافیت دائم از انجام دوره ضرورت صادر و اگر بیش از دو سال در اسارت یا گروگان باشند، این مدت از دوره‌های احتیاط و ذخیره خدمت وظیفه عمومی آنان کسر خواهد شد.

تبصره ۲ — افراد موضوع ماده واحده که مدت اسارت و یا گروگان بودن آنان کمتر از دو سال بوده و فاقد شرایط معافیت باشند، مابقی خدمت خود را در صورتی که کمتر از یک سال باشد، در نزدیکترین واحد نظامی انتظامی محل سکونت می‌گذرانند و در غیر این صورت نسبت به مابقی خدمت همانند سایر مشمولین با آنان رفتار خواهد شد.

تبصره ۳ — آیننامه اجرایی این قانون توسط وزارت‌خانه‌های دفاع، سپاه و کشور

طرف سه ماه تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.^(۱)

۱- بجز این آسن نامه احراز، تا کنون، به تصویب نرسیده است.

فصل دوم

آیین‌نامه‌های قانون خدمت وظیفه عمومی

آیین‌نامه اجرایی قانون خدمت وظیفه عمومی (صفحه ۷۴)

مصوب ۱۳۹۱/۹/۲۲ وزیران عضو کمیسیون سیاسی و دفاعی هیأت دولت^(۱)

ماده ۱ - در این آیین‌نامه، اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

- الف- فرماندهی کل: مقام معظم فرماندهی کل قوا.
 - ب- ستاد کل: ستاد کل نیروهای مسلح.
 - ج- ارتش: ارتش جمهوری اسلامی ایران.
 - د- سپاه: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.
 - ه- وزارت دفاع: وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح.
 - و- نیروهای مسلح: ستاد کل، ارتش، سپاه، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، وزارت دفاع و سازمان‌های وابسته و تابع آنها.
 - ز- وزارت علوم: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.
 - ح- وزارت بهداشت: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.
 - ط- سازمان: سازمان وظیفه عمومی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران.
 - ی- کارکنان وظیفه: افسران وظیفه، درجه‌داران وظیفه و سربازان عادی وظیفه.
 - ک- قانون: قانون خدمت وظیفه عمومی - مصوب ۱۳۶۳ - و اصلاحات آن.
 - ل- مراکز آموزش: مراکز آموزش نیروهای مسلح.
 - م- شورایی پزشکی: شورایی پزشکی سازمان.
- ماده ۲ -** مردانی که براساس حکم ماده (۹۷۶) قانون مدنی _ مصوب

۱ - این آیین‌نامه اجرایی به استناد ماده ۵۱ قانون اصلاح مواردی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ تصویب و طی نامه شماره ۴۸۰۷۹/ت ۲۲۰۶۵ که مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۲۱ ابلاغ شده است.

۱۳۰۷) تبعه دولت جمهوری اسلامی ایران محسوب می‌شوند، مشمول قانون می‌باشند.^(۱)

تبصره ۱ - اتباع خارجی که خدمت دوره ضرورت را مطابق قوانین کشور متبع خود انجام داده باشند پس از تحصیل تابعیت ایران، از انجام خدمت دوره ضرورت معاف بوده، ولی در مراحل احتیاط و ذخیره تابع مقررات آین‌نامه مربوط می‌باشند.

تبصره ۲ - اتباع خارجی که مطابق قوانین و مقررات کشور متبع خود از انجام خدمت دوره ضرورت معاف شده باشند، پس از تحصیل تابعیت ایران، از انجام خدمت دوره ضرورت در ایران نیز معاف می‌باشند، ولی در صورت لزوم در زمان جنگ یا بسیج همگانی به خدمت اعزام خواهند شد.

تبصره ۳ - کسانی که کشور متبع قبلی آنان فاقد مقررات خدمت وظیفه عمومی بوده است، باید ظرف شش ماه پس از تحصیل تابعیت ایران، خود را برای رسیدگی به وضع مشمولیت معرفی نمایند.

ماده ۳ - هر مرد ایرانی از اول ماهی که طی آن ماه به سن هجده سال تمام می‌رسد تا پایان سن پنجاه سالگی، مشمول مقررات خدمت وظیفه عمومی است.

تبصره - در موقع ضرورت و بسیج همگانی، ممکن است سن مشمولیت موضوع این ماده، تا شصت سالگی نیز افزایش یابد.

ماده ۴ - سازمان ثبت احوال کشور موظف است سالانه صورت اسامی و مشخصات مردانی را که در سال بعد باید به وضع مشمولیت آنها رسیدگی شود،

۱ - ماده ۹۷۶ قانون مدنی مصوب ۱۳۰۷ در پاورقی ماده ۱ قانون خدمت وظیفه عمومی درج شده است.

۲ - **نظريه ۲ - ۷/۳۳۷ - ۱۳۹۲/۲/۲۴ اح.ق:** برابر بند ۵ ماده ۹۷۶ قانون مدنی^(۱) و همچنین برابر ماده واحد قانون تعیین تکلیف فرزندان حاصل از ازدواج زنان ایرانی با مردان خارجی مصوب ۱۳۸۵/۷/۲ صرف تولد فرزندان در ایران و از مادر ایرانی ملاک تابعیت ایرانی فرزندان شناخته نشده است، بلکه برابر بند ۵ یاد شده وی باید تا سن ۱۸ سالگی و بلافصله پس از آن یک سال دیگر در ایران اقامت داشته باشد. برابر تبصره ۲ ماده واحد یاد شده، شرط اقامت مذکور برداشته شده ولی شرایط و ترتیبات دیگری مقرر شده است، بنابراین درفرض استعلام مadam که شخص مذبور درخواست خود را نداده و تابعیت خود را مسجّل نکرده است. مشمول مقررات خدمت نظام وظیفه نمی‌شود.

۱* - ماده ۹۷۶ قانون مدنی در زیرنویس شماره ۱ همین ماده درج شده است.

به تفکیک ماه و محل تولد و همچنین اسمی مشخصات متوفیان هر سال را مطابق روشنی که سازمان اعلام می‌نماید، به سازمان تحويل نماید.

ماده ۵ - سن افرادی که مشمول، مدعی کفالت آنان می‌باشد یا کسانی که در ایجاد شرایط معافیت مشمول مؤثرند، از نظر وظیفه عمومی تابع مندرجات اولیه اولین شناسنامه آنان بوده و هرگونه تغییر یا اصلاحی که بعداً به عمل آید، معتبر خواهد بود.

ماده ۶ - ابطال شناسنامه مشمول یا کسانی که وی مدعی کفالت آنان است یا کسانی که در ایجاد شرایط معافیت مشمول مؤثرند یا تغییر در انتساب فرزندان، صرفأ در مواردی که با حکم مراجع صالح قضایی صورت گرفته باشد، ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۷ - مشمولانی که فاقد شناسنامه بوده و از طریق سازمان ثبت احوال کشور اقدام به اخذ شناسنامه می‌نمایند، چنانچه شناسنامه آنان پس از ورود به سن مشمولیت صادر شده باشد، باید ظرف شش ماه پس از صدور شناسنامه، خود را برای رسیدگی به وضع مشمولیت، به سازمان یا مراکزی که از سوی سازمان تعیین می‌شود، معرفی نمایند.

ماده ۸ - اشخاص حقوقی اعم از دستگاه‌های اجرایی و نهادهای عمومی و مؤسسات خصوصی که انجام امور موضوع ماده (۱۰) قانون حسب مورد در زمرة وظایف آنان بوده و یا در ارتباط با وظایف آنان قرار دارد، موظفند از مشمولان وظیفه عمومی، مدارک دال بر رسیدگی به وضع مشمولیت آنان را دریافت کرده و در پرونده مربوط منظور نمایند و در صورت عدم ارایه مدارک مذکور، از ارایه خدمات موضوع ماده یادشده به آنان خودداری نمایند.

بتصدره - افرادی که سن آنان از پنجاه سال تمام بیشتر باشد، در زمان صلح مشمول حکم موضوع ماده (۱۰) قانون خواهند بود.

ماده ۹ - مدارک تعیین وضعیت مشمولان خدمت وظیفه عمومی به شرح زیر می‌باشد:

الف- کارت پایان خدمت دوره ضرورت.

ب- کارت معافیت دائم.

ج- برگ معافیت وقت (کفالت یا پزشکی) در مدت اعتبار آن.

د- گواهی اشتغال به تحصیل دارای شماره معافیت تحصیلی در مدت اعتبار

آن.

- گواهی صادره از نیروهای مسلح مبني بر استخدام در نیروهای مذکور.
- گواهی صادره از نیروهای مسلح مبني بر اشتغال به خدمت کارکنان وظیفه در نیروهای مذکور.

ز- گواهی اشتغال به خدمت معهدهان خدمت در سازمان‌های دولتی صادره از سوی دستگاه‌های مربوط با درج شماره مجوز سازمان.

ح- برگ آماده به خدمت بدون غیبت در مدت اعتبار آن.

ط- گواهی‌های صادره از واحدهای سازمان.

تبصره - شناسنامه مردانی که سن آنان از پنجاه سال تمام بیشتر باشد، در صورتی که تغییر سنی نداشته باشد، برای این افراد ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۱۰ - ارزش و اعتبار هر یک از مدارک موضوع ماده (۱) قانون حسب مورد به شرح لحاظ انجام تمام یا قسمتی از امور موضوع ماده (۱) «دفتر هیأت دولت» (۹) این آینینه از جدول پیوست (۱۰) که تأیید شده به مهر «دفتر هیأت دولت» می‌باشد تعیین می‌گردد.

ماده ۱۱ - مشمولانی که به سن هجره سال تمام می‌رسند پس از انتشار آگهی احضار موظفند ظرف شش ماه، خود را برای رسیدگی به وضع مشمولیت یا اعزام به خدمت، به مراکزی که از سوی سازمان تعیین می‌گردد معرفی نمایند.

تبصره ۱ - سازمان نسخهای از آگهی احضار مشمولان را به وزارت امور خارجه ارسال می‌نماید و وزارت مذکور موظف است از طریق نمایندگی‌های کنسولی یا سیاسی ایران نسبت به احضار مشمولان ایرانی مقیم خارج از کشور اقدام نماید.

تبصره ۲ - مشمولان ایرانی مقیم خارج از کشور می‌توانند علاوه بر موارد ذکر شده در قانون به مراکز تعیین شده از سوی سازمان در داخل کشور نیز مراجعت نمایند.

ماده ۱۲ - اختصاص مشمولان به نیروهای مسلح در هر دوره اعزام، از سوی سازمان و برابر ترتیب تقدم و سهمیه تعیین شده از سوی سازمان در کل صورت می‌گیرد.

تبصره ۱ - تعیین نحوه تأمین سهمیه هر یک از نیروهای مسلح از مشمولین هر دوره اعزام برابر ظرفیت پذیرش هریک از مراکز آموزش در آن دوره، بر عهده

کمیسیونی است که با حضور نمایندگان نیروهای مزبور به مسؤولیت ریس سازمان یا نماینده وی تشکیل می‌گردد.

تبصره ۲ - نیروهای مسلح موظفند اسامی مشمولان خاص مورد نیاز خود (موضوع تبصره ۳ ماده ۵ قانون) را مطابق سهمیه تعیین شده از سوی ستاد کل، حداقل یک ماه قبل از تاریخ اعزام در هر دوره به سازمان اعلام نمایند. این مشمولان برای انجام خدمت وظیفه عمومی در اختیار سازمان درخواست کننده قرار می‌گیرند. نحوه انتخاب، درخواست و واگذاری مشمولان خاص برابر دستورالعملی است که توسط ستاد کل تهیه و ابلاغ می‌گردد.

تبصره ۳ - نیروهای مسلح موظفند برابر سهمیه تعیین شده نسبت به پذیرش مشمولان که توسط سازمان اعزام می‌شوند، اقدام نمایند و مراکز آموزش مجاز به عودت مشمولان نمی‌باشند.

ماده ۱۳ - سپاه موظف است فهرست اسامی مشمولان انتخاب شده از بین بسیجیان دارای برگ آماده به خدمت را که مطابق سهمیه تعیین شده از سوی ستاد کل، در هر دوره جذب می‌شوند، به ترتیبی که سازمان مشخص می‌نماید، حداقل یک ماه قبل از تاریخ اعزام، به سازمان اعلام نماید.

تبصره - سپاه مجاز به جذب مشمولان غایبی که در موعد اعزام تعیین شده قبلی خود را معرفی ننموده‌اند، نمی‌باشد.

ماده ۱۴ - سازمان موظف است مشمولان اختصاصی یافته به هر یک از نیروهای مسلح را به مراکز آموزش تعیین شده اعزام نماید.

تبصره - هزینه رفت و آمد و جیره بین راهی مشمولان موضوع این ماده، از محل اعزام تا مرکز آموزش بر عهده سازمان خواهد بود.

ماده ۱۵ - مشمولان وظیفه از تاریخی که توسط واحدهای وظیفه عمومی برای اعزام به مراکز آموزش پذیرش می‌شوند به عنوان کارکنان وظیفه یگان تعیین شده محسوب می‌شوند و تاریخ مذکور به عنوان شروع به خدمت مشمول محاسبه می‌گردد. ضوابط اجرایی این ماده با پیشنهاد سازمان به تصویب ستاد کل خواهد رسید.

ماده ۱۶ - نیروهای مسلح مجاز نیستند مشمولان را بدون معرفی از سوی سازمان بکارگیری نمایند.

ماده ۱۷ - وسیله رفت و آمد و پذیرایی یا هزینه آن در هنگام اعزام کارکنان

وظیفه به مرخصی استحقاقی (چهار نوبت در سال)، باید برابر ضوابطی که سالانه از سوی ستاد کل ابلاغ می‌گردد، توسط نیروهای مسلح تأمین شود.

ماده ۱۸ - ترجیح کارکنان وظیفه از سوی نیروهای مسلح صرفاً پس از پایان خدمت قانونی یا داشتن شرایط معافیت پزشکی با تشخیص و تأیید شورای پزشکی نیروی مربوط، مجاز بوده و در سایر موارد، بنابه اعلام سازمان خواهد بود.

ماده ۱۹ - صدور کارت پایان خدمت کارکنان وظیفه براساس دستورالعملی که از سوی سازمان تهیه و به تصویب ستاد کل میرسد، بر عهده سازمان خواهد بود.

تبصره ۱ - صدور کارت المثلث برای افرادی که به دلیل فقدان، سرقت و یا غیرقابل استفاده بودن کارت پایان خدمت، درخواست صدور المثلث دارند، توسط سازمان برابر ضوابط قانونی مربوط صورت می‌گیرد.

ماده ۲۰ - نیروهای مسلح موظفند اسامی مشمولان و کارکنان وظیفه‌ای را که به صورت پایور ثابت یا پیمانی (موضوع مواد ۱۳، ۱۴ و ۱۵ قانون) استخدام می‌شوند، ظرف دو ماه به سازمان اعلام نمایند.

تبصره ۲ - نیروهای مسلح اسامی مشمولان موضوع این ماده را که قبل از اتمام تعهد یا انجام خدمت قانونی براساس مقررات مربوط، به صورت ارادی یا غیرارادی از خدمت مستغفی، باخرید یا برکنار می‌شوند، ظرف دو ماه برای رسیدگی به وضع مشمولیت، به سازمان اعلام نمایند. مهلت معرفی مشمولان مذکور به سازمان جهت انجام خدمت دوره ضرورت حداکثر شش ماه پس از اعلام نیروی مسلح مربوط می‌باشد.

تبصره ۳ - تشخیص ارادی یا غیرارادی بودن اعمالی که منجر به عدم صلاحیت و برکناری کارکنان می‌شود، از حیث نحوه برخورد قانونی با کارکنان یادشده، بر عهده نیروی مسلح متبع و مطابق قوانین و مقررات همان نیروی مسلح خواهد بود.

تبصره ۴ - برای کارکنان نیروهای مسلح موضوع مواد (۱۳) و (۱۴) قانون که به دلایل مختلف ارادی یا غیرارادی باخرید می‌گردد در صورت انجام خدمت قانونی، کارت پایان خدمت صادر می‌گردد.

ماده ۲۱ - برای آن دسته از مشمولان و کارکنان وظیفه‌ای که در اجرای ماده (۱۴) قانون به عنوان پایور اعم از نظامی و کارمند به استخدام نیروهای مسلح در

می‌آیند پس از انجام خدمت مقرر در این ماده، کارت پایان خدمت صادر می‌گردد.
مدت آموزش افراد یاد شده، جزو خدمت آنان محسوب می‌شود.

ماده ۲۲ - در موقع ضروري که مدت خدمت دوره ضرورت با کسب اجازه از فرماندهي کل، به بيشتر از (۲۴) ماه افزایش می‌يابد، به ميزان دو برابر خدمت اضافي، از ادوار خدمت مشمولان در دوره‌های احتياط و ذخیره کسر می‌شود.

ماده ۲۳ - مشمولان غایب موضوع بند (۲) ماده (۵۸) قانون که به خدمت اعزام می‌شوند علاوه بر اعمال شش ماه اضافه خدمت، در سه ماهه آخر خدمت (قبل از ترخيص) از سوي نيري به کارگيرنده برای رسيدگي به جرم غييت به مراجع صالح قضائي معرفی خواهد شد.

تبصره - صدور کارت پایان خدمت برای اين دسته از کارکنان وظيفه، منوط به تعين تکليف وضعیت اضافه خدمت و رسیدگي به غييت آنان می‌باشد.

ماده ۲۴ - کارکنان وظيفه چنانچه قبل از اتمام آموزش عمومي (آموزش رزم مقدماتي) مرتكب غييت غيروجه يا فرار شوند، پس از معرفی يا دستگيري، تجدید دوره آموزش گرديده و مدت آموزش قبلی اين افراد جزو خدمت آنان محسوب نمي‌شود.

تبصره ۱ - اين قبيل مشمولان موظفند خود را به همان مرکز آموزش و در صورت انحلال، به نيري مسلح مربوط معرفی نمایند و در صورت دستگيري نيز به همان مرکز يا نيري مسلح مربوط تحويل مي‌گرند.

تبصره ۲ - نوع غييت از نظر موجه و غير موجه بودن و همچنين مدت آن مطابق ضوابط آموزشی خواهد بود.

ماده ۲۵ - کارکنان وظيفه‌اي که پس از پایان آموزش عمومي و يا در حين خدمت مرتكب فرار شوند، در صورت معرفی يا دستگيري به شرح زير با آنان رفتار مي‌شود:

الف- چنانچه از مدت فرار آنان كمتر از دو سال سپري شده باشد، نياز به تجدید دوره آموزش نبوده و ضمن به کارگيري در يگان قبلی، به جرم فرار آنان رسيدگي قانوني خواهد شد.

ب- چنانچه از مدت فرار آنان بيش از دو سال سپري شده باشد، مجدداً به دوره آموزش عمومي اعزام و همزمان به جرم فرار آنان رسيدگي قانوني خواهد شد.
مدت آموزش عمومي قبلی اين افراد جزو خدمت آنان محسوب نمي‌شود.

تبصره - مدت آموزش تخصصی به منزله حین خدمت تلقی می‌شود.

ماده ۲۶ - کارکنان وظیفه‌ای که در مدت آموزش عمومی یا پایان آن یا در حین خدمت مرتكب فرار شوند، پس از معرفی یا دستگیری، حسب مورد ضمن تحويل به یگان خدمتی یا اعزام به دوره آموزش، بلا فاصله توسط یگان مربوط برای رسیدگی به جرم فرار، به سازمان قضایی نیروهای مسلح معرفی خواهند شد.

تبصره - تعقیب و دستگیری کارکنان وظیفه فراری حسب مورد بر عهده دژبان نیروی مسلح مربوط یا مأموران انتظامی محل می‌باشد.

ماده ۲۷ - مرجع اعلام هزینه سالانه یک سرباز درخصوص مجازات متخلفان، موضوع و مواد (۱۰) و (۶۳) مکرر قانون، براساس قانون بودجه سالانه و نرخ اعلامی دولت، ستاد کل خواهد بود.

این تصویب‌نامه در تاریخ ۱۳۹۱/۱۱/۸ به تأیید مقام محترم ریاست جمهوری رسیده است.

جدول موضوع ماده (۱۰) آییننامه اجرایی قانون خدمت وظیفه عمومی

ردیف	ماده قانون	موضوع ماده (۱۰) قانون	امور
۱	کارت پلیان خدمت دوره ضرورت	دریافت هرگونه وام در شرکت آزمایشات	استخدام به هر صورت (رسمی، پیمانی، سازمان های روزمزد و خرید خدمت) در وزارت خانه ها ... و ...
۲	کارت معافیت دائم	دریافت هرگونه وام در شرکت آزمایشات	دریافت هرگونه وام در شرکت آزمایشات
۳	برگ معافیت موقع در مدت اعتبار آن	دریافت هرگونه وام در شرکت آزمایشات	استخدام به هر صورت (رسمی، پیمانی، سازمان های روزمزد و خرید خدمت) در وزارت خانه ها ... و ...
۴	گواهی اشغال به تحصیل	دریافت هرگونه وام در شرکت آزمایشات	استخدام به هر صورت (رسمی، پیمانی، سازمان های روزمزد و خرید خدمت) در وزارت خانه ها ... و ...

استخدام به		صدور	تحويل	کاندیدا	دریافت	امور
هر صورت	دریافت	پروانه	اصل	شدن	هرگونه	موضوع ماده
(رسمی، پیمانی، روزمزد و خرید خدمت) در	مستمری از سازمان های دولتی و وابسته و نهادهای وزارت خانه ها و ...	کسب و اجازه اشتغال و عضویت در شرکت های قانونی	گواهینامه یا پایان تحصیلی دیپلم و بالاتر	جهت انتخابات مجلس شورای اسلامی و سایر شوراهای انجمن های قانونی	وام و کمک هایی کشاورزی، صنعتی، دامداری و مسکن از بانک ها و ...	شرکت در آزمایشات رانندگی و اخذ گواهینامه نوع مدرک
		تعاونی				در مدت اعتبار آن
-	✓	✓	✓	برابر ضوابط ستاد کل ن. م.	✓	گواهی صادره از نیروهای مسلح مبنی بر استخدام
-	✓	فقط عضویت در شرکت های تعاونی	✓	-	✓	گواهی صادره از نیروهای مسلح مبنی بر اشتغال به خدمت کارکنان

ردیف	نوع مدرک	موضوع ماده (۱۰) قانون	امور	دریافت هرگونه وام و کمک های کشاورزی، صنعتی، شورای اسلامی و سایرها و ...	کاندیدا شدن جهت انتخابات مجلس شورای اسلامی و سایرها و ...	تحویل اصل گواهینامه یا پایان دوره های تحصیلی دبیلم و بالاتر	صدور پروانه کسب و اجازه اشتغال و عضویت شرکت های تعاونی	دریافت در آزمایشات رانندگی و اخذ گواهینامه	شرکت در آزمایشات رانندگی و اخذ گواهینامه	استخدام به هر صورت (رسمی، پیمانی، روزمزد و خرید خدمت) در وزارت خانه ها و ...
			وظیفه							
۷	گواهی اشتغال به خدمت متعهدین خدمت	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	-
۸	برگ آماده به خدمت بدون غیبت در مدت اعتبار آن	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	فقط روزمزد و خرید خدمت (قراردادی)
۹	گواهی صادره از واحد های وظیفه									حسب مورد و در موضوعات تعیین شده

تبصره- دارندگان هر یک از مدارک فوق به جزء ردیف (۷) می‌توانند برابر مقررات مربوط در نیروهای مسلح استخدام شوند.

آیین نامه اجرایی ماده ۱۲ قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۵/۷/۱۶ هیأت وزیر ان

ماده ۱ - کارگران و مستخدمین وزارت خانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی و نهادهای قانونی و سازمان‌های ابسته به دولت، ملي و مصادره شده و تحت پوشش و مؤسسات دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است و شهرداری‌ها، چنانچه ظرف ۶۰ روز از تاریخ پایان خدمت وظیفه به محل کار خود مراجعه نمایند، کار فرما یا سازمان مربوط مکلف است آنرا به کار اولیه خود بگمارد.

ماده ۲ - در صورتی که در بخش خصوصی بازگشت به کار کارگر پس از انجام خدمت وظیفه عمومی در قرارداد استخدامی شرط شده باشد و کارگر ظرف مهلت مقرر در ماده یک به کارگاه مراجعت نماید کارفرما مکلف است وی را به کار او لیه خود بگمارد.

تیصره - در مواردی که کارگر به کار اولیه گمارده شود نباید مزد و مزایای وی از آنجه که قبل از اعزام به خدمت وظیفه عمومی دریافت می‌نموده کمتر

باشد.

ماده ۳ - چنانچه اشتغال مجدد کارگران و مستخدمین مشمول این آییننامه در شغل اولیه یا مشاغل مشابه آن امکان‌پذیر نباشد و ذی‌نفع نیز از قبول شغل دیگر امتناع نماید با آنان حسب مورد ضمن رعایت ماده ۲ این آییننامه طبق مقررات مورد عمل سازمان مربوط یا قانون کار رفتار خواهد شد.

ماده ۴ - در صورتی که مستخدم یا کارگر به علت بیماری یا پیشامدهای غیرمتوجه نتواند در مدت مقرر در این آییننامه به مؤسسه یا محل کار سابق خود مراجعه نماید، مکلف است پس از رفع مانع بلافضلله خود را به واحد مربوط معرفی و مدارک لازم را ارایه نماید که در این صورت طبق مقررات مورد عمل سازمان یا قانون کار با وی رفتار خواهد شد.

ماده ۵ - کارگران مشمول این آییننامه در صورتی که برای اشتغال به کار سابق خود به آموزش حرفه‌ای نیاز داشته باشند کارفرما از طریق وزارت کار و امور اجتماعی^(۱)، امکانات آموزش موردنظر را فراهم می‌نماید.

ماده ۶ - کارفرمایان مکلفند در صورتی که مزایایی از قبیل اضافه دستمزد، تهیه مسکن برای کارگران کارگاه خود برقرار کرده باشند مزایایی مزبور را برای کارگران مشمول این آییننامه نیز از تاریخ اعاده به کار تأمین نمایند.

ماده ۷ - در صورتی که کارگران مشمول قانون کار، پس از پایان خدمت وظیفه عمومی با رعایت مفاد این آییننامه کار خود را به جهاتی از قبیل تعطیل کارگاه از دست بدنه، مراکز کاریابی و وزارت کار و امور اجتماعی^(۲) نسبت به معرفی این قبیل کارگران برای آموزش یا اشتغال به کار، در شرایط مساوی حق نقدم قائل خواهند شد.

آییننامه اجرایی مواد (۴۴)، (۴۴) مکرر و (۵۴) قانون خدمت وظیفه عمومی (صفحه ۸۲) مصوب ۱۳۹۱/۴/۲ وزرای عضو کمیسیون امور اجتماعی و

-
- ۱ - در حال حاضر وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی.
 - ۲ - در حال حاضر وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی.

دولت الکترونیک هیأت دولت^(۱)

ماده ۱ — در این آینین‌نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

الف — قانون: قانون خدمت وظیفه عمومی - مصوب ۱۳۶۳ - و اصلاحات بعدی آن

ب - ستاد کل: ستاد کل نیروهای مسلح

پ - نیروهای مسلح: ستاد کل نیروهای مسلح، ارتش جمهوری اسلامی ایران، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و سازمان‌های وابسته و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمان‌های تابعه

ت - سازمان: سازمان وظیفه عمومی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

ث - شورایی پزشکی: شورایی پزشکی وظیفه عمومی

ج - هیأت رسیدگی: هیأت رسیدگی موضوع ماده (۲۴) قانون

چ - هیأت رسیدگی تجدیدنظر: هیأت رسیدگی موضوع ماده (۲۶) قانون

ح - مشمول: کسی که در شمول قانون قرار می‌گیرد.

خ - مکفول: کسی که تحت تکفل مشمول قرار می‌گیرد.

د - نیازمند مراقبت: کسی که به علت کیر سن، صغیر یا اناث بودن به تشخیص هیأت‌های رسیدگی براساس اسناد، مدارک و ضوابط مربوط و یا به تشخیص شورایی پزشکی به علت بیماری یا محجوربودن (غیرصغری) یا نقص عضو به مراقب و نگهدارنده یا سرپرست نیازمند است.

تبصره — رأی شورایی پزشکی برای هیأت‌های رسیدگی موضوع بندهای «ج» و «چ» لازم الاجراست.

ذ — مادر فاقد شوهر: مادری که همسرش فوت کرده و یا طلاق گرفته باشد و در زمان رسیدگی فاقد همسر دائم باشد.

ر - برادر تنی: برادری که با مشمول از یک پدر و مادر (ابوینی) باشد.

ز - خواهر فاقد همسر: خواهر مشمول که صغیر، مجرد، همسر فوت کرده یا مطلقه باشد.

۱ — این آینین‌نامه اجرایی به استناد ماده ۵۱ قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ تصویب و طی شماره ۱۰۴۶۱۷/ت۴۸۱۰۳ که مورخ ۱۳۹۲/۵/۱۰ ابلاغ شده است.

ژ - کارکنان وظیفه: افسران، درجه‌داران و سربازان عادی وظیفه س — یگانه مراقب یا نگهدارنده (سرپرست): تنها فرزند ذکور یا برادر یا نوه بالای هجده سال تمام که مراقبت یا سرپرستی از هر یک از بستگان موضوع ماده (۴۴) قانون را به دلیل نیازمندی به مراقبت یا سرپرستی به عهده دارد.

ش - فاقد شغل: کسی که منبع درآمد ثابت برای امرار معاش و اداره زندگی خود ندارد.

ص - مددجو: کسی که تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور و یا کمیته امداد امام خمینی (ره) می‌باشد.

ماده ۲ — مشمولان زیر حسب مورد از انجام خدمت دوره ضرورت معاف می‌باشند:

الف — یگانه فرزند ذکور مراقب یا نگهدارنده پدر نیازمند مراقبت که قادر به اداره امور خود نباشد.

تبصره — نیازمندی پدر به مراقبت به دلیل کبر سن برابر دستور العمل ابلاغی ستاد کل خواهد بود.

ب - یگانه فرزند ذکور مراقب یا نگهدارنده مادر فاقد شوهر

تبصره — افراد موضوع این بند تا سی ماه متولی می‌توانند از معافیت کفالت وقت استفاده کنند و در پایان مدت مذکور در صورت دارا بودن شرایط کفالت از معافیت دائم بهره‌مند خواهند شد. مبنای محاسبه معافیت وقت، تاریخ فوت همسر یا تاریخ ثبت طلاق می‌باشد.

پ — تنها برادر تنی سرپرست خواهر فاقد پدر و همسر و فرزند ذکور غیرمحجور

تبصره ۱ - وجود برادر ناتنی مشمول یا مکفول مانع معافیت برادر تنی نمی‌باشد.

تبصره ۲ - چنانچه خواهر مشمول دارای فرزند پسر بالای هجده سال باشد و به تشخیص شورایی پزشکی مطابق آیننامه مربوط قادر به نگهداری از مادر نباشد، مشمول می‌تواند از معافیت استفاده نماید.

ت — تنها برادر سرپرست برادر کبیر فاقد پدر و همسر و فرزند ذکور غیرمحجور و فاقد شغل که به تشخیص شورایی پزشکی نیازمند مراقبت باشد.

تبصره ۱ — چنانچه مکفول دارای فرزند ذکور بالای هجده سال باشد و به تشخیص شورایی پزشکی مطابق آیننامه مربوط قادر به نگهداری از پدر نباشد،

مشمول می‌تواند از معافیت استفاده نماید.

تبصره ۲ — وجود برادر ناتی مشمول یا مکفول مانع از معافیت برادر ناتی خواهد بود.

ث - یگانه برادر سرپرست برادر کمتر از هجده سال تمام فاقد پدر **تبصره** — وجود برادر ناتی مشمول یا مکفول مانع از معافیت برادر ناتی خواهد بود.

ج - یگانه نوه ذکور مراقب یا نگهدارنده جد فاقد فرزند (دختر و پسر).

تبصره — نیازمندی پدربرزرگ به مراقبت به لحاظ کبر سن برابر ضوابط ابلاغی ستاد کل خواهد بود.

چ — یگانه نوه ذکور مراقب یا نگهدارنده جده فاقد شوهر و فرزند (دختر و پسر).

ح — مشمولی که همسر وی فوت نموده و از او دارای فرزند صغیر می‌باشد چنانچه در زمان صدور رأی از سوی هیأت‌های رسیدگی فاقد همسر باشد از معافیت برخوردار می‌گردد.

خ — مشمولی که همسر وی بعد از ازدواج بنا به تأیید سازمان بهزیستی کشور معلوم شده و بنا به تشخیص شورای پزشکی نیازمند مراقبت باشد.

د — یکی از فرزندان ذکور سربازی که در حین خدمت فوت نموده و در صورت نداشتن فرزند ذکور، یکی از برادران وی.

تبصره ۱ — منظور از فوت حین خدمت موضوع این بند فوت در طول مدت خدمت سربازی است که به تأیید نیروی مسلح مربوط رسیده باشد.

تبصره ۲ — فوت در زمان غیبت، فرار از خدمت، بر اثر خودکشی و یا بر اثر ارتکاب جرایم مانند نزاع مشمول مقررات این بند نمی‌باشد.

ذ — یکی از فرزندان ذکور مادران فاقد شوهر تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و یا سازمان بهزیستی کشور.

ر - مشمولانی که حداقل یک فرزند معلوم مددجو داشته باشند.

ز - تنها پسر خانواده‌های مددجو که دارای سه فرزند اناث یا بیشتر باشند.

ژ - مشمولانی که با بانوان معلوم جسمی - حرکتی ازدواج می‌کنند تا مدت پنج سال متولی از معافیت موقت استفاده نموده و پس از گذشت پنج سال از استمرار ازدواج، از معافیت دائم برخوردار می‌گردند.

ماده ۳ — چنانچه مشمول دارایی پدر یا برادران بالای هجده سال باشد که برابر مواد (۱۰۱۹) تا (۱۰۲۴) و ماده (۱۰۲۹) قانون مدنی^(۱) حکم موت فرضی و یا

۱- از قانون مدنی مصوب ۱۳۱۳/۱۱/۲۷:

ماده ۱۰۱۹ — حکم موت فرضی غایب در موردي صادر مي شود که از تاریخ آخرین خبری که از حیات او رسیده است مدتی گذشته باشد که عادتآ چنین شخصی زنده نمی ماند.

ماده ۱۰۲۰ — موارد ذیل از جمله مواردی محسوب است که عادتآ شخص غایب زنده فرض نمی شود:

۱— وقتی که ده سال تمام از تاریخ آخرین خبری که از حیات غایب رسیده است گذشته و در انقضای مدت مزبور سن غایب از هفتاد و پنج سال گذشته باشد.

۲— وقتی که یک نفر به عنوانی از عناوین جزء قشوں مسلح بوده و در زمان جنگ مفقود و سه سال تمام از تاریخ انعقاد صلح بگزند بدون اینکه خبری از او بررسد هرگاه جنگ منتهی به انعقاد صلح نشده باشد مدت مزبوره پنج سال از تاریخ ختم جنگ محسوب می شود.

۳— وقتی که یک نفر حین سفر بحری در کشتی در آن کشتی در آن مسافت تلف شده است سه سال تمام از تاریخ تلف شدن کشتی گذشته باشد بدون اینکه از آن مسافر خبری برسد.

ماده ۱۰۲۱ — در مورد فقره اخیر ماده قبل اگر با انقضای مدتی مذکور ذیل که مبدأ آن از روز حرکت کشتی محسوب می شود کشتی به مقصد نرسیده باشد و در صورت حرکت بدون مقصد به بندری که از آنجا حرکت کرده برنگشته و از وجود آن به هیچ وجه خبری نباشد کشتی تلف شده محسوب می شود:

(الف) برای مسافرت در بحر خزر و داخل خلیج فارس یک سال.

(ب) برای مسافرت در بحر عمان - اقیانوس هند - بحر احمر - بحر سفید (مدیترانه) بحر سیاه و بحر آزو ف دو سال.

(ج) برای مسافرت در سایر بحار سه سال.

ماده ۱۰۲۲ — اگر کسی در نتیجه واقعهای به غیر آنچه در فقره ۲ و ۳ ماده ۱۰۲۰ مذکور است دچار خطر مرگ گشته و مفقود شده و یا در طیاره بوده و طیاره مفقود شده باشد وقتی می توان حکم موت فرضی او را صادر نمود که پنج سال از تاریخ دچار شدن به خطر مرگ بگزرد بدون اینکه خبری از حیات مفقود رسیده باشد.

ماده ۱۰۲۳ — در مورد مواد ۱۰۲۰، ۱۰۲۱ و ۱۰۲۲ محکمه وقتی می تواند حکم موت فرضی غایب را صادر نماید که در یکی از جراید محل و یکی از روزنامه های کثیر الانتشار تهران اعلانی در سه دفعه متوالی هر کدام به فاصله یک ماه منتشر کرده و اشخاصی را که ممکن است از غایب خبری داشته باشند دعوت نماید که اگر خبر دارند به اطلاع محکمه برسانند. هرگاه یک سال از تاریخ اولین اعلان بگزرد و حیات غایب ثابت نشود حکم موت فرضی او داده می شود.

ماده ۱۰۲۴ — اگر اشخاص متعدد در یک حادثه تلف شوند فرض بر این می شود که همه آنها در آن واحد مرده اند.

غایب مفقودالاثر برای آنان از سوی مراجع صالح قضایی صادر شده باشد و یا دارای گواهی بنیاد شهید و امور ایثارگران براساس قانون اعتبار گواهی بنیاد شهید انقلاب اسلامی درخصوص صدور حکم موت فرضی غایبان مفقودالاثر انقلاب اسلامی و دفاع مقدس در محاکم صالح - مصوب ۱۳۷۶^(۱) باشد، به عنوان یگانه مراقب و یا یگانه سرپرست شناخته می‌شود.

ماده ۴^(۲) چنانچه مشمول دارای پدر یا برادر بالای هجده سال باشد که

مفاد این ماده مانع از اجرای مقررات مواد ۸۷۳ و ۸۷۴^(۱*) جلد اول این قانون نخواهد بود.
ماده ۱۰۲۹ — هرگاه شخصی چهار سال تمام غایب مفقودالاثر باشد زن او میتواند تقاضای طلاق کند در این صورت با رعایت ماده ۱۰۲۳ حاکم او را طلاق می‌دهد.

— ماده ۸۷۳^(۲) — اگر تاریخ فوت اشخاصی که از یکیگر ارث میبرند مجہول و تقدّم و تأخیر هیچ یک معلوم نباشد اشخاص مذبور از یکیگر ارث نمیبرند مگر آنکه موت به سبب غرق یا هدم واقع شود که در این صورت از یکیگر ارث می‌برند.

ماده ۸۷۴^(۳*) — اگر اشخاصی که بین آنها توارث باشد بمیرند و تاریخ فوت یکی از آنها معلوم و دیگری از حیث تقدّم و تأخیر مجہول باشد فقط آنکه تاریخ فوتش مجہول است از آن دیگری ارث می‌برد.

۱— قانون اعتبار گواهی بنیاد شهید انقلاب اسلامی در خصوص صدور حکم موت فرضی غایبان مفقودالاثر انقلاب اسلامی و دفاع مقدس در محاکم صالح مصوب ۱۳۷۶/۱۲۰

ماده واحده - درج آگهی مطابق مواد (۱۰۲۳) قانون مدنی^(۱*) و (۱۵۵) قانون امور حسبي^(۲*) در مورد صدور حکم موت فرضی کسانی که در جریان انقلاب اسلامی و دفاع مقدس مفقودالاثر شده‌اند ضرورت ندارد و گواهی صادر شده توسط عالی‌ترین مقام اجرایی بنیاد شهید انقلاب اسلامی^(۳*)، برای مرتع رسیدگی‌کننده به تقاضای صدور حکم موت فرضی، کافی می‌باشد.

*— ماده ۱۰۲۳ ق.م. در پاورقی ماده ۳ همین آینینه درج شده است.

۲*— ماده ۱۵۵ قانون امور حسبي مصوب ۱۳۱۹/۴/۲ — پس از وصول درخواستنامه دادگاه اظهارات و دلائل درخواست کننده را در نظر گرفته و در صورتی که اظهارات و دلائل نامبرده را موجه دانست آگهی مطابق ماده ۱۰۲۳ قانون مدنی ترتیب می‌دهد و این آگهی در سه دفعه متواتی هر کدام بفاصله یکماه منتشر می‌شود و جلسه رسیدگی برخواست بفاصله یکسال از تاریخ نشر آخرین آگهی معین می‌گردد.

مقررات این ماده در صورتی اجراء می‌شود که قبلاً در زمانیه برخواست تصرف اموال آگهی نشده باشد و چنانچه مطابق ماده ۱۰۲۵ قانون مدنی آگهی شده باشد دادگاه به آن اکتفا می‌نماید.

*— در حال حاضر بنیاد شهید و امور ایثارگران.

۲ — ماده ۴، تبصره ماده ۱۲ و ماده ۱۳ این آینینه بموجب نامه شماره ۴۷۰۶۰ مورخ ۱۳۹۲/۸/۱ رییس مجلس شورای اسلامی به شرح زیر مورد ایراد قرار گرفته است که با توجه به عدم تصویب اصلاحیه‌ای نسبت به آنها، مواد و تبصره یاد شده ملغی‌الاثر می‌باشند.

براساس احکام صادره از مراجع صالح قضایی به مجازات حبس بیش از ده سال محکوم گردیده باشد به مدت پنج سال از معافیت موقت استفاده نموده و پس از آن چنانچه حداقل سه سال تمام از مدت حبس باقی مانده باشد به عنوان یگانه مراقب و یا یگانه سرپرست محسوب می‌شود.

ماده ۵ - وجود برادری که از معافیت تحصیلی برخوردار است مانع از معافیت کفالت موقت مشمولی که در شهر محل سکونت مکفول اقامت داشته و سرپرستی خانواده را بر عهده دارد نخواهد بود، مشروط بر آنکه برادر مشمول خارج از شهرستان محل سکونت مکفول به تحصیل اشتغال داشته باشد.

حجت‌الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر روحانی

ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

بازگشت به رونوشت تصویب‌نامه هیأت محترم وزیران به شماره ۱۰۴۶۱۷/ت۳۸۱۰۳ که مورخ ۱۳۹۲/۰۵/۱۰، موضوع:

«آیین‌نامه اجرایی مواد (۴۴)، (۴۵) مکرر و (۴۵) قانون خدمت وظیفه عمومی»، متعلق بررسی‌ها و اعلام نظر مقدماتی «هیأت بررسی و تطبیق مصوبات دولت با قوانین» و مستندأ به صدر ماده واحده و تبصره (۴) الحاقی به «قانون نحوه اجراء اصول هشتاد و پنج (۸۵) و یکصد و سی و هشتم (۱۳۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و اصلاحات بعدی» و ماده (۱۰) آیین‌نامه اجرایی آن، مراتب متضمن اعلام نظر قطعی جهت اقدام لازم در مهلت مقرر قانونی و اعلام نتیجه به این جانب ابلاغ می‌گردد.

بدیهی است پس از اتفاقی یک هفته مهلت مقرر در قانون، آن بخش از مصوبه که مورد ایراد قرار گرفته است، ملغی‌الاثر خواهد بود.

۱ - نظر به اینکه موارد معافیت موقت و دائم در قانون خدمت وظیفه عمومی به تفصیل بیان شده، و حکمی در خصوص مشمولان دارای پدر و برادر بالای ۱۸ سال محکوم به تحمل حبس در قانون بیان نشده است، ماده (۴) مصوبه که برای مشمولان منکور در مواردی قائل به معافیت موقت و دائم شده، مغایر قانون است.

۲ - از آنجا که ماده (۲۷) قانون خدمت وظیفه عمومی برای تشکیل جلسات هیأت‌های رسیدگی تعیین تکلیف کرده، علیهذا تبصره ماده (۱۲) مصوبه ناظر به منوط شدن «نحوه رسیدگی و صدور رأی» به ضوابط تعیینی از سوی سازمان وظیفه عمومی، از آن حیث که موارد تقویضی شامل موارد مقرر در ماده (۲۷) قانون نیز می‌شود، مغایر قانون است.

۳ - با توجه به این که طبق ماده (۲۷) قانون منکور، حضور «دو سوم اعضاء» برای تشکیل هیأت‌های رسیدگی کافی دانسته شده، بنابراین، حکم ماده (۱۳) مصوبه که برای تشکیل جلسه حضور تمامی اعضاء را لازم دانسته و اجازه تشکیل جلسه با نصاب کمتر را نیز صادر کرده، مغایر قانون است.»

ماده ۶ — از دو یا چند برادر واجد شرایط اعزام به خدمت دوره ضرورت، در صورت اعزام یکی از برادران به خدمت، یکی از آنان که فاقد غیبت باشد می‌تواند تا اتمام خدمت برادر، از تعویق اعزام استفاده نماید. حق تقدم با برادری است که سن او از دیگران کمتر است.

ماده ۷ — در معافیت‌های مقرر در ماده (۴۴) و ماده (۴۴) مکرر قانون، یک نفر نمی‌تواند سبب معافیت دو نفر مشمول شود مگر آنکه معافیت فرد معاف شده به دلایلی مانند فوت یا معلولیت منتفی شده باشد.

تبصره ۱ — اعطای معافیت به فرزند معلولان انان مانع از معافیت مشمولینی که برابر بند (۴) ماده (۴۴) مکرر قانون با معلولان موضوع این ماده ازدواج می‌کنند نیست.

تبصره ۲ — معافیت موضوع بند (۱) ماده (۴۴) مکرر قانون فقط برای یک فرزند صادر می‌شود. در صورت فوت یا معلولیت فرد معاف شده، این معافیت به فرزند دیگر خانواده اعطای نمی‌شود.

ماده ۸ — مشمولانی که از هر یک از معافیت‌های موقت مقرر در قانون بهره‌مند شده‌اند در صورت عدم استمرار شرایط تعیین شده، معافیت موقت صادره باطل و به وضعیت جدید آنان رسیدگی خواهد شد.

ماده ۹ — در صورتی که در حین انجام خدمت دوره ضرورت، مشمول یا یکی از افراد تحت تکلف او ادعایی کفالت کند فرماندهان و رؤسای مریبوط مکلفند مراتب را ظرف یک هفته به حوزه وظیفه عمومی محل سکونت بستگان مشمول (مکفول) اعلام نمایند و حوزه رسیدگی کننده موظف است تقاضای مشمولین حین خدمت را ظرف چهل و پنج روز رسیدگی و نتیجه را به یگان خدمتی آنان اعلام نماید.

ماده ۱۰ — کارکنان وظیفه‌ای که در حین خدمت دوره ضرورت مرتكب فرار از خدمت گردیده و در حین فرار شرایط معافیت کفالت را احراز نمایند پس از معرفی به یگان خدمتی و رسیدگی توسط مراجع قضایی ذی‌صلاح، چنانچه مدت فرار بیشتر از مدت خدمت باقیمانده باشد در شمول معافیت قرار نمی‌گیرند.

ماده ۱۱ — مشمولینی که احراز یگانه مراقب بودن آنان و یا نیازمندی بستگانشان به مراقبت منوط به تشخیص شورای پزشکی می‌باشد، توسط حوزه وظیفه عمومی رسیدگی کننده به شورای پزشکی معرفی و پس از اخذ نظریه شورا، پرونده آنان حسب مورد در هیأت‌های رسیدگی مطرح خواهد شد و نظر شورا برای هیأت‌های

پادشده لازم الاجراست.

ماده ۱۲ — سازمان موظف است رسیدگی های اولیه را درخصوص درخواست معافیت مشمولان انجام و در صورت تکمیل مدارک، پرونده های مربوط به معافیت کفالت مندرج در مواد (۴۴) و (۴۴) مکرر قانون را حسب مورد جهت طرح در هیأت رسیدگی، به هیأت منکور ارجاع و در سایر موارد در صورت احراز شرایط، رأساً نسبت به صدور معافیت اقدام نماید.

تبصره^(۱) — نحوه بکارگیری اعضایی هیأت های رسیدگی، نحوه رسیدگی و صدور رأی از سوی آنان برابر ضوابطي است که از سوی سازمان تعیین می شود.

ماده ۱۳^(۲) — هیأت های رسیدگی با حضور اعضای تشکیل و رأی اکثریت آنان معتبر می باشد، ولی چنانچه در موارد استثنای جلسه با حضور سه نفر از اعضاء تشکیل گردد، اتفاق آراء ملاک عمل خواهد بود.

تبصره — در صورت تشکیل جلسات هیأت با حضور چهار نفر از اعضاء چنانچه نتیجه آرا مساوی باشد، موضوع به جلسه آتي موكول می شود و در صورت تساوی مجدد آرا به منزله عدم احراز معافیت کفالت (رأی منفي) تلقی می شود.

ماده ۱۴ — اعضایی هیأت رسیدگی بدوي مجاز به عضویت در هیأت رسیدگی تجدیدنظر نخواهند بود.

ماده ۱۵ — مشمولانی که در مراحل رسیدگی به معافیت پزشکی قرار دارند، چنانچه قبل از صدور رأی معافیت توسط شورای پزشکی، واجد شرایط سایر معافیت های مندرج در قانون شناخته شوند، می توانند از معافیت های مورد نظر استفاده نمایند.

ماده ۱۶ — حضور بستگان مشمول (مکفول) در هیأت های رسیدگی، در مواردی که اکثریت اعضایی هیأت حضور آنان را ضروري تشخیص دهدن، الزامي است.

تبصره — در صورتی که حضور مکفول در هیأت به دلایل موجهي مانند بیماری و یا زنداني بودن، امكان پذير نباشد، پس از رؤيت وی توسيط نماینده وظيفه عمومي عضو هیأت رسیدگی و یا کلانتری محل و تأييد موضوع از سوی مراكز

۱ و ۲ — در خصوص ايراد قانوني رئيس مجلس شوراي اسلامي به زيرنويس ماده ۴ همين آينين نامه مراجعه شود.

ذیصلاح درمانی مانند بیمارستان و یا مراجع قضایی، رسیدگی بلامانع است.

ماده ۱۷ — چنانچه مشمولین یا کسانی که به واسطه آنان معافیت به مشمول تعلق می‌گیرد، در خارج از کشور اقامت داشته باشند موظفند به نمایندگی سیاسی یا کنسولی دولت جمهوری اسلامی ایران و در صورت نبودن نمایندگی سیاسی در محل اقامت به نزدیکترین نمایندگی سیاسی مراجعه و تقاضای خود را ارائه نمایند و نمایندگی موظف است متناسب با تقاضای مشمولین یا بستگان ذی‌نفع، اقدامات زیر را به عمل آورد:

الف — در صورتی که مشمول در خارج و بستگان ذی‌نفع در داخل کشور حضور داشته باشند برگ تقاضای مشمول را که نوع معافیت درخواستی در آن قید گردیده، تأیید و به وزارت امور خارجه ارسال تا برای رسیدگی به سازمان ارائه گردد.

ب — چنانچه مشمول در داخل و بستگان ذی‌نفع در خارج از کشور حضور داشته باشند، پس از رؤیت بستگان ذی‌نفع، مدارک مورد نظر را متناسب با نوع معافیت تکمیل و پس از تأیید به وزارت امور خارجه ارسال تا جهت رسیدگی به سازمان ارائه گردد.

پ — چنانچه مشمول و بستگان ذی‌نفع در خارج از کشور سکونت داشته باشند پس از رؤیت افراد ذی‌نفع، مدارک لازم را متناسب با نوع معافیت تکمیل و پس از تأیید به وزارت امور خارجه ارسال تا جهت رسیدگی به سازمان ارائه گردد.

تبصره — اعلام نظر درخصوص معلوماتی، بیماری یا محجوریت بستگان مقیم خارج از کشور مشمول، با پژوهش معتمد نمایندگی بوده و تأیید نهایی آن با شورای پژوهشی تهران بزرگ می‌باشد.

ماده ۱۸ — مدارک لازم برای رسیدگی به تقاضای معافیت مشمولان متناسب با نوع معافیت به شرح زیر می‌باشد:

الف — استشهاد محضری امضاء شده توسط سه نفر از بستگان سبیی یا نسبی مشمول و در صورت عدم دسترسی به بستگان، سه نفر از معتمدین محل که به تأیید کلانتری یا پاسگاه محل رسیده باشند.

ب — برگ اعلام تغییرات سجلی و گواهی فوت که توسط سازمان ثبت احوال کشور صادر شده باشد.

پ - حکم مفقودیت و یا حبس که توسط مراجع صالح قضایی صادر شده باشد.

ت — گواهی مددجویی صادره از سازمان بهزیستی کشور یا کمیته امداد امام خمینی (ره)

ث - گواهی معلولیت صادره از سازمان بهزیستی کشور

ج - گواهی فوت حین خدمت صادره از نیروهای مسلح

چ - گواهی صادره از نیروهای مسلح درخصوص مدت حضور در جبهه

ح — گواهی صادره از سازمان بسیج مستضعفین درخصوص سابقه فعالیت

مشمولین در بسیج

خ — گواهی صادره از بنیاد شهید و امور ایثارگران درخصوص شهادت، جاویدالاثری و آزادگی

د - گواهی صادره در مورد درصد جانبازی از سوی مراجع ذیصلاح

ذ - سایر مدارکی که بنا به تشخیص سازمان تعیین میگردد

تبصره - احرار اصالت مدارک موضوع این ماده بر عهده سازمان خواهد بود.

ماده ۱۹ - رسیدگی به تقاضای معافیت مشمولینی که به تحصیل اشتغال داشته و از معافیت تحصیلی استفاده مینمایند، بلامانع است.

تبصره - رسیدگی به تقاضای معافیت پزشکی مشمولان طبق آییننامه مربوط خواهد بود.

ماده ۲۰ - اعطایی معافیت به فرزند ایثارگر موضوع بند (۲) ماده (۴۵) قانون که قبلاً فقد فرزند ذکور بوده و بعد از استفاده یکی از برادران وی از معافیت مقرر در این بند صاحب فرزند شده، بلامانع است.

ماده ۲۱ - چنانچه درصد جانبازی یا مدت حضور در جبهه و یا مدت دوران اسارت ایثارگران موضوع بند (۳) ماده (۴۵) قانون در حد معافیت یک فرزند آنان برابر حنصاب تعیین شده در ماده یادشده نباشد، لیکن یک فرد همزمان از دو یا سه امتیاز مذکور برخوردار باشد، این امتیازات قابل جمع است و به ازای هر یک درصد جانبازی یا هر یک ماه حضور در جبهه و یا هر یک ماه اسارت یک امتیاز به وی تعلق میگیرد و در صورتی که جمع این امتیازات به عدد سی و بالاتر برسد، به ازای هر سی امتیاز یک فرزند آنان از معافیت موضوع این ماده استفاده خواهد کرد.

ماده ۲۲ - ایثارگرانی که فرزندان آنان برابر مصوبه مقام معظم فرماندهی کل قوا در سال‌های گذشته و با مقررات زمان رسیدگی، از معافیت‌های مربوط به

ایثارگران (جانبازان، آزادگان و رزمندگان) استفاده نموده اند، در صورت دارا بودن سوابق بیشتر از امتیازات استفاده شده می‌توانند برایر ماده (۴۵) قانون برای فرزند یا فرزندان دیگر خود تقاضای معافیت نمایند.

ماده ۲۲ – فصل چهارم آییننامه اجرایی قانون خدمت وظیفه عمومی، موضوع تصویب نامه شماره ۳۱۹۴۰/۵/۱۵ مورخ ۱۳۶۴ و اصلاحات بعدی آن لغو می‌شود.^(۱)

این تصویب‌نامه در تاریخ ۱۳۹۲/۶/۵ به تأیید مقام محترم ریاست جمهوری رسیده است.

آییننامه اجرایی معافیت تحصیلی

مصوب ۱۳۹۲/۸/۲۹ هیأت وزیران^(۲)

ماده ۱ – در این آییننامه، اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

الف- قانون: قانون خدمت وظیفه عمومی- مصوب ۱۳۶۳- و کلیه الحالات و اصلاحات بعدی آن.

ب- سازمان: سازمان وظیفه عمومی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و رده‌های همنام در استان‌ها.

پ- وزارت علوم: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.

ت- وزارت بهداشت: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

ث- دانشگاه‌ها: کلیه دانشگاه‌ها، مراکز و مؤسسات آموزش عالی دولتی یا غیر دولتی داخلی و خارجی مورد تأیید وزارت‌خانه‌های علوم، بهداشت و آموزش و پژوهش.

ج - مراکز: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه یا نمایندگان رسمی آن در استان‌ها.

۱ - با توجه به بند ۱۴ ماده ۵۲ «قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی» مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲، آییننامه اجرایی قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۴ منسوب می‌باشد.

۲ - این آییننامه اجرایی به استناد ماده ۲۷ قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ تصویب و طی شماره ۱۴۵۲۴۹/ت/۱۴۰۸۰ ک مورخ ۱۳۹۲/۹/۶ ابلاغ شده است.

چ - دانش آموز: کسی که طبق ضوابط و مقررات وزارت آموزش و پرورش، در یکی از مدارس روزانه، بزرگسالان یا آموزش از راه دور به تحصیل اشتغال دارد.

ح- دانشجو: کسی که طبق ضوابط و مقررات وزارت توانهای علوم و بهداشت، در یکی از دانشگاهها به تحصیل اشتغال دارد.

خ - طلب: کسی که طبق ضوابط شورای عالی حوزه‌های علمیه در یکی از حوزه‌های علمیه یا مدارس علوم دینی به تحصیل اشتغال دارد.

تبصره - سایر عبارات و اصطلاحات به کار رفته در این آیین‌نامه، مبتنی بر معانی و تعاریف به کار گرفته شده در قانون و آیین‌نامه اجرایی آن می‌باشد.

ماده ۲ - مشمولان دارای مدرک دبیلم و پیش دانشگاهی و مشمولان فارغ‌التحصیل مقاطع دانشگاهی یا معادل آن در حوزه‌های علمیه، چنانچه در مهلت یک سال پس از فراغت از تحصیل در هر مقطع، بر اساس مقررات وزارت توانهای علوم و بهداشت، در یکی از دانشگاهها پذیرفته شوند، تا زمانی که وفق مواد (۳۳) و (۳۵) قانون به تحصیل اشتغال دارند، می‌توانند از معافیت تحصیلی استفاده نمایند.

تبصره ۱ - منظور از یک سال پس از فراغت در این ماده، برای مشمولان فارغ‌التحصیل خرداد ماه و تیر ماه، یک سال تحصیلی پس از فراغت است که از مهر ماه شروع و تا پایان شهریور سال بعد ادامه می‌یابد.

تبصره ۲ - دارندگان برگه آماده به خدمت بدون غیبت که مهلت اعزام آنها سپری نشده باشد، می‌توانند برای ادامه تحصیل در مقطع بالاتر از معافیت تحصیلی استفاده نمایند.

ماده ۳ - دانشجویانی که دانشگاه محل تحصیل آن‌ها منحل شود، به شرطی که غایب شناخته نشوند، در صورت پذیرش در سایر دانشگاه‌ها (بر اساس مقررات وزارت توانهای علوم و بهداشت) مدت تحصیل انجام شده جزو سال‌های مجاز معافیت تحصیلی آن‌ها محسوب نخواهد شد.

ماده ۴ - انتقال یا تغییر رشته دانشجو در مواردی که نیاز به انصراف و آزمون مجدد نمی‌باشد، در صورتی مشمول معافیت تحصیلی خواهد بود که از حداقل سال‌های مجاز تحصیلی تجاوز ننماید.

ماده ۵ - معافیت تحصیلی دانش آموزان، دانشجویان و طلابی که اخراج

می‌شوند یا از تحصیل انصراف داده یا ترک تحصیل می‌نمایند، چنانچه ظرف مدت یک سال از تاریخ اخراج، انصراف یا ترک تحصیل، در همان رشته و مقطع بازگشت به تحصیل نمایند، حسب مورد با درخواست مدرسه، دانشگاه یا مرکز مربوط و تصویب کمیسیون موارد خاص مناطق و نواحی آموزش و پرورش در خصوص دانش آموزان، کمیسیون موارد خاص مرکزی یا استانی مربوط خاص مناطق و نواحی آموزش و پرورش در خصوص دانش آموزان، کمیسیون موارد خاص مرکزی یا استانی مربوط در خصوص دانشجویان و کمیسیون موارد خاص مدیریت حوزه‌های علمیه در خصوص طلاق، مشروط به رعایت سقف سنته تحصیلی موضوع مواد (۳۲) و (۳۳) قانون استمرار می‌یابد.

تبصره - دانش آموزان، دانشجویان و طلاق اخراجی، در صورت عدم بازگشت به تحصیل، امکان استفاده از معافیت تحصیلی را ندارند.

ماده ۶ - معافیت تحصیلی برای مشمولان در مقطع تحصیلی متوسطه، هر یک از مقاطع دانشگاهی و حوزه‌های علمیه داخل یا خارج کشور، فقط یک بار صادر می‌شود.

تبصره - صدور معافیت تحصیلی برای ادامه تحصیل در مقطع کارشناسی و بالاتر پیوسته، در مورد فارغ‌التحصیلان کاردانی رشته‌هایی که با تأیید وزارت‌خانه‌های علوم یا بهداشت، مقطع ناپیوسته بالاتر ندارد، بلامانع است.

ماده ۷ - معافیت تحصیلی دانشجویان انصرافی، در صورتی که تا یک سال پس از تاریخ انصراف، در طول مدت تحصیل در مقاطع دانشگاهی (از دیپلم تا دکترای تخصصی) مشروط به اینکه انصراف، در مدت سنته مجاز موضوع تبصره (۱) ماده (۳۳) قانون صورت گرفته باشد، فقط یک بار قابل تمدید است که در این صورت، مدت تحصیلی قبلی جزو سنته تحصیلی جدید محسوب نخواهد شد.

تبصره ۱ - دانشجویان انصرافی که با یک مقطع تحصیلی پایین تر فارغ‌التحصیل می‌شوند در شمال این ماده قرار ندارند و ادامه تحصیل آنان در مقطع بالاتر به شرط رعایت سقف مجاز سنته تحصیل موضوع این ماده در مقطع قبلی، از نظر معافیت تحصیلی بلامانع است.

تبصره ۲ - در صورت اعزام شدن افراد موضوع این ماده به خدمت، ترجیح آنان با رعایت تبصره (۲) ماده (۳۵) قانون بلامانع است.

ماده ۸- در اجرای تبصره (۲) ماده (۳۵) قانون، ترخیص کارکنان وظیفه بدون غیبت اولیه در حین خدمت که بیش از یک سال از تاریخ فراغت آنان از مقطع قبلی سپری شده باشد نیز جهت ادامه تحصیل در مقاطع کارشناسی و بالاتر به جز در زمان‌های اضطراری و جنگ بلامانع است.

ماده ۹- مشمولانی که مطابق قانون برای تحصیل در حوزه‌های علمیه پذیرفته می‌شوند، تا زمانی که در چارچوب مفاد ماده (۳۲) قانون و تبصره آن به تحصیل اشتغال دارند، مشروط به نداشتن غیبت می‌توانند از معافیت تحصیلی استفاده نمایند. اجرای این ماده توسط سازمان، طبق تدبیر ابلاغی ستاد کل نیروهای مسلح می‌باشد.

ماده ۱۰- ادارات آموزش و پرورش موظفند اسامی دانشآموزانی را که به سن مشمولیت (هجه سال تمام بر اساس ماه تولد) می‌رسند و طبق قانون و این آیین‌نامه به تحصیل اشتغال دارند، به ترتیبی که سازمان اعلام می‌نماید برای صدور معافیت تحصیلی به سازمان اعلام نمایند.

تبصره - عدم حضور غیر موجه سه ماه متولی و بیشتر دانش آموزان در واحد آموزشی مربوط، از نظر معافیت تحصیلی، ترک تحصیل تلقی خواهد شد.

ماده ۱۱- دانشگاه‌ها موظفند اسامی دانشجویانی را که مورد پذیرش قرار داده‌اند، بر اساس ضوابطی که سازمان مشخص می‌نماید، جهت صدور معافیت تحصیلی اعلام نمایند.

تبصره ۱ - مدت اعتبار معافیت تحصیلی صادر شده، تا یک سال پس از تاریخ فراغت از تحصیل در هر مقطع است.

تبصره ۲ - در صورت وجود شرایط ادامه تحصیل در مدت اضافه موضوع تبصره (۲) ماده (۳۳) قانون، دانشگاه‌ها موظفند مدت اضافه شده را ظرف سه ماه از پایان مدت مجاز موضوع تبصره (۱) ماده یاد شده به سازمان اعلام نمایند.

ماده ۱۲ - صدور معافیت تحصیلی برای طلاب منوط به ارائه گواهی اشتغال به تحصیل آنان از طریق مرکز مربوط و بر اساس ضوابطی است که از سوی سازمان تعیین می‌شود و مدت اعتبار آن، تا یک سال پس از تاریخ فراغت از تحصیل در هر دوره موضوع تبصره ماده (۳۲) قانون است.

ماده ۱۳ - معافیت تحصیلی طلاب، دانش آموزان و دانشجویان، حسب مورد تا پایان مهلت‌های مقرر در مواد (۳۲) و (۳۳) قانون است و افراد یاد شده موظفند

حتی در صورتی که فارغ‌التحصیل نشده باشد، ظرف یک سال از تاریخ یاد شده خود را جهت رسیدگی به وضعیت مشمولیت معرفی نمایند و فارغ‌التحصیل شدن در مهلت یک ساله مذکور، مجوزی برای صدور معافیت تحصیلی در مقطع بالاتر نخواهد بود.

ماده ۱۴ - در صورتی که طلبه‌ای بیش از شش ماه متولی در یک سال تحصیلی به طور غیر موجه در محل تحصیل حاضر نشده و ترک تحصیل نماید یا از تحصیل انصراف داده و یا اخراج شود، مرکز مربوط موظف است مراتب را ظرف سه ماه برای لغو معافیت تحصیلی به وی و سازمان اعلام نماید.

تبصره ۱ - تشخیص غیر موجه بودن عدم حضور، با مرکز است.

تبصره ۲ - طلب موضوع این ماده موظفند از تاریخ ترک تحصیل، انصراف یا اخراج، ظرف یک سال خود را جهت رسیدگی به وضع مشمولیت، به سازمان یا مراکزی که از سوی سازمان تعیین می‌شود، معرفی نمایند.

تبصره ۳ - با طلب موضوع این ماده که با استفاده از معافیت تحصیلی حوزوی، هم زمان در دانشگاه نیز مشغول تحصیل بوده‌اند، بر اساس سایر مقررات این آین‌نامه رفتار می‌شود.

ماده ۱۵ - مقامات مسؤول در ادارات آموزش و پرورش، دانشگاه‌ها و مراکز موظفند بر پیوستگی تحصیلی دانش آموزان، دانشجویان و طلاب مشمول در مدت مجاز تحصیل، نظارت کنند و در صورت فراغت یا ترک تحصیل، انصراف و اخراج، صورت اسامی آنان را ظرف سه ماه، با ذکر مشخصات کامل و نشانی و رشته و مقطع تحصیلی، به طور انفرادی و بر اساس ضوابطی که سازمان مشخص می‌نماید، اعلام نمایند.

تبصره ۱ - متخلفان از اجرای این ماده در ادارات آموزش و پرورش و دانشگاه‌ها، توسط سازمان به دستگاه مربوط جهت اعمال تنبیه‌های موضوع تبصره (۳) ماده (۳۴) قانون معرفی می‌گردند.

تبصره ۲ - متخلفان از اجرای این ماده در مراکز، توسط سازمان به مرکز مربوط جهت اعمال تنبیه‌های مشابه تنبیه‌های تبصره (۳) ماده (۳۴) قانون بر اساس مصوبات شورای عالی حوزه‌های علمیه، معرفی می‌گردند.

ماده ۱۶ - مشمولانی که با داشتن شرایط معافیت تحصیلی در خارج از کشور تحصیل می‌کنند، موظفند ظرف یک سال از فراغت از تحصیل، اخراج،

انصراف، یا ترک تحصیل، خود را برای رسیدگی به وضع مشمولیت به نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور یا مراکز تعیین شده از سوی سازمان در داخل کشور معرفی نمایند.

ماده ۱۷ - دانشآموزانی که با استفاده از معافیت تحصیلی در خارج به تحصیل اشتغال دارند، چنانچه در حین تحصیل به کشور مراجعت نمایند و ظرف سه ماه به محل تحصیل خود برقنگرند، معافیت تحصیلی شان لغو خواهد شد.

تبصره - چنانچه دانش آموزی برای بازگشت به محل تحصیل به مدت بیشتری نیاز داشته باشد، بر حسب پیشنهاد وزارت آموزش و پرورش و موافقت سازمان این مدت حداقل تا سه ماه دیگر قابل تمدید خواهد بود.

ماده ۱۸ - مشمولان برای استفاده از معافیت تحصیلی خارج از کشور باید تضمین های لازم را قبل از خروج از کشور، به سازمان بسپارند و متعهد شوند در مهلت های مقرر مربوط، به کشور مراجعت نمایند و شرط سازمان مبنی بر ضبط تضمین به نفع دولت، در صورت عدم مراجعت به موقع را بپذیرند.

ماده ۱۹ - مشمولانی که معافیت تحصیلی خارج از کشور اخذ می نمایند باید ظرف طرف شش ماه از تاریخ صدور معافیت، به تحصیل در خارج اشتغال یابند و عدم اشتغال به تحصیل تا پایان مدت یادشده، انصراف از تحصیل تلقی شده و معافیت تحصیلی آنان لغو می گردد.

تبصره - چنانچه امکان خروج از کشور و اشتغال به تحصیل مشمولان موضوع این ماده در مهلت تعیین شده به دلایل موجه فراهم نگردد، حسب مورد با تأیید وزارت خانه های علوم یا بهداشت، این مهلت تا شش ماه دیگر قابل تمدید است.

ماده ۲۰ - دانشجویانی که با استفاده از معافیت تحصیلی در خارج از کشور تحصیل می کنند، چنانچه در حین تحصیل به کشور مراجعت نمایند و ظرف شش ماه به محل تحصیل خود برقنگرند، از حیث معافیت تحصیلی در شمول احکام دانشجوی انصرافی موضوع قانون و این آیین نامه خواهد بود.

تبصره - چنانچه دانشجویی برای بازگشت به محل تحصیل به مدت بیشتری نیاز داشته باشد، بر حسب پیشنهاد وزارت خانه های علوم یا بهداشت و موافقت سازمان این مدت با رعایت سقف مجاز تحصیل قابل تمدید خواهد بود.

ماده ۲۱ - مدت تحصیل دانشجویان خارج از لحاظ معافیت، همانند دانشجویان داخل کشور می باشد و افزایش مدت آن بر اساس تبصره (۲) ماده (۳۳) قانون،

حسب مورد با تأیید وزارت‌خانه‌های علوم یا بهداشت خواهد بود.

ماده ۲۲ - انتقال معافیت تحصیلی دانشجویان شاغل به تحصیل در خارج از کشور به داخل، تا یک سال پس از قطع رابطه تحصیلی و با رعایت ضوابط و مقررات مورد عمل وزارت‌خانه‌های علوم یا بهداشت و با رعایت مفاد ماده (۳۳) قانون بلامانع است لکن این مدت جزو سنوات مجاز معافیت تحصیلی آنان لحاظ خواهد شد.

ماده ۲۳ - طلاب دارای مدرک کارشناسی و بالاتر یا حسب مقررات مربوط معادل آن در حوزه، می‌توانند در چار چوب ضوابط موضوع ماده (۳۶) قانون و ماده (۱۸) این آییننامه، برای تحصیل به خارج از کشور مسافرت نمایند.

ماده ۲۴ - معافیت تحصیلی برای دانشجویان خارج از کشور حسب مورد با درخواست وزارت‌خانه‌های علوم، بهداشت یا سازمان مرکزی دانشگاه آزاد اسلامی و توسط سازمان صادر می‌گردد.

ماده ۲۵ - طلابی که بر اساس مقررات مربوط، در خارج از کشور مشغول به تحصیل حوزوی می‌شوند، باید مدارک اشتغال به تحصیل خود را به مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه ارسال نمایند تا در صورت تأیید، از طریق مرکز یاد شده برای آنان درخواست معافیت تحصیلی شود.

ماده ۲۶ - مشمولانی که خارج از ضوابط قانون و این آییننامه از کشور خارج شده باشند، نمی‌توانند از معافیت تحصیلی استفاده نمایند.

ماده ۲۷ - ایرانیان مقیم خارج از کشور و فرزندان مأمورین ثابت دولت جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور و همچنین کسانی که قانوناً تحت کفالت یا ولایت قانونی آن‌ها هستند، چنانچه ظرف یک سال پس از اخذ مدرک دبیلم یا پیش دانشگاهی در خارج از کشور، در یکی از دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی خارج مورد تأیید وزارت‌خانه‌های علوم یا بهداشت پذیرفته شوند، با اعلام وزارت‌خانه‌های یاد شده، از معافیت تحصیلی برای ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر با رعایت مفاد ماده (۳۳) قانون برخوردار خواهند شد.

تبصره ۱ - چنانچه فرزندان مأمورین ثابت دولت، در سن مشمولیت و قبل از اخذ مدرک دبیلم یا پیش دانشگاهی به تبع مأموریت والدین خود از کشور خارج و در مدارس ایرانی یا خارجی مورد تأیید وزارت آموزش و پژوهش به تحصیل اشتغال یابند، با رعایت مفاد ماده (۳۳) قانون می‌توانند از معافیت تحصیلی استفاده

نمایند.

تبصره ۲- مقیم بودن در خارج از کشور، توسط نمایندگی سیاسی یا کنسولی دولت جمهوری اسلامی ایران در کشور محل اقامت و بر اساس ضوابط مربوط، احرار و از طریق وزارت امور خارجه به سازمان اعلام می‌گردد.

ماده ۲۸- فرزندان مأموران ثابت دولت در خارج از کشور و همچنین کسانی که قانوناً تحت کفالت و یا ولایت قانونی آن‌ها قرار دارند، چنانچه در سن مشمولیت و پس از اخذ دبیلم یا بالاتر به تبع مأموریت والدین و با تأیید وزارت امور خارجه از کشور خارج و ظرف یک سال پس از خروج از کشور، در یکی از دانشگاه‌های مورد تأیید وزارت‌خانه‌های علوم یا بهداشت در کشور محل مأموریت والدین به تحصیل اشتغال یابند، می‌توانند از معافیت تحصیلی خارج از کشور با رعایت مفاد ماده (۳۳) قانون استفاده نمایند.

ماده ۲۹- برای کارکنان وظیفه غایب و همچنین مشمولان غایب، در صورتی که عذرشان مطابق تبصره (۳) ماده (۵۸) قانون موجه نباشد، معافیت تحصیلی صادر نمی‌گردد.

آیین‌نامه معاینه و معافیت پزشکی مشمولان (صفحه ۹۸)

خدمت وظیفه عمومی

مصوب ۱۳۹۳/۲/۲۱ هیأت وزیران^(۱)

ماده ۱- در این آیین‌نامه، اصطلاحات زیر در معانی مشروح به کار می‌روند:
الف- قانون خدمت وظیفه عمومی - مصوب ۱۳۶۳ و اصلاحات بعدی آن.

ب- نیروی انتظامی: نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران.
پ- نیروهای مسلح: ستاد کل نیروهای مسلح، ارتش جمهوری اسلامی ایران، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمان‌های تابع و وابسته به آنها.
ت- وزارت: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

۱ - ☀ این آیین‌نامه به استناد تبصره ۱ ماده ۳۹ قانون اصلاح مواردی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ تصویب و طی شماره ۳۱۱۵۲/ت ۴۹۵۰۴/۳/۲۴ مورخ ۱۳۹۳/۳/۲۴ ابلاغ شده است.

- ث- سازمان: سازمان وظیفه عمومی نیروی انتظامی و رده‌های همنام در استان‌ها.
- ج- شورای شهرستان: شورای پزشکی سازمان در شهرستان‌ها، موضوع تبصره‌های (۱) و (۲) ماده (۴۱) قانون.
- چ- شورای استان: شورای عالی پزشکی سازمان در استان‌ها، موضوع ماده (۴۲) مکرر قانون.
- ح- شورای سازمان: شورای عالی پزشکی موضوع ماده (۴۳) قانون.
- خ- شوراها: شورای شهرستان، شورای استان و شورای سازمان.
- د- شورای نیرو: شورای پزشکی بیمارستان‌های نیروهای مسلح موضوع ماده (۴۲) قانون.
- ذ- شورای پزشکی: شورای شهرستان یا شورای نیرو حسب مورد.
- ر- مشمولان: کسانی که در شمول قانون قرار دارند از جمله کارکنان وظیفه.
- تبصره**- سایر اصطلاحات به کار رفته در این آینین‌نامه، مبتنی بر معانی و تعاریف بهکار گرفته شده در قانون و آینین‌نامه اجرایی آن می‌باشد.
- ماده ۲- مشمولان از نظر توان و سلامتی جسمی و روانی در چهار دسته زیر قرار می‌گیرند:**
- الف- دسته یکم: کسانی که از لحاظ جسمی و روانی، سالم بوده و قادر به انجام خدمت دوره ضرورت هستند.
- ب- دسته دوم: کسانی که دچار بیماری یا نقص عضو یا اختلال روانی جزئی هستند و اگر چه به دلیل عدم برخورداری از سلامتی کامل، توان انجام امور رزمی را ندارند ولی به تناسب نوع بیماری یا نقص عضو و با لحاظ میزان تحصیلاتشان، قادر به انجام خدمت دوره ضرورت در امور غیررزمی هستند و به عنوان مشمولان معاف از رزم شناخته می‌شوند.
- ج- دسته سوم: کسانی که دچار عدم رشد یا بیماری‌های جسمی یا روانی درمان پذیر هستند و به دلیل اینکه باید برای بازیابی سلامت، تحت درمان و معالجات لازم قرار گیرند، در مدتی که بر اساس ضوابط موضوع این آینین‌نامه و پیوست آن تعیین می‌گردد، قادر به انجام خدمت دوره ضرورت نیستند و در مدت مذکور، به عنوان مشمولان معاف موقت پزشکی شناخته می‌شوند.
- د- دسته چهارم: کسانی که دچار بیماری یا نقص عضو یا اختلال روانی

غیرقابل درمان هستند و به طور دائم، قادر به انجام خدمت دوره ضرورت در امور رزمی یا غیررزمی نیستند و آن دسته از مشمولان معاف وقت پزشکی که با رعایت ترتیبات مقرر در ماده (۴۰) قانون و ماده (۲۵) این آینین‌نامه، نیاز به معالجات طولانی‌مدت (بیش از دو سال) دارند و به عنوان مشمولان معاف دائم پزشکی شناخته می‌شوند.

تبصره- با توجه به ضوابط این ماده، مشمولان دچار بیماری‌ها، عدم رشدها و نقص عضوهای به شرح فهرست پیوست که تأیید شده به مهر دفتر هیأت دولت است^(۱)، حسب میزان تحصیلاتشان، در دسته تعیینشده مربوط قرار می‌گیرند.

ماده ۳- مشمولان به هنگام معرفی برای اعزام به خدمت، باید از نظر سلامت جسمی و روانی توسط یک پزشک که در این آینین‌نامه پزشک اول نامیده می‌شود، به شرح مواد این آینین‌نامه مورد معاینه قرار گیرند.

ماده ۴- پزشک اول، یک نفر از پزشکان نیروهای مسلح می‌باشد و در صورت نبودن، از پزشکان غیرنظامی متعدد که صلاحیت آنان به وسیله نیروی انتظامی تأیید شده باشد، استفاده خواهد شد.

ماده ۵- پزشک اول، وضعیت جسمی و روانی مشمولان را بالحظ ماده (۲) این آینین‌نامه، مورد معاینه قرار داده و نتیجه را در برگه معاینه اولیه که توسط سازمان تهیه می‌شود، درج و مهر و امضا می‌نماید.

ماده ۶- در صورتی که پزشک اول، مشمول را جزء دسته یکم موضوع ماده (۲) تشخیص دهد و وی به این تشخیص، اعتراض داشته باشد یا مشمول را جزء دسته‌های دوم تا چهارم تشخیص دهد، موضوع برای اظهارنظر به شورای شهرستان احالة خواهد شد.

ماده ۷- شورای شهرستان از سه نفر پزشک نیروهای مسلح تشکیل می‌گردد و رأی اکثریت آنان ملاک عمل است.

تبصره ۱- در صورتی که تأمین پزشکان مورد نیاز از نیروهای مسلح امکان‌پذیر نباشد، نیروی انتظامی از پزشکان غیرنظامی مورد تأیید، در شورای شهرستان استفاده خواهد کرد.

تبصره ۲- چنانچه یکی از اعضای شورای شهرستان، مشمولی را به عنوان پزشک اول مورد معاینه قرار داده باشد، مجاز به اظهارنظر درباره همان

مشمول، در شورای شهرستان نمی‌باشد.

ماده ۸- شورای شهرستان، مشمولان موضوع ماده (۶) این این‌نامه را به صورت بالینی مورد معاینه قرار داده و چنانچه بیماری یا نقص عضو آنان مشهود باشد یا به نحوی برای اعضای شورای شهرستان محرز باشد، بر اساس مفاد این آین‌نامه و پیوست آن، درباره معافیت پزشکی مشمولان، اظهارنظر می‌نماید و در غیر اینصورت، پس از انجام معاینه تخصصی در نزدیکترین بیمارستان نیروهای مسلح یا مرکز مجهز وزارت و اخذ نظر پزشک متخصص، اظهارنظر خواهد نمود.

تبصره- نظرات تخصصی موضوع این ماده، جنبه مشورتی داشته و شورای شهرستان الزامی به پذیرش آنها ندارد.

ماده ۹- چنانچه پس از معاینه مشمول در شورای شهرستان و قبل از اعزام به خدمت، تغییری در وضع جسمی یا روانی وی حاصل شده و بیماری جدیدی به وجود آید یا بیماری قابل تشدید شود که به تشخیص سازمان و با کسب نظر مشورتی پزشک معتمد، قادر به انجام خدمت نباشد، مشمول مجدداً در شورای شهرستان مربوط مورد معاینه قرار گرفته و نظر اخیر شورای یاد شده ملاک عمل می‌باشد.

ماده ۱۰- رسیدگی به تقاضای معافیت پزشکی مشمولانی که برابر قانون و آین‌نامه اجرایی مربوط، به تحصیل اشتغال داشته و از معافیت تحصیلی استفاده می‌نمایند، پس از فراغت از تحصیل یا ترک تحصیل یا اخراج به عمل خواهد آمد، مگر در خصوص نقص عضو یا بیماری‌هایی که بر اساس ضوابط این آین‌نامه و پیوست آن، مقطع تحصیلی در آن اثر نداشته باشد.

ماده ۱۱- مشمولان مقیم خارج از کشور که درخواست رسیدگی به وضعیت معافیت پزشکی دارند، از طریق نمایندگی کنسولی دولت جمهوری اسلامی ایران در محل اقامت خود یا نزدیکترین نمایندگی تعیین شده، به پزشک معتمد معرفی می‌شوند.

تبصره ۱- تأیید اقامت مشمولان در خارج از کشور بر عهده نمایندگی کنسولی موضوع این ماده و بر اساس ضوابط مربوط می‌باشد.

تبصره ۲- پزشک موضوع این ماده، با پیشنهاد وزارت امور خارجه و تأیید سازمان، از پزشکان ایرانی مقیم خارج و در صورت عدم دسترسی، از پزشکان

خارجی انتخاب می‌گردد.

ماده ۱۲ - پژوهش موضوع ماده (۱۱) این آییننامه، مشمول مربوط را از نظر سلامت جسمی و روانی مورد معاینه قرار داده و در صورتی که وی را دچار بیماری، عدم رشد یا نقص عضو تشخیص دهد و یا برای تشخیص، نیازمند معاینات تخصصی و سایر اقدامات تشخیصی بداند، اقدامات لازم را برای معرفی مشمول به بیمارستان خارج از کشور مورد تأیید سازمان، معمول و پس از دریافت نتیجه، مراتب را به نمایندگی مربوط اعلام می‌نماید.

ماده ۱۳ - نمایندگی موضوع ماده (۱۲) این آییننامه، پس از اخذ نتیجه، نسبت به تشکیل و تکمیل پرونده مشمول مربوط اقدام و پرونده را پس از تأیید مسؤول نمایندگی، از طریق وزارت امور خارجه جهت طرح در شورای شهرستان و اظهارنظر بر اساس ضوابط این آییننامه و پیوست آن و محتویات پرونده، به سازمان ارسال می‌کند.

تبصره - سازمان می‌تواند جلسات شورای شهرستان را برای رسیدگی به وضعیت مشمولان موضوع این ماده، با استفاده از پژوهشکان مورد تأیید ایرانی داخل یا خارج از کشور، با هماهنگی وزارت امور خارجه در نمایندگی برگزار نماید.

ماده ۱۴ - به منظور رسیدگی به اعتراض مشمول به رأی شورای شهرستان پس از انجام معاینات تخصصی و تصمیمگیری نهایی، شورای استان، متشکل از سه نفر پژوهش متخصص استان تشکیل می‌گردد.

ماده ۱۵ - به منظور رسیدگی به موارد عدم تطابق رأی شورای پژوهشکی، با قانون و این آییننامه و پیوست آن، که بنا به تشخیص رییس سازمان یا نماینده او تعیین می‌شود، شورای سازمان متشکل از سه نفر پژوهش متخصص نیروهای مسلح تشکیل می‌گردد.

ماده ۱۶ - در شورای استان و شورای سازمان، رأی اکثریت پژوهشکان عضو، معتبر و مبنای عمل سازمان است و اعضای شورای شهرستان امکان عضویت در آنها را ندارند.

ماده ۱۷ - مشمولانی که پرونده آنان به شورای استان یا شورای سازمان ارجاع می‌گردد موظفند ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ معرفی‌نامه، خود را جهت معاینه معرفی نمایند و در صورت عدم حضور، شورای مربوط حسب مورد، بر اساس

محفویات پرونده تصمیم‌گیری می‌نماید.

ماده ۱۸- معاینه مشمولان در شورای استان یا شورای سازمان، به صورت بالینی انجام می‌پذیرد و در صورتی که بیماری با معاینه بالینی تأیید نگردد، سازمان بر اساس درخواست شورای مربوط حسب مورد، موظف است مشمولان را برای معاینه تخصصی به نزدیکترین بیمارستان نیروهای مسلح یا مراکز مجهز وزارت معرفی نماید.

ماده ۱۹- مشمولانی که برای معاینات تخصصی موضوع مواد (۸) و (۱۸) این آینین‌نامه معرفی می‌شوند، موظفند ظرف یک ماه به بیمارستان یا مرکز تعیین‌شده مراجعه نمایند و در صورت عدم مراجعه در مدت تعیین‌شده، شورای مربوط حسب مورد، بر اساس محتویات پرونده، تصمیم‌گیری می‌نماید و نظر آن ملاک عمل سازمان در اعزام مشمولان به خدمت می‌باشد.

ماده ۲۰- مشمولانی که پس از معاینه در شورای استان یا شورای سازمان، قادر به خدمت تشخیص داده شده‌اند، چنانچه قبل از اعزام، دچار نقص عضو یا بیماری جدیدی شوند که از نظر معافیت پزشکی تعیین‌کننده باشد، وضعیت جدید آنان در شورای شهرستان مورد بررسی قرار گرفته و نظر اخیر شورای شهرستان ملاک عمل می‌باشد.

ماده ۲۱- یگان‌های نیروهای مسلح مجاز به ترخیص مشمولانی که قبل از اعزام، در شورای استان یا شورای سازمان معاینه شده‌اند، نمی‌باشند مگر این‌که در حین خدمت، بیماری یا نقص عضوی به وجود آید یا بیماری قبلی آنان تشدید یافته و از موارد معافیت دائم باشد که در این صورت بر اساس رأی شورای نیرو اقدام خواهد شد.

ماده ۲۲- در صورتی که اعضای شوراهای مشمولان را جزء دسته اول یا دسته‌های دوم تا چهارم موضوع ماده (۲) تشخیص دهند، مکلفند نظر خود را در برگ رأی شورای مربوط که ملخص به عکس مشمول باشد با قید نوع بیماری و مستندات موضوع این آینین‌نامه و پیوست آن، درج و محل مربوط را با ذکر مشخصات کامل خود، شامل نام و نام خانوادگی و شماره نظام پزشکی مهر و امضا نمایند.

تبصره- تشخیص موارد معافیت دائم برای کارکنان وظیفه در حین خدمت، با شورای نیروی مربوط است.

ماده ۲۲- نیروهای مسلح موظفند پزشکان مورد نیاز شوراها را به نیروی انتظامی معرفی نمایند.

تبصره- در صورتی که تأمین پزشکان مورد نیاز از نیروهای مسلح امکانپذیر نباشد، شبکه بهداشت و درمان هر شهرستان، حسب درخواست سازمان، پزشکان مورد نیاز را به نیروی انتظامی معرفی می‌نماید.

ماده ۲۴- مشمولانی که مقاضی معاینه تخصصی باشند یا به آرای شورای شهرستان اعتراض داشته باشند، هزینه‌های مربوط به معاینات تخصصی، اعم از بالینی و تشخیصی را پرداخت می‌نمایند.

ماده ۲۵- به مشمولانی که به علت ابتلا به بیماری به تشخیص شوراها و در چارچوب ضوابط این آیین‌نامه و پیوست آن، به طور موقت قادر به انجام خدمت دوره ضرورت نباشند، به منظور درمان برای مدتی که شورای مربوط تعیین می‌نماید و در هر حال در هر مرحله، از یک سال تجاوز نخواهد کرد، معافیت موقت پزشکی داده خواهد شد و چنانچه در پایان سال دوم، با وجود اقدامات درمانی، شورای یاد شده، بیماری را درمان‌شده تشخیص ندهد و فرد نیز قادر به انجام خدمت نباشد، از ابتدای سال سوم به طور دائم از خدمت دوره ضرورت معاف خواهد شد.

ماده ۲۶- چنانچه مشمول، بنا به اظهار خود یا نظر پزشک اول، به مواد مخدر اعتیاد داشته باشد و اعتیاد وی توسط شورای شهرستان تأیید گردد، از سوی سازمان برای ترک اعتیاد در مدت شش ماه، به یکی از مراکز تحت پوشش وزارت یا سازمان بهزیستی کشور معرفی می‌شود و مرکز یادشده نتیجه را طرف مدت مذکور، به سازمان اعلام می‌نماید.

تبصره- با توجه به حکم تبصره (۳) ماده (۳۹) قانون، معافیت موقت پزشکی مشمولان موضوع این ماده که در مدت مقرر، به مرکز مربوط مراجعه ننمایند یا موفق به ترک اعتیاد نشوند، از لحاظ داشتن اعتیاد به مواد مخدر، قابل تمدید نخواهد بود.

ماده ۲۷- کارکنان وظیفه‌ای که در حین خدمت دوره ضرورت، مبتلا به بیماری یا نقص عضو شوند، چنانچه پس از اتمام مدت معالجه که کمتر از شش ماه نباشد، طبق نظر شورای نیرو، قادر به انجام خدمت نبوده و بر اساس ضوابط این آیین‌نامه و پیوست آن، معاف دائم پزشکی تشخیص داده شوند، از بقیه خدمت

دوره ضرورت معاف می‌شوند و مدت معالجه آنان، جزء خدمت دوره ضرورت محسوب می‌گردد.

تبصره ۱ - چنانچه شورای نیروی مربوط تشخیص دهد که نقص عضو یا بیماری تا پایان خدمت مقرر که کمتر از شش ماه نباشد، ترمیم نشده یا بهبود نخواهد یافت، مراتب را مشروحًا در اوراق معاینه ذکر و با تنظیم صورجلسه شورا ملخص به عکس مشمول به یگان خدمتی مربوط اعلام می‌نماید تا نسبت به ترخیص آنان و معرفی به سازمان اقدام شود.

تبصره ۲ - کارکنان وظیفه‌ای که در حین خدمت به سبب بیماری مورد معاینه قرار می‌گیرند و به تشخیص شورای نیرو، بر اساس ضوابط این آینینه و پیوست آن، شرایط معافیت دائم یا موقت داشته باشند، چنانچه بیماری آنان مربوط به قبل از اعزام باشد با تنظیم صورجلسه شورا ملخص به عکس مشمول به یگان خدمتی مربوط اعلام تا نسبت به ترخیص آنان و معرفی به سازمان اقدام شود.

تبصره ۳ - حین خدمت موضوع این ماده، طول مدت قانونی خدمت دوره ضرورت از زمان اعزام تا پایان خدمت است.

تبصره ۴ - کارکنان وظیفه‌ای که در حین غیبت یا فرار، یا به سبب ارتکاب جرم و یا به صورت ارادی، مبتلا به بیماری یا نقص عضو شوند، ابتلای آنان به بیماری یا نقص عضو، حین خدمت موضوع این ماده محسوب نشده و مدت معالجه آنان، جزء خدمت دوره ضرورت محسوب نمی‌گردد و از لحظه وضعیت معافیت پزشکی، طبق نظر شورای نیرو و بر اساس ضوابط این آینینه و پیوست آن، با آنان رفتار خواهد شد.

ماده ۲۸ - مشمولان پزشک اعم از پزشکان عمومی، دندانپزشکان و پزشکان متخصص، فقط در صورتی معاف دائم از خدمت دوره ضرورت شناخته می‌شوند که بر اساس ضوابط این آینینه و پیوست آن، به تشخیص شوراها و شورای نیرو، قادر به اشتغال به حرفة طبابت در نیروهای مسلح نباشند و آن عده از مشمولان مذکور که از سلامت کامل برخوردار نیستند، ولی قادر به طبابت در نیروهای مسلح می‌باشند به خدمت دوره ضرورت اعزام می‌شوند و برابر نظر شورای مربوط، از خدمت سنگین که با سلامتی آنان منافات داشته باشد از جمله امور رزمی، معاف خواهند شد.

تبصره - نحوه آموزش مشمولانی که بر اساس حکم این ماده از امور رزمی

معاف می‌شوند، در چارچوب حکم تبصره (۲) ماده (۳۹) قانون تعیین خواهد شد.

فهرست بیماری‌ها، نقص عضوها و عدم رشد های

موضوع تبصره ماده (۲)

آیین‌نامه معاینه و معافیت پزشکی مشمولان خدمت وظیفه عمومی

فهرست مطالب

عنوان	صفحة
مقدمه	
بخش اول: بیماری‌های عمومی	
بخش دوم: بیماری‌های غدد مترشحه داخلی	
بخش سوم: بیماری‌های پوست و بافت‌های زیر پوست	
بخش چهارم: بیماری‌های داخلی مغز و اعصاب (نورولوژی)	
بخش پنجم: بیماری‌های اعصاب و روان	
بخش ششم: بیماری‌های جراحی مغز و اعصاب	
بخش هفتم: بیماری‌های ریه و قفسه صدری	
بخش هشتم: بیماری‌های استخوان (اسکلت)	
بخش نهم: بیماری‌های دستگاه گوارش و جراحی عمومی	
بخش دهم: بیماری‌های خون و انکولوژی (بیخیمی‌ها)	
بخش یازدهم: بیماری‌های دستگاه ادراری تناسلی	
بخش دوازدهم: بیماری‌های فاک و دهان و دندان	
بخش سیزدهم: بیماری‌های چشم و عوارض بینایی	
بخش چهاردهم: بیماری‌های گوش، حلق و بینی	
بخش پانزدهم: بیماری‌های قلب و عروق	
بخش شانزدهم: بیماری‌های روماتولوژی و بافت همبند	
بخش هفدهم: بیماری‌های عفونی	

مقدمه:

أنواع بیماری، عدم رشد و نقص عضو هایی که بر اساس ضوابط ماده (۲) آیین‌نامه معاینه و معافیت پزشکی مشمولان خدمت وظیفه عمومی، در طبقه‌بندی

مشمولان از نظر معافیت پزشکی ملاک عمل است به شرح بخش‌های زیر می‌باشد.

بخش اول: بیماری‌های عمومی

بند ۱- ابتلاء به بیماری‌های قابل علاج که مدت درمان آنها بیشتر از یک ماه باشد و همچنین اعمال جراحی و کسانی که در دوران نقاوت بیماری می‌باشند: معاف موقّت تا یکسال
بند ۲- طول قد:

الف) کمتر از ۱۴۵ سانتی متر: معاف دائم

تبصره- برای دارندگان مدارک تحصیلی کارشناسی و بالاتر طول قد کمتر از ۱۴۰: معاف دائم

ب) $155 \geq \text{قد} > 145$: معاف از خدمات رزمی
دیپلم و پایین‌تر و $155 \geq \text{قد} > 140$: برای دارندگان مدرک تحصیلی فوق و بالاتر معاف از خدمات رزمی

بند ۳- چاقی مفرط $BMI < 35$: معاف از خدمات رزمی

بند ۴- لاغری مفرط $BMI < 17$: معاف از خدمات رزمی

بند ۵- مشمولین پزشک که از سلامتی کامل در خصوص هر یک از بیماری‌های فوق برخوردار نباشند (بیماری آنان در حد معافیت دائم باشد) لیکن قادر به طبابت در نیروهای مسلح باشند: معاف از خدمات سنگی

بخش دوم- بیماری‌های غدد مترشحه داخلی

بند ۱- بیماری‌های غدد هیپوفیز شامل: آکرو مگالی، ژیگانتیسم، سندروم کوشینگ، دیابت بی مزه، آدنوم هیپوفیز، هیپوفونکسیون کلی هیپوفیز: معاف دائم

بند ۲- بیماری‌های غدد تیروئید:

(الف) هیپرتیروئیدی با داشتن علائم واضح بالینی و آزمایشگاهی (در مراکز دانشگاهی یا نیروهای مسلح) در صورت عدم پاسخ به درمان: معاف دائم

(ب) هیپرتیروئیدی و هیپوتیروئیدی با داشتن علائم واضح بالینی و آزمایشگاهی (در مراکز دانشگاهی یا نیروهای مسلح) در صورت پاسخ به درمان: معاف از خدمات رزمی

ج) گواتر های حجمی با میزان بیش از ۱۰۰CC با اثر فشاری و علائم انسدادی
مجاری تنفسی خارج ربوی (که با اسپیرومتری ثابت شده باشد): معاف دائم
د) تیروئیدیت های حاد و تحت حاد: شش ماه معاف موقت

بند ۳- بیماری های غدد پاراتیروئید:

الف) هیپرپاراتیروئیدی: معاف دائم

ب) هیپوپاراتیروئیدی: معاف دائم

بند ۴- بیماری های غدد فوق کلیوی:

الف) پرکاری غده فوق کلیوی: معاف دائم

ب) کم کاری غده فوق کلیوی: معاف دائم

بند ۵- ژنیکوماستی شدید که با انجام سونوگرافی بافت فیبروندولار گزارش شده
باشد و در ارزیابی مراحل رشد بلوغ در حد تانر ۳ و یا بالاتر (جنس مؤنث) باشد:
معاف دائم

بند ۶- سندروم کلاین فلترو سندروم کالمن: معاف دائم

بند ۷- بیماری های غدد دیگر:

الف) تومور های خوش خیم و بد خیم هیپوفیز: معاف دائم

ب) هرمافرودیسم ها: معاف دائم

بند ۸- بیماری های تغذیه و متابولیک:

الف) دیابت قندی تیپ I: معاف دائم

ب) دیابت غیر وابسته به انسولین (تیپ II) که با وجود درمان، هموگلوبین A1C بالاتر از ۷ و قند ناشتاپ بیش از ۱۲۶ اثبات شده طی بستره در مراکز

درمانی نیروهای مسلح و یا دانشگاهی داشته باشد: معاف دائم

ج) هیپر انسولینیسم همراه با هیپوگلیسمی اثبات شده در مراکز درمانی
نیروهای مسلح و یا دانشگاهی: معاف دائم

بند ۹- مشمولین پزشک که از سلامتی کامل در خصوص هر یک از
بیماری های فوق برخوردار نباشند (بیماری آنان در حد معافیت دائم باشد) لیکن
 قادر به طبابت در نیروهای مسلح باشند: معاف از خدمات سنگین

بند ۱۰- سایر بیماری ها:

الف) سایر بیماری های موضوع این بخش که منطبق با دسته دوم ماده ۲
آیین نامه می باشند: معاف از خدمات رزمی

- ب) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته سوم ماده ۲ آین‌نامه می‌باشند: شش ماه معاف موقت
- ج) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته چهارم ماده ۲ آین‌نامه می‌باشند: معاف دائم

بخش سوم- بیماری‌های پوست و بافت‌های زیرپوست

بند ۱- انواع اگزماهی وسیع و شدید:

- (الف) درصورتی که مزمن و مقاوم به درمان بوده و مانع از فعالیت در نیروهای مسلح شود: معاف دائم
- (ب) اگرمای شدید، مزمن و مقاوم به درمان هر دو دست (از مج به پائین به طور کامل) و یا هر دو پا (از مج به پائین به طور کامل): معاف دائم
- (ج) درسایر موارد: معاف از خدمات رزمی
- بند ۲- عفونت‌های قارچی عمیق و وسیع پوست مانند نوکاردیازیس، اسپروتریکوزیس و.....

(الف) درصورتی که مزمن و مقاوم به درمان باشد: معاف دائم

(ب) کچلی: شش ماه معاف موقت

- بند ۳- هیبرئیدروز (عرق کردن کف یک یا دو دست و یا کف یک یا دو پا) شدید (بنحویکه در دمای معمول اتاق بعد از شستن و خشک کردن دستها یا پاها بعد از مدت ۵ دقیقه کف دست‌ها یا پاها کاملاً خیس شود): معاف از خدمات رزمی
- بند ۴- لیکن پلان پوستی و مخاطی شدید و گسترد़ه: معاف دائم

بند ۵- پسوریازیس:

- (الف) شدید کف دست‌ها و یا پاها و یا پسوریازیس‌های شدید و گسترد़ه بدن (بیش از ۲۵ درصد) و یا انورسه و یا پسوریازیس‌های شدید سروگردان: معاف دائم
- (ب) در سایر موارد: معاف از خدمات رزمی

بند ۶- سل‌های پوستی: معاف دائم

- بند ۷- لوپوس اریتماتوسیستمیک و یا لوپوس اریتماتو تحت حاد و یا لوپوس اریتماتو دیسکوئید: معاف دائم

- بند ۸- خال‌های پیگمانته مادرزادی و یا آژنیوم‌های وسیع و غیرقابل عمل:
- (الف) توأم با اختلالات عملی و یا در سرو صورت که کراحت منظر شدید

ایجاد کرده باشد: معاف دائم

(ب) در سایر موارد: معاف از خدمات رزمی

بند ۹- میکوزیس فونکوئید و سایر لغفومای پوسـتـی و پاراپـورـیـازـیـس با پلاکـهـایـ بـزـرـگـ: معاف دائم

بند ۱۰- سیکاتریـسـهـایـ جـلـدـیـ درـ صـورـتـیـ کـهـ وـسـیـعـ (بـیـشـ اـزـ ۲۰ـ درـصـدـ)ـ سـطـحـ بـدـنـ وـ ضـخـیـمـ بـودـهـ یـاـ چـسبـنـدـگـیـ بـهـ اـطـرـافـ دـاشـتـهـ وـ مـانـعـ حـمـلـ تـجـهـیـزـاتـ وـ یـاـ اـنـجـامـ تـمـرـینـاتـ نـظـامـیـ بـودـهـ یـاـ تـمـایـلـ بـهـ زـخـ شـدـنـ دـاشـتـهـ وـ یـاـ اـخـتـلـالـاتـ عـلـمـیـ درـ اـنـدـامـهـ

ایجاد کرده باشد: معاف دائم

تبصره- برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی

بند ۱۱- سیکاتریـسـهـایـ صـورـتـ وـ گـرـدنـ درـ صـورـتـیـ کـهـ کـراـهـتـ منـظـرـ شـدـیدـ

ایجاد کرده باشد: معاف دائم

بند ۱۲- وـیـتـیـلـیـگـوـگـسـتـرـدـهـ صـورـتـ وـ یـاـ هـرـ دـوـ دـسـتـ بـطـورـ کـامـلـ وـ یـاـ بـلـوـسـعـتـ بـیـشـ اـزـ ۴۰ـ درـصـدـ کـلـ بـدـنـ: معاف دائم

تبصره- برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی

بند ۱۳- عوارض پوسـتـیـ شـدـیدـ کـهـ درـ اـثـرـ اـخـتـلـالـاتـ عـرـوـقـیـ اـیـجادـ شـدـهـ باـشـدـ مـانـنـدـ فـلـبـیـتـهـایـ عـمـقـیـ وـ سـطـحـیـ کـهـ باـ وـرمـ مـزـمـنـ اـنـدـامـ توـأـمـ باـشـدـ: معاف دائم.

بند ۱۴- هـیـپـوـدـرـمـیـتـهـایـ نـدـولـرـ شـدـیدـ،ـ مـنـتـشـرـ،ـ مـقاـمـ وـ توـأـمـ باـ عـلـائـمـ سـیـسـتـمـیـکـ:ـ معاف دائم

بند ۱۵- درـ مـاتـوـزـهـایـ اـتوـایـمـیـونـ تـاوـلـیـ اـکـتسـابـیـ وـ مـادـرـزـادـیـ وـ آـکـرـوـدـرـمـاتـیـتـ مـزـمـنـ هـالـوـپـوـ،ـ آـکـرـوـدـرـمـاتـیـتـ آـنـتـرـوـپـاـتـیـکـاـ،ـ اـرـیـتـمـ مـولـتـیـ فـرـمـ شـدـیدـ باـ درـگـیرـیـ مـخـاطـیـ وـ عـرـوـقـیـ:ـ معاف دائم

بند ۱۶- هـیـپـرـکـرـاتـوـزـ یـاـ مـیـ خـچـهـ یـاـ زـگـیـلـهـایـ کـفـ هـرـ دـوـ دـسـتـ وـ یـاـ هـرـ دـوـپـاـ:
(الف) درـ مـوـارـدـ شـدـیدـکـهـ بـیـشـ اـزـ ۳۰ـ درـصـدـ کـفـ هـرـ یـکـ اـزـ دـسـتـهـاـ وـ پـاهـاـ رـاـ گـرـفتـارـ کـرـدهـ باـشـدـ وـ مـقاـمـ بـهـ درـمـانـ باـشـدـ:ـ معـافـ دائمـ

ب) درـ مـوـارـدـ خـفـیـفـ:ـ معـافـ اـزـ خـدـمـاتـ رـزـمـیـ

بند ۱۷- فـرـونـکـولـوـزـ شـدـیدـ وـ وـسـیـعـ کـهـ بـیـشـ اـزـ ۴۰ـ درـصـدـ سـطـحـ بـدـنـ رـاـ گـرـفتـارـ کـرـدهـ باـشـدـ وـ مـقاـمـ بـهـ درـمـانـ باـشـدـ:ـ معـافـ دائمـ

بند ۱۸- بـیـمـارـیـهـایـ پـوـسـتـیـ کـهـ درـ حـینـ اـنـجـامـ خـدـمـتـ وـظـیـفـهـ یـاـ درـ اـثـرـ حـسـاسـیـتـ وـ یـاـ مـسـمـوـمـیـتـ نـسـبـتـ بـهـ موـادـ شـیـمـیـاـیـ (ـشـغـلـیـ،ـ دـارـوـبـیـ،ـ جـنـگـیـ)ـ اـیـجادـ شـدـهـ وـ بـهـ

درمان مقاوم باشد: معاف دائم

بند ۱۹ - کهیر:

(الف) همراه با آنژیوادم: معاف دائم.

(ب) در سایر موارد: معاف از خدمات رزمی

بند ۲۰ - آلوپسی آرآتا همراه با کراحت منظر یا توتالیس و یا یونیورسالیس: معاف دائم

تبصره - برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی

بند ۲۱ - انواع آکنه:

(الف) آکنه Conglobata و Fulminant توأم: معاف دائم

(ب) آکنه شدید که صورت و بدن را گرفتار نماید و مقاوم به درمان‌های معمول باشد: معاف از خدمات رزمی

بند ۲۲ - لیشمانیوز (سالک پوستی) فعال: شش ماه معاف موقت

بند ۲۳ - سارکوئیدوز:

(الف) نوع منتشر با درگیری بیش از ۲۵ درصد سطح بدن: معاف دائم

(ب) در سایر موارد: معاف از خدمات رزمی

بند ۲۴ - بیماری ژنودرماتوز مانند توبیروز اسکلروزیس، رکلین هوزن، آلبینیسم، گزرودرمایگمانتوزا، پورفیری: معاف دائم

بند ۲۵ - ایکتیوز گسترده مادرزادی یا اکتسابی:

(الف) با گرفتاری بیش از ۲۵ درصد سطح بدن: معاف دائم

(ب) ۲۵ درصد و کمتر از سطح بدن: معاف از خدمات رزمی

بند ۲۶ - لیکن سیمپلکس مزمن:

(الف) بین ۲۰ - ۱۱ درصد سطح بدن: معاف از خدمات رزمی

(ب) ۲۱ درصد و بالاتر سطح بدن: معاف دائم

بند ۲۷ - هیدرآدنیت چرکی عود کننده: معاف از خدمات رزمی

بند ۲۸ - مشمولین پزشک که از سلامتی کامل در خصوص هر یک از بیماری‌های فوق برخوردار نباشند (بیماری آنان در حد معافیت دائم باشد) لیکن قادر به طبابت در نیروهای مسلح باشند: معاف از خدمات سنگین

بند ۲۹ - سایر بیماری‌ها:

(الف) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته دوم ماده ۲

- آییننامه میباشند: معاف از خدمات رزمی
- (ب) سایر بیماری های موضوع این بخش که منطبق با دسته سوم ماده ۲ آییننامه میباشند: شش ماه معاف موقت
- (ج) سایر بیماری های موضوع این بخش که منطبق با دسته چهارم ماده ۲ آییننامه میباشند: معاف دائم

بخش چهارم- بیماری های داخلی مغز و اعصاب(تورولوژی)

- بند ۱- اختلالات استحال های سلول های عصبی (مانند فریدریش و): معاف دائم
- بند ۲- اختلالات تعادلی مخچ های با علائم ثابت شده بالینی و اقدامات پارا کلینیکی در مراکز درمانی ن.م و یا دانشگاهی: معاف دائم
- بند ۳- انواع میلیتها و سکل آنها با علائم ثابت شده بالینی و اقدامات پاراکلینیکی در مراکز درمانی ن.م و یا دانشگاهی:
- (الف) در صورتی که شدید باشد: معاف دائم
 - (ب) در موارد خفیف (زمانی که براساس طبقه بندی بین المللی(صفرتا پنج) تا حد ۴ باشد): معاف از خدمات رزمی
 - بند ۴- انسفالوپاتیها در صورتی که عوارض جسمی یا روانی پایدار و ناتوان کننده داشته باشد: معاف دائم
- بند ۵- مولتیپل اسکلروزیس (MS): معاف دائم
- بند ۶- انواع صغیر عضلانی عضلات بزرگ:
- (الف) با اختلال شدید وضعف مشهود اثبات شده با EMG و NCV: معاف دائم
 - (ب) در صورتی که بدون ضعف مشهود باشد: معاف از خدمات رزمی
 - بند ۷- انواع میوپاتی های اولیه و ثانویه: معاف دائم
 - بند ۸- اختلالات مادرزادی سیستم اعصاب مرکزی از هر نوع: معاف دائم
 - بند ۹- انواع پاراپلزی ها، پاراپارزی ها، همی پلزی ها، همی پارزیها و منوپلزیها: معاف دائم

تبصره - برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر در موارد پاراپارزیها و یا همی پارزیها: معاف از خدمات رزمی

بند ۱۰- انواع اختلالات و حرکات غیر طبیعی عضوی مربوط به دستگاه

خارج هرمی: معاف دائم

بند ۱- انواع صرع به شرط ثبوت کلینیکی و پاراکلینیکی در مراکز درمانی نظامی یا دانشگاهی باداشتن سوابق مستند و مورد تأیید ابتلاء به صرع: معاف دائم **تبصره** - در مواردی که شروط فوق تحقق نیابد ولی احتمال وجود صرع باشد: معاف از خدمات رزمی

بند ۲- انواع پلی نوریت‌های بهبود نیافته و سکل آنها با تأیید الکتروود یا گنوزیس و اثبات کلینیکی و پاراکلینیکی در مراکز درمانی دانشگاهی یا نظامی (حداقل دو مرکز): معاف دائم

بند ۳- انواع نوروفیروماتوزها:

(الف) در موارد شدید (اختلال عملکرد یا کراحت منظر): معاف دائم

(ب) در موارد خفیف: معاف از خدمات رزمی

بند ۴- سابقه منژیت‌های مزمن و سکل انواع منژیت در صورت داشتن اختلال عملی و عصبی به شرط اثبات در مراکز درمانی دانشگاهی یا نظامی: معاف دائم

بند ۵- انواع نورالزیها: معاف از خدمات رزمی

بند ۶- انواع فلچ اعصاب کرانیال:

(الف) در موارد شدید مقاوم به درمان همراه با اختلال عملی با اثبات کلینیکی و پاراکلینیکی: معاف دائم

(ب) در موارد خفیف: معاف از خدمات رزمی

بند ۷- انواع سکته‌های مغزی با عارضه عصبی (ارگانیک یا غیرارگانیک): معاف دائم

بند ۸- بیماری می‌اسنتی گرویس با اثبات کلینیکی و پاراکلینیکی در مراکز درمانی نظامی یادانشگاهی: معاف دائم

بند ۹- تورتیکولی

(الف) ۱۵-۲۵ درجه انحراف از خط قائم بدن: معاف از خدمات رزمی

(ب) ۲۵ و بیش از ۲۵ درجه انحراف از خط قائم بدن: معاف دائم

تبصره - برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی

بند ۲۰- فلچ مغزی مادرزادی (C.P)

(الف) همراه با اختلال عملکرد مشهود: معاف دائم

ب) در حالت خفیف (بنحوی که در هنگام راه رفتن در ظاهر عمومی عارضه ای مشهود نباشد): معاف از خدمات رزمی

بند ۲۱- هایپوکاللمی پریو دیک با حداقل دو بار بستره در مراکز درمانی نظامی یا دانشگاهی و تأیید پاراکلینیک: معاف دائم

بند ۲۲- گیلن باره:

(الف) حاد: شش ماه تا یکسال معاف موقت

(ب) بهبود یافته: معاف از خدمات رزمی

بند ۲۳- مشمولین پزشک که از سلامتی کامل در خصوص هر یک از بیماری های فوق برخوردار نباشند (بیماری آنان در حد معافیت دائم باشد) لیکن قادر به طبابت در نیروهای مسلح باشند: معاف از خدمات سنگین

بند ۲۴- سایر بیماری ها:

(الف) سایر بیماری های موضوع این بخش که منطبق با دسته دوم ماده ۲ آیین نامه می باشند: معاف از خدمات رزمی

(ب) سایر بیماری های موضوع این بخش که منطبق با دسته سوم ماده ۲ آیین نامه می باشند: شش ماه معاف موقت

(ج) سایر بیماری های موضوع این بخش که منطبق با دسته چهارم ماده ۲ آیین نامه می باشند: معاف دائم

بخش پنجم- بیماری های اعصاب و روان

بند ۱- پسیکوز ها:

(الف) اسکیزو فکتیو، اسکیزو فرنی، اختلالات هذیانی و پسیکوز های آتیپیک مزمن: معاف دائم

(ب) اختلال سایکوز گذرا: شش ماه معاف موقت

بند ۲- اختلالات خلقي:

(الف) ابتلا به بیماری دوقطبی نوع یک در هر مرحله و فاز: معاف دائم
(ب) اختلال افسردگی اساسی: معاف دائم

(ج) انواع اختلال خلقي افسردگی خفیف (دیس تایمی و سایکلو تایمی)، اختلال خلقي دو قطبی نوع دوم (هایپو مانیا) در صورتی که با دارو تحت کنترل بوده و یا تهدید کننده خود و اطرافیان نباشد: معاف از خدمات رزمی

د) در صورتی که حداقل شش ماه از حمله حاد (اولین حمله حاد مانیا) و افسردگی گذشته باشد و هیچگونه علامتی نداشته باشد: معاف از خدمات رزمی

بند ۳- انواع اختلالات شخصیتی:

(الف) انواع سایکوپات (ضد اجتماعی)، مرزی، اسکیزوئید، اسکیزوتاپیال و پارانوئید: معاف دائم

(ب) انواع دیگر اختلال شخصیت در صورتی که ناتوان کننده نباشد: معاف از خدمات رزمی

بند ۴- اختلال وسواس (OCD)، اختلال پانیک، اختلال اضطراب، فوبیا یا PTSD یا سایر اختلالات اضطرابی:

(الف) نوع شدید مقاوم به درمان: معاف دائم

(ب) نوع خفیف: معاف از خدمات رزمی

بند ۵- انواع نقیصه‌های عقلانی و کنذهنی‌ها (عقب ماندگی‌ها):

(الف) با ضریب هوشی زیر ۷۰: معاف دائم

(ب) با ضریب هوشی بین ۷۰-۹۰: معاف از خدمات رزمی

بند ۶- اختلالات تکم و لکت زبان در صورتی که علت روانی یا نورولوژیک داشته باشد:

(الف) موارد شدید: معاف دائم

تبصره- برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی

(ب) در موارد متوسط یا خفیف: معاف از خدمات رزمی

بند ۷- کژخوئی‌هایی که مغایر شروونات اجتماعی و نظامی (از جمله انحرافات جنسی و هموسکسوالتی) باشد: شش ماه معاف موقف

تبصره- پس از شش ماه در صورت اثبات در مراکز درمانی ن.م.: معاف دائم

بند ۸- اختلالات کنترل تکانه شدید: معاف دائم

بند ۹- اختلالات سوماتوفرم در صورتی که بیش از دو سال طول کشیده باشد به شرط ثبوت با مدارک پزشکی مستدل: معاف دائم

تبصره- برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی

بند ۱۰- اختلالات تیک صوتی یا حرکتی:

(الف) نوع شدید: معاف دائم

ب) نوع خفیف: معاف از خدمات رزمی

بند ۱۱ - اختلالات فراگیر رشد (Pervasive Developmental Disorders) از قبیل اختلال اوتیستیک... اثبات شده:

الف) شدید همراه با افت عملکرد واضح: معاف دائم

ب) خفیف: معاف از خدمات رزمی

بند ۱۲ - اختلال هویت جنسی (TS) با ارائه گواهی پزشکی قانونی و تأیید در مراکز درمانی ن.م.: معاف دائم

بند ۱۳ - اعتیاد به مواد مخدر یا روان گردن: شش ماه معاف موقت

بند ۱۴ - مشمولین پزشک که از سلامتی کامل در خصوص هر یک از بیماری های فوق برخوردار نباشند (بیماری آنان در حد معافیت دائم باشد) لیکن قادر به طبابت در نیرو های مسلح باشند: معاف از خدمات سنگین

بند ۱۵ - سایر بیماری ها:

الف) سایر بیماری های موضوع این بخش که منطبق با دسته دوم ماده ۲ آیین نامه می باشند: معاف از خدمات رزمی

ب) سایر بیماری های موضوع این بخش که منطبق با دسته سوم ماده ۲ آیین نامه می باشند: شش ماه معاف موقت

ج) سایر بیماری های موضوع این بخش که منطبق با دسته چهارم ماده ۲ آیین نامه می باشند: معاف دائم

بخش ششم - بیماری های جراحی مغز و اعصاب

بند ۱ - اسپوندیلو لیزیس و اسپوندیلو لیستزیس و رترو لیستزیس:

الف) اسپوندیلو لیزیس با هر درجه همراه با اختلال و علائم عصبی: معاف دائم

ب) اسپوندیلو لیزیس بدون اختلال و علائم عصبی: معاف از خدمات رزمی

ج) اسپوندیلو لیستزیس همراه با Bulge دیسک و یا دیسک دهیدراته همراه با عوارض عصبی: معاف دائم

د) اسپوندیلو لیستزیس درجه یک و بدون اختلال و عوارض عصبی: معاف از خدمات رزمی

ه) رترو لیستزیس همراه با علائم اختلال و علائم عصبی: معاف دائم

بند ۲- انواع هرنی دیسکال یا Extrusion دیسک: معاف دائم
 (در مورد بیماران عمل نشده، انجام MRI ستون فقرات در مراکز درمانی نظامی یا دانشگاهی ضروری می‌باشد و مواردی که ممنوعیت داشته باشد از می‌لوگرافی استفاده شود)

بند ۳- Bul ging (protrusion)، بر جستگی (Bul ging) یادهیدراتاسیون دیسکال همراه با علائم بالینی یاندول اشمورل: معاف از خدمات رزمی

بند ۴- لامینکتومی با عمل جراحی همراه با سوابق مستند کلینیکی و پارا کلینیکی: معاف دائم

تبصره- دیسکتومی به روش لیزر که برای بر جستگی (Bul ging) خفیف دیسک انجام شده است: معاف از خدمات رزمی

بند ۵- ساکرالیزاسیون، لومباردیزاسیون، اسپینوبیفیدا و همی ساکرالیزاسیون: معاف از خدمات رزمی

بند ۶- تومورهای استخوانی خوش خیم ستون فقرات:

(الف) در صورتی که از نظر حجم و موقعیت اختلال عملی ایجاد نماید: معاف دائم

(ب) بدون اختلال عملی: معاف از خدمات رزمی

بند ۷- انواع شکستگی‌های مهره‌ها:

(الف) در موارد حاد جهت سیر مراحل درمان: شش ماه معاف موقت

(ب) با کلپس بیشتر از ۲۵ درصد: معاف دائم

(ج) شکستگی زوائد شوکی یا عرضی یا شکستگی مهره با کلپس ۲۵ درصد و کمتر از ارتفاع مهره: معاف از خدمات رزمی

بند ۸- تغییر شکل‌های مادرزادی جمجمه مانند ماکروسفالی، میکروسفالی و

....

(الف) با اختلال عملکرد: معاف دائم

(ب) بدون اختلال عملکرد: معاف از خدمات رزمی

بند ۹- کیست‌های آرکنوئید و ضایعات مادرزادی با اثر فشاری و توأم با اختلال عصبی با یا بدون عمل جراحی: معاف دائم

بند ۱۰- اختلالات عروقی مغز (مثل آنوریسم و A.V.M): معاف دائم

بند ۱۱- شکستگی‌های فرو رفته جمجمه بدون سابقه عمل جراحی و فاقد

عارضه یا شکستگی های خطی که موجب دیاستازیس نشده باشد: معاف از خدمات رزمی

بند ۱۳ - سابقه عمل جراحی روی مغز و جمجمه:

(الف) در صورتی که کمتر از شش ماه از عمل جراحی گذشته باشد: شش ماه معاف موقت

(ب) هرماه با اختلال عملی و یا علائم عصبی: معاف دائم

(ج) بدون اختلال عملی و علائم عصبی: معاف از خدمات رزمی

بند ۱۴ - کمپرسیون های نخاعی به علت تومور های استخوانی مهره ها و یا سکل عفونتها و آر اکنوتیدیتها، تنگی کانال نخاع و ... که هرماه با علائم کلینیکی و پاراکلینیکی باشد یا به مرحله فلچ رسیده باشد: معاف دائم

بند ۱۵ - هر نوع جسم خارجی در داخل جمجمه و کانال نخاعی: معاف دائم

بند ۱۶ - توراسیک اوت لت سدروم (TOS):

(الف) در صورت وجود علائم بالینی و پاراکلینیک بارز: معاف دائم

(ب) در صورت عدم وجود علائم بالینی از جمله دنده گردی و ...: معاف از خدمات رزمی

بند ۱۷ - انواع خونریزی های سریر و منفر:

(الف) در موارد حاد جهت سیر مراحل درمان: شش ماه معاف موقت

(ب) با عارضه عصبی (ارگانیک یا غیر ارگانیک): معاف دائم

(ج) بدون عارضه: معاف از خدمات رزمی

بند ۱۸ - ترموماهای عصبی:

(الف) در موارد حاد جهت سیر مراحل درمان: شش ماه معاف موقت

(ب) فلچ اعصابی که سبب اختلالات عملی و ناتوان کننده شود: معاف دائم

(ج) خدمات عصبی حسی: معاف از خدمات رزمی

بند ۱۹ - وجود کیست های مغزی و یا نخاعی:

(الف) به هر اندازه (عمل شده یا عمل نشده) به هرماه اختلال عملی و یا علائم عصبی: معاف دائم.

(ب) بدون اختلال عملی یا علائم عصبی: معاف از خدمات رزمی

بند ۲۰ - تومور های سیستم اعصاب مرکزی (CNS) و محیطی:

(الف) بدخیم: معاف دائم

- ب) خوش خیم با عارضه عصبی و اختلال عملی: معاف دائم
- ج) خوش خیم بدون عارضه عصبی و اختلال عملی: معاف از خدمات رزمی
- بند ۲۰- هرگونه عمل جراحی روی ستون فقرات (به جز نسج نرم):
- الف) در موارد حاد جهت سیر مراحل درمان: شش ماه معاف موقت
- ب) بهمراه اختلال عملکردی واضح: معاف دائم
- ج) بدون اختلال عملکردی واضح: معاف از خدمات رزمی
- بند ۲۱- مشمولین پزشک که از سلامتی کامل در خصوص هر یک از بیماری‌های فوق برخوردار نباشند (بیماری آنان در حد معافیت دائم باشد) لیکن قادر به طبابت در نیروهای مسلح باشند: معاف از خدمات سنگین
- بند ۲۲- سایر بیماری‌ها:
- الف) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته دوم ماده ۲ آین‌نامه می‌باشند: معاف از خدمات رزمی
- ب) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته سوم ماده ۲ آین‌نامه می‌باشند: شش ماه معاف موقت
- ج) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته چهارم ماده ۲ آین‌نامه می‌باشند: معاف دائم

بخش هفتم- بیماری‌های ریه و قفسه صدری

- بند ۱- تغییر شکل‌های مادرزادی قفسه صدری مانند سینه فرورفته (سینه قیفی شکل)، جناغ بر جسته یا فقدان عضلات تنفسی:
- الف) همراه با اختلال واضح بالینی (و تأیید پاراکلینیک) در عملکرد قلب (EF کمتر از ۵۰٪) یا ریه (FVC کمتر از ۴۰٪ درصد پایه): معاف دائم
- ب) بدون اختلال تنفسی و قلبی: معاف از خدمات رزمی
- بند ۲- تغییر شکل‌های مادرزادی یا اکتسابی مجاری هوایی (فیستولها و تراکئوبرونکومگالی) بهمراه اختلال عملکرد متوسط یا شدید ریه (FEV1 کمتر از ۵۰٪ درصد): معاف دائم
- بند ۳- تغییر شکل و نقص‌های مادرزادی دیافراگم (نبودن دیافراگم یا فلنج آن): معاف دائم
- بند ۴- عدم تشکیل قسمتی از ریه (آرنزی ریه) یا آپلازی کامل یا جزئی یا

رزکسیون قسمتی از ریه طی عمل جراحی:

الف) با اختلال متوسط تا شدید در عملکرد تنفسی (FVC کمتر از ۴۰ درصد پایه): معاف دائم

ب) با اختلال خفیف در عملکرد تنفسی: معاف از خدمات رزمی

بند ۵- استئیت و استئومیلیت دندنه‌ها یا ترقوه یا جناغ سینه یا کتف:

(الف) نوع مزمن (بیش از ۶ ماه): معاف دائم

ب) نوع حاد: شش ماه معاف موقت

ج) نوع بهبود یافته: معاف از خدمات رزمی

بند ۶- شکستگی دندنه‌ها (۳ یا بیشتر) یا جناغ یا ترقوه یا کتف:

(الف) در موارد حاد جهت سیر مراحل درمان: شش ماه معاف موقت

(ب) در صورتی که موجب اختلال متوسط یا بیشتر عملکرد تنفسی یا تغییر شکل شدید شده باشد به شرط اثبات در بیمارستان‌های نظامی یا دانشگاهی (FEV1 کمتر از ۵۰ درصد یا FVC کمتر از ۴۰ درصد پایه): معاف دائم.

ج) در صورت اختلال خفیف عملکرد تنفسی: معاف از خدمات رزمی

بند ۷- سیکاتریس‌ها (ناشی از سوختگی و یا اعمال جراحی) که ایجاد اختلال عملکرد تنفسی متوسط یا بیشتر نماید (FEV1 کمتر از ۵۰ درصد یا FVC کمتر از ۴۰ درصد پایه): معاف دائم

بند ۸- انواع پلورزی‌ها:

(الف) نوع مزمن (بیش از ۶ ماه): معاف دائم

ب) نوع حاد: شش ماه معاف موقت

بند ۹- سابقه پنوموتوراکس خودبخودی:

(الف) تکرار شونده (بیش از یک بار): معاف دائم

ب) یک بار تأیید شده: معاف از خدمات رزمی

بند ۱۰- سارکوئیدوز، فیبروز منتشر ریه، سندروم کارتازنز: معاف دائم

تبصره - در خصوص فیبروز ریه در صورتی که کمتر از یک لوب درگیر باشد برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی

بند ۱۱- فیبروز ریه ناشی از اسکار:

(الف) با اختلال عملکرد متوسط یا بیشتر (FEV1 کمتر از ۵۰ درصد یا FVC کمتر از ۴۰ درصد پایه): معاف دائم

- ب) با اختلال عملکرد خفیف: معاف از خدمات رزمی
- بند ۱- بیماری‌های قارچی مزمن ریه: معاف دائم
- بند ۲- پنوموکونیوز‌ها: معاف دائم
- بند ۳- سابقه ترومبوآمبولی ریه:
- الف) اگر تکرار شونده باشد(بیش از یک بار): معاف دائم
- ب) اگر تکرار شونده نباشد: معاف از خدمات رزمی
- بند ۴- آمفیزرم ریه:
- الف) بصورت منتشر: معاف دائم
- ب) لوکالیزه: معاف از خدمات رزمی
- بند ۵- کیست‌های مختلف ریه (درموئید و...): پلوروپریکاردیال، ضایعات بولاریه و یا کیست‌های هوایی بزرگ و متعدد:
- الف) با اختلال متوسط یا بیشتر عملکرد تنفسی $FEV1$ کمتر از ۵۰ درصد یا FVC کمتر از ۴۰ درصد پایه): معاف دائم
- ب) با اختلال عملکرد خفیف و یا بدون اختلال عملکرد تنفسی: معاف از خدمات رزمی
- بند ۶- سکل‌های ریوی (ناشی از آبسه و):
- الف) با اختلال متوسط یا بیشتر عملکرد تنفسی FVC کمتر از ۴۰ درصد پایه): معاف دائم
- ب) با اختلال خفیف عملکرد و یا بدون اختلال عملکرد تنفسی: معاف از خدمات رزمی
- بند ۷- برونشکتازی با درگیری حداقل دو لوب: معاف دائم
- بند ۸- سیستیک فیبروزیس (CF): معاف دائم
- بند ۹- برونشیت مزمن همراه با اختلال عملکرد تنفسی متوسط و یا بیشتر ($FEV1$ کمتر از ۵۰ درصد): معاف دائم
- بند ۱۰- آسم به شرط اثبات کلینیکی و پاراکلینیکی و داشتن سوابق درمانی بالینی ($FEV1$ کمتر از ۵۰ درصد):
- الف) با اختلال عملکرد تنفسی متوسط و یا بیشتر: معاف دائم
- ب) در نوع خفیف و آلرژی‌های تنفسی: معاف از خدمات رزمی
- بند ۱۱- اجسام خارجی ریه، برونمش و مدیاستن که عارضه ریوی ایجاد کرده

و باعث اختلال متوسط و یا بیشتر در عملکرد ریه شده باشد و یا شرائین بزرگ را به مخاطره بیندازد به شرط اثبات در بیمارستان های نظامی یا دانشگاهی: معاف دائم

بند ۲۳- سابقه اعمال جراحی قفسه سینه اعم از برداشتن دو و یا بیش از دو دنده یا توراکوپلاستی یا رزکسیون حداقل یک لوب ریه یا دکورتیکاسیون ریه: معاف دائم

تبصره - تروماهای غیرنافذ ریه که باعث پارگی و کوتنتوزیون ریه شده باشد و بدون عمل جراحی بهبود یافته و اختلال عملکرد تنفسی نیز ایجاد نکرده باشد: معاف از خدمات رزمی

بند ۲۴- تنگی های تراشه یا برونشها که ایجاد اختلال عملکرد تنفسی متوسط و یا بیشتر نموده باشد (با تأیید یافته های اسپیرومتری): معاف دائم

بند ۲۵- مدیاستنیت های مزمن: معاف دائم
بند ۲۶- پیوند ریه: معاف دائم

بند ۲۷- هیپرتانسیون پولمونر اولیه در هر مرحله: معاف دائم

بند ۲۸- مشمولین پزشک که از سلامتی کامل در خصوص هر یک از بیماری های فوق برخوردار نباشند (بیماری آنان در حد معافیت دائم باشد) لیکن قادر به طبابت در نیرو های مسلح باشند: معاف از خدمات سنگین

بند ۲۹- سایر بیماری ها:
(الف) سایر بیماری های موضوع این بخش که منطبق با دسته دوم ماده ۲ آیین نامه می باشند: معاف از خدمات رزمی

(ب) سایر بیماری های موضوع این بخش که منطبق با دسته سوم ماده ۲ آیین نامه می باشند: شش ماه معاف موقت

(ج) سایر بیماری های موضوع این بخش که منطبق با دسته چهارم ماده ۲ آیین نامه می باشند: معاف دائم

بخش هشتم- بیماری های استخوان (ارتیوپدی)

بند ۱- انحرافات ستون فقرات مادرزادی یا اکتسابی:

(الف) کیفوز توراسیک بالای ۷۰ درجه و کیفوز توراکو لومبار بالای ۳۰ درجه: معاف دائم

ب) کیفوز توراسیک بین ۵۰-۷۰ درجه: معاف از خدمات رزمی
ج) کیفوز توراکو لومبار بین ۱۰-۳۰ درجه: معاف از خدمات رزمی

د) اسکولیوز بیش از ۳۰ درجه: معاف دائم

ه) اسکولیوز بین ۲۰-۳۰ درجه: معاف از خدمات رزمی

تبصره - برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر اسکولیوز بین ۲۰ تا ۴۵ درجه: معاف از خدمات رزمی

بند ۲- شکستگی های قدیمی حفره کوتیل (استابولوم) چنانچه با تغییر شکل حفره و با عارضه مفصلی همراه باشد: معاف دائم

بند ۳- نکروز آواسکولار سراستخوان ران بهر علت: معاف دائم

بند ۴- شکستگی های لگن:

الف) نوع مالگین: معاف دائم

ب) نوع Open Book: معاف از خدمات رزمی

بند ۵- بیماری شوئرمان: معاف از خدمات رزمی

بند ۶- استئومیلیت:

الف) نوع حاد: شش ماه معاف موقت

ب) عفونت‌هایی که علیرغم ۶ ماه درمان بهبود نیافته یا منجر به تغییر شکل استخوان همراه با اختلال عملکرد شده باشد: معاف دائم

بند ۷- تومورهای خوش خیم استخوانی:

الف) همراه با ایجاد اختلال مشهود در کار عضو به شرطی که با عمل جراحی بهبودی حاصل نشود: معاف دائم

ب) داخل استخوانی دراستخوان‌های فمور، تیبیا، کالکانئوس، تالوس، اسکافوئید، هومروس، رادیوس و اولنا با قطر بیشتر از $1/3$ قطر استخوان: معاف دائم

ج) داخل استخوانی کمتر از $1/3$ قطر استخوان: معاف از خدمات رزمی

بند ۸- کیست‌های استخوانی:

الف) کیست‌های بزرگ با خطر شکستگی یا با اندازه بیش از $1/3$ قطر استخوان یا کیست‌های کوچک متعدد(بیش از سه عدد) با عارضه (دراستخوان‌های فمور، تیبیا، کالکانئوس، تالوس، اسکافوئید، هومروس، رادیوس و اولنا): معاف دائم

ب) کیستهای کوچک و بدون عارضه: معاف از خدمات رزمی

بند ۹- شکستگی های استخوان های بلند:

(الف) شکستگی هایی که بعداز ۹ ماه جوش خورده باشد و مفصل کاذب ایجاد کرده باشد و یا در وضع نامناسب جوش خورده و اشکال عملی ایجاد نموده باشد: معاف دائم

(ب) شکستگی های جوش خورده استخوان های بلند و لگن با و یا بدون نصب پیچ یا پلاک و یا کونچر و بدون عارضه: معاف از خدمات رزمی

(ج) شکستگی های جوش خورده بدون نصب پیچ و پلاک و کونچر که کمتر از ۶ ماه از تاریخ شکستگی گذشته باشد: معاف موقت (به مدت حداقل ۹ ماه از تاریخ شکستگی)

بند ۱۰- شکستگی های استخوانی غیر از استخوان های بند ۹:

(الف) بعداز ۹ ماه جوش خورده و با عمل جراحی نیز بهبود نیافتد باشد همراه با اختلال عملکرد: معاف دائم

(ب) جوش خورده باشد (کمتر از ۹ ماه): معاف موقت (به مدت حداقل ۹ ماه از تاریخ شکستگی)

بند ۱۱- قطع یا فقدان یکی از اندامها: معاف دائم

بند ۱۲- کوتاهی پا:

(الف) کوتاهی بیش از ۳ سانتی متر (به استناد اسکنوگرام): معاف دائم

تبصره - برای دارندگان مدارک کارشناسی کوتاهی بیش از ۵ سانتی متر:

معاف دائم

(ب) کوتاهی از ۱ تا مساوی ۳ سانتی متر: معاف از خدمات رزمی

تبصره - برای دارندگان مدارک کارشناسی کوتاهی از ۱ تا مساوی ۵ سانتی

متر: معاف از خدمات رزمی

بند ۱۳- سینوویال کندروماتوزیس مفاصل بزرگ همراه با اختلال عملی: معاف

دائم

بند ۱۴- آنکیلوز مفاصل بزرگ (هانش، زانو، آرنج، شانه، مج پا، مج دست):

معاف دائم

بند ۱۵- محدودیت حرکات مفاصل (غیرقابل درمان و پایدار):

(الف) در مورد مفاصل هانش، زانو و شانه (محدودیت بیش از ۱/۴ محدوده

طبعی حرکت مفصل مربوطه: معاف دائم

تصره- برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر محدودیت بین ۱/۴ تا ۱/۲

محدوده طبیعی حرکت مفصل در اندام فوکانی: معاف از خدمات رزمی

(ب) محدودیت حرکات سایر مفاصل بزرگ (مج دست، مج پا، آرنج) در

صورتی که بیش از نیمی از حرکات، محدود شده باشد: معاف دائم

ج) در موارد خفیف تر همراه با اختلال عملکرد: معاف از خدمات رزمی

بند ۱- در رفتگی مکرر و یا قدیمی و مادرزادی مفاصل بزرگ عمل کرده یا

نکرده (بدون عارضه): معاف از خدمات رزمی

تصره- در صورتی که در حین خدمت بیش از دو نوبت در رفتگی به فاصله بیش از دو ماه ایجاد شود: معاف دائم

بند ۱۷- شلی لیگامان‌های زانو و مج پا و در رفتگی عادتی مفاصل که مانع

تمرینات نظامی باشد: معاف از خدمات رزمی

بند ۱- سندروم ایسکمیک ولکمن:

الف) در موارد شدید: معاف دائم

ب) در موارد خفیف: معاف از خدمات رزمی

بند ۹- فقدان کامل شست (از مفصل M.C.P) و یا فقدان ارزش کاری آن در

یک دست: معاف دائم

تصره- برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی

بند ۰- فقدان انگشتان دست:

الف) سه انگشت و یا بیشتر در یک دست: معاف دائم

تصره- برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر، بیش از سه انگشت و یا

انگشت شست بهمراه دو انگشت در یک دست: معاف دائم

ب) قطع یک بند انگشت شست یا سبابه و یا بیش از دو بند در سایر انگشتان

یک دست: معاف از خدمات رزمی

بند ۲- عوارضی که مانع باز شدن و یا تا شدن انگشتان دست شود مانند سند

اکتیلی و (غیرقابل درمان):

الف) در بیش از دو انگشت (مرکب): معاف دائم

تصره- برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر ۳ انگشت و بالاتر: معاف

دائم

ب) در دو انگشت (ساده): معاف از خدمات رزمی
بند ۲۲- کوتاهی اندام فوقانی در مقایسه با یکدیگر:

الف) در صورتی که بیش از ۵ سانتیمتر باشد: معاف دائم
تبصره - برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر کوتاهی بیش از ۷ سانتی
متر: معاف دائم

ب) بین ۲-۵ سانتیمتر برای مشمولین تا فوق دیپلم و ۲-۷ سانتیمتر برای
دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی
بند ۲۳- سینوستوز استخوان های ساعد:

الف) در دو دست: معاف دائم
تبصره - برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی

(ب) در یک دست: معاف از خدمات رزمی
بند ۲۴- کوبیتوس واروس ووالگوس:

الف) همراه با اختلال عملکرد یا ضایعه عصبی یکطرفه یا دو طرفه: معاف
دائم

تبصره- اختلال عملکرد یک طرفه برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر:
معاف از خدمات رزمی

ب) بیش از ۱۰ درجه انحراف: معاف از خدمات رزمی

بند ۲۵- کوکسایلانا، کوکساوارا، کوکسا ماگنا، کوکسا والگا:

الف) با گرفتاری بیش از ۳۰٪ از سر استخوان فمور و یا بیش از ۳۰ درجه
تغییر از محور طبیعی: معاف دائم

ب) با گرفتاری بین ۲۰ تا ۳۰ درجه: معاف از خدمات رزمی

بند ۲۶- پارگی منیسک:

الف) دو زانو همراه با اختلال عملکرد: معاف دائم

تبصره - برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی

ب) پارگی منیسک یک زانو و یا دو زانو بدون اختلال، عمل شده یا نشده: معاف
از خدمات رزمی

بند ۲۷- پارگی شدید و کامل رباطهای جانبی و متقطع زانوی یک پا که باعث
نایابیاری مفصل گردد:

الف) در مواردی که چند رباط (بیش از دو رباط) پاره شده باشد: معاف دائم

ب) در موارد پارگی رباط ACL و PCL: معاف دائم
 ج) در موارد پارگی رباط ACL یا PCL بهمراه یکی از رباطهای جانبی:
 معاف دائم

تبصره - برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی
 د) پارگی ACL یا PCL دوطرفه: معاف دائم
 ه-) در افراد جراحی شده (دو رباط و بیشتر) همراه با اختلال عملی: معاف دائم

و) در افراد جراحی شده بدون اختلال عملی: معاف از خدمات رزمی
 ز) پارگی منیسلک و یک رباط: معاف از خدمات رزمی
 بند ۲۸- ژنواگوم، ژنوواروم:

الف) در موارد شدید (فاصله بین دو قوزک یا دو کوندیل فمور بیش از ۱۲ سانتی متر): معاف دائم

تبصره - برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر بیش از ۱۴ سانتی متر:
 معاف دائم

ب) در موارد خفیف (فاصله بین دو قوزک یا دو کوندیل فمور بین ۱۲- cm): معاف از خدمات رزمی

تبصره - برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر فاصله cm ۱۴-۵: معاف از خدمات رزمی

ج) همراه با چرخش تیبیبا با فاصله مساوی و بیش از ۱۰ سانتی متر: معاف دائم

تبصره - برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر با فاصله بیش از ۱۲ سانتی متر: معاف دائم

بند ۲۹- ژنوراکوروواتوم:

الف) بیش از ۱۵ درجه: معاف دائم

ب) کمتر از ۱۵ درجه: معاف از خدمات رزمی
 بند ۳۰ - صافی کامل کف یک یا هر دو پا:

الف) در انواع سخت به همراه دفورمیتی مج پا مانند (Hill valgus): معاف دائم

تبصره - برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی

- ب) صافی کامل کف یک یا هر دو پا در انواع (Flexible یا Rigid) بدون عارضه و دفورمیتی:** معاف از خدمات رزمی
- بند ۳۱ - پارگی بهبود نیافته تاندون آشیل: معاف دائم
- بند ۳۲ - کوتاهی تاندون آشیل توأم با اختلال در نشستن و محدودیت حرکتی مج پا: معاف دائم
- تبصره-** کوتاهی تاندون آشیل توأم با اختلال در نشستن و محدودیت حرکتی مج پا برای دارندگان مدرک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی
- بند ۳۳ - تغییر شکل اکتسابی یا مادر زادی استخوان های تارس و متاتارس (هالوس و الگوس): معاف از خدمات رزمی
- بند ۳۴ - قطع انگشتان پا:
- (الف) قطع سه انگشت کامل از یک پا و یا قطع شست در هر دو پا: معاف دائم
- تبصره-** در صورتی که قطع سه انگشت بغيراز انگشت شست باشد برای دارندگان مدرک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی
- (ب) قطع چهار انگشت در پاها: معاف دائم
- تبصره-** برای دارندگان مدرک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی
- (ج) قطع شست در یک پا: معاف از خدمات رزمی
- بند ۳۵ - اکی نیسم: معاف دائم
- بند ۳۶ - دفورمیتی های مفصل مج پا:
- (الف) در مواردی که اختلال در راه رفتن ایجاد کرده باشد: معاف دائم
- (ب) در مواردی که اختلال در راه رفتن ایجاد نکرده باشد: معاف از خدمات رزمی
- بند ۳۷ - بیماری های اسکلتی استخوانی نظری اسٹئوزنس ایمپرفکتا، آرتروگریپوزیس، سکل های شدید ناشی از CP و پولیو و انهدام کامل پاشنه (نکروز استخوان تالوس): معاف دائم
- بند ۳۸ - استئوکوندیت دیسکانت زانو، هیپ و مج پا:
- (الف) درجه ۳ و بیشتر: معاف دائم
- (ب) کمتر از درجه ۳: معاف از خدمات رزمی
- بند ۳۹ - بیماری های جوش نخورده اسکافوئیدو کن باخ پس از ۹ ماه از زمان تشخیص و درمان همراه با اختلال عملکرد: معاف دائم

تبصره - برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی

بند ۴۰ - تمام فلاب‌های پدیکوله عضلانی، آزاد:

(الف) اگر نقص عضو یا اختلال عملکرد ایجاد کرده باشد: معاف دائم

(ب) سایر موارد بدون عارضه: معاف از خدمات رزمی

بند ۴۱ - پا چنبری (Club Foot):

(الف) در صورتی که ایجاد عارضه دفورمیتی نموده باشد که مانع انجام تمرینات یا پوشیدن پوتین باشد: معاف دائم

(ب) در غیر از موارد فوق: معاف از خدمات رزمی

بند ۴۲ - وجود جسم خارجی در مفاصل بزرگ:

(الف) در صورتی که با اختلال عملی واضح همراه باشد: معاف دائم

(ب) بدون ایجاد اختلال عملی: معاف از خدمات رزمی

بند ۴۳ - خارج کردن پاتلا (پاتلکتومی):

(الف) توtal یک طرفه یا دو طرفه: معاف دائم

تبصره - برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر یک طرفه: معاف از خدمات رزمی

(ب) پارسیل همراه با اختلال عملکرد: معاف دائم

(ج) پارسیل بدون اختلال عملکرد: معاف از خدمات رزمی

بند ۴۴ - کنдрومالاسی پاتلا و اسکوداشلاتر: معاف از خدمات رزمی

بند ۴۵ - آسیب‌هایی عروق اندامها:

(الف) در صورتی که سبب اختلال عملکرد بارز اندام شده باشد: معاف دائم

(ب) در صورتی که اختلال ایجاد شده جزئی باشد معاف از خدمات رزمی

بند ۴۶ - مشمولین پژشک که از سلامتی کامل در خصوص هر یک از بیماری‌های فوق برخوردار نباشند (بیماری آتان در حد معافیت دائم باشد) لیکن قادر به طبابت در نیروهای مسلح باشند: معاف از خدمات سنگین

بند ۴۷ - سایر بیماری‌ها:

(الف) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته دوم ماده ۲ آیننامه می‌باشند: معاف از خدمات رزمی

(ب) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته سوم ماده ۲ آیننامه می‌باشند: شش ماه معاف موقت

ج) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته چهارم ماده ۲ آیین‌نامه می‌باشند: معاف دائم

بخش نهم- بیماری‌های دستگاه گوارش و جراحی عمومی

بند ۱- ازوفارژیتها:

(الف) ازوفارژیت شدید(مراحل ۳ و ۴) که منجر به مری بارت شده و یا دیسپلazی (با گزارش پاتولوژی) داده و یا اولسری که ایجاد عوارض ناتوان کننده کرده باشد(مانند تنگی مری): معاف دائم

(ب) ازوفارژیت در مراحل یک و دو: معاف از خدمات رزمی

بند ۲- آشالازی:

(الف) عمل نشده و عمل شده‌ای که بعد از عمل عود کرده یا عارضه‌دار شده باشد: معاف دائم

(ب) عمل شده بدون عارضه: معاف از خدمات رزمی

بند ۳ - واریس‌های مری به هر علت و با هر درجه: معاف دائم

بند ۴ - دیورتیکول‌های مری، معده، اثی عشر و دیور تیکولوز (عارضه‌دار و غیر قابل عمل): معاف دائم

بند ۵ - هرگونه زخم دستگاه گوارش که با آندوسکوپی یا کولونوسکوپی در مراکز درمانی نیروهای مسلح و یا دانشگاهی اثبات شده باشد:

(الف) در موارد عارضه‌دار (سوراخ شدگی یا خونریزی یا ...): معاف دائم

(ب) بدون عارضه: معاف از خدمات رزمی

بند ۶ - هرگونه اعمال جراحی روی کبد، کیسه صفرا، مجاری صفوایی، پانکراس و طحال:

(الف) همراه با عارضه مزمن غیر قابل علاج و ناتوان کننده: معاف دائم

(ب) بدون عارضه: معاف از خدمات رزمی

بند ۷- تومورها و کیست‌های (مادرزادی یا اکتسابی):

(الف) بدخیم دستگاه گوارش (کبد، پانکراس، طحال) عمل شده یا عمل نشده: معاف دائم

(ب) خوش خیم عمل شده همراه با اختلال عملکرد گوارشی: معاف دائم

(ج) خوش خیم عمل شده و نشده بدون اختلال عملکرد: معاف از خدمات رزمی

بند ۸- آسیت به هر علت: معاف دائم

بند ۹- بیماری‌های متابولیک که منجر به آسیب کبدی شده باشد: معاف دائم

بند ۱۰- هپاتومگالی شدید به هر علت (شرطی که اندازه کبد از خط وسط ترقوه در سونوگرافی بالاتر از ۱۵ سانتی متر باشد و یا ۵ سانتی متر در زیر دنده لمس گردد): معاف دائم

بند ۱۱- پورتال‌هایپرتانسیون به هر علت، فیبروز و سیروز کبدی: معاف دائم

بند ۱۲- آبسه‌های چرکی و آمیبی کبد:

(الف) حاد: شش ماه معاف موقت

(ب) عمل شده با عارضه: معاف دائم

(ج) عمل شده بدون عارضه: معاف از خدمات رزمی

بند ۱۳- همانژریوم کبدی:

(الف) با اندازه مساوی یا بیشتر از ۵ سانتی متر: معاف دائم

(ب) با اندازه کمتر از ۵ سانتی متر: معاف از خدمات رزمی

بند ۱۴- بیماری کریگلر نجار، کلستانز دوبین جانسون و روتور: معاف دائم

بصربه - برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی

بند ۱۵- بیماری ژیلبرت: معاف از خدمات رزمی

بند ۱۶- بیماری‌های مادرزادی، اکتسابی و یا سنگ‌های کیسه صفراء و مجری صفراوي ناشی از اختلالات خونی پایه: معاف دائم

بند ۱۷- اسپلنومگالی قابل لمس (۱۶ سانتی متر و بیشتر با تأیید سونوگرافی در مرکز نظامی یا دانشگاهی): معاف دائم

بند ۱۸- اسپلنکتومی یا فقدان مادرزادی طحال: معاف دائم

بصربه - برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی

بند ۱۹- پانکراتیت:

(الف) حاد: شش ماه معاف موقت

(ب) مزمن با عارضه: معاف دائم

بند ۲۰- سنگ‌های پانکراس و فیستول پانکراس: معاف دائم

بند ۲۱- سندروم‌های سوء جذب (مانند بیماری سلیاک، اسپرروی تروپیکال، بیماری ویپل) لف آثرکتازی عروق روده: معاف دائم

بند ۲۲- کلیه بیماری‌های التهابی دستگاه گوارش (IBD) به ثبوت رسیده مانند

کرون، کولیت اولسرو و ... (با تأیید پاتولوژی): معاف دائم
بند ۲۳- پریتونیت های مزمن که باعث اختلال در کار احشاء (چسبندگی یا
 انسداد مکرر پارسیل روده) شده باشد (اعم از سلی یا قارچی): معاف دائم
بند ۲۴- سندروم های پولیپوزیس: معاف دائم
بند ۲۵- تنگی های کولون، رکتوم و مقعد بهر علت (عمل شده یا نشده): معاف
 دائم

بند ۲۶- هیرشپرونگ:

الف) ثابت شده: معاف دائم

ب) نوع ultrashort: معاف از خدمات رزمی

بند ۲۷- پرولاپس:

الف) حقیقی رکتوم: معاف دائم

ب) سایر انواع پرولاپس ها: معاف از خدمات رزمی

بند ۲۸- بی اختیاری مدفوع مادرزادی و اکتسابی (با تأیید کلینیک و پاراکلینیک):
 معاف دائم

بند ۲۹- هرگونه فتق خارجی نواحی اینگوئینال، فمورال، و جدار شکم:

الف) عمل شده عود کرده: معاف دائم

ب) عمل نشده (جهت انجام عمل جراحی): شش ماه معاف موقت برای یک
 بار

ج) عمل نشده و یا عمل شده بدون عارضه: معاف از خدمات رزمی

بند ۳۰- انواع فتق های دیافراگماتیک (عمل شده و عمل نشده) گرید ۳ به بالا:

الف) با اختلال عملکرد گوارشی یا تنفسی: معاف دائم

ب) بدون اختلال عملکرد گوارشی یا تنفسی: معاف از خدمات رزمی

بند ۳۱- فیستول های مقعدی غیر قابل درمان: معاف دائم

بند ۳۲- سینوس نافی با ارتباط به روده یا مثانه اثبات شده عمل نشده: معاف
 از خدمات رزمی

بند ۳۳- سینوس پیلوئیدال:

الف) عمل شده یا نشده: معاف از خدمات رزمی

ب) عمل شده عود کننده با ارتباط به مقعد و یا داخل کانال نخاعی: معاف
 دائم

ج) آبشهای پیلونیدال عمل نشده (جهت انجام عمل جراحی): شش ماه معاف موقت

بند ۳۴ - بواسیرها:

الف) بواسیرهای داخلی و خارجی با درجه ۲ و ۳: معاف از خدمات رزمی

ب) بواسیرهای داخلی و خارجی با درجه بیش از ۳ با عود بیش از دو بار پس از عمل جراحی و عارضه‌دار: معاف دائم

بند ۳۵ - واریس‌ها:

الف) شدید همراه با اختلال عملکرد و عوارض شدید: معاف دائم

ب) خفیف و متوسط: معاف از خدمات رزمی

بند ۳۶ - هرگونه اعمال جراحی روی دستگاه گوارش که همراه با اختلالات گوارشی بوده و منجر به برداشتن قسمتی از عضو (جز آپاندیس) و یا آناستوموز شده و یا چسبندگی وسیع ایجاد کرده باشد: معاف دائم

بند ۳۷ - تومورهای عروق لنفاوی، لنف آدنوم، لنف ادم مزمن و الفانتیازیس که لاقل یکی از اندامها را فرآگرفته باشد: معاف دائم

بند ۳۸ - تومورهای خلف صفاقي:

الف) بدخیم: معاف دائم

ب) خوش خیم حجیم با عارضه: معاف دائم

ج) خوش خیم بدون عارضه: معاف از خدمات رزمی

بند ۳۹ - مشمولین پزشک که از سلامتی کامل در خصوص هر یک از بیماری‌های فوق برخوردار نباشند (بیماری آنان در حد معافیت دائم باشد) لیکن قادر به طبابت در نیروهای مسلح باشند: معاف از خدمات سنگین

بند ۴۰ - سایر بیماری‌ها:

الف) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته دوم ماده ۲ آین‌نامه می‌باشند: معاف از خدمات رزمی

ب) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته سوم ماده ۲ آین‌نامه می‌باشند: شش ماه معاف موقت

ج) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته چهارم ماده ۲ آین‌نامه می‌باشند: معاف دائم

بخش دهم- بیماری‌های خون و انکولوژی (بدخیمی‌ها)

بند ۱- کم خونی‌های مگالوبلاستیک:

(الف) مقاوم به درمان: معاف دائم

(ب) موارد قابل درمان دارویی: معاف از خدمات رزمی

بند ۲- اختلالات ساختمانی ارثی گلبوی قرمز:

(الف) اوالوسیتوزیز بیش از ۴۰ درصد: معاف دائم

(ب) $40 < =$ اوالوسیتوزیز < 15 : معاف از خدمات رزمی

بند ۳- کم خونی‌های مزمن مادرزادی:

(الف) در موارد هموگلوبین زیر 9 : معاف دائم

تبصره- برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر هموگلوبین زیر 8 : معاف دائم

(ب) $12 < =$ همو گلوبین < 9 : معاف از خدمات رزمی

تبصره- برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر هموگلوبین $12 < =$ همو گلوبین < 8 : معاف از خدمات رزمی

بند ۴- کم خونی‌های اکتسابی با هموگلوبین زیر 10 : شش ماه معاف موقت

بند ۵- پلی گلبوی اولیه (پلی سیتیمی اولیه) و ترومبوسیتوز اولیه: معاف دائم

بند ۶- اختلالات پلاکتی:

(الف) اختلالات پلاکتی با تعداد کمتر از 75000 به همراه علائم: معاف دائم

(ب) اختلالات کیفی پلاکتی به شرط بروز علائم بالینی شامل خونریزی پوستی

مخاطی با تأیید مراکز تخصصی نظامی یا دانشگاهی معتبر: معاف دائم

(ج) اختلالات کمی و کیفی پلاکتی در موارد خفیفتر از موارد فوق: معاف

از خدمات رزمی

بند ۷- بدخیمی‌های خون و دستگاه لنفاوی بطور کلی: معاف دائم

بند ۸- اختلالات خونی ارثی و اکتسابی با منشأ ایمونولوژیک در صورت داشتن

علائم بالینی با تأیید مراکز تخصصی نظامی یا دانشگاهی معتبر: معاف دائم

بند ۹- آگر انولوسیتوز: معاف دائم

تبصره- آگر انولوسیتوز های ناشی از مصرف دارو: شش ماه معاف موقت

بند ۱۰- تالاسمی ماذور، تالاسمی اینترمدیت و سندرم‌های سیکل سل (بجز

سیکل تریت trait): معاف دائم

بند ۱۱ - هیپراسپلینیسیم: معاف دائم

بند ۱ - بیماری فلویسم و یا اختلالات آنزیمی گلبول قرمز: معاف از خدمات رزمی

بند ۳ - آپلازی و یا هیپوپلاری مغز استخوان با هموگلوبین زیر ۱۰ یا پلاکت زیر صد هزارو یا شمارش مطلق نوتروتیل زیر ۱۲۰۰ و یا آنکه به درمان دارویی مقاوم باشد: معاف دائم

بند ۴ - تومورهای بدخیم از هر نوع و در هر عضو که باشد ولو اینکه درمان شده باشد: معاف دائم

بند ۵ - تومورهای خوش خیم چنانچه سبب اختلال مشهود در کار عضو یا بصورت عود کننده و یا با کراحت منظر همراه باشد: معاف دائم

بند ۶ - مشمولین پزشک که از سلامتی کامل در خصوص هر یک از بیماری‌های فوق برخوردار نباشند (بیماری آنان در حد معافیت دائم باشد) لیکن قادر به طبابت در نیروهای مسلح باشند: معاف از خدمات سنگین

بند ۷ - سایر بیماری‌ها:

(الف) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته دوم ماده ۲ آین‌نامه می‌باشند: معاف از خدمات رزمی

(ب) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته سوم ماده ۲ آین‌نامه می‌باشند: شش ماه معاف موقت

(ج) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته چهارم ماده ۲ آین‌نامه می‌باشند: معاف دائم

بخش یازدهم- بیماری‌های دستگاه ادراری تناسلی:

بند ۱ - انسداد ادراری به دلایل عضوی یا عفونی یا فونکسیون:

(الف) در صورتی که برطرف کردن انسداد فقط با عمل جراحی امکان‌پذیر بوده و عود کرده باشد: معاف دائم

(ب) در سایر موارد: معاف از خدمات رزمی

تبصره - موارد مرتبط با سنگ‌های ادراری طبق بند ۴ عمل شود.

بند ۲ - برگشت ادرار به حالات:

(الف) اگر دو طرفه یا یک طرفه مساوی یا بیشتر از درجه ۳ باشد: معاف دائم

(ب) یک طرفه و خفیف: معاف از خدمات رزمی

بند ۳- بیماری های عفونی (میکروبی، انگلی، قارچی):

الف) مزمن و عود کننده با سه نوبت یا بیشتر در هر یک از اعضاء ذیل: کلیه، لگنچه، حلب، مثانه، بیضه ها، مجاری ادرار و پروستات: معاف دائم

ب) اپیدیمیت و پروستاتیت مزمن: معاف از خدمات رزمی

بند ۴- سنگ های حلب، کلیه، پروستات، مثانه و نفروکلیسینوز:

الف) در صورتی که هیدرونفروز درجه ۳ ایجاد کرده باشد و با وجود درمان سنگ، هیدرونفروز پایدار باشد (یکطرفه یا دو طرفه): معاف دائم

ب) سنگ های شاخ گوزنی عمل نشده عارضه دار: معاف دائم

ج) وجود سنگ های متعدد علامت دار همراه با هیدرونفروز خفیف: معاف از خدمات رزمی

د) سابقه وجود سنگ های حلب یا کلیه یا مثانه عمل شده بدون عارضه: معاف از خدمات رزمی

ه-) چنانچه بیمار با سنگ و هیدرونفروز مراجعه نموده و قابل درمان باشد: شش ماه معاف موقت

بند ۵- تومور های خوش خیم عارضه دار و عود کننده و بدخیم دستگاه ادراری تناسلی عمل شده و عمل نشده: معاف دائم

بند ۶- بیماری های رتروپریتوان، فیبروز رتروپریتوان و کیست های رتروپریتوان همراه با عارضه: معاف دائم

بند ۷- بیماری های طبی کلیه:

الف) سندروم نفروتیک، گلومرولونفربیت مزمن، پیلوتفربیت مزمن، بیماری های کلژن کلیه، پروتئین اوری بیش از ۵۰۰ میلی گرم و نارسایی مزمن کلیه: معاف دائم

ب) گلومرولونفربیت و پیلوتفربیت حاد: شش ماه معاف موقت

ج) هماچوری اسانسیل: معاف از خدمات رزمی

بند ۸- هیدرونفروز یا اتساع لگنچه:

الف) درجه ۳ (یکطرفه یا دو طرفه) در صورتی که غیرقابل درمان باشد و یا پس از درمان همراه با عارضه باشد: معاف دائم

ب) درجه یک و بالاتر (یکطرفه یا دو طرفه): معاف از خدمات رزمی

بند ۹ - نفرکتومی:

- الف) یک طرفه: معاف دائم
 ب) پارسیل یا پیلوپلاستی دو طرفه: معاف دائم
 ج) پارسیل یا پیلوپلاستی یک طرفه در صورت طبیعی بودن کلیه دیگر:
 معاف از خدمات رزم

بند ۰ - کلیه نعل اسی، کلیه اکتوپیک داخل لگن، اکتوپی یک طرفه (یعنی هر دو کلیه در یک طرف قرار گرفته باشند): معاف دائم

تبصره - برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی

بند ۱- پتوز کلیه:

الف) درجه سه: معاف دائم

ب) درجه دو: معاف از خدمات رزمی

بند ۲ - هیپوپلازی:

الف) دو کلیه و یا یک کلیه به همراه عوارض و یا آپلазی و آژنزوی هر یک از کلیه‌ها: معاف دائم

ب) با عملکرد طبیعی یک طرفه و بدون علامت: معاف از خدمات رزمی

بند ۳ - کلیه میان اسفنجی: معاف دائم

بند ۴ - فیستول سیستم ادراری به دستگاه گوارش یا پوست غیرقابل درمان:
 معاف دائم

بند ۵ - نکروزکورتکس یک کلیه:

الف) در صورتی که منجر به نارسائی یا کم کاری یک کلیه شده باشد: معاف دائم

ب) در سایر موارد: معاف از خدمات رزمی

بند ۶ - پیوند کلیه: معاف دائم

بند ۷ - بیماری‌های عروقی کلیه مثل: آنوریسم شریان کلیوی، انفارکتوس کلیه، ترومبوز ورید کلیوی، فیستول شریانی وریدی، آنوریسم شریانی وریدی، تنگی شریان کلیوی: معاف دائم

بند ۸ - دوبلیکاسیون حالب در صورتی که هر حالب به طور جداگانه تا مثانه ادامه داشته باشد: معاف دائم

تبصره - برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی

بند ۹ - مگاورتر:

- الف) دو طرفه شدید بهمراه علائم: معاف دائم
- ب) درغیراز موارد فوق: معاف از خدمات رزمی
- بند ۲۰ - اورتروسل:
- الف) دو طرفه اثبات شده: معاف دائم
- ب) یک طرفه: معاف از خدمات رزمی
- بند ۲۱ - مثانه نوروزنیک اثبات شده در مراکز درمانی نظامی یا دانشگاهی
- معتبر: معاف دائم
- بند ۲۲ - سیستکتومی توتال و یا پارسیل: معاف دائم
- بند ۲۳ - تنگی گردن مثانه بدون عارضه: معاف از خدمات رزمی
- بند ۲۴ - از بین رفتن قدرت انقباضی گردن مثانه (بهر علت) که منجر به بی اختیاری ادرار شود با تأیید مراکز تخصصی نظامی یا دانشگاهی معتبر: معاف دائم
- بند ۲۵ - هیپوسپادیاز تنه آلت و میان دو راه (جز هیپوسپادیاز گلاندولار):
- معاف دائم
- تبصره -** برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی
- بند ۲۶ - اپسپادیاز: معاف دائم
- تبصره -** برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی
- بند ۲۷ - انواع فیستول های مجراء تنه آلت، رکتوم و پرینه و اسکروتوم: معاف دائم
- بند ۲۸ - تنگی مجراء:
- الف) در صورتی که نیاز به عمل جراحی داشته باشد و یا جهت تخلیه ادراری نیاز به سوندگذاری مداوم و یا مکرر (CIC) داشته باشد: معاف دائم
- ب) در سایر موارد: معاف از خدمات رزمی
- بند ۲۹ - هیدروسل (بیضه، طناب منوي) و کیست های طناب منوي:
- الف) در صورت عود بعد از عمل جراحی: معاف دائم
- ب) سایر موارد: معاف از خدمات رزمی
- ج) نوع حجیم جهت انجام عمل جراحی: شش ماه معاف موقت
- بند ۳۰ - واریکوسل یکطرفه یا دو طرفه:
- الف) در صورتی که نیاز به عمل جراحی داشته باشد (جهت عمل جراحی):

شش ماه معاف موقت

(ب) در صورتی که بعد از عمل عود نماید و درجه ۳ و بالاتر باشد: معاف دائم

(ج) فقط در مشمولین قبل از اعزام، عمل نشده در هر درجه‌ای و نیز عمل شده بدون عارضه: معاف از خدمات رزمی
بند ۳۱ - بیضه:

(الف) اکتوپی و یا فقدان بیضه و آترووفی شدید دو طرفه: معاف دائم

(ب) آترووفی، اکتوپی یا فقدان بیضه یکطرفه: معاف از خدمات رزمی
بند ۳۲ - اپی دیدیمکتومی:

(الف) دو طرفه: معاف دائم

(ب) یک طرفه: معاف از خدمات رزمی
بند ۳۳ - شب ادراری با تأیید بررسی‌های پاراکلینیک (تست اورودینامیک و اثبات شده در مراکز درمانی نظامی یا دانشگاهی معتر): معاف از خدمات رزمی

بند ۳۴ - تغییر مسیر ادراری با عمل جراحی: معاف دائم

تبصره- برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی

بند ۳۵ - اپیدیمیت مزمن: معاف از خدمات رزمی

بند ۳۶ - کلیه پلی کیستیک بهمراه عوارض و یا سایر بیماری‌های کلیوی: معاف دائم

بند ۳۷ - مشمولین پزشک که از سلامتی کامل در خصوص هر یک از بیماری‌های فوق برخوردار نباشند (بیماری آنان در حد معافیت دائم باشد) لیکن قادر به طبابت در نیروهای مسلح باشند: معاف از خدمات سنگین

بند ۳۸ - سایر بیماری‌ها:

(الف) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته دوم ماده ۲ آین‌نامه می‌باشند: معاف از خدمات رزمی

(ب) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته سوم ماده ۲ آین‌نامه می‌باشند: شش ماه معاف موقت

(ج) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته چهارم ماده ۲ آین‌نامه می‌باشند: معاف دائم

بخش دوازدهم- بیماری‌های فک و دهان و دندان

- بند۱- ناهنجاری‌های استخوانی فک و صورت که موجب اختلال شدید در عمل جویدن یا تکلم و همراه با سوء تغذیه باشد: معاف دائم
- بند۲- آنکیلوز مفصل تامپور و ماندیبیولر یک طرفه و دو طرفه به شرط ثبوت پاراکلینیکی: معاف دائم
- بند۳- تومورهای خوش خیم در صورتی که از لحاظ حجم و موقعیت ایجاد اختلال شدید در جویدن و یا در تکلم نمایند: معاف دائم
- بند۴- کام شکافدار یا لب شکری عمل نشده و یا عمل شده با عارضه تنفسی یا تغذیهای و یا اختلال تکلم و یا کراحت منظر ایجاد کرده باشد: معاف دائم
- بند۵- استئومیلیت‌های استخوان‌های فک که بعد از درمان منجر به ناهنجاری مشهود استخوان‌های فک و صورت شوند: معاف دائم
- بند۶- ناهنجاری‌های زبان مانند آنکیلولگلوسی، آتروفی و هیپرتروفی زبان، شکاف برداشتن و یا دو قطعه شدن زبان که موجب اختلال شدید در جویدن و تکلم و یا بلع شود: معاف دائم
- بند۷- کلیه تومورهای بدخیم فک و دهان: معاف دائم
- بند۸- ناهنجاری‌های اسکلتی و استخوانی و عضلانی فک و صورت مثل اسپاسم همی فاشیال و می‌کروزومی و ... که سبب عدم تقارن صورت و کراحت منظر شده باشد: معاف دائم
- بند۹- مشمولین پژشک که از سلامتی کامل در خصوص هر یک از بیماری‌های فوق برخوردار نباشند (بیماری آنان در حد معافیت دائم باشد) لیکن قادر به طبابت در نیروهای مسلح باشند: معاف از خدمات سنگین
- بند۱۰- سایر بیماری‌ها:
- (الف) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته دوم ماده ۲ آیین‌نامه می‌باشند: معاف از خدمات رزمی
 - (ب) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته سوم ماده ۲ آیین‌نامه می‌باشند: شش ماه معاف موقت
 - (ج) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته چهارم ماده ۲ آیین‌نامه می‌باشند: معاف دائم

بخش سیزدهم- بیماری‌های چشم و عوارض بینایی

بند ۱ - هیپرمتروپی با سیکلوپلزی کامل:

(هیپرمتروپی با سیکلوپلزی کامل که در صورت همراه بودن با آستیگماتیسم، با علامت منفي منظور شود ولی محاسبه نگردد.)

الف) هیپرمتروپی بیش از ۶ دیوپتر یک چشم: معاف دائم

تبصره- برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر هیپرمتروپی بیش از ۸ دیوپتر یک چشم: معاف دائم

ب) هیپرمتروپی از ۳ تا ۶ دیوپتر هر یک از چشمها: معاف از خدمات رزمی

تبصره- برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر هیپرمتروپی از ۳ تا ۸

دیوپتر هر یک از چشمها: معاف از خدمات رزمی

بند ۲ - میوپی با سیکلوپلزی کامل:

(میوپی با سیکلوپلزی کامل که در صورت همراه بودن با آستیگماتیسم با علامت مثبت منظور شود ولی محاسبه نگردد.)

الف) میوپی بیش از ۶ دیوپتر یک چشم: معاف دائم

تبصره- برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر میوپی بیش از ۸ دیوپتر یک چشم: معاف دائم

ب) میوپی از ۳ تا ۶ دیوپتر هر یک از چشمها: معاف از خدمات رزمی

تبصره- برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر میوپی از ۳ تا ۸ دیوپتر

هر یک از چشمها: معاف از خدمات رزمی

بند ۳ - آستیگماتیسم ساده، مرکب یا مخلوط با سیکلوپلزی کامل:

(درآستیگماتیسم ساده، یا مرکب یا مخلوط میزان آستیگماتیسم بايستی بیش تر از اسفل باشد)

الف) مجموع دیوپتر آستیگمات ساده، مرکب یا مخلوط بالای ۵ دیوپتر یک چشم: معاف دائم

تبصره- برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر مجموع دیوپتر آستیگمات ساده، مرکب یا مخلوط بالای ۷ دیوپتر یک چشم: معاف دائم

ب) آستیگماتیسم ساده، مرکب یا مخلوط از ۳ تا ۵ دیوپتر هر یک از چشمها: معاف از خدمات رزمی

تبصره- برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر آستیگماتیسم ساده، مرکب یا مخلوط از ۳ تا ۷ دیوپتر هر یک از چشمها: معاف از خدمات رزمی

بند ۴- فقدان یک چشم یا آنکه یک چشم عملأ و یا در اثر بیماری‌های غیر قابل علاج فاقد بینایی (دیدکمتر از ۱/۱۰ و یا می‌دان بینایی کمتر از ۱۰ درجه) باشد: معاف دائم

بند ۵ - اورام ملتحمه فصلی شدید: معاف از خدمات رزمی

بند ۶- بیماری‌های ملتحمه و پاک از قبیل سیمبلفارون، گرروزیس، آنتروپیون و اکتروپیون:

الف) در دو چشم: معاف دائم

ب) در یک چشم: معاف از خدمات رزمی

بند ۷- ناخنک پیشرفت که تا مرکز قرنیه پیشرفت نموده باشد و با چشم غیر مسلح دیده شود:

الف) در دو چشم با اختلال در می‌دان بینایی: معاف دائم

بصربه- دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی

ب) در یک چشم: معاف از خدمات رزمی

بند ۸- لک مرکزی قرنیه:

الف) در صورتی که وسیع باشد و مرکز قرنیه را اشغال نموده باشد (لک وسیع در موقعی است که بیش از ۳ می‌لیمتر مربع سطح قرنیه را پوشانیده باشد): معاف دائم

ب) در موارد خفیفتر: معاف از خدمات رزمی

بند ۹- کراتیت‌های آنترستیسیل و دیستروفی‌های قرنیه یک یا دو چشم با اختلال در دید: معاف دائم

بند ۱۰ - کلوبوم مادرزادی مردمک:

الف) همراه با گرفتاری شبکیه (رتین): معاف دائم

ب) بدون گرفتاری شبکیه (رتین): معاف از خدمات رزمی

بند ۱۱- ایریدوسیکلیت‌های شدید و مزمن یک یا دو چشم که تولید چسبندگی‌های وسیع نموده باشد: معاف دائم

بند ۱۲ - اکلوزیون و سیکلوزیون کامل مردمک یک یا دو چشم: معاف دائم

بند ۱۳ - ایریدکتومی یا ایریدوڈیالیز وسیع حاصل از حوادث یا اعمال جراحی: الف) در صورتی که با کاهش دید و عوارض قرنیه یا عدسي توأم باشد: معاف دائم

ب) در صورتی که با کاهش دید و عوارض تأم نباشد: معاف از خدمات رزمی

بند ۱۴ - کاتاراکت مادرزادی، ضربهای، متابولیک و کاتاراکت عمل شده: معاف دائم

ب) در صورتی که بعد از عمل اختلال دید ایجاد نکرده باشد، برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی

بند ۱۵ - کدورت‌های عدسي که ایجاد اختلال دید در رتینوسکوپي نمی‌نماید: معاف از خدمات رزمی

بند ۱۶ - کدورت شدید زجاجیه یک یا دو چشم به علت بیماری‌های زمین‌های یا ترومای: معاف دائم

بند ۱۷ - کوریورتینیت مرکزی و یا منتشر مزمن یک یا دو چشم: معاف دائم

بند ۱۸ - رتینیت پیگمانتوزا یا رتینیت‌های غیر پیگمانتوزا یا آلبینیسم: معاف دائم

بند ۱۹ - دژرسانس‌های شبکیه و شب کوری به شرط اثبات توسط ERG:

الف) با افت ولتاژ حداقل نصف میزان طبیعی: معاف دائم

ب) کمتر از نصف ولتاژ: معاف از خدمات رزمی

ب) درخصوص شب کوری یا کور رنگی برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی

بند ۲۰ - لوکساسیون کامل یا ناقص عدسي یا لنتیکيونوس و یا فقدان عدسي یک چشم: معاف دائم

بند ۲۱ - انفصال شبکیه عمل شده و یا عمل نشده به هر علت یک یا دو چشم: معاف دائم

بند ۲۲ - آمبولي شریان شاخهای یا مرکزی و یا ترموبوز ورید شاخهای یا مرکزی و یا هر نوع واسکولیت مزمن یک یا دو چشم: معاف دائم

بند ۲۳ - بیماری‌های ناحیه ماقولا و عصب باصره از قبیل آتروفی، هیپوپلازی، سوختگی، سوراخ ماقولا، یا خونریزی‌های ناحیه ماقولا و اسکار ماقولا و آتروفی عصب باصره: معاف دائم

بند ۲۴ - میکروفتالمی یا بوفتالمی یک یا دو چشم با اختلال بینایی یا کراحت منظر: معاف دائم

- بند ۲۵- اگزوفتالمی‌های تومورال یا ضربان دار بعلت بیماری‌های سیستمیک یا عروقی یک یا دو چشم: معاف دائم
- بند ۲۶- فلچ کامل یک یا چند عضله چشم در صورتی که استقرار یافته و دائمی باشد به شرطی که اختلال دید ایجاد کرده باشد:
- الف) در دو چشم: معاف دائم
 - ب) در یک چشم: معاف از خدمات رزمی
- بند ۲۷- افتادگی دائمی پلک (در هر یک از چشمها) در صورتی که بیش از نصف مردمک چشم را پوشانیده باشد:
- الف) در دو چشم: معاف دائم
 - ب) در یک چشم: معاف از خدمات رزمی
- بند ۲۸- استرایبیسم: معاف از خدمات رزمی
- بند ۲۹- نیستاگموس دائمی و مشهود: معاف دائم
- بند ۳۰- گلوكوم با اثبات توسط تست‌های پاراکلینیک معاف دائم.
- بند ۳۱- اجسام خارجی داخل کرده چشم غیر قابل جراحی همراه با اختلال بینایی: معاف دائم
- بند ۳۲- پیوند قرنیه: معاف دائم
- بند ۳۳- کراتوکونوس با تأیید یافته‌های پاراکلینیک از جمله orb scan یا پنتا کم یا توپوگرافی قرنیه:
- الف) در صورتی که با کراتومتری قابل انداز مگری نباشد: معاف دائم
 - ب) در صورتی که عارضه واضح قرنیه و اختلال دید ایجاد کرده باشد: معاف دائم
 - ج) در بقیه موارد: معاف از خدمات رزمی
- بند ۳۴- تومورهای خوش خیم به هر صورت: معاف از خدمات رزمی
- بند ۳۵- آمبليوپي یک چشم یا دو چشم: معاف از خدمات رزمی
- بند ۳۶- خشکی چشم‌ها به علت بیماری‌های سیستمیک و مزمن: معاف از خدمات رزمی
- بند ۳۷- مشمولین پزشک که از سلامتی کامل در خصوص هر یک از بیماری‌های فوق برخوردار نباشند (بیماری آنان در حد معافیت دائم باشد) لیکن قادر به طبابت در نیروهای مسلح باشند: معاف از خدمات سنگین

بند ۳۸- سایر بیماری‌ها:

- الف) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته دوم ماده ۲ آین‌نامه می‌باشند: معاف از خدمات رزمی
- ب) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته سوم ماده ۲ آین‌نامه می‌باشند: شش ماه معاف موقت
- ج) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته چهارم ماده ۲ آین‌نامه می‌باشند: معاف دائم

بخش چهاردهم- بیماری‌های گوش و حلق و بینی

بند ۱- کاهش شنوایی یک طرفه بطوری که معدل آستانه شنوایی هوایی Air conduction در فرکانس‌های چهارگانه (۵۰۰ - ۴۰۰۰ - ۲۰۰۰ - ۱۰۰۰) بیش از ۸۰ دسی بل باشد: معاف دائم

تبصره ۱- کاهش شنوایی یک طرفه برای دارندگان مدارک تحصیلی فوق دیپلم و پایین‌تر اگر در فرکانس‌های چهارگانه بین ۵۰ تا ۸۰ دسی بل باشد: معاف از خدمات رزمی

تبصره ۲- کاهش شنوایی بیش از ۵۰ دسی بل تا فقدان کامل شنوایی یک طرفه برای دارندگان مدارک تحصیلی کارشناس و بالاتر: معاف از خدمات رزمی

بند ۲- کاهش شنوایی هر دو گوش بطوری که معدل آستانه شنوایی هوایی در فرکانس‌های چهارگانه در یک گوش بالای ۵۰ دسی بل و در گوش دیگر بالای ۵۰ دسی بل باشد: معاف دائم

تبصره- کاهش شنوایی هر دو گوش در فرکانس‌های چهارگانه بین ۲۵ تا ۵۰ دسی بل: معاف از خدمات رزمی

بند ۳- کری و لالی: معاف دائم

بند ۴- فقدان کامل مادرزادی یا اکتسابی لاله گوش:

الف) دو طرفه: معاف دائم

ب) یک طرفه: معاف از خدمات رزمی

بند ۵- آتززی یا انسداد مجرای گوش خارجی:

الف) در تمام طول مجرا: معاف دائم

تبصره - در صورت یک طرفه بودن برای دارندگان مدارک کارشناسی و

بالاتر: معاف از خدمات رزمی

ب) قسمتی از مجراء: معاف از خدمات رزمی

بند ۶- عفونت مزمن گوش میانی که (غیر اینمن nonsafe) سبب استئیت و یا کولستئاتوم شود یکطرفه یا دو طرفه: معاف دائم

بند ۷- عمل جراحی رادیکال ماستوئیدکتومی و هرگونه Canal wall down: معاف دائم

بند ۸- عفونت مزمن گوش میانی با ترشح چرکی و پارگی پرده تمپان بهمراه کاهش شنوایی بیش از سی و پنج دسیبل در هر یک از گوشها: معاف دائم

تبصره- برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر: معاف از خدمات رزمی

بند ۹- فلچ کامل عصب صورتی مقاوم به درمان به هر علتی (علل ناشناخته، بلز، سندروم رامس‌هانت، التهابات قدیمی یا شکستگی استخوان روشه و غیره):

(الف) در صورتی که حداقل شش ماه از شروع آن گذشته باشد: معاف دائم

(ب) موارد حاد: شش ماه معاف موقت

بند ۱۰- لایبرنتیت‌ها که همراه با نیستاگموس واضح و علامت پاراکلینیک ثابت شده در بیمارستان‌های نظامی یا دانشگاهی باشد: معاف دائم

بند ۱۱- بیماری و سندروم منیر یا هرگونه سرگیجه مزمن با منشاً گوشی که با بررسی‌های پاراکلینیک در بیمارستان‌های نظامی یا دانشگاهی تأیید شود:

(الف) در صورتی که بیش از ۶ ماه طول کشیده باشد: معاف دائم

(ب) سرگیجه مزمن با منشاً گوشی که کمتر از ۶ ماه طول کشیده باشد: شش ماه معاف موقت

بند ۱۲- عوارض مادرزادی یا عفونی درینی، کام، لب و حلق که تولید اختلالات شدید(تنفسی یا صوتی یا گوارشی) نموده و یا کراحت منظر ایجاد کرده باشد: معاف دائم

بند ۱۳- شکستگی‌های قدیمی بینی با تغییر شکل ظاهری صورت که نیاز به عمل جراحی داشته باشد: معاف از خدمات رزمی

بند ۱۴- رینیت آترووفیک همراه با کروت متغیر (بیماری اوزن): معاف دائم

بند ۱۵- آنژیو فیبروم نازوفارنگس:

(الف) در صورتی که براساس تقسیم بندی کادیش درجه دو یا بالاتر باشد عمل شده یا نشده: معاف دائم

ب) در سایر موارد: معاف از خدمات رزمی

بند ۱- سینوزیت‌های توأم مزمن: معاف از خدمات رزمی

بند ۱۷- پولیپوزیتی:

(الف) دو طرفه عود کننده بعد از عمل جراحی همراه با اختلال عملکرد تنفسی:

معاف دائم

(ب) یک طرفه و سایر موارد: معاف از خدمات رزمی

بند ۱- تومورهای مخلوط(mixed) غده بنگوشی و یا تحت فکی عمل شده و

یا عمل نشده (به شرط ثبوت در بیمارستان‌های نظامی یا دانشگاهی): معاف دائم

بند ۱- بیماری‌های مادرزادی، التهابی، عفونی، ضربه‌های و یا تومورهای

حنجره که تولید اختلالات شدید و دائمی صوتی یا تنفسی (با تأیید بررسی‌های

پاراکلینیک) نماید: معاف دائم

بند ۲- تومورهای گلوموس ژوگولر، آنتیوم‌های وسیع در نقاط مختلف گوش

و حلق و بینی، حفره و فضای دهان، زبان، فکین، سینوس‌های صورت و منضمات

اعضای فوق: معاف دائم

بند ۲- فلچ تارهای صوتی:

(الف) فلچ ارگانیک دو طرفه و یا یک طرفه با سابقه بیش از شش ماه همراه با

اختلال دائمی تکلم: معاف دائم

(ب) فلچ غیر ارگانیک تارهای صوتی دو طرفه: معاف از خدمات رزمی

بند ۲- تومورهای بینی و سینوسها (یکطرفه یا دو طرفه):

(الف) بدخیم: معاف دائم

(ب) خوش خیم: معاف از خدمات رزمی

بند ۳- مشمولین پزشک که از سلامتی کامل در خصوص هر یک از

بیماری‌های فوق برخوردار نباشند (بیماری آنان در حد معافیت دائم باشد) لیکن

قادر به طبابت در نیروهای مسلح باشند: معاف از خدمات سنگین

بند ۴- سایر بیماری‌ها:

(الف) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته دوم ماده ۲

آین‌نامه می‌باشند: معاف از خدمات رزمی

(ب) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته سوم ماده ۲

آین‌نامه می‌باشند: شش ماه معاف موقت

ج) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته چهارم ماده ۲ آییننامه می‌باشند: معاف دائم

بخش پانزدهم- بیماری‌های قلب و عروق

بند ۱- عوارض عضوی دریچه‌ای قلب عمل شده و عمل نشده به شرط ثبوت در بیمارستان‌های نیروهای مسلح یا داشتگاهی: معاف دائم

تبصره ۱- برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر در صورت نداشتن اختلال عملکردی قلب: معاف از خدمات رزمی

تبصره ۲- پرولالپس دریچه‌ای که منجر به نارسایی نشده باشد و یا دارای نارسایی دریچه‌ای MR-PR در حد (Trivial) یا TR در حد (+ ۱) یا Mild) باشد: معاف از خدمات رزمی

بند ۲- بیماری مادرزادی قلب:

الف) عمل شده و نشده همراه با عارضه یا اختلال عملکرد: معاف دائم

تبصره- برای دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر در صورت نداشتن اختلال عملکرد قلب: معاف از خدمات رزمی

ب) بدون عارضه یا اختلال عملکرد: معاف از خدمات رزمی

بند ۳- هر نوع بیماری عروق کرونر در هر درجه و حالتی که باشد: معاف دائم

بند ۴- نارسایی مزمن قلب:

الف) با EF کمتر از ۵۰٪: معاف دائم

(ب) با EF مساوی یا بیشتر از ۵۰٪ و کمتر از ۵۵٪: شش ماه معاف موقت

بند ۵- هر نوع بیماری مزمن پریکارد، آندوکارد، میوکارد اعم از التهابی، تومورال، مادرزادی و اکتسابی: معاف دائم

بند ۶- بیماری‌های مادرزادی و یا اکتسابی، تومورال و التهابی آئورت و سرخرگ‌های بزرگ، مانند کوارکتاسیون، آنوریسم‌ها، آنژیومها و اتساع سرخرگ‌های ریوی، کانال شریانی باز، تنگی شریان ریوی اصلی و فیستول‌های شریانی وریدی در هر مورد عمل شده یا نشده: معاف دائم

بند ۷- ازدیاد فشار خون شریانی:

الف) در صورتی که در بیش از ۶۰٪ از اندازه گیریها، فشار خون

بازسیستولیک از ۱۶۰ می‌لیمتر جیوه و یا دیاستولیک از ۱۰۰ می‌لیمتر جیوه بالاتر باشد، (مقصود از فشارخون باز آن است که حداقل بیمار ۷۲ ساعت در بیمارستان نظامی یا دانشگاهی بستری و توسط هولتر مانیتورینگ بررسی و اثبات شود):
معاف دائم

(ب) در صورتی که در بیش از ۶۰٪ اندازه گیریها، فشار خون بازسیستولیک بین ۱۶۰ – ۱۴۰ می‌لیمتر جیوه و یا دیاستولیک بین ۱۰۰ – ۹۰ می‌لیمتر جیوه باشد: معاف از خدمات رزمی
بند ۸- ترموبوفلوبیت‌ها:

(الف) چنانچه عودکننده باشد (سه بار یا بیشتر): معاف دائم
(ب) در موارد درمان شده و غیر عودکننده: معاف از خدمات رزمی
بند ۹- اختلالات ریتم به صورت اکستراسیستول‌های فوق بطئی:
(الف) با تعداد بیش از ۱۰ ضربان در دقیقه (در صورت تداوم با اثبات در بیمارستان‌های نیروهای مسلح یا دانشگاهی): معاف دائم
(ب) با تعداد بین ۵ تا ۱۰ ضربان در دقیقه: معاف از خدمات رزمی
بند ۱۰- اختلالات ریتم به صورت اکستراسیستول‌های بطئی:
(الف) با تعداد بیش از پنج عدد در دقیقه یا چند کانونی یا چند شکلی، Multi form دو تا یا بیشتر پشت سر هم آمده باشد، (بصورت R-on-T قرار گرفته باشد):
معاف دائم

(ب) با تعداد کمتر از پنج عدد در دقیقه: معاف از خدمات رزمی
بند ۱۱- تاکی آریتمی‌های فوق بطئی:
(الف) تاکیکاردي دهلیزی (بیش از ۱۴۰ ضربان در دقیقه به شرطی که پس از سه ساعت استراحت بهبود نیابد و یا بیش از دو بار اتفاق بیافتد)، فیریلاسیون دهلیزی، تاکیکاردي‌های نodal یا جانکشنال و تاکیکاردي‌های بطئی در هر مورد:
معاف دائم

(ب) تاکی آریتمی بین ۱۱۰-۱۴۰: معاف از خدمات رزمی
بند ۱۲- اختلال هدایت داخل دهلیزی، بلوك سینوس دهلیزی، وقفه سینوس دهلیزی و سندرم تاکیکاردي و برادیکاردي، سندرم (اس.اس.اس)، برادیکاردي سینوزال کمتر از ۵۰ ضربان در دقیقه که با فعالیت تعدد ضربان به حد لازم افزایش نیابد (به شرط ثبوت در بیمارستان‌های نظامی یا دانشگاهی): معاف دائم

بند ۱۳- اختلالات هدایتی دهیزی بطنی:

- (الف) در صورتی که منجر به استفاده از پیس دائم یا موقت شود: معاف دائم
- (ب) سندروم W.P. و سایر اختلالات هدایتی: معاف از خدمات رزمی
- بند ۱۴- وجود یا سابقه بیماری تب روماتیسمی حاد به شرط عوارض قلبی: معاف دائم

بند ۱۵- شوک واژوواگال با سابقه سنکوبهای مکرر و تأیید بررسی‌های پاراکلینیک (تست Tilt همراه با مستندات پزشکی تأیید کننده): معاف دائم

بند ۱۶- مشمولین پزشک که از سلامتی کامل در خصوص هر یک از بیماری‌های فوق برخوردار نباشند (بیماری آنان در حد معافیت دائم باشد) لیکن قادر به طبابت در نیروهای مسلح باشند: معاف از خدمات سنگین

بند ۱۷- سایر بیماری‌ها:

(الف) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته دوم ماده ۲ آیین‌نامه می‌باشند: معاف از خدمات رزمی

(ب) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته سوم ماده ۲ آیین‌نامه می‌باشند: شش ماه معاف موقت

(ج) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته چهارم ماده ۲ آیین‌نامه می‌باشند: معاف دائم

بخش شانزدهم- بیماری‌های روماتولوژی و بافت همبند

بند ۱- آرتربیت‌های عفونی و یا ناشی از تروما در مفاصل بزرگ:

(الف) نوع حاد جهت سیر مراحل درمان: شش ماه معاف موقت

(ب) عدم پاسخگویی به درمان همراه علایم بالینی و یا تغییر شکل مفصلی و استخوانی: معاف دائم

بند ۲- آرتربیت‌های عفونی مزمن مفاصل بزرگ: معاف دائم

بند ۳- آرتربیت‌های التهابی:

(الف) آرتربیت‌های التهابی حاد از قبیل راکتیو، سندروم رایتر، تب روماتیسمی، FMF و تب مدیترانه‌ای: شش ماه معاف موقت

(ب) آرتربیت‌های التهابی تحت حاد و مزمن: آرتربیت روماتوئید، لوپوس اریتماتوز سیستمیک، اسپوندیلیت آنکلوزان، آرتربیت‌های پسوریازیسی، آرتربیت‌های

التهابی روده، بیماری ویپل، آرتربیت راکتیو، سندروم رایتر، کلژنوزها، و اسکولیت‌ها، سارکوئیدوز و اسپوندیلو آرتروپاتی سرونگاتیو FMF معاف دائم
ج) هیدرآرتروز مزمن و مشهود معاف دائم

بند ۴- اسکولیت‌ها:

(الف) اسکولیت‌های نکروزان، بیماری پان کلاسیک، پان میکروسکوپیک و گنر، تاکایاسو، بیماری بهجت: معاف دائم

(ب) اسکولیت‌های ازدیاد حسّاستی به همراه گرفتاری احساء: معاف دائم

(ج) بهجت پوستی مخاطی: معاف از خدمات رزمی

بند ۵- کلژنوزها، اسکلرودرمی‌ها، پلی میوزیت‌ها، درماتومیوزیت: معاف دائم

دائم

بند ۶- بیماری‌های متابولیک استخوان:

(الف) استئومالاسی(طبق تعریف براساس سنجش تراکم استخوان در صورتی که توده استخوانی در مقایسه با حداقل توده استخوانی بیش از ۲/۵ S.D کاهش یافته باشد): معاف دائم

(ب) استئوپروزهای ثانویه یا استئوپروزهای با زمینه ارثی: معاف دائم

(ج) استئوپنی(طبق تعریف براساس سنجش تراکم استخوان در صورتی که توده استخوانی در مقایسه با حداقل توده استخوانی بین ۲-۱/۵ S.D کاهش یافته باشد): معاف از خدمات رزمی

بند ۷- بیماری‌های کریستالی:

(الف) نقرس با سابقه سه نوبت عود حملات: معاف دائم

ب- نقرس کاذب یا هیبر اورسیمی: معاف از خدمات رزمی

بند ۸- استئوآرتربیت مفاصل (آرنج، شانه، لگن، زانو، مج دست و مج پا):

(الف) در فرم شدید و ناتوان کننده که تغییر شکل و یا اختلال در عملکرد عضو ایجاد نموده باشد: معاف دائم

(ب) در فرم خفیف: معاف از خدمات رزمی

بند ۹- شانه منجمد، پارگی روتاتورکاف و یا پری آرتربیت‌های شانه: معاف دائم

بصربه- در خصوص پارگی روتاتورکاف برای دارندگان مدارک کارشناسی و

بالاتر: معاف از خدمات رزمی

بند ۱۰- الیگونورودیستروفی RSDS: معاف دائم

- بند ۱- آرتروپاتی نورولوژیک (مفصل شارکو): معاف دائم
- بند ۲- شبیه تومورهای مفاصل: سینوویت ویلوندولر، استئوکندروماتوز در مفاصل بزرگ، همانژیوم: معاف دائم
- بند ۳- استئونکروز مفاصل بزرگ و یا مفاصل کوچک که اختلال عملکرد ایجاد کرده باشد: معاف دائم
- بند ۴- اسپوندیلو دسیت یا اسپوندیلو دیسکیت بروسلائی، استافی، سالمونلائی و سلی ستون فقرات: معاف دائم
- بند ۵- بیماری‌های بافت همبند نظیر استئوژنزیس ایمپرفکتا، اهلر دانلوس و همو سیتینوریمارفان: معاف دائم
- بند ۶- مشمولین پزشک که از سلامتی کامل در خصوص هر یک از بیماری‌های فوق برخوردار نباشند (بیماری آنان در حد معافیت دائم باشد) لیکن قادر به طبابت در نیروهای مسلح باشند: معاف از خدمات سنگین
- بند ۷- سایر بیماری‌ها:
- (الف) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته دوم ماده ۲ آیین‌نامه می‌باشند: معاف از خدمات رزمی
 - (ب) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته سوم ماده ۲ آیین‌نامه می‌باشند: شش ماه معاف موقت
 - (ج) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته چهارم ماده ۲ آیین‌نامه می‌باشند: معاف دائم

بخش هفدهم- بیماری‌های عفونی

- بند ۱- بیماران مبتلاه به هپاتیت:
- (الف) هپاتیت حاد: شش ماه معاف موقت
 - (ب) هپاتیت مزمن (بیش از ۶ ماه): معاف دائم
 - (ج) بیماران دارای (HBSAg) مثبت:
- (الف) در صورتی که یک آزمایش مثبت در بیمارستان‌های نظامی یا دانشگاهی داشته باشد: شش ماه معاف موقت
- (ب) بعد از شش ماه مجدداً در صورت مثبت شدن آزمایش مذکور: معاف دائم
- بند ۲- بیماران مبتلاه به هپاتیت C با تأیید آزمایشگاه‌های مورد تأیید نظامی یا

دانشگاهی و وجود عوارض: معاف دائم

بند ۴ - بیماران مبتلاه به ۲ او **HTLV1**: معاف دائم

بند ۵ - سل:

(الف) سل ریه فعال: معاف دائم

(ب) سل احتشایی فعال و سل ستون فقرات و استخوانها و مفاصل در هر مرحله: معاف دائم

(ج) سل ریه بہبود یافته و آدنیت‌های سلی درمان شده(با روئیت و تأیید سوابق و مستندات کلینیکی و پاراکلینیکی توسط شورا): معاف از خدمات رزمی

بند ۶ - جذام به هر شکل و در هر مرحله: معاف دائم

بند ۷ - عوارض بیماری‌های عفونی مداوم (مانند سیفایس، منترزیت و...) که بیش از ۶ ماه پایدار باشد و اختلال عملکرد ایجاد کرده باشد: معاف دائم

بند ۸ - بیماران مبتلاه به نقص ایمنی سلولی اکتسابی و حاملین ویروس HIV با تأیید بیمارستان‌های نظامی یا دانشگاهی: معاف دائم

بند ۹ - بیماری مالاریا مقاوم به درمان (مقاوم به کلروکین): معاف دائم

بند ۱۰ - بروسلوز عود کننده و یا مقاوم به درمان: معاف دائم

بند ۱۱ - هرگونه بیماری نقص ایمنی مادرزادی بعلت اختلال کمی یا کیفی سلول‌های خون یا مغز استخوان: معاف دائم

بند ۱۲ - ابتلاء به بیماری تب خونریزی دهنده(کریمه کنگو) در طول خدمت: معاف دائم

تبصره - ابتلاء به بیماری تب خونریزی دهنده(کریمه کنگو) قبل از اعزام: شش ماه معاف موقت

بند ۱۳ - کیست هیداتیک: معاف دائم

بند ۱۴ - مشمولین پزشک که از سلامتی کامل در خصوص هر یک از بیماری‌های فوق برخوردار نباشند(بیماری آنان در حد معافیت دائم باشد) لیکن قادر به طبابت در نیروهای مسلح باشند: معاف از خدمات سنگین

بند ۱۵ - سایر بیماری‌ها:

(الف) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته دوم ماده ۲ آین‌نامه می‌باشند: معاف از خدمات رزمی

(ب) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته سوم ماده ۲

آییننامه میباشند: شش ماه معاف موقت

ج) سایر بیماری‌های موضوع این بخش که منطبق با دسته چهارم ماده ۲

آییننامه میباشند: معاف دائم

آییننامه اجرایی موضوع فصل هشتم قانون اصلاح خدمت وظیفه

عمومی مصوب سال ۱۳۹۰

(استفاده دستگاه‌های غیر نظامی از خدمات کارکنان وظیفه)

این آیین نامه به استناد ماده (۷۶) قانون خدمت وظیفه عمومی اصلاحی مصوب ۱۳۹۰/۰۸/۲۲ تهیه گردیده است.

ماده ۱: در این آیین نامه عبارات اختصاری زیر جایگزین عنوانیں کامل آن ها میگردد:

۱- ستادکل: ستادکل نیروهای مسلح.

۲- نیروهای مسلح: ستادکل، ارتش جمهوری اسلامی ایران، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمان های تابع.

۳- دفتر سیاست گذاری: دفتر سیاست گذاری و نظارت راهبردی حفاظت اطلاعات نیروهای مسلح.

۴- دستگاه‌های غیر نظامی: کلیه وزارت خانه‌ها، موسسات دولتی، موسسات یا نهادهای عمومی غیر دولتی، شرکت‌های دولتی و کلیه دستگاه‌هایی که شمول قانون بر آن ها مستلزم ذکر یا تصریح نام است.

۵- سازمان: سازمان وظیفه عمومی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران.

۶- قانون: قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب سال ۶۳ و کلیه الحالات و اصلاحات بعدی آن.

۷- کارکنان وظیفه مامور: کارکنان وظیفه‌ای که به استناد بند الف تبصره ماده ۶۶ قانون پس از طی دوره آموزش نظامی جهت انجام خدمت دوره ضرورت در اختیار دستگاه غیر نظامی قرار میگیرند.

۸- متعهدین خدمت: کارکنان وظیفه‌ای که بر اساس مقررات مربوط و بر اساس بند(ب) تبصره ماده(۶۶) قانون به جای خدمت دوره ضرورت، در مدت معین در دستگاه‌های غیر نظامی بکارگیری می‌شوند.

ماده ۲: ستادکل در زمان صلح، بنا به درخواست دولت و پس از موافقت فرماندهی کل، تعدادی از کارکنان وظیفه غیر غایب را برای انجام امور امدادی، تولیدی، جهاد کشاورزی، آموزشی، تحقیقاتی، پژوهشی، بهداشتی، درمانی، مشروط به اینکه به آمادگی رزمی نیروهای مسلح آسیبی وارد نیاید به صورت مأمور یا متعهد خدمت در اختیار دولت قرار می‌دهد.

ماده ۳: نیاز دستگاه‌های غیر نظامی به کارکنان وظیفه بنا به درخواست دستگاه مربوط و پس از تایید دولت در کمیته‌ای در ستادکل متشکل از نمایندگان معاونت نیروی انسانی ستادکل، دولت و دفتر سیاست گذاری بررسی و جهت اخذ تدبیر به استحضار مقام معظم فرماندهی کل قوا می‌رسد.

ماده ۴: امور سیاست گذاری، اختصاص سهمیه و هدایت، مربوط به مأمورین و متعهدین بر عهده ستادکل و مسئولیت اجرایی و نظارت بر امور این قبیل کارکنان بر عهده دفتر سیاست گذاری می‌باشد.

ماده ۵: دستگاه‌های غیر نظامی، کارکنان وظیفه مأمور مورد نیاز خود را به میزان سهمیه مصوب از بین افراد غیر غایب دارای برگ اعزام واجد شرایط حسب اولویت زیر انتخاب و اسامی آن‌ها را حداقل ۴۵ روز قبل از اعزام به دفتر سیاست گذاری ارسال می‌نمایند.

(۱) خانواده ایثارگران(فرزنده یا برادر شهداء، جاویدالاثرها، جانبازان، آزادگان و فرزند رزمندگان با حداقل شش ماه سابقه جبهه).

(۲) جانبازان.

(۳) ایتمام.

(۴) متاهل.

(۵) معاف از رزم.

(۶) افراد تحت پوشش کمیته امداد حضرت امام خمینی(ره) و سازمان بهزیستی.

(۷) بورسیه سازمان مربوط.

(۸) خدمت در مناطق محروم ضریب ۵ و بالاتر.

(۹) عدم وابستگی سببی و نسبی اقوام درجه یک کارکنان دستگاه مربوط.

(۱۰) نخبگان، استعدادهای برتر، حافظان قرآن، فاریان برتر.

ماده ۶: دفتر سیاست گذاری، وضعیت مشمولین درخواستی موضوع بند(الف)

ماده ۶۶) را بررسی و حداقل یک ماه قبل از تاریخ اعزام مجوز اختصاص آنان را به سازمان و نیروی آموزش دهنده صادر می‌نماید.

تبصره: سازمان با توجه به مراکز آموزش تعیین شده از سوی ستادکل، مشمولین وظیفه سهمیه هر یک از دستگاههای غیر نظامی را جهت طی دوره آموزش نظامی به نیرو مسلح مربوط اعزام می‌نماید.

ماده ۷: مدت تعهد کارکنان وظیفه موضوع بند(ب) تبصره ماده ۶۶) قانون، حداقل ۴۸ ماه بوده که از تاریخ اعزام به مراکز آموزشی قابل محاسبه بوده و حداقل مدت تعهد به استثنای مواردی که در قوانین مربوط مشخص گردیده، با هماهنگی دولت تعیین می‌گردد.

تبصره: کلیه تعهدات متهدین خدمت که در قالب قانون و مقررات خدمت وظیفه عمومی تا تاریخ ۱۳۹۰/۰۸/۲۲ در اختیار دستگاه های غیر نظامی قرار گرفته اند مطابق مقررات قبلی مربوط بوده و از تاریخ مذکور برابر مقررات فصل هشتم قانون و این آیین نامه با آنان رفتار خواهد شد.

ماده ۸: هر یک از نیروهای مسلح که به عنوان نیروی مامور کننده، کارکنان وظیفه مامور و متعهد تعیین می‌شوند، مسئولیت اجرای آموزش مطابق اساسنامه مربوط را بر عهده دارند.

تبصره ۱: پرداخت هزینه آموزش کارکنان وظیفه مامور و متعهد همه ساله از سوی ستادکل تهیه و ابلاغ خواهد شد. دستگاههای غیر نظامی به کارگیرنده هزینه آموزش را به طریقی که ستادکل مشخص می‌نماید به سازمان آموزش دهنده پرداخت خواهد کرد.

تبصره ۲: مسئولیت پیگیری غیبت، فرار، ترخیص از خدمت، درخواست کارت پایان خدمت و سایر امور کارکنان وظیفه مامور مطابق مقررات مربوط به عهده نیروی مامور کننده می‌باشد.

تبصره ۳: کارکنان وظیفه مامور که اقدام به غیبت منجر به فرار نماید لغو امریه محسوب شده و باید بقیه خدمت را در نیروی مامور کننده انجام دهد.

ماده ۹: دستگاه‌های به کارگیرنده کارکنان وظیفه مامور موظفند نسبت به پرداخت حقوق و مزایای کارکنان منکور و همچنین تامین خوراک، پوشانک، بیمه، خدمات درمانی، بهداشت و سایر حقوقی که کارکنان وظیفه نیروهای مسلح از آن برخوردارند برابر ضوابطی که ستادکل اعلام می‌کند از محل اعتبارات دستگاه خود اقدام نمایند، پرداخت هرگونه وجه خارج از چارچوب مقررات ممنوع می‌باشد.

تبصره ۱: حقوق کارکنان وظیفه مامور دانش آموخته مقطع کاردانی و بالاتر معادل درجاتی است که نیروی مامور کننده به آنان اعطاء می‌نماید.

تبصره ۲: حقوق و مزایای کارکنان وظیفه متعهد توسط دستگاه به کارگیرنده و براساس مقررات استخدامی آن‌ها پرداخت می‌شود.

ماده ۱۰: دستگاه‌های به کارگیرنده متعهدين خدمت موضوع بند(ب) تبصره ماده(۶۶) قانون موظفند حداقل یک ماه قبل از تاریخ بکارگیری این افراد، مشخصات آنان را به ستادکل ارسال تا افراد واجد شرایط به سازمان منعکس گرددن.

ماده ۱۱: دستگاه‌های به کارگیرنده کارکنان متعهد خدمت موظفند در صورت ترک خدمت یا برکناری افراد موضوع این ماده، مراتب را حداکثر ظرف دو ماه به سازمان منعکس نمایند.

تبصره: عدم حضور غیر موجه در محل خدمت به مدت ۳ ماه متوالی و یا ۶ ماه متناوب به منزله ترک خدمت تلقی می‌گردد، تشخیص غیر موجه بودن بر عهده دستگاه بکارگیرنده می‌باشد، مدت غیبت جزء تعهد محاسبه نمی‌گردد.

ماده ۱۲: آن دسته از متعهدين خدمت که قبل از اتمام تعهد به دلایل ارادی یا غیر ارادی از خدمت برکنار می‌شوند موظفند حداکثر ظرف ۶ ماه از تاریخ برکناری برای رسیدگی به وضع مشمولیت خود را به سازمان معرفی نمایند، چنانچه علت برکناری متعهدين، ارادی باشد فقط از طی دوره آموزش نظامی معاف بوده و این مدت جزء خدمت دوره ضرورت محسوب نمی‌شود و در صورتی که علت برکناری غیر ارادی باشد به تناسب مدت تعهد انجام شده از کسری خدمت بهره‌مند شده و باقی مانده خدمت را انجام خواهد داد.

تبصره ۱ : تشخیص ارادی یا غیر ارادی بودن برکناری متعهدین به عهده دستگاه بکارگیرنده مربوط می‌باشد.

تبصره ۲ : دستگاه بکارگیرنده که تعهد متعهدی را لغو می‌نماید، قبل از اعزام و بکارگیری مشمول در نیروهای مسلح مجدداً می‌توانند آن‌ها را بکارگیری نمایند ولی پس از اعزام به خدمت در نیروهای مسلح بکارگیری مجدد آنان امکان پذیر نمی‌باشد.

ماده ۱۳ : متعهدین خدمت و مأمورین صرفاً در سازمان تعیین شده و در مشاغل و مناطق مشخص شده به کارگیری خواهند شد و انتقال یا مأمور شدن آن‌ها به سایر دستگاه‌ها(دولتی، تعاونی و خصوصی) مجاز نبوده و جزء مدت تعهد یا خدمت آنان محسوب نخواهد شد.

ماده ۱۴ : کارکنان وظیفه مأمور چنانچه در دستگاه بکارگیرنده و در مشاغل و مناطق مشخص شده به کارگیری نشوند می‌باشد لغو مأموریت شده و جهت ادامه خدمت به نیروی مأمور کننده اعاده گردد.

ماده ۱۵ : فرد متعد در مدت تحصیل وابسته به سازمان به کارگیرنده بوده و برابر مقررات آن سازمان با آنان رفتار خواهد شد لیکن مدت تحصیل جزء تعهد محاسبه نخواهد شد. ادامه تحصیل کارکنان وظیفه مأمور برابر قوانین و مقررات خدمت وظیفه عمومی خواهد بود.

ماده ۱۶ : خروج از کشور کارکنان وظیفه مأمور برابر ضوابط نیروی مأمور کننده برای متعهدین برابر درخواست دستگاه بکارگیرنده و موافقت سازمان خواهد بود.

ماده ۱۷ : متعهدین خدمت در دستگاه‌های غیر نظامی از نظر برخورداری از معافیت(کفالت، امدادجویان، ایثارگران و پزشکی و سایر معافیت‌ها) در شمول مقررات قانون نبوده، ولی در صورت لغو تعهد چنانچه واحد شرایط یکی از معافیت‌های قانونی باشند از آن برخوردار خواهند شد.

ماده ۱۸ : کسور قانونی مقرر در قوانین بایستی از حقوق کارکنان وظیفه مأمور کسر و به همراه سهم دولت از بودجه دستگاه مربوط در پایان هر ماه به حساب صندوق‌های بیمه و بازنشتگی نیروهای مسلح واریز گردد.

ماده ۱۹ : لغو مأموریت کارکنان وظیفه مأمور به دستگاه‌های غیر نظامی با هماهنگی دفتر سیاست گذاری امکان پذیر می‌باشد.

ماده ۲۰: کارکنان وظیفه مامور از نظر امور انصباطی، جرایم، تخلفات و میزان مرخصی، بیمه و بازنشستگی، تابع قوانین و مقررات نیروهای مسلح و از حیث ضوابط امور اداری تابع مقررات دستگاه محل خدمت هستند و متعهدین تابع مقررات دستگاه به کارگیرنده خواهند بود.

ماده ۲۱: اختیارات مقام معظم فرماندهی کل قوا در خصوص اختصاص مشمول به دستگاه‌های غیر نظامی محدود به موارد مطروحه در این آیین نامه نمی‌باشد.

ماده ۲۲: این آیین نامه طی گردشکار شماره ۲۰/۹۴۳۰۳ ف که مورخه ۱۳۹۳/۰۷/۲۹ به تصویب فرماندهی معظم کل قوا رسیده و از زمان تصویب لازم الاجراء می‌باشد.

بخش دوم

قوانين و مقررات مرتبط

فصل اول- قوانین مرتبط

**قانون بیمه عمر و حوادث پرسنل نیروهای مسلح، وزارت دفاع
و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمان‌های تابعه یا
وابسته به آنها^(۱)**

مصوب ۱۳۳۵۵/۸/۲۷ با اصلاحات بعدی^(۲)

ماده ۱ (اصلاحی ۱۳۷۶/۶/۳۰) - وزارتین دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و

کشور مکلفند از طریق تشکیل صندوق‌های بیمه در نیروهای مسلح مربوطه کلیه پرسنل نیروهای نظامی و انتظامی و سازمان‌های تابعه یا وابسته به آنها را - اعم از کادر ثابت، وظیفه، پیمانی و بسیجی ویژه را در قبال شهادت، فوت، بیماری صعب‌العلاج، نقص عضو و از کارافتادگی - اعم از آنکه در زمان صلح یا بحران‌ها و عملیات داخلی و دفاع از مرزها یا سایر موارد در ارتباط با مأموریت‌ها و وظایف سازمانی یا غیر از آن در تمام ساعت‌شبانه‌روز اتفاق

۱ — الف - عنوان این قانون، «قانون راجع به بیمه افراد کادر ثابت ارتتش و ژاندارمری^(۱*) در مقابل حوادث ناشیه که به مناسبت انجام وظیفه رخ می‌دهد» بوده که به موجب قانون اصلاحی مصوب ۱۳۷۶/۶/۳ به عنوان مذکور در فوق تغییر یافته است.

۱* — به زیرنویس ماده ۲۱ قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹ مندرج در همین مجموعه مراجعه شود.

ب - ماده ۱ لایحه قانون شمول قانون راجع به بیمه افراد کادر ثابت ارتش و ژاندارمری کل کشور در مقابل حوادث ناشیه که به مناسبت انجام وظیفه رخ می‌دهد به پرسنل شهربانی کل کشور مصوب ۱۳۵۸/۶/۲۷: کلیه افسران، درجه‌داران و افراد کادر ثابت و وظیفه و هم‌دیبان و نیز کارمندان غیر نظامی رسمی و کلیه دانشجویان و دانش آموzan شهربانی کل کشور مشمول «قانون راجع به بیمه افراد کادر ثابت ارتش و ژاندارمری در مقابل حوادث ناشیه که به مناسبت انجام وظیفه رخ می‌دهد»^(۲*) مصوب بیست و هفتم آبان ماه یکهزار و سیصد و سی و پنج شمسی و آیین‌نامه طرز اجرای قانون مذبور با تغییرات و اصلاحات بعدی آنها می‌باشد و شهربانی کل کشور مکلف است نسبت به بیمه نمودن پرسنل مذکور اقدام کند.

۱* — در خصوص اصلاح عنوان قانون مطابق آنچه در متن درج شده به قسمت الف همین زیرنویس مراجعه شود.

۲ — اصلاحات و الحالات این قانون در تاریخ ۱۳۷۶/۷/۱۹ عیناً به تأیید و تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسیده است.

بیافتد، براساس مقررات این قانون و آین‌نامه اجرایی آن بیمه کند.

تبصره ۱ (اصلاحی ۱۳۷۶/۶/۳۰) - هزینه بیمه اشخاص مزبور از حقوق و مزایای آنان معادل ۱ درصد سه درصد از محل بودجه نیروهای مسلح و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح تأمین خواهد شد.

تبصره‌های ۲ و ۳ - به موجب قانون اصلاح قانون راجع به بیمه افراد کادر ثابت ارتش و ژاندارمری در مقابل حوادث ناشیه که به مناسب انجام وظیفه رخ می‌دهد مصوب ۱۳۷۶/۶/۳۰ حذف شده‌اند.^(۱)

ماده ۲ (اصلاحی ۱۳۷۶/۶/۳۰) — پرسنل وظیفه و پیمانی در مدت خدمت یا انجام مدت قرارداد با نیروهای مسلح مشمول این ماده هستند.^(۲)

ماده ۳ (الحاقی ۱۳۷۶/۶/۳۰) - صندوق‌های بیمه نیروهای مسلح مجازند برای حفظ بنیه مالی خود و جبران خسارات موضوع این قانون با سایر شرکت‌های بیمه کشور انواع قراردادهای بیمه معقد کنند.

ماده ۴ (الحاقی ۱۳۷۶/۶/۳۰) - چنانچه در زمان جنگ و بحران با تشخیص شورای عالی امنیت ملی موجودی هر یک از صندوق‌های بیمه نیروهای مسلح در پایان هر سال از مجموع هزینه‌های سه سال آخر آن کمتر باشد، مابه التفاوت با پیشنهاد کمیسیونی مرکب از وزیر کشور، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، رییس سازمان برنامه و بودجه^(۳) و رییس شورای عالی بیمه موضوع قانون تأسیس بیمه مرکزی ایران و بیمه‌گری- مصوب ۱۳۵۰ - که به تصویب هیأت وزیران می‌رسد در بودجه سال بعد نیروهای مسلح و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح منظور و به حساب صندوق‌های بیمه واریز می‌شود.

۱ - تبصره ۲ سابق - حساب صندوق بیمه در بانک سپه بکلی مستقل و مجزا و پرداخت‌هایی که از آن محل انجام می‌شود در حدود اعتبار صندوق مزبورخواهد بود و به هیچ وجه با صندوق بانک ارتباطی نخواهد داشت.

تبصره ۳ سابق- آین‌نامه طرز اجرای این قانون بوسیله وزارتین جنگ و دارایی تنظیم و پس از تصویب کمیسیون‌های مربوطه مجلسین به موقع اجرا گذارده خواهد شد.

۲ - الف ماده ۲ به موجب قانون اصلاح قانون راجع به بیمه افراد کادر ثابت ارتش و ژاندارمری در مقابل حوادث ناشیه که به مناسب انجام وظیفه رخ می‌دهد مصوب ۱۳۷۶/۶/۳۰ حذف و متن فوق‌الذکر جایگزین شده است.

ب- ماده ۲ سابق: وزارتین جنگ و دارایی مأمور اجرای این قانون می‌باشند.

۳ - در حال حاضر سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.

ماده ۵ (الحافی ۱۳۷۶/۶/۳۰) - صندوق‌های بیمه نیروهای مسلح می‌توانند در مورد پرسنل و خانواده آنان و سازمان‌های مشمول این قانون بنا به ضرورت انواع بیمه‌های متداول دیگر را در قبال دریافت حق بیمه مربوط برقرار نمایند، همچنین با پیش‌بینی لازم و اطمینان از اجرایی تعهدات مندرج در این قانون به منظور تحصیل سود بیشتر در امور تولیدی، بازرگانی و خدماتی سرمایه‌گذاری کنند.

ماده ۶ (الحافی ۱۳۷۶/۶/۳۰) — آیین‌نامه اجرایی^(۱) این قانون حداکثر ظرف شش ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون به وسیله وزارتین کشور و دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین و مقررات مغایر، همچنین آیین‌نامه بیمه افسران و کارمندان نیروهای مسلح ... و ژاندارمری – مصوب ۱۳۳۷ – لغو می‌شود.

از قانون تامین اجتماعی

تصویب ۱۳۵۴/۴/۳

ماده ۹۵ - مدت خدمت وظیفه عمومی مشمولین این قانون پس از پایان خدمت و اشتغال مجدد در موسسات مشمول این قانون جزو سابقه پرداخت حق بیمه آنها منظور خواهد شد.^(۲)

۱ — آیین‌نامه اجرایی این قانون در تاریخ ۱۳۷۹/۱۲/۲۷ به تصویب هیأت وزیران رسیده است.

۲ — الف- رأی وحدت‌رویه ۱۳۸۰/۱۰/۲ - هیأت عمومی دیوان عدالت اداری: طبق ماده ۹۵ قانون تامین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴، مدت خدمت وظیفه مشمولین قانون مزبور پس از پایان خدمت و اشتغال مجدد در موسسات مشمول قانون تامین اجتماعی جزو سابقه پرداخت حق بیمه آنها منظور گردیده است، و به موجب تبصره یک ماده ۱۴ قانون کار و قانون کار و قانون استفساریه قانون اصلاح تبصره ماده ۱۴ قانون ذکور، مدت خدمت نظام وظیفه و همچنین مدت شرکت داوطلبانه در جبهه شاغلین مشمول قانون کار و مشمولین قانون تامین اجتماعی که حق بیمه آن به سازمان می‌پردازند قبل از اشتغال و یا حین اشتغال جزو سوابق خدمتی آنان نزد سازمان تامین اجتماعی محسوب می‌گردد و اعتبار مورد نیاز برای اجرای قانون اخیر الذکر از محل دریافت میانگین حق بیمه دو سال آخر، رد بیمه شده تامین می‌گردد. بنابراین اطلاق بخششانه ۵۰۱۰/۵۷۹۷۷۲ مورخ ۱۳۸۵/۶/۱۴ سازمان تامین اجتماعی از جهت کسری به مشمولین قانون تامین اجتماعی که قبل از

(صفحه ۱۴۹)

لایحه قانونی معافیت فارغ‌التحصیلان مراکز تربیت معلم از خدمت زیر پرچم^(۱)

مصوب ۱۳۵۸/۲/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران با اصلاحات بعدی

ماده ۱ (اصلاحی ۱۳۷۲/۲/۱۴) — از تاریخ تصویب این قانون کلیه فارغ‌التحصیلان مراکز تربیت معلم که به موجب مقررات مربوط متعهد انجام حداقل پنج سال خدمت در وزارت آموزش و پژوهش شده و یا خواهند شد پس از گذراندن دوره مقدماتی آموزش نظامی و ایفاء تعهد از انجام خدمت دوره ضرورت در زمان صلح معاف می‌باشند.

ماده ۲ — وزارت آموزش و پژوهش مکلف است چنانچه مشمولان این قانون از انجام خدمت مورد تعهد امتناع نمایند و یا در طی مدت تعهد به علی از خدمت در وزارت آموزش و پژوهش برکنار شوند آنان را بلافاصله جهت رسیدگی به وضع مشمولیت به اداره وظیفه عمومی معرفی نماید.

اصلاحیه فوق الاشعار به خدمت درآمده و واجد شرایط بند(ج) در ماده ۹۵ قانون فوق الذکر بوده‌اند، خلاف قانون و خارج از حدود اختیارات سازمان تامین اجتماعی در وضع مقررات دولتی و این قسمت از بخش‌نامه مزبور به استناد ماده یک و بند یک ماده ۱۹ و ماده ۴۲ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می‌شود.

ب- **رأی وحدت رویه ۱۳۹۷، ۱۳۹۸ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری:** با عناصری به مفاد لایحه جوابیه سازمان تامین اجتماعی و سایر محتویات پرونده و انجام خدمت زیر پرچم نوسط شاکی قبل از استخدامی در شرکت صنایع هوایپمایی ایران و اینکه حکم مقرر در ماده ۹۵ قانون تامین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ مصرح در جواز احتساب مدت خدمت زیر پرچم جزء سابقه پرداخت حق بیمه در مورد مستخدمینی است که در حین خدمت در سازمان مشمول قانون تامین اجتماعی خدمت زیر پرچم را انجام داده و مجدداً به خدمت سازمان متبع خود در آمده‌اند، بنابراین احتساب خدمت زیر پرچم قبل از استخدام بدون پرداخت حق بیمه به حکم قانون و مقررات مربوط مجوزی ندارد و دادنامه‌های شماره ۱۰۲۹ مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۳ شعبه اول، شماره ۱۴۵۲ مورخ ۱۳۸۲/۶/۴ و شماره ۲۰۶ مورخ ۱۳۸۲/۲/۱۳ و ۱۸۵۰ مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۱۶ شعبه بیست و دوم و شماره ۱۳۳۱ مورخ ۱۳۸۲/۷/۵ در حدی که متنضمین این معنی است موافق اصول و موازین قانونی تشخیص داده می‌شود. این رأی به استناد بند ۲ ماده ۱۹ و ماده ۴۳ قانون دیوان ادالت اداری برای شعب دیوان و سایر مراجع اداری ذیرپوش در موارد مشابه لازم‌الاتباع است.

۱ — به ماده ۷ قانون خدمت وظیفه عمومی و زیرنویس آن مندرج در این مجموعه، مراجعه شود.

ماده ۳ — وزارت خانه‌های دفاع ملی^(۱)، کشور و آموزش و پرورش مسؤول اجرای این قانون بوده و آیین‌نامه اجرایی^(۲) مربوط توسط وزارت آموزش و پرورش تهیه و پس از تصویب هیأت دولت به مورد اجرا گذارده خواهد شد.

لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی^(۳)

مصطفی ۱۳۵۸/۹/۲۴ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران با اصلاحات بعدی

ماده ۱ — به منظور استفاده کامل از وجود نیروی انسانی در امر بهداشت و درمان، از تاریخ تصویب این قانون کلیه افراد ایرانی فوق دبیلم و بالاتر که در سال ۱۳۵۸ و بعد از آن، در داخل و یا خارج کشور فارغ‌التحصیل می‌شوند و به اعتبار مدرک تحصیلی یا تخصص خود، در عداد ارائه‌کنندگان خدمات درمانی و بهداشتی قرار می‌گیرند و خدمت آنان مورد احتیاج وزارت بهداری و بهزیستی^(۴) اعلام می‌شود مکلفند مدت سه سال در مناطق محروم و نیازمند کشور خدمت کنند.

تبصره ۱ — کسانی که پیش از سال ۱۳۵۸ در رشته‌های موضوع ماده ۱ این قانون فارغ‌التحصیل شده‌اند در صورت داوطلبی می‌توانند با اجرای خدمت موضوع این قانون، از مزایای آن بهره‌مند شوند.

تبصره ۲ — فارغ‌التحصیلان اناث مشمول، با کسر مدت قانونی خدمت زیر پرچم ملزم به انجام خدمت موضوع این قانون خواهند بود. زنان شوهردار از شمول این قانون مستثنی هستند مگر آنکه خود داوطلب انجام خدمت موضوع این قانون باشند.

ماده ۲ — برای کسانی که خدمت زیر پرچم را انجام داده‌اند یا به هر نحو، از آن معاف می‌باشند مدت خدمت زیر پرچم، از سه سال مذکور در ماده ۱ کسر می‌شود.

۱- در حال حاضر وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح.

۲- آیین‌نامه اجرایی این قانون در تاریخ ۱۳۵۸/۵/۶ به تصویب هیأت وزیران رسیده و در همین مجموعه درج شده است.

۳- الف - به ماده ۶ قانون خدمت وظیفه عمومی مندرج در این مجموعه مراجعه شود.

ب - به قانون شمول قانون خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ شورای انقلاب و اصلاحات بعدی به فارغ‌التحصیلان رشته دامپزشکی مصوب ۱۳۶۴/۳/۲۸ با اصلاحات ۱۳۷۱/۱۰/۶ مراجعه شود.

۴- در حال حاضر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

ماده ۳ - مشمولان این قانون، به شرطی که خدمت سه ساله مذکور را تمام و تمام انجام دهند از خدمت زیر پرچم در زمان صلح معاف خواهد بود.

ماده ۴ - در صورتی که با اجرای این قانون، نیازمندی ستاد مشترک جمهوری اسلامی ایران به رده‌های شغلی موضوع ماده ۱ تأمین نشود وزارت بهداری و بهزیستی^(۱) خود به تعیین و رفع نیازمندی مزبور مبادرت خواهد نمود.

ماده ۵ — مشمولان این قانون، قبل از انجام خدمت سه ساله مذکور، مجاز به خروج از کشور نمی‌باشند و تحويل مدارک تحصیلی یا تأییدیه آن بوسیله مؤسسات آموزشی و مقامات صالحه دیگر موکول به انجام خدمت موضوع این قانون خواهد بود.

ماده ۶ — حقوق و مزایای ماهانه مشمولان این قانون، معادل حقوق و مزایای گروه و پایه‌ای که طبق مقررات قانون استخدام کشوری به کارکنان مشابه و هم سطح آنها تعلق می‌گیرد تعیین و پرداخت خواهد شد. پس از انجام خدمت سه ساله چنانچه به استخدام هر وزارت‌خانه یا مؤسسه دولتی یا شرکت وابسته بدولت در آیند مدت مذکور از لحاظ پایه و گروه و بازنیستگی و مرخصی ذخیره شده، جزو سابقه خدمت آنان منظور خواهد شد.

تبصره — از لحاظ ترفیع و احتساب سال‌های خدمت در بازنیستگی، هر سال خدمت مشمولان این قانون در روستاهای و بخش‌های مناطق درجه ۱ دو سال و هر سال خدمت آنان در شهرهای استان‌های شش‌گانه و درجه ۱ (به شرح آیننامه اجرایی) یک سال و نیم به حساب خواهد آمد.

ماده ۷ — خدمت مشمولان این قانون تمام وقت تلقی می‌شود و مشمولان در سال‌هایی خدمت موضوع این قانون حق اشتغال در هیچ مؤسسه، سازمان یا واحدی را نخواهند داشت.

تبصره (الحادی ۱۳۶۲/۲/۵) - مشمولین این قانون در طول سال‌های خدمت در نقاط موضوع قانون می‌توانند در ساعت‌های غیر موظف طبق آیننامه‌ای^(۲) که به تصویب وزارت بهداری^(۳) می‌رسد مطب دائر نمایند.

۲ - در این خصوص آیننامه‌ای به دست نیامد.

۳ و ۵ - در حال حاضر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

ماده ۸ — وزارت‌خانه‌های دفاع ملی،^(۱) کشور، فرهنگ و آموزش عالی^(۲) و بهداری و بهزیستی^(۳) مسؤول اجرای این قانون می‌باشند.

ماده ۹ — آیین‌نامه اجرایی این قانون^(۴)، توسط وزارت بهداری و بهزیستی^(۵) تهیه و پس از تصویب هیأت دولت بموقع اجراء گذارده خواهد شد.

از قانون نحوه استفاده از خانه‌های سازمانی

ارتش جمهوری اسلامی ایران

مصوب ۱۳۶۲/۵/۲۸

تبصره ۲ ماده ۱ - در صورتی که در یگان خانه سازمانی خالی بدون مقاضی از پرسنل کادر ثابت وجود داشته باشد واکذاری آن به افسران و درجه‌داران وظیفه با نظر شورای واکذاری^(۶) بلامانع است.

قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاه‌ها و مؤسسات

۱- در حال حاضر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.

۲- در حال حاضر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.

۴- آیین‌نامه اجرایی لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ در تاریخ ۱۳۵۹/۵/۱۶ به تصویب هیأت وزیران رسیده و با اصلاحات بعدی در مجموعه درج شده است.

۶- الف- اعضای شورای واکذاری در ماده ۴ قانون به شرح ذیل می‌باشند:

ماده ۴- واکذاری خانه‌های سازمانی بمعهده شورای مرکب از اعضای زیر می‌باشد که تحت نظر فرمانده با رئیس قسمت انجام وظیفه می‌نماید:
الف- نماینده فرمانده یا رئیس قسمت.
ب- نماینده عقیدتی سیاسی قسمت.

پ- مسئول روحیه و رفاه (امور اداری یا آجودانی).
ت- یک افسر- یک هماهنگ یا نیروزفر یا دربافر- یک درجه‌دار- یک کارمند یا کارمند فنی در صورت وجود هر یک در واحد که بوسیله کلیه پرسنل واحد و از بین خود آنها تعیین می‌شوند.

ب- آیین‌نامه اجرایی قانون نحوه استفاده از خانه‌های سازمانی ارتش جمهوری اسلامی ایران در تاریخ ۱۳۶۵/۴/۸ به تصویب هیأت وزیران رسیده و فصل دوم آن به شورای واکذاری خانه‌های سازمانی و فصل چهارم به واکذاری خانه‌های سازمانی اختصاص دارد.

آموزش عالی کشور^(۱)

مصطفو ۱۳۶۵/۳/۱ با اصلاحات و الحالات بعدی

ماده ۱ - کلیه افرادی که به عنوان عضو هیأت علمی در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور به کار مشغول می‌شوند می‌توانند خدمت نظام وظیفه و سایر خدمات قانونی را در دانشگاهها یا مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی مربوطه انجام دهند.

تبصره ۱ (الحاقی ۱۳۸۰/۱/۲۸) — حقوق و مزایای اعضای هیأت علمی موضوع این قانون در صورتی که در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی خدمت نمایند پس از طی دوره آموزش نظامی همانند سایر اعضای هیأت علمی محاسبه و از محل اعتبارات مؤسسه مربوط قابل پرداخت خواهد بود. دانشگاهها و مرکز آموزش عالی واقع در شهرستان‌های غیر مرکز استان در استفاده از این نیروها از اولویت برخوردارند.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۸۰/۱/۲۸) — هرگونه خدمت اولیه اعضای هیأت علمی مشمول این قانون از قبیل حضور داوطلبانه در جبهه، طرح دانشجویی اعزام به جبهه و خدمت سربازی در پادگان‌های نظامی در احتساب دوره ضرورت منظور

۱. - الف - به قانون اجازه ادامه تحصیل در مقاطع تحصیلی بالاتر به مشمولان قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی (اعم از دولتی و غیردولتی) مصوب ۱۳۷۲/۲/۲۱ مندرج در همین مجموعه مراجعه شود.

ب- قانون لزوم استفاده دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی شاهد از تسهیلات مقرر در قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور مصوب ۱۳۶۵/۳/۱ مصوب ۱۳۷۰/۱۰/۴:

ماده واحد - به موجب این قانون به دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی شاهد وابسته به بنیاد شهید انقلاب اسلامی اجازه داده می‌شود به منظور کمک به تأمین هیأت علمی مورد نیاز خود از تسهیلات ایجاد شده برای دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی دولتی در قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور شورای اسلامی استفاده نمایند.

تبصره ۱ — خدمت کلیه افرادی که بعنوان عضو هیأت علمی در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی شاهد به کار مشغول می‌شوند بهمنزله خدمت افرادی که بعنوان عضو هیأت علمی در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی دولتی به کار مشغول می‌شوند خواهد بود و کلیه مزایا و تسهیلات و تعهدات موضوع قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات عالی کشور مصوب ۱۳۶۵/۳/۱ مجلس شورای اسلامی در مورد آنها نیز مجری خواهد بود.

تبصره ۲ - این قانون از تاریخ تصویب لازم الاجرا است.

میگردد. خدماتی که مشمول، قبل از شروع دوره آموزش نظامی در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی انجام می‌دهد در مدت تعهدی که به دانشگاه یا مؤسسه متبع خود دارد، احتساب می‌گردد. قرارگاه ستاد نیروی آموزش‌دهنده مکلف است در پایان دوره ضرورت، حسب گواهی وزارت‌خانه مربوط، کارت پایان خدمت دوره ضرورت را صادر و به وزارت‌خانه مربوطه ارسال نماید.

ماده ۲ (اصلاحی ۱۳۷۳/۷/۲۴) هر سال حداقل ۳۰ درصد از فارغ‌التحصیلان رشته‌های گروه پزشکی و دامپزشکی^(۱) قبل از انجام خدمت نظام وظیفه و یا سایر خدمات قانونی می‌توانند تا کسب تخصص در یکی از رشته‌های مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی ادامه تحصیل دهند.

تبصره ۱ برای داوطلبان رشته‌های هوش‌بری و علوم پایه پزشکی و نیز برای بانوان در رشته جراحی زنان و مامایی محدودیت فوق ملحوظ نخواهد شد.

تبصره ۲ اجرای ماده ۱ و ۲ مشروط به آسیب ندین آمادگی رزمی به تشخیص شورای عالی دفاع می‌باشد.

ماده ۳ کلیه فارغ‌التحصیلان موضوع ماده ۲ ملزم‌مند در صورت نیاز، خدمت نظام وظیفه و سایر خدمات قانونی را به عنوان عضو هیأت علمی در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور ۱ الی ۲ برابر، به تفصیل آیین‌نامه اجرایی انجام دهند.

تبصره ۱ در صورت خودداری از خدمت در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی ملزم‌مند علاوه بر خدمت نظام وظیفه ۲ برابر خدمات قانونی، انجام وظیفه نمایند.

تبصره ۲ در هر صورت تسلیم دانشنامه، گواهی‌نامه و هر نوع تأییدیه تحصیلی موكول به انجام وظیفه به عنوان عضو هیأت علمی یا انجام خدمات قانونی خواهد بود.

ماده ۴ اعضاء هیأت علمی موضوع این قانون موظفند دوره مقدماتی آموزش نظامی را طبق برنامه زمان‌بندی شده و مناسب در یکی از مراکز آموزش نظامی

۱ — به موجب ماده واحده قانون اصلاح ماده ۲ قانون نحوه تأمین هیأت علمی... مصوب ۱۳۷۳/۷/۲۴، عبارت و دامپزشکی به ماده ۲ اضافه گردیده و بهموجب تبصره ماده واحده مشمولینی که از تاریخ ۱۳۶۵/۳/۱ دوره تخصص را در رشته مزبور سپری کرده‌اند از نظر نظام وظیفه تابع این قانون خواهند بود.

نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران انجام دهند.

ماده ۵ — افراد موضوع این قانون باید از نظر صلاحیت‌های اخلاقی و علمی به تأیید مقامات ذی‌صلاح برسند.

ماده ۶ — وزارت‌خانه‌های فرهنگ و آموزش عالی^(۱) و بهداشت و درمان و آموزش پزشکی مسؤول اجرای این قانون بوده و موظفند ظرف مدت ۲ ماه آین‌نامه اجرایی قانون را با همکاری وزارت دفاع^(۲) آتهیه و به تصویب هیأت وزیران برسانند.^(۳)

قانون نحوه کمک به خانواده‌های مشمولینی که با اعزام مشمول، قدرت اداره معاش خود را از دست می‌دهند

مصوب ۱۳۶۶/۶/۳

ماده ۱ — دولت موظف است همه ساله اعتبار لازم، برای کمک به خانواده تحت تکفل مشمولین نیازمند موضوع این قانون را در ردیف جدگانه‌ای در لایحه بودجه کل کشور ذیل ردیف کمیته امداد امام منظور نماید.

تبصره ۱ — نیازمند به کسی اطلاق می‌گردد که میزان درآمد ماهیانه وی از حداقل حقوق بازنشستگی کارمندان دولت کمتر باشد.

تبصره ۲ — تشخیص نیازمند با کمیته امداد امام خواهد بود.

تبصره ۳ — اعتبار لازم برای اجرای این قانون بنا به پیشنهاد وزارت‌خانه‌های دفاع^(۴)، سپاه^(۵) و کشور در بودجه کل کشور منظور می‌گردد.

ماده ۲ — خانواده‌های مشمولینی از کمک‌هایی موضوع این قانون بهره‌مند می‌شوند که مشمول تأمین‌کننده معاش خانواده بوده و با اعزام وی به خدمت دوره ضرورت خانواده او قدرت اداره معاش خود را از دست بدهد.

ماده ۳ — مشمولین زیر تأمین‌کننده معاش خانواده محسوب می‌شوند^(۶):

الف - یگانه فرزند ذکور بیش از ۱۸ سال هر پدر یا مادر.

۱ - در حال حاضر وزارت‌خانه علوم، تحقیقات و فناوری.

۲ - در حال حاضر وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح.

۳ - آین‌نامه اجرایی این قانون در تاریخ ۳۰/۹/۱۳۶۵ به تصویب هیأت وزیران رسیده و با اصلاحات بعدی در مجموعه درج شده است.

۴ و ۵ - در حال حاضر وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح.

۶ - به موارد ۴ و ۴ مکرر قانون خدمت وظیفه عمومی مراجعه شود.

ب - یگانه نوه ذکور بیش از ۱۸ سال جد یا جده فاقد فرزند ذکور بیش از ۱۸ سال.

ج - یگانه برادر و سرپرست خواهر یا برادر صغیر.

د - مشمولی که دارای همسر یا فرزند باشد.

ه - مشمولی که دارای برادر بیش از ۱۸ سال از کارافتاده بوده و برادر بیش از ۱۸ سال دیگری نداشته باشد.

و - مشمولی که دارای خواهri باشد که فاقد شوهر و فرزند ذکور بیش از ۱۸ سال بوده و برادر بیش از ۱۸ سال دیگری نداشته باشد.

ماده ۴ — میزان کمک معاش موضوع این قانون برای فرد اول دوسوم حداقل حقوق بازنشستگی کارمندان دولت و برای هر فرد اضافی یک ششم حداقل حقوق مزبور بوده حداکثر تا میزان حداقل حقوق بازنشستگی قابل پرداخت می‌باشد.

ماده ۵ — مشمول می‌تواند هنگام معرفی خود یا در حین انجام خدمت تقاضای کمک معاش مشمولین را به کمیته امداد محل تسليم نماید و کمیته امداد موظف است حداکثر ظرف یک ماه پاسخ لازم را به مشمول اعلام نماید.

تبصره — مشمولی که مطابق این قانون از کمک معاش استفاده می‌کند، موظف است در صورت عدم نیاز و تمکن موضوع را به کمیته امداد امام کتاب اعلام نماید.

ماده ۶ — آیین‌نامه اجرایی این قانون با پیشنهاد کمیته امداد امام و تصویب وزارت‌خانه‌های دفاع و سپاه و کشور به مورد اجرا گذارده خواهد شد.^(۱)

از قانون ارش جمهوری اسلامی ایران

صوب ۱۳۶۶/۷/۷ با اصلاحات بعدی

ماده ۷ - ماموریت و وظایف ارتش به شرح زیر می‌باشد:

ز - آمده نمودن مردم برای دفاع مسلحانه از کشور و نظام جمهوری اسلامی در چهار چوب قانون خدمت وظیفه عمومی.

ماده ۲۱ - پرسنل ارتش کسانی هستند که برابر شرایط و مقررات مندرج در این قانون و یا قانون خدمت وظیفه عمومی به خدمت پذیرفته می‌شوند و عبارتند از:

۱ — آیین‌نامه اجرایی این قانون در تاریخ ۱۳۶۷/۱/۲۴ به تصویب وزرای دفاع، سپاه و کشور رسیده و در همین مجموعه درج شده است.

الف - کادر ثابت.

ب - وظیفه.^(۱)

ج - پیمانی.

ماده ۲۶ — پرسنل وظیفه کسانی هستند که مطابق قانون خدمت وظیفه عمومی در یکی از دوره‌های ضرورت، احتیاط یا ذخیره مشغول خدمت می‌باشند.

ماده ۳۲ — ارتش و وزارت دفاع^(۲) و سازمان‌های وابسته به آنها می‌توانند به منظور تأمین نیاز سازمانی خود داوطلبینی را که حداقل دارای مدرک تحصیلی پایان دوره ابتدایی می‌باشند با اخذ تعهد ۵ سال خدمت نظامی و یا ۶ سال خدمت کارمندی به صورت پیمانی استخدام نمایند. تمدید مدت و تجدید قرارداد مجاز نمی‌باشد.

تبصره ۱ — خدمت پرسنل پیمانی به منزله انجام خدمت دوره ضرورت تلقی می‌گردد و در صورتی که قبل از خاتمه تعهد به هر علت از خدمت مستعفی یا برکنار گردند برابر قانون خدمت وظیفه عمومی با آنان رفتار خواهد شد.

تبصره ۲ — ارتش و وزارت دفاع و سازمان‌های وابسته به آنها می‌توانند پرسنلی را که در حال انجام خدمت دوره ضرورت می‌باشند به صورت پیمانی استخدام نمایند.

ماده ۳۴ — به منظور جلوگیری از تورم پرسنلی در ارتش و وزارت دفاع و سازمان‌های وابسته به آنها، در جداول سازمانی مشاغل باید به نحوی پیش‌بینی گردد که حتی‌الامکان از پرسنل وظیفه و پیمانی استفاده شود.

ماده ۳۵ — ارتش و وزارت دفاع و سازمان‌های وابسته به آنها می‌توانند در صورت نیاز از پرسنل وظیفه در حین خدمت دوره ضرورت و همچنین پرسنل پیمانی در طول مدت قرارداد با دارا بودن شرایط لازم برای کادر ثابت استخدام نمایند و این قبیل داوطلبان در شرایط مساوی از اولویت برخوردارند. آموزش، درجه یا رتبه و ترقیات آنان تابع مقررات مندرج در این قانون خواهد بود.

۱ — در این قسمت موادی از قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۶/۷/۷ که صریحاً به کارکنان وظیفه اشاره دارد درج شده، برای اطلاع از سایر مواد مربوط به کارکنان وظیفه ارتش به متن کامل قانون یاد شده مندرج در سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران به نشانی www.dotic.ir. مراجعه فرمایید.

۲ - در حال حاضر وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح.

ماده ۳۶ - سابقه خدمت وظیفه و پیمانی پرسنل کادر ثابت از نظر پایه حقوقی و سنت بازنشستگی احتساب می‌گردد.

ماده ۵۹ - پرسنل پیمانی که به صورت نظامی خدمت خواهد کرد و همچنین پرسنل وظیفه در بدو خدمت دوره‌های آموزشی مقدماتی نظامی و تخصصی مربوط را طی خواهد نمود.

ستاد مشترک موظف است در جهت بهره‌گیری هرچه بهتر از پرسنل پیمانی و وظیفه، برنامه آموزشی هر یک از دوره‌های مذبور را با همکاری نیروها تهیه و به تصویب شورای عالی دفاع برساند^(۱).

ماده ۷۲ - پرسنل وظیفه از نظر نیل به درجات تابع مقررات قانون خدمت وظیفه عمومی می‌باشدند.

ماده ۹۴ - «مرخصی» وضع پرسنلی است که برابر مقررات مربوط در حال استفاده از مرخصی‌های زیر می‌باشدند:

الف - مرخصی استحقاقی - پرسنل اعم از کادر ثابت، وظیفه پیمانی حق استفاده از یک ماه مرخصی سالانه را با استفاده از حقوق و مزایایی مربوط دارا می‌باشند. مدت مرخصی در مناطق بد آب و هوا ۴۵ روز خواهد بود.

...

ماده ۱۶۱ - پرسنل وظیفه دوره احتیاط و ذخیره که قبل از خدمت از کارمندان دولت بوده‌اند در صورت شهادت، جانباز شدن، فوت و یا معلولیت حقوق مستمری و وظیفه آنان برابر مقررات این قانون بر مبنای آخرین حقوق دریافتی از سازمان مربوط و از بودجه همان سازمان پرداخت خواهد شد و چنانچه حقوق آنان در سازمان مربوط کمتر از حقوق پرسنل کادر ثابت هم‌تراز آنان باشد حقوق مستمری و وظیفه بر مبنای حقوق پرسنل کادر ثابت هم‌طراز محاسبه شده و مابه التفاوت آن از بودجه وزارت دفاع پرداخت خواهد شد.

تبصره ۲ ماده ۱۶۴ - مستمری بگیران در طول خدمت دوره ضرورت نیز از حقوق مستمری برخوردار خواهند شد. آیا درج ماده لازم نیست؟ نظر خانم اسدی این بود که مفهوم تبصره ۲ کامل است نیازی به ماده نیست.

ماده ۱۶۸ (اصلاحی ۱۳۸۳/۳/۵) - به وراث کلیه پرسنل اعم از شاغل، بازنشته

۱ - در مورد شورای عالی دفاع به زیرنویس ماده ۵۱ قانون خدمت وظیفه عمومی مراجعه شود.

و وظیفه، جانباز، معلوم که شهید یا فوت می‌شوند معادل مبلغ پیش بینی شده در قانون پرداخت پاداش پایان خدمت و بخشی از هزینه‌های ضروری به کارکنان دولت - مصوب ۱۳۷۵/۲/۲۶ با اصلاحات بعدی^(۱)- هزینه کفن و دفن پرداخت می‌شود.

ماده ۱۷۴ - ارتش و وزارت دفاع مکلفند بیمارستان‌ها و درمانگاه‌های خود را از نظر امکانات درمانی به نحوی تجهیز نمایند که پاسخگوی نیازمندی‌های پرسنل باشد.

تبصره ۲ - در مواردی که امکانات بیمارستان‌های ارتش و وزارت دفاع بیش از نیاز های درمانی پرسنل می باشد بیمارستان‌های مذبور با رعایت تقدم پرسنل کادر و وظیفه شاغل مجازند به کلیه اشخاص خدمات درمانی ارائه نمایند. هزینه خدما ارائه شده برابر مقررات به بیمارستان‌های مربوط پرداخت می‌گردد.

ماده ۱۹۴ - برای پرسنلی که خدمت وظیفه عمومی را انجام داده‌اند مدت خدمت وظیفه آنان از نظر پایه حقوقی و احتساب سال‌های بازنیستگی منظور خواهد شد.

قانون احتساب خدمت در جبهه افراد جزو خدمت دوره ضرورت

مصطفوی ۱۳۶۶/۷/۲۶

ماده واحد - کلیه افرادی که به سن مشمولیت نرسیده و کسانی که دارای یکی از معافیت‌های مقرر در قانون خدمت وظیفه عمومی بوده و طبق همان قانون واجد

۱ - الف- ماده ۱ قانون پرداخت پاداش پایان خدمت و بخشی از هزینه‌های ضروری به کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۵ (اصلاحی ۱۳۷۶/۹/۱۳، ۱۳۷۶/۹/۱۲ و ۱۳۷۹/۹/۱۱ و ۱۳۸۰/۹/۱۱): به کارکنان رسمی، ثابت و دارای عنایون مشابه وزارت‌خانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۰، نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و اعضای هیأت علمی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی مشمول مقررات استخدامی هیأت علمی دانشگاه تهران - هنگام بازنیستگی، از کارافتادگی یا فوت در مقابل کلیه سوابق خدمت دولتی به ازای هر سال خدمت معادل یک ماه آخرین حقوق و فوق العاده‌های دریافتی که ملاک کسور بازنیستگی است به عنوان پاداش پایان خدمت پرداخت می‌شود، خدمت مزاد بر سی سال در پرداخت پاداش موضوع این قانون قابل احتساب نخواهد بود.

ب- رجت ملاحظه متن کامل قانون در سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران به نشانی www.dotic.ir رجوع شود.

شرایط اعزام به خدمت نباشد، به طور داوطلب در جبهه خدمت نموده یا بنمایند و مجموعه دوره آموزش و حضور در جبهه کمتر از سه ماه نباشد و همچنین ایامی که بعد از این مدت در مناطق عملیاتی خدمت نمایند، جزو خدمت دوره ضرورت آنها محسوب خواهد شد.

تبصره ۱- از تاریخ تصویب این قانون اعزام شوندگان به مناطق عملیاتی در صورتی از مزایای این قانون بهره مند می شوند که دارای پانزده سال تمام باشند.

تبصره ۲- در صورتی که مدت خدمت افراد موضوع این قانون در منطقه عملیاتی معادل یا بیشتر از خدمت دوره ضرورت باشد، کارت پایان خدمت آنان توسط نیروی اعزام کننده صادر و تحويل خواهد شد و چنانچه مدت خدمت در منطقه عملیاتی کمتر از مدت خدمت دوره ضرورت باشد کسری آن را تا مدت مقرر خدمت دوره ضرورت با اخذ دفتر چه آماده به خدمت و معرفی اداره وظیفه عمومی در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی انجام خواهد داد.

تبصره ۳- کسانی می توانند از مزایای این قانون استفاده نمایند که چنانچه بیش از حقوق و فوق العاده سربازی اخذ کرده اند و یا اخذ می کنند مابه التفاوت آنرا به خزانه واریز نمایند.

تبصره ۴- کسانی که بعلت حضور در جبهه پس از رسیدن به سن مشمولیت خود را به اداره نظام وظیفه برای گرفتن کارت آماده به خدمت معرفی نکرده باشند، غایب محسوب نشده و مشمول این قانون خواهند شد.

تبصره ۵- آئین نامه اجرائی این قانون توسط وزارت خانه های کشور ، دفاع و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی^(۱) تهیه و تصویب هیأت دولت خواهد رسید. ^(۲)

۱- در حال حاضر وزارت دفاع و پشتیبانی نیرو های مسلح.

۲- الف- آئین نامه اجرائی قانون احتساب خدمت در جبهه افراد جزو خدمت دوره ضرورت در تاریخ ۱۳۶۷/۲/۷ به تصویب هیأت وزیران رسیده و در همین مجموعه درج شده است.

ب- بند ۱/۳ از جدول کسر خدمت های در نظر گرفته شده در قانون خدمت وظیفه عمومی و نحوه و شرایط واگذاری^(۳):

جدول نوع و میزان کسر خدمت اعطایی به کارکنان وظیفه بسیجی در سقف ۶ ماه براساس قانون احتساب قسمتی از خدمت اعضای نیروی مقاومت بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به عنوان خدمت دوره ضرورت مصوب ۱۳۷۸/۳/۱۲ قانون خدمت وظیفه عمومی.

ردیف	میزان و نوع فعالیت	میزان کسر خدمت در نظر گرفته شده	توضیحات
------	--------------------	---------------------------------	---------

از قانون حمایت از آزادگان (اسرای آزاد شده) (صفحه ۱۶۱)

بعد از ورود به کشور

مصوب ۱۳۶۸/۹/۱۳

ماده ۲ - اسرای آزاد شده^(۱) و مشمول قانون خدمت وظیفه عمومی در صورت

باید فرد یک سال فعالیت مستمر داشته باشد	۱ ماه	یک سال فعالیت با عضویت فعال	۱
فرد جزو اعضای شورای پایگاه یا حوزه باشد	۴۵ روز	یک سال فعالیت با عضویت فعال	۲
فرد به جز کسر خدمت از طی دوره آموزش رزم مقدماتی نیز معاف می‌شود	۲ ماه	گذراندن دوره آموزشی تكمیلی بسیج ۴۵ روزه (ماده ۶۳)	۳
این دوره آموزش خیلی محدود بوده و در کل سال ۵۰ یا ۶۰ نفر از بسیجیان در کل کشور در آموزش یاد شده شرکت می‌نمایند	۱ ماه	گذراندن دوره آموزشی تكمیلی بسیج ۴۵ روزه (ماده ۶۳)	۴

۱* مأخذ: ماهنامه فرهنگ سربازی، حوزه نمایندگی ولی فقیه در سپاه، شماره ۱۰۷، مرداد ۱۳۹۴

۱ - قانون اعطای تسهیلات مربوط به آزادگان به آن‌دسته از افراد که تا قبل از پیروزی انقلاب اسلامی محاکومیت سیاسی داشته‌اند مصوب ۱۳۷۷/۲/۳

ماده واحد - کلیه افرادی که از تاریخ ۱۳۵۷/۱۱/۱۶ تا ۱۳۳۲/۵/۲۸ با الهام از مبارزات و مجاهدات امام خمینی(ره) به دلایل امنیتی، مذهبی یا اتهامات سیاسی دیگر حداقل به مدت شش ماه در بازداشت یا حبس قطعی بوده‌اند، آزاده تلقی و مشمول تسهیلاتی می‌شوند که در قوانین و مقررات مربوط به آزادگان پیش بینی شده است.

تبصره ۱ - مفاد این قانون با رعایت تبصره (۴) قانون تعیین تکلیف لواح قانونی مربوط به رفع اثار محاکومیت‌های سیاسی - مصوب ۱۳۶۶ - قابل اجراست.

تبصره ۲ - آین‌نامه اجرایی این قانون مشتمل بر ضوابط اعطای تسهیلات متناسب با مدت حبس یا

سلامت روحی و جسمی در صورتی که بیش از شش ماه در اسارت بوده‌اند از خدمت وظیفه عمومی معاف می‌گردد و در صورتی که کمتر از شش ماه اسیر باشند به میزان سه برابر مدت اسارت از مدت خدمت وظیفه آنان کسر می‌گردد و اداره وظیفه عمومی مکلف است با اعلام نظر بنیاد شهید نسبت به تعیین وضعیت خدمت وظیفه عمومی آنان فوراً اقدام نماید.

تبصره ۱. ایرانیانی که در راه دفاع از انقلاب اسلامی در خارج از ایران برای مدت ۶ ماه یا بیشتر به زندان افتاده‌اند مشمول این قانون می‌باشند.

تبصره ۲ — افراد غیرنظمی که در بدو تهاجم نظامی دشمن به طور عادی به اسارت در آمده‌اند در صورتی که شماره اسارت داشته و در اردوگاه بوده باشند مشمول این قانون خواهند بود و در موارد تردید، استعلام از وزارت اطلاعات ضروري است.

تبصره ۳ — اسرای آزاد شده از پرداخت هرگونه وجهه اخذ شده تحت عنوان مابه التفاوت، خسارات وارد و غیره ناشی از اجرای این ماده معاف بوده و صدور کارت پایان خدمت به منزله تسویه حساب نیز تلقی می‌گردد.

قانون معافیت بهداشت‌کاران دهان و دندان و بهداران (تکنیسین‌های بهداشت و مبارزه با بیماری‌ها) از انجام

خدمت وظیفه عمومی

صوب ۱۳۶۹/۲/۱۶

ماده واحد — به منظور تعمیم بهداشت در سطح کشور و ارایه خدمات بهداشتی و درمانی اولیه در بخش‌ها و روستاهای کشور از تاریخ تصویب این قانون کلیه بهداشت‌کاران دهان و دندان و تکنیسین‌های بهداشت و مبارزه با بیماری‌ها پس از گذراندن آموزش نظامی اولیه که متعهد انجام حداقل (۵) سال خدمت در مراکز بهداشتی درمانی بخش‌ها و روستاهای کشور می‌گردد، پس از ایفای تعهد مذکور از انجام خدمت وظیفه عمومی معاف می‌باشند.

بازداشت و نیازمندی مشمولان، بنا به پیشنهاد سازمان‌های امور اداری و استخدامی کشور و برنامه و بودجه^(۱) و تأمین اجتماعی و ستاد آزادگان و با همکاری وزارت اطلاعات به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

۱* در حال حاضر سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.

تبصره ۱ — وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است چنانچه مشمولان این قانون از انجام خدمت مورد تعهد امتناع نمایند و یا در طی مدت انجام خدمت مورد تعهد به علی‌از خدمت در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برکنار شوند بلافاصله آنها را جهت رسیدگی به وضع مشمولیت‌شان به نزدیکترین اداره وظیفه عمومی معرفی نمایند.

تبصره ۲ — مشمولین این قانون که هم‌اکنون در حال گذراندن دوره نظام وظیفه هستند پس از آموزش نظامی اولیه بلافاصله ترخیص و مدت خدمت سربازی در مورد این‌گونه افراد و متعهدینی که خدمت نظام وظیفه را به انجام رسانده‌اند جزء تعهد پنج ساله آنان محاسبه و منظور خواهد شد.

تبصره ۳ . این قانون از تاریخ تصویب لازم‌الاجرا است.

قانون معلمان، پزشکان و پیراپزشکان وظیفه

مصوب ۱۳۶۹/۷/۲۵ با اصلاحات و الحالات بعدی

ماده ۱ (اصلاحی ۱۳۷۳/۵/۹) — از تاریخ تصویب این قانون وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران همه ساله تعدادی از مشمولان وظیفه را که دارای مدارک تحصیلی دیبلم و بالاتر از آن می‌باشند پس از انجام دوره آموزش نظامی برای انجام بقیه خدمت دوره ضرورت بمنظور خدمت در وزارت‌خانه‌های آموزش و پرورش، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی^(۱) و نهضت سوادآموزی برای انجام فعالیت‌های اصلی این وزارت‌خانه‌ها در بخش‌های محروم کشور و نقاط محروم آموزشی بصورت مأمور در اختیار وزارت‌خانه‌های مذکور و نهضت سوادآموزی قرار می‌دهد.^(۲)

۱— به استناد تبصره ۳ ماده واحده قانون تشکیل دو وزارت‌خانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صنعت، معدن و تجارت مصوب ۱۳۹۰/۴/۸، عبارت «وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی» جایگزین عبارت «وزارت کار و امور اجتماعی» شده است.

۲- رای شماره ۱۳۹۱/۲/۴-۳۸ هیات عمومی دیوان عدالت اداری: نظر به اینکه شعبه سوم دیوان عدالت اداری به موجب دادنامه شماره ۱۳۸۸/۵/۴-۷۱۶ خدمت به عنوان سرباز معلم را به عنوان سابقه حق التدریس تلقی و شعبه چهارم دیوان عدالت اداری به موجب دادنامه شماره ۲۵۸-۱۳۸۸/۲/۱۳ ایام تدریس به عنوان سرباز معلم را قابل احتساب سابقه حق التدریس موضوع قانون

تبصره (الحافی ۱۳۷۳/۵/۹) - مشمولینی که به موجب این قانون برای انجام بقیه خدمت دوره ضرورت جهت خدمت در سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای مأمور می‌شوند می‌بایست حداقل دارای مدرک دیپلم فنی و بالاتر بوده باشند.

ماده ۱ مکرر(الحافی ۱۳۷۷/۷/۱۲) - از تاریخ تصویب این قانون در زمان صلح، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران همه ساله تعدادی از مشمولان وظیفه فارغ‌التحصیل در رشته کتابداری را بنا به درخواست وزارت‌خانه‌های فرهنگ و ارشاد اسلامی و جهاد سازندگی^(۱) و سازمان اداری مجلس شورای اسلامی پس از تأیید ستاد کل نیروهای مسلح با رعایت اصل (۱۴۷) قانون اساسی و تبصره (۴۸) قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، پس از انجام دوره آموزش نظامی به منظور گذرانیدن بقیه خدمت دوره ضرورت در کتابخانه‌های شهری و روستایی به صورت مأمور، در اختیار وزارت‌خانه‌های مذکور و کتابخانه مجلس شورای اسلامی قرار می‌دهد.

تبصره ۱ (الحافی ۱۳۷۷/۷/۱۲) - تکالیفی که در این قانون بر عهده وزارت‌خانه‌های آموزش و پرورش، بهداشت، درمان و آموزش پژوهشی گذارده شده است، حسب مورد عیناً درخصوص وزارت‌خانه‌های فرهنگ و ارشاد اسلامی و جهاد سازندگی اجرا خواهد گردید.

بکارگیری معلمان حق التدریس بر اساس قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۳/۶/۸ تلقی نکرده است تعارض محقق و مسلم است و با توجه به اینکه احکام مقرر در قانون مذکور بر معلمان حق التدریس قابل اعمال و اجرا است و سرباز معلم، معلم حق التدریس نمی‌باشد تا این تدریس به عنوان سرباز معلم قابل احتساب به عنوان سابقه معلمی حق التدریس تلقی شود و دستور العمل های شماره ۷۱۰/۸۷۴۵۷/۵ - ۷۱۰/۶۳۸۱۷/۲۲ و ۱۳۸۳/۱۲/۱۸ و ۱۳۸۴/۱۰/۱۱ - ۷۱۰/۱۰۳۲۸/۱۰ و ۱۳۸۴/۱۰/۱۱ و وزارت آموزش و پرورش که تاکنون ایطال نشده است، سابقه سرباز معلمی را قابل احتساب به عنوان معلمی حق التدریس ندانسته است، بنابر این رای شعبه چهارم دیوان عدالت اداری به شماره دادنامه ۱۳۸۸/۲/۱۳ - ۲۵۸ که بر غیر وارد دانستن شکایت شاکی صادر شده است صحیح و موافق مقررات تشخیص می‌شود.

این رای به استناد بند ۲ ماده ۱۹ و ماده ۴۳ قانون دیوان عدالت اداری برای شعب دیوان و سایر دیوان و سایر مراجع اداری مربوط در موارد مشابه لازم الاتّباع است.

۱ - در حال حاضر سازمان وزارت جهاد کشاورزی.

تبصره ۲ (الحاقي) ۱۳۷۷/۷/۱۲ - آین‌نامه اجرایی این قانون^(۱) توسط وزارت‌خانه‌های فرهنگ و ارشاد اسلامی، جهاد سازندگی^(۲) و دفاع و پشتیبانی نیرو‌های مسلح و سازمان امور اداری و استخدامی کشور^(۳) ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ تهیه و به تصویب هیأت‌وزیران خواهد رسید.

ماده ۲ (اصلاحي) ۱۳۷۳/۵/۹ - تعداد این قبیل مشمولین در هر دوره بر اساس اعلام نیاز وزارت‌خانه‌های مذکور، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار و امور اجتماعی و نهضت سوادآموزی و موافقت ستاد فرماندهی کل نیرو‌های مسلح می‌باشد.

ماده ۳ (اصلاحي) ۱۳۷۳/۵/۹ - مشمولان مذکور علاوه بر طی دوره آموزش نظامی موظف به گذراندن دوره آموزشی مهارت‌های حرفه‌ای طبق برنامه‌ای که هر یک از وزارت‌خانه‌ها، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی^(۴) و نهضت سوادآموزی تدوین و اعلام می‌نمایند می‌باشند.

ماده ۴ (اصلاحي) ۱۳۷۲/۶/۳۰ - مشمولانی که پس از پایان دوره آموزش نظامی مهارت‌های حرفه‌ای در آزمایش‌های نهايی موقفيت حاصل نمایند، بر اساس قوانین و مقررات مورد عمل ارتش جمهوري اسلامي ايران به درجات نظامي نايل خواهند شد. آموزش مهارت‌های حرفه‌ای معلمان وظيفه که توسط وزارت آموزش و پرورش و نهضت سوادآموزی به اجراء درمي آيد جايگزين آموزش‌های تخصصي لازم جهت نيل به درجات نظامي مربوط خواهد بود.

ماده ۵ (اصلاحي) ۱۳۷۷/۷/۱۲ - اين مدت از خدمت مشمولین فوق جزو خدمت وظيفه محسوب خواهد شد. افراد مذکور از نظر انصباطی و كيفري تابع قوانين و مقررات نیرو‌های مسلح بوده و از لحاظ آموزشی، بهداشتی و درمانی تابع قوانین و مقررات وزارت‌خانه‌های مذکور می‌باشند.

ماده ۶ (اصلاحي) ۱۳۷۳/۵/۹ و ۱۳۷۷/۷/۱۲ - تعين محل خدمت افرادي که

۱ - آین‌نامه اجرایي قانون اصلاح قانون معلمان، پزشکان و پپرا پزشکان وظيفه در تاريخ ۱۳۸۰/۳/۲ به تصويب هيات وزيران رسيد و با اصلاحات بعدی در مجموعه درج شده است.

۲ - در حال حاضر سازمان وزارت جهاد کشاورزي.

۳ - در حال حاضر سازمان مديريت و برنامهرizي کشور.

۴ - به استناد تبصره ۳ ماده واحد قانون تشکيل دو وزارت‌خانه تعاون، کار و رفاه اجتماعي و صنعت، معدن و تجارت مصوب ۱۳۹۰/۴/۸، عبارت «وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعي» جايگزين عبارت «وزارت کار و امور اجتماعي» شده است.

صلاحیت علمی و اخلاقی آنان با نظر وزارت‌خانه‌های آموزش و پرورش و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی^(۱) و نهضت سوادآموزی در طی دوره آموزش نظامی و مهارت‌های حرفه‌ای برای قبول مسؤولیت معلمی، پزشکی، پیراپزشکی و کتابداری مناسب تشخیص داده نشود به عهده ستاد فرماندهی کل نیروهای مسلح خواهد بود.

ماده ۷ - به مشمولان این قانون در مدت خدمت ضرورت حقوق و مزایای معادل درجه استحقاقی و هزینه خوراک، پوشак و مسکن طبق ضوابط مورد عمل نیروهای مسلح پرداخت خواهد شد.

ماده ۸ - کلیه هزینه‌های دوره آموزش نظامی مشمولین این قانون اعم از حقوق و مزايا، لباس، جبره غذائي، درمان و غيره به عهده وزارت دفاع و پشتيباني نیروهای مسلح خواهد بود.

ماده ۹ - سازمان برنامه و بودجه^(۲) مکاف است همساله اعتبارات لازم جهت اجرای این قانون را در ردیف جداگانه منظور و تأمین نماید.

ماده ۱۰ - فارغ‌التحصیلان فوق لیسانس که تعهد خدمت به مراکز آموزش عالي دارند مشمول این قانون نمي باشند.

ماده ۱۱ (اصلاحي ۱۳۷۳/۵/۹) - آين‌نامه اجرائي اين قانون^(۳) توسط وزارت‌خانه‌های آموزش و پرورش، بهداشت، درمان و آموزش پزشکي و دفاع و پشتيباني نیروهای مسلح و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعي^(۴) و نهضت سوادآموزي و سازمان امور اداري و استخدامي کشور^(۵) ظرف سه ماه پس از

۱ — به استناد تبصره ۳ ماده واحد قانون تشکيل دو وزارت‌خانه تعاون، کار و رفاه اجتماعي و صنعت، معدن و تجارت مصوب ۱۳۹۰/۴/۸، عبارت «وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعي» جايگزين عبارت «وزارت کار و امور اجتماعي» شده است.

۲ - در حال حاضر سازمان مديريت و برنامهرizي کشور.

۳ — آين‌نامه اجرائي قانون اصلاح قانون معلماني، پزشكان و پيرا پزشكان وظيفه در تاريخ ۱۳۸۰/۳/۲ به تصويب هيأت وزيران رسيده و با اصلاحات بعدی در مجموعه درج شده است.

۴ — به استناد تبصره ۳ ماده واحد قانون تشکيل دو وزارت‌خانه تعاون، کار و رفاه اجتماعي و صنعت، معدن و تجارت مصوب ۱۳۹۰/۴/۸، عبارت «وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعي» جايگزين عبارت «وزارت کار و امور اجتماعي» شده است.

۵ - در حال حاضر سازمان مديريت و برنامهرizي کشور.

ابلاغ تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱

ماده ۶ — پرسنل سپاه کسانی هستند که برابر شرایط و مقررات مندرج در این قانون و یا قانون خدمت وظیفه عمومی به خدمت پذیرفته می‌شوند و عبارتند از:

الف - کادر ثابت

ب - وظیفه^(۱)

ج - پیمانی

د - بسیجی

ماده ۱۱ — پرسنل وظیفه کسانی هستند که مطابق قانون خدمت وظیفه عمومی در یکی از دوره‌های ضرورت، احتیاط یا ذخیره مشغول خدمت می‌باشند.

ماده ۲۱ — سپاه می‌تواند به منظور تأمین نیاز سازمانی خود داوطلبانی را که حداقل دارای مدرک تحصیلی پایان دوره ابتدایی می‌باشند با اخذ تعهد ۵ سال خدمت نظامی و یا ۶ سال خدمت کارمندی به صورت پیمانی استخدام نماید.

تمدید مهلت و تجدید قرارداد مجاز نمی‌باشد.

تبصره ۱ — خدمت پرسنل پیمانی که خدمت دوره ضرورت را انجام نداده‌اند به منزله انجام خدمت دوره ضرورت تلقی می‌گردد و در صورتی که قبل از خاتمه تعهد به هر علت از خدمت مستعفی یا بر کنار گردند برابر قانون خدمت وظیفه عمومی با آنان رفتار خواهد شد.

تبصره ۲ — سپاه می‌تواند پرسنلی را که در حال انجام خدمت دوره ضرورت می‌باشد به صورت پیمانی استخدام نماید.

۱ — در این قسمت موادی از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱ که صریحاً به کارکنان وظیفه اشاره دارد درج شده، برای اطلاع از سایر مواد مربوط به کارکنان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به متن کامل قانون یادشده مندرج در سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران به نشانی www.dotic.ir مراجعه فرمایید.

ماده ۲۲ — سپاه می‌تواند در صورت نیاز از پرسنل وظیفه در حین دوره خدمت ضرورت و همچنین پرسنل پیمانی در طول مدت قرارداد و پرسنل بسیجی اعم از عادی، فعال یا ویژه که شرایط لازم را دارا هستند برای کادر ثابت استخدام نماید و این قبیل داوطلبان در شرایط مساوی از اولویت برخوردارند آموزش، درجه یا رتبه و ترفیعات آنان تابع مقررات مندرج در این قانون خواهد بود.

ماده ۲۳ — سپاه می‌تواند در صورت نیاز با پرسنل بسیجی ویژه که حداقل ۱۸ سال تمام سن داشته باشند، قراردادی انعقاد نماید که خدمت دوره ضرورت خود را پس از گذراندن آموزش‌های لازم در طول حداقل ۱۰ سال، هر سال به مدت حداقل یک ماه طی نمایند، تا بدین‌وسیله همواره آمادگی رزمی برای مأموریت‌های مختلف در شرایط ویژه را داشته باشند.

تبصره ۱ — سپاه در موقع جنگ و اضطرار این نیروها را احضار نموده و چنانچه بیشتر از مدت یک ماه در هر سال خدمت نمایند به همان اندازه از مدت خدمت و آموزش سال‌های بعد کسر خواهد شد.

تبصره ۲ — این دسته از پرسنل پس از گذراندن آموزش‌های لازم در بدو خدمت از حقوق اجتماعی افراد منقضی خدمت وظیفه عمومی برای استخدام و تحصیل و نظری آن برخوردار می‌باشند، لیکن در صورت قطع یا لغو یا بطلان قرارداد تا انجام کامل خدمت ضرورت، حقوق مزبور از آنها سلب می‌شود.

ماده ۲۷ — تعداد و ترکیب نیروی انسانی سپاه، و همچنین نسبت درجات و رتبه‌های آنان بر بنای خط مشی، استراتژی و تهدیدات، برابر جداول سازمان و تجهیزات مصوب و به نسبتی که به وسیله ستاد کل سپاه تعیین و به تصویب فرماندهی کل خواهد رسید، مشخص می‌گردد.

تبصره ۱ — جداول سازمان نیروی انسانی سپاه و ستاد کل شامل محل‌های سازمانی، و ضرورت نظامی یا کارمندی یا مشترک بودن شغل و درجات و رتبه‌های متناسب برای هر محل سازمانی حسب مورد توسط ستاد کل سپاه و ستاد کل تهیه و به تصویب فرماندهی کل خواهد رسید.

تبصره ۲ — به منظور جلوگیری از تورم پرسنل کادر ثابت در سپاه و سازمان‌های وابسته، در جداول سازمانی مشاغل باید به نحوی پیش‌بینی گردد که

حتی‌الامکان از پرسنل وظیفه، پیمانی و بسیجی استفاده شود.

ماده ۵۰. کلیه کارمندان اعم از کادر ثابت و پیمانی در بدو خدمت باید یک دوره آموزش مقدماتی نظامی و آشنایی با قوانین و مقررات و این‌نامه‌ها و وضعیت خدمتی خویش در سپاه را طی نمایند. مدت این دوره برای پرسنلی که دوره خدمت ضرورت را طی نموده‌اند حداقل یکماه می‌باشد و برای کسانی که دوره ضرورت را طی ننموده‌اند حداقل سه ماه خواهد بود.

ماده ۵۱ - پرسنل پیمانی که بصورت نظامی خدمت خواهند کرد و همچنین پرسنل وظیفه در بدو خدمت، دوره‌های آموزشی مقدماتی نظامی و تخصصی مربوطه را طی خواهند نمود.

تبصره - سپاه موظف است با همکاری نهضت سوادآموزی، و ارگان‌های ذیرباقط برای پرسنل وظیفه امکانات سوادآموزی را فراهم آورد.

ماده ۶۳. دوره آموزش عمومی تكمیلی بسیج: دوره‌های آموزش عمومی تکمیلی بسیج برای آن عده از بسیجیان که دوره عمومی مقدماتی را طی کرده باشند به مدت چهل و پنج روز در مراکز آموزشی نیروی مقاومت بسیج سپاه برگزار می‌شود.

برنامه‌ها و مواد آموزشی این دوره باید چنان تنظیم شود که این دوره معادل دو ماه از آموزش و خدمت وظیفه عمومی افراد محسوب شود.^(۱)

ماده ۶۴. وزارت آموزش و پرورش موظف است با هماهنگی و نظارت سپاه، نسبت به اجرای آموزش‌های تئوري و عملی نظامي در قالب دروس اجباري، در بین محصله‌لين مقاطع مختلف تحصيلي، به منظور تحقق ارتش بيشت ميليوني، ايجاد علاقه و آمادگي دفاعي و حفظ و تداوم آن در زمينه‌های دفاع نظامي، غير نظامي و مقاومت محلی به ترتيب زير اقدام نماید:

الف — در مقطع راهنمایي حداقل ۲ ساعت در هفته به صورت تئوري و يك روز در سال به صورت اردوی عملی.

ب — در مقطع متوسطه حداقل ۳ ساعت در هفته به صورت تئوري و ۳ روز

۱ — به بند ۱/۳ از جدول کسر خدمت‌های در نظر گرفته شده در قانون خدمت وظیفه عمومی و نحوه و شرایط واگذاری (منتشر شده در ماهنامه فرهنگ سربازی، حوزه نمایندگی ولي فقيه در سپاه، شماره ۱۰۷، مرداد ۱۳۹۴)، مدرج در پاورقی تبصره ۵ ماده واحده قانون احتساب خدمت در جبهه افراد جزو خدمت دوره ضرورت مصوب ۷/۲۶، ۱۳۶۶، مراجعه شود.

در سال به صورت اردوهای عملی به نحوی که در پایان دوره متوسطه معادل آموزش‌های مقدماتی نظام وظیفه را گذرانده باشدند.

تبصره ۴ — آموزش‌های مقطع راهنمایی معادل دوره آموزش عمومی مقدماتی بسیج می‌باشد و آموزش‌های مقطع متوسطه معادل دوره آموزش عمومی تکمیلی بسیج بوده و معادل دو ماه از خدمت وظیفه عمومی افراد محسوب می‌شود.

ماده ۶۵ - دوره تخصصی بسیج:

این دوره برای آن عده از بسیجیان فعال که دوره عمومی تکمیلی را طی نموده‌اند، بمدت یکماه در مراکز آموزشی سپاه برگزار می‌گردد. برنامه و مواد آموزشی این دوره باید بطوری تنظیم شود که معادل یکماه از آموزش و خدمت وظیفه عمومی آنان محسوب شود.^(۱)

ماده ۶۶ — سپاه موظف است حسب مورد با هماهنگی و همکاری شورای مدیریت حوزه علمیه و وزارتین فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، آموزش‌های تخصصی بسیج را برای افرادی که قبل از خدمت دوره ضرورت به تحصیلات عالیه در حوزه یا دانشگاه راه می‌یابند به صورت تئوری و اردوهای نظامی برگزار نماید.

تبصره ۱ — آموزش‌های فوق جزء واحدهای دروس اجباری دانشجویان در مقاطع کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترای پیوسته و همطراز آنها بوده و می‌بایستی بنحوی تنظیم گردد که معادل یکماه از آموزش‌های دوره ضرورت خدمت وظیفه عمومی محسوب گردد.

تبصره ۲ — آموزش‌های موضوع ماده ۶۵ و این ماده برای زنان متناسب با شرایط آنها و به ویژه در زمینه امداد، پشتیبانی مقاومت محلی و دفاع غیرنظمی خواهد بود.

ماده ۶۷ — آموزش‌های یادآوری و حفظ انسجام نیروهای احتیاط بر اساس قانون خدمت وظیفه عمومی در حدود اعتبارات مصوب به مدت ۱۵ - ۵ روز در سال در قالب گردانهای احتیاط که در واحدهای رزمی و پشتیبانی رزمی و

۱ - به بند ۱/۳ از جدول کسر خدمت‌های در نظر گرفته شده در قانون خدمت وظیفه عمومی و نحوه و شرایط واگذاری (منتشر شده در ماهنامه فرهنگ سربازی، حوزه نمایندگی ولی فقیه در سپاه، شماره ۱۰۷، مرداد ۱۳۹۴)، مدرج در پاورقی تبصره ۵ ماده واحده قانون احتساب خدمت در جبهه افراد جزو خدمت دوره ضرورت مصوب ۷/۲۶، ۱۳۶۶، مراجعه شود.

مراکز آموزش سپاه و ارتش ایجاد می‌گردد، به منظور حفظ توان رزمی و تخصصی آنان انجام می‌پذیرد.

ماده ۶۸ - آموزش‌های یادآوری و حفظ انسجام نیروهای ذخیره بر اساس قانون خدمت وظیفه عمومی و بسیجیان عادی و فعال در حدود اعتبارات مصوب به مدت حداقل یک هفته در هر دو سال و به منظور ایجاد آمادگی توسط نیروی مقاومت بسیج سپاه انجام می‌پذیرد.

ماده ۶۹ - مدت دوره‌های آموزشی مذکور در این قانون و مدت خدمت تمام وقت در سازمان‌های رزمی برای پرسنل بسیجی فعال و ویژه که مشمول خدمت وظیفه عمومی می‌باشند، جزء خدمت دوره ضرورت یا احتیاط آنان محسوب می‌گردد.

ماده ۷۰ - کلیه دستگاه‌های اجرایی کشور که از افراد وظیفه مازاد نیروهای مسلح مطابق قوانین و مقررات کشور استفاده می‌نمایند، موظفند برای تجدید آموزش نظامی و یا احضار در موقع اضطرار و جنگی، افراد مذکور را مطابق دستور العمل ستاد کل در اختیار نیروهای مسلح قرار دهند.

تبصره - احضار سایر نیروهای احتیاط و ذخیره مطابق ماده ۵۶ قانون خدمت وظیفه عمومی و احضار اعضاء بسیج مطابق دستورالعملی است که به تصویب فرماندهی کل می‌رسد.

ماده ۷۱ - در اجرای اصل (۱۴۷) قانون اساسی^(۱)، سپاه موظف است با استفاده از مشمولین واجد صلاحیت خدمت وظیفه عمومی در حد بسیجی عادی پس از گزارنیدن آموزش‌های عمومی و تخصصی اولیه واحدهای سازمان یافته بسیج فرهنگی، آموزشی، بهداشتی و سازندگی را ایجاد و بر طبق برنامه‌ها و سیاست‌های وزارت‌خانه‌ها و نهادهای مربوطه حسب مورد جهت آموزش، سوادآموزی، بهداشت و درمان و سازندگی روستاهای و مناطق محروم کشور با حفظ نظارت بر امور انصباطی و اجرای برنامه‌های تداوم آموزش آنان، در اختیار دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط قرار دهد.

تبصره ۱ - اقدام فوق مربوط به زمان صلح بوده و در زمان جنگ و بحران افراد فوق مطابق سیاست‌های ابلاغی از سوی ستاد کل به کار گرفته می‌شوند.

تبصره ۲ - تعداد و درصد افراد مورد نیاز از طبقات مختلف مشمولین، همه

۱ - به اصل ۱۴۷ ق. ا.ج. ۱.۱ مصوب ۹/۱۲۵۸ مندرج در همین مجموعه مراجعه شود.

ساله به پیشنهاد هیأت وزیران و تأیید ستاد کل تعیین می‌شود.

تبصره ۳ — آیین‌نامه اجرایی این ماده توسط وزارت با هماهنگی ستاد کل سپاه و ستاد کل تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.^(۱)

ماده ۸۲ — پرسنل پیمانی و وظیفه که برابر مقررات این قانون در کادر ثابت استخدام می‌شوند چنانچه آموزش‌های مورد نیاز کادر ثابت را طی نکرده باشند می‌باشد آن را طی نموده و چنانچه درجه آنان پس از آموزش‌های مذبور برابر درجات پیمانی و وظیفه آنان باشد مدت خدمت پیمانی و وظیفه در آن درجه جزء سابقه ترقی منظور خواهد شد.

تبصره ۱ — پرسنلی که سابقه خدمت تمام وقت به صورت بسیجی فعال یا ویژه در سپاه دارند، مشمول مقررات این ماده خواهند شد.

تبصره ۲ — احتساب مدت خدمت پیمانی، وظیفه و بسیجی این قبیل پرسنل از نظر سنتات بازنیستگی مشروط به پرداخت کسور بازنیستگی به صندوق بازنیستگی سپاه می‌باشد.

ماده ۸۳ — پرسنل وظیفه از نظر نیل به درجات تابع مقررات قانون خدمت وظیفه عمومی بوده که با شرایط این قانون تطبیق داده خواهد شد.

ماده ۹۶ — پرسنل بسیجی عادی و فعل به هنگام بکارگیری در سازمان رزم و یا گذراندن دوران خدمت وظیفه عمومی و پرسنل بسیجی ویژه، به درجات نظامی سپاه موضوع ماده ۷۵ این قانون به شرح زیر نائل می‌گردد:

الف - بسیجیان عادی برابر مقررات مربوط به ترقیات مشمولین خدمت وظیفه عمومی.

ب - بسیجیان فعال متناسب با میزان فعالیت، صلاحیت و شایستگی و طی دوره‌های آموزشی حداکثر تا دو درجه بالاتر نسبت به بسیجیان عادی.

ج - بسیجیان ویژه برابر مقررات مربوط به ترقیات کادر ثابت نظامی و با توجه به مدرک تحصیلی، طی دوره‌های آموزشی، میزان فعالیت و صلاحیت و شایستگی متناسب با درجات نظامی و حداکثر تا درجه ارتشبدی، حداقل مدت توقف این دسته از پرسنل در هر درجه در صورت خدمت تمام وقت برابر حداقل مدت توقف پرسنل کادر ثابت در همان درجه مطابق دیگر مواد این قانون می‌باشد.

۱ - آیین‌نامه اجرایی مذکور تاکنون به تصویب نرسیده است.

تبصره - آیننامه اجرایی این ماده و چگونگی محاسبه میزان فعالیت، طی دوره‌های آموزشی، صلاحیت و شایستگی پرسنل بسیجی در ترفيعات آنان توسط ستاد کل سپاه تهیه و به تصویب فرماندهی کل خواهد رسید.

ماده ۱۰۳ - مرخصی - وضع پرسنلی است که برابر مقررات مربوطه، در حال استفاده از مرخصی‌های زیر می‌باشد:

الف - مرخصی استحقاقی - پرسنل کادر ثابت، وظیفه و پیمانی حق استفاده از یکماه مرخصی سالانه با استفاده از حقوق و مزایای مربوطه را دارا می‌باشدند مدت مرخصی در مناطق بد آب و هوا ۴۵ روز خواهد بود، پرسنل در دوره‌های آموزشی و تحصیلی می‌توانند طبق مقررات مندرج در اساسنامه آموزشگاه‌های مربوط از مرخصی آموزشی و تحصیلی استفاده نمایند.

ب - مرخصی استعلامی - پرسنلی که بعلت بیماری قادر بخدمت نمی‌باشدند با تجویز پزشک مسؤول، علاوه بر مرخصی استحقاقی حداقل تا چهار ماه در سال می‌توانند از این مرخصی استفاده نمایند. با پرسنل زن از نظر مرخصی دوران بارداری برابر با مشمولین قانون استخدام کشوری رفتار خواهد شد.

ج - مرخصی اضطراری - پرسنلی که استحقاق مرخصی سالانه را نداشته، لیکن بنا بر ضرورت نیاز به مرخصی دارند، می‌توانند از مرخصی‌های استحقاقی سال بعد حداقل تا ۱۵ روز استفاده نمایند.

د - مرخصی بدون حقوق - پرسنل در شرایط خاص و ضروري می‌توانند حداقل جمعاً سه‌سال در طول خدمت از مرخصی بدون حقوق استفاده نمایند این مدت از لحاظ ترفيعات و بازنشستگی جزء سنتات خدمتی محسوب نمی‌گردد.

ه - مرخصی تشويقي - به مقاضای ابراز لياقت و شایستگی ممکن است حداقل تا ۳۰ روز در طول سال به پرسنل مرخصی تشويقي داده شود.

و - مرخصی مأموریت - پرسنلی که به منظور انجام مأموریت‌های محله از طرف سپاه حداقل به مدت ۳ ماه به خارج از محل خدمت و سکونت خود اعزام شوند، می‌توانند علاوه بر مرخصی استحقاقی به ازای هر ماه حداقل از ۵ روز مرخصی مأموریت استفاده نمایند.

تبصره ۱ - ترتیب استفاده از مرخصی‌های مذکور در بند‌های این ماده، تعیین مناطق بد آب و هوا موضوع بند «الف» این ماده و حدود اختیارات فرماندهان و مسؤولین در دادن مرخصی‌ها بهموجب آیننامه‌ای است که توسط ستاد کل سپاه

تهیه و به تصویب فرماندهی کل می‌رسد.

تبصره ۲ - در شرایط جنگی و بحرانی و بسیج همگانی و در موقعی که ضرورت ایجاب می‌نماید اعطاء مرخصی و مدت آن بر طبق آینه‌نامه‌ای است که توسط ستاد کل سپاه تهیه و به تصویب فرماندهی کل می‌رسد.

ماده ۱۰۵ - فراري وضع پرسنلي است که مدت غيبي آنان در زمان صلح از ۱۵ روز و در زمان جنگ از ۵ روز تجاوز نماید. حقوق و مزاياي اين قبيل پرسنل از تاريخ غيبي قطع مي‌گردد و پرسنل فراري پس از معرفی يا دستگيري بلافاصله شروع بخدمت نموده و به اتهام فرار آنان برابر مقررات كيفري مربوطه رسيدگي ميشود. وضعیت خدمتی پرسنل سپاه به استثناء پرسنل وظيفه که مرتكب فرار از خدمت شده‌اند بشرح زير خواهد بود:

الف - در صورت صدور رأي برائت يا قرار منع پیگرد، ایام غیبت و فرار به انتساب تبدیل خواهد شد.

ب - در صورت محکومیت به مجازاتی که مستلزم اخراج از خدمت نباشد، ایام غیبت و فرار جزء خدمت محسوب نمی‌گردد.

ج - در صورت محکومیت به مجازاتی که مستلزم اخراج از خدمت باشد از تاريخ قطعیت رأي اخراج خواهد شد.

تبصره - هرگاه مدت فرار پرسنل بالغ بر ۶ ماه گردد از زمان آغاز غیبت اخراج شده محسوب می‌گردد و پس از آن برابر مقررات كيفري محاکمه شده و فقط در صورت صدور رأي برائت يا قرار موقوفي تعقیب يا منع پیگرد حکم اخراج نیز کان لمیکن خواهد شد و در صورتی که محاکمه غایابی انجام گردد پرسنل می‌توانند پس از حضور به حکم صادره اعتراض نموده و در صورت صدور رأي برائت يا قرار موقوفي تعقیب يا منع پیگرد در رسیدگی مجدد، حکم اخراج آنان نیز کان لمیکن می‌گردد.

ماده ۱۱۷ - پرسنل وظيفه در دوران احتیاط و ذخیره که در احضار و فراخوانی‌ها و شرکت در دوره‌های آموزشی و بازآموزی مطروحه در این قانون خودداری می‌نماید مشمول مقررات مذکور در ماده ۱۰ قانون خدمت وظيفه عمومی می‌باشد و در طول خدمت بر حسب نوع همکاری تابع مقررات انضباطی نیروی به کارگیرنده می‌باشد.

تبصره - افراد بسیجی در طول آموزش‌ها و خدمت مذکور در این قانون تابع

مقررات انضباطی سپاه می‌باشد.

ماده ۱۷۶ - میزان حقوق وظیفه و حقوق مستمری بگیران موضوع ماده ۱۳۳ این قانون^(۱) که در حین انجام وظیفه یا به سبب آن معلول یا فوت می‌شوند به شرح زیر تعیین می‌گردد: الف - ...

ج - در مورد پرسنل وظیفه و بسیجی فعال و عادی حقوقی معادل حقوق ماهانه پرسنل همطراز کادر ثابت که حداقل آن معادل حقوق ماهانه پرسنل کادر با درجه رزم‌آور سومی می‌باشد.

ماده ۱۷۷ - میزان حقوق وظیفه و حقوق مستمری بگیران پرسنلی که بر طبق تشخیص مرجع پیش‌بینی شده در ماده ۱۳۴^(۲) این قانون بطور عادی معلول یا فوت می‌شوند به شرح زیر تعیین می‌گردد: الف - ...

ج - در مورد پرسنل وظیفه و بسیجی فعال (نه دهم) حقوق ماهانه پرسنل همطراز کادر ثابت.

تبصره - حقوق مستمری بگیران معلولین موضوع این ماده معادل آخرین حقوق وظیفه آنان خواهد بود.

ماده ۱۷۹ - پرسنل وظیفه دوره احتیاط و ذخیره سپاه و بسیجیان فعال و عادی که قبل از خدمت از کارمندان دولت بوده‌اند در صورت شهادت، جانباز شدن، فوت و یا معلولیت حقوق مستمری و وظیفه آنان برابر مقررات این قانون بر مبنای آخرین حقوق دریافتی از سازمان مربوطه و از بودجه همان سازمان پرداخت خواهد شد و چنانچه حقوق آنان در سازمان مربوط کمتر از حقوق پرسنل کادر ثابت همطراز آنان باشد، حقوق مستمری و وظیفه بر مبنای حقوق پرسنل کادر ثابت همطراز محاسبه شده و مابهالتفاوت آن از اعتباراتی که بدین‌منظور همساله در بودجه سپاه منظور می‌گردد پرداخت خواهد شد.

تبصره ۲ ماده ۱۸۲ - مستمری بگیران در طول خدمت دوره ضرورت نیز از حقوق مستمری برخوردار خواهد شد.

ماده ۱۸۶ (اصلاحی ۱۳۸۳/۳/۵) - به وراث کلیه پرسنل اعم از شاغل، بازنشسته و وظیفه، جانباز، معلول که شهید یا فوت می‌شوند معادل مبلغ پیش‌بینی

۱ و ۲ - جهت ملاحظه این ماده به «مجموعه استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی» از انتشارات این معاونت مراجعه شود.

شده در قانون پرداخت پاداش پایان خدمت و بخشی از هزینه‌های ضروری به کارکنان دولت - مصوب ۲۶/۲/۱۳۷۵ با اصلاحات بعدی^(۱). هزینه کفن و دفن پرداخت می‌شود.

تبصره ۳ ماده ۱۹۳ - در مواردی که امکانات و بیمارستان‌های سپاه بیش از نیازهای درمانی پرسنل باشد بیمارستان‌های مزبور با رعایت حق تقدیم پرسنل کادر و وظیفه شاغل، مجازند به کلیه اشخاص خدمات درمانی ارائه نمایند، هزینه خدمات ارائه شده برابر مقررات بیمارستان‌های مذکور پرداخت خواهد شد.

ماده ۱۹۸ - کلیه اعضای ارتش بیست می‌لیونی در قبال حوادثی که منجر به شهادت، فوت، بیماری، نقص عضو یا از کارافتادگی شوند مشمول ماده ۵۳ قانون خدمت وظیفه عمومی و تبصره‌های آن می‌گردد.

تبصره - در مورد افراد غیر شاغل در سازمان‌ها و دستگاه‌های وابسته به دولت، تبصره ۱ و ۲ ماده ۵۳ قانون خدمت وظیفه عمومی شامل آن نمی‌گردد، بلکه حسب مورد توسط بنیاد شهید، بنیاد جانبازان^(۲) یا سازمان تأمین اجتماعی، حقوق وظیفه و مستمری به آنان پرداخت می‌شود.

ماده ۲۲۲ - پرسنل کادر ثابت و بسیجی ویژه برابر مقررات این فصل تطبیق می‌شوند و تطبیق پرسنل وظیفه و پیمانی بر اساس مقررات سایر فصول این قانون بوده و تطبیق بسیجیان عادی و فعال بر اساس دستورالعملی است که متناسب با مقررات عمومی این قانون توسط ستاد کل سپاه تهیه و به تصویب فرماندهی کل خواهد رسید.

قانون اجازه تردد فارغ‌التحصیلان فوق لیسانس و بالاتر و متخصصان ایرانی مقیم خارج از کشور بدون بررسی وضعیت خدمت وظیفه عمومی

اصوب ۱۳۷۲/۲/۱۴

ماده واحد - در زمان صلح به کلیه فارغ‌التحصیلان فوق لیسانس و بالاتر و متخصصان ذکور ایرانی مقیم خارج از کشور اجازه داده می‌شود یک بار در سال

۱ - به ماده ۱ قانون مزبور مندرج در زیر نویس ماده ۱۶۸ قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران مصوب ۷/۷/۱۳۶۶، مندرج در همین مجموعه مراجعه شود.

۲ - در حال حاضر بنیاد شهید و امور ایثارگران.

حداکثر برای مدت پنج ماه به منظور شرکت در سمینارها و دوره‌های خاص تخصصی، بازدیدهای علمی و انجام پروژه‌های کوتاه مدت و ارایه خدمات خاص کوتاه مدت بنا به دعوت وزیر ذیربط (با تأیید وزارت اطلاعات و ستاد کل نیروهای مسلح) بدون بررسی وضعیت خدمت وظیفه عمومی، به جمهوری اسلامی ایران تردید نمایند.^(۱)

تبصره ۱ — وزارت اطلاعات و ستاد کل نیروهای مسلح مکلفند حداکثر طرف یک ماه نظر خود را اعلام و در غیراین صورت وزیر ذیربط رأساً اقدام نماید.

تبصره ۲ — رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌تواند مجوز استفاده از این ماده واحده را برای رؤسای دانشگاه‌های غیردولتی صادر نماید.

قانون اجازه ادامه تحصیل در مقاطع تحصیلی بالاتر به مشمولان

قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور (اعم از دولتی و غیردولتی)

صوب ۱۳۷۲/۲/۲۱

ماده واحده — مشمولان قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور صوب ۱۳۶۵/۳/۱^(۲) که در حین انجام خدمت نظام وظیفه و سایر خدمات قانونی خود در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی (اعم از دولتی و غیردولتی) و مؤسسات و سازمان‌های پژوهشی، برای ادامه تحصیل در مقطع تحصیلی بالاتر پذیرفته می‌شوند می‌توانند با سپردن تضمین کافی به تشخیص وزارت‌خانه‌های فرهنگ و آموزش عالی^(۳) (و بهداشت)، درمان و آموزش پزشکی (حسب مورد) جهت ادامه تحصیل از خدمت ترخیص شوند و دو برابر مابقی تعهدات موضوع قانون مذکور را پس از اتمام مقطع تحصیلی، در همان دانشگاه یا مؤسسه آموزش عالی یا مؤسسات و سازمان‌های پژوهشی، انجام دهند.

۱ — بند ۷ سیاست‌های حمایت و هدایت استعدادهای درخشان صوب ۱۳۷۷/۲/۲۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی: نخبگان علمی و متخصصان ایرانی مقیم خارج از کشور می‌توانند بدون اینکه از نظر خدمت نظام وظیفه مشکلی داشته باشند با تشخیص وزرای ذیربط به داخل کشور رفت و آمد کنند.

۲ - این قانون در مجموعه درج شده است.

۳ - در حال حاضر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.

در صورتی که به علی اتمام تعهد در دانشگاه ممکن نباشد مابقی تعهدات خدمتی خود را در نیروهای نظامی و انتظامی طی کنند.

قانون گزارانیدن مدت خدمت وظیفه فارغ‌التحصیلان دانشکده

علوم قضایی در محاکم قضایی کشور

مصوب ۱۳۷۳/۱۱/۹

ماده واحده - به موجب این قانون، فارغ‌التحصیلان دانشکده علوم قضایی وابسته به دادگستری جمهوری اسلامی ایران که خدمت سربازی خود را انجام نداده‌اند با پیشنهاد قوه قضاییه و موافقت ستاد کل نیروهای مسلح در صورت تعهد حداقل ده سال خدمت در قوه قضاییه که دو سال اول از حقوق و مزایای وظیفه برخوردار خواهند بود و طی دوره آموزش مقدماتی نظامی و پس از ایفاء تعهد از انجام خدمت دوره ضرورت در زمان صلح معاف می‌باشند.^(۱)

تبصره ۱ - قوه قضاییه می‌تواند افراد مشمول این قانون را در سمت‌های قضایی و اداری طبق مقررات مربوطه حسب مورد به خدمت گیرد.

تبصره ۲ - قوه قضاییه مکلف است چنانچه مشمولان این قانون از انجام خدمت مورد تعهد امتناع نمایند و یا در طی مدت تعهد به علی از خدمت در دادگستری برکنار شوند آنان را بلافاصله جهت رسیدگی به وضع مشمولیت به اداره وظیفه عمومی معرفی نماید. مخارج انجام‌شده برای افرادی که امتناع از خدمت نمایند توسط قوه قضاییه اخذ و به خزانه‌داری کل واریز خواهد شد.

تبصره ۳ - کلیه هزینه‌های دوره آموزش نظامی و حرف‌های مشمولین این قانون اعم از حقوق و مزايا، جیره غذایي، درمانی و غيره به عهده قوه قضاییه می‌باشند و سازمان برنامه و بودجه^(۲) موظف است همه ساله معدل اعتبار مورد نیاز را در ردیف جدآگاه‌های در لواح بودجه سالیانه منظور و تأمین نماید.

تبصره ۴ - در صورت استخدام مشمولان موضوع این قانون، تمام مدت ده سال

۱ — نظریه ۷/۴۲۵۷ — ۱۳۷۹/۹/۵ ا.ج.ق: با توجه به صراحة قسمت اخیر ماده واحده قانون گزارانیدن مدت خدمت وظیفه فارغ‌التحصیلان دانشکده علوم قضایی در محاکم قضایی کشور مصوب ۱۳۷۳/۱۱/۹، کلیه طلاب شاغل در سمت‌های قضایی باید دوره آموزش مقدماتی نظامی را طی کرده باشند تا پس از ایفاء تعهد، از انجام خدمت دوره ضرورت در زمان صلح معاف باشند.

۲ - در حال حاضر سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.

خدمت و دوره آموزش نظامی آنان جزء سالات خدمت محسوب می‌گردد.

تبصره ۵ — وزارت خانه‌های دادگستری، کشور و دفاع با هماهنگی ستادکل نیروهای مسلح مسؤول اجرای این قانون بوده و آیننامه اجرایی مربوطه توسط وزارت خانه‌های مذکور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.^(۱)

تبصره ۶ (الحاقی ۱۳۷۷/۹/۱) — طلب حوزه‌های علمیه و فارغ‌التحصیلان دانشکده‌های حقوق که جهت استفاده در سمت قضایی پذیرفته می‌شوند و خدمت وظیفه عمومی خود را انجام نداده‌اند مشمول مقررات این قانون خواهند بود. همچنین وضعیت طلب شاغل در سمت‌های قضایی که با استفاده از معافیت تحصیلی به استخدام درآمده‌اند از لحاظ انجام خدمت وظیفه عمومی و مدت تعهد خدمت، مشمول مقررات این قانون می‌باشند و سوابق قضایی آنان جزء مدت تعهد محسوب می‌گردد.

قانون استخدام روحانیون و طلب علوم دینی در وزارت آموزش و پرورش با استفاده از معافیت تحصیلی

مصوب ۱۳۷۵/۲/۲۳

ماده واحد — وزارت آموزش و پرورش می‌تواند در صورت نیاز، روحانیون و طلب علوم دینی داوطلب استخدام را که حداقل مدرک تحصیلی آنان معادل کارشناسی باشد با اخذ تعهد مبنی بر انجام پنج سال خدمت در وزارت آموزش و پرورش و رعایت سایر شرایط قانونی به استخدام آزمایشی درآورد. افراد مذکور در صورت گذراندن دوره آموزش مقدماتی نظامی و انجام خدمت مورد تعهد از خدمت نظام در زمان صلح معاف خواهند بود.

تبصره ۱ — روحانیون و طلب علوم دینی که با وزارت آموزش و پرورش همکاری داشته‌اند در صورتی که مدرک تحصیلی آنان معادل فوق دلیل بوده و حداقل پنج سال سابقه تدریس داشته باشند، می‌توانند با رعایت سایر شرایط قانونی به استخدام درآیند.

تبصره ۲ — وزارت آموزش و پرورش موظف است قبل از استخدام، دوره آموزش فشرده‌ای را برای افراد مشمول این قانون برگزار نماید.

۱ — این آیننامه اجرایی در تاریخ ۱۳۷۵/۳/۱۶ تصویب و در همین مجموعه درج شده است.

تبصره ۳ - آییننامه اجرایی^(۱) این قانون ظرف مدت سه ماه به پیشنهاد وزارت آموزش و پرورش و سازمان امور اداری و استخدامی کشور^(۲) تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

قانون نحوه تشکیل پیامآوران بهداشت

تصویب ۱۳۷۵/۸/۶

ماده ۱ - به منظور تأمین نیروی انسانی موردنیاز در امور بهداشتی و درمانی و آموزشی مناطق روستایی محروم و عشايري کشور در زمان صلح با رعایت کامل عدل اسلامی گروهی از مشمولان وظیفه عمومی در گروه پزشکی و پیراپزشکی و بهیاران وظیفه به نحوی که به آمادگی رزمی آنان آسیب نرساند در هر تقسیم به وسیله کمیسیون مذکور در تبصره (۱) این ماده پس از طی آموزش مقدماتی نظامی که بیش از یک و نیم ماه به طول نخواهد انجامید، به عنوان پیامآوران بهداشت تعیین و فهرست آن توسط ستاد کل نیروهای مسلح به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اعلام خواهد شد.

تبصره ۱ - کمیسیونی مرکب از یک نفر از ستاد کل نیروهای مسلح و یک نفر از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و یک نفر از کمیسیون بهداری و بهزیستی با معرفی کمیسیون و انتخاب مجلس شورای اسلامی به عنوان ناظر (۳) هر شش ماه یک بار سهمیه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را از مشمولان وظیفه هر دوره مشخص خواهند نمود.

مجلس، قانونی درباره ناظران خود تصویب کرده که در این مورد و سایر موارد مجموعه حتماً ملاحظه شود. (با واژه نظر- ناظران - نظارت و کد ۲۱۱ و کد ۲۰۷ جستجو شد چیزی یافت نشد)

۱ — این آییننامه اجرایی در تاریخ ۱۳۷۶/۲/۳۱ به تصویب هیأت وزیران رسید (مواد مرتبط با خدمت وظیفه عمومی در این مجموعه درج شده است).

۲ - در حال حاضر سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.

۳ — با توجه به بند ۴ ماده ۲ قانون عضویت و لغو عضویت نمایندگان مجلس شورای اسلامی در برخی از شوراهای عالی، شوراهای مجمع و سایر هیات‌ها مصوب ۱۳۹۳/۱/۲۴، عضویت نمایندگان مجلس در کمیسیون تعیین سهمیه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از مشمولان وظیفه موضوع تبصره (۱) ماده (۱) قانون نحوه تشکیل پیامآوران بهداشت مصوب ۱۳۷۵/۶/۸ لغو می‌شود.

تبصره ۲ — وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مجاز است در سقف سهمیه خود نیروهای داوطلب خدمت در مناطق محروم و نیازمند و نیروهای متخصص موردنیاز را شناسایی و لیست آنان را به حوزه وظیفه عمومی و ستاد کل نیروهای مسلح تحويل دهد. ستادکل لیست معرفی شده را در قالب سهمیه وزارت مذکور قرار داده و بقیه سهمیه را طبق ضوابط خود معرفی خواهد نمود.

ماده ۲ — محل خدمت پیام‌آوران بهداشت مناطقی از کشور می‌باشد که دارای ضریب محرومیت چهارپنجم، سه و نیم پنجم و سه‌پنجم باشد.

تبصره — پزشکان عمومی حداقل یک سال اول خدمت را منحصرًا در مرکز بهداشتی درمانی روستایی با ایجاد امکانات و تسهیلات مسکن توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با بیتوته کامل انجام خواهد داد.

ماده ۳ — دانشگاه‌های علوم پزشکی و مرکز آموزشی در پایان خدمت دوره ضرورت پیام‌آوران بهداشت گواهی مربوطه را به عنوان ستاد نیروی ذیربطر صادر و رونوشت به مرکز تأمین و توزیع نیروی انسانی و پیام‌آوران بهداشت ارسال خواهد داشت و پیام‌آوران بهداشت کارت پایان خدمت را از نیروی مربوطه دریافت خواهد نمود.

تبصره — مدت غیبت، ترک خدمت و سایر تخلفات انضباطی و خدمتی پیام‌آوران بهداشت توسط دانشگاه مربوطه به نیروهای ذیربطر و مرکز تأمین و توزیع نیروی انسانی و پیام‌آوران بهداشت اعلام خواهد شد.

ماده ۴ — حقوق و مزایایی پیام‌آوران بهداشت در ساعات موظف اداری طبق ضوابط و مقررات مورد عمل ستاد کل نیروهای مسلح می‌باشد.

تبصره — مشمولان موضوع این قانون که موظف به بیتوته در محل خدمت خود می‌باشند موظفند حسب اعلام نیاز شبکه‌های بهداشتی درمانی شهرستان‌های مربوط خدمات بهداشتی درمانی و آموزشی لازم را خارج از ساعات موظف اداری در محل خدمت خود یا به صورت دهگردشی در حوزه محل خدمت مربوطه ارایه دهند و براساس ضوابط مقرر در لایحه قانونی نحوه اداره واحدهای بهداشتی درمانی و آموزشی وزارت بهداری و بهزیستی — مصوب ۱۳۵۸/۱۰/۱۲ شورای انقلاب اسلامی^(۱) یا سایر ضوابط و مقررات موردعمل در وزارت بهداشت،

۱ — جهت ملاحظه متن قانون در سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران به نشانی www.dotic.ir رجوع شود.

درمان و آموزش پزشکی و سازمان‌های منطقه‌ای بهداشت و درمان استان‌ها، حق الزحمه دریافت نمایند.

ماده ۵ — قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور مصوب ۱۳۶۵/۳/۱ و قانون اعزام دانشجو به خارج از کشور مصوب ۱۳۶۴/۱/۲۵ و قانون معافیت بهداشت‌تکاران دهان و دندان و بهداران (تکنسین‌های بهداشت و مبارزه با بیماری‌ها) از انجام خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۹/۲/۱۶^(۱) از این قانون مستثنی بوده و همچنان به قوت خود باقی است و سایر قوانین مغایر لغو و بلازیر خواهد بود.

ماده ۶ — مسؤول اجرای این قانون حسب مورد وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خواهند بود و آیین‌نامه اجرایی آن توسط وزارت‌خانه‌های فوق الذکر و با همکاری ستاد کل نیروهای مسلح ظرف مدت سه‌ماه تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.^(۲)

قانون استفاده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از مشمولان خدمت وظیفه عمومی در زمان صلح

مصطفوی ۱۳۷۶/۵/۲۱

ماده واحد — وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌تواند در زمان صلح با رعایت اصل (۱۴۷) قانون اساسی^(۳) برای اجرای طرح‌های بهداشتی از خدمت مشمولان وظیفه عمومی عادی با مدرک تحصیلی پایان دوره راهنمایی تا پایان دوره متوسطه، پس از انجام آموزش نظامی از طریق وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و تأیید ستاد کل نیروهای مسلح، پس از آموزش دوره بهداشت لازم طبق تشخیص وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به عنوان سرباز- بهداشتیار استفاده کند.

هزینه‌های مربوط به دوره آموزش نظامی بر عهده وزارت دفاع و پشتیبانی

۱ - فوانین فوق در همین مجموعه درج شده است.

۲ - آیین‌نامه اجرایی قانون نحوه تشکیل پیام‌آوران بهداشت در تاریخ ۱۳۷۶/۱/۲۰ به تصویب هیأت وزیران رسیده و با اصلاحات بعدی در همین مجموعه درج شده است.

۳ - به اصل ۱۴۷ ق.ا.ج.ا. مصوب ۱۳۵۸/۹/۱۲ مندرج در همین مجموعه مراجعه شود.

نیروهای مسلح است و هزینه‌های آموزشی بهداشت‌پاری و حقوق، مزايا و جیره استحقاقی در دوره خدمت از محل اعتبارات دستگاه مربوط تأمین می‌شود که میزان دریافتی این قبیل افراد نباید در مجموع از حد مقرر در قوانین نیروهای مسلح تجاوز کند.

آین‌نامه اجرایی این قانون توسط وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و با همکاری وزارت‌خانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کشور تهیه پس از تأیید ستاد کل نیروهای مسلح به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.^(۱)

قانون سرباز قهرمان

مصطفوب ۱۳۷۶/۱۲/۱۳ با اصلاحات و الحالات بعدی

ماده واحد (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۳)- به موجب این قانون در زمان صلح کلیه ورزشکارانی که از طرف فدراسیون‌های ورزشی به عضویت تیم‌های ملی برگزیده می‌شوند با درخواست وزارت ورزش و جوانان و هماهنگی ستاد کل نیروهای مسلح می‌توانند خدمت مقدس سربازی خود را پس از طی دوره آموزش نظامی در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی زیر نظر وزارت ورزش و جوانان در تیم‌های ملی سپری نمایند.

تبصره ۱ - مشمولان این قانون در صورت اخراج یا حذف از تیم‌های ملی، بقیه خدمت دوره ضرورت خود را باید در نیروهای مسلح سپری نمایند.

تبصره ۲ (اصلاحی ۱۳۸۰/۶/۶) - مشمولان این قانون از شمول بند (۲) ماده (۱۸) قانون گذرنامه - مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰^(۲) و بند (هـ) ماده (۱۴) و بند (ط) ماده (۱۶) قانون ارتضی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۶۶/۷/۷^(۳) -

۱ - آین‌نامه اجرایی این قانون در تاریخ ۱۳۸۲/۴/۱۵ تصویب و در همین مجموعه درج شده است.

۲ - ماده ۱۸ قانون گذرنامه مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰، در ذیل ماده ۳ اصلاحی قانون اعزام دانشجو به خارج از کشور مصوب ۱۳۶۴/۱/۲۵، درج شده است.

۳ - از قانون ارتضی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۶/۷/۷ :

ماده ۱۴ - سازمان عقیدتی سیاسی سازمانی است با سلسله مراتب مستقل و متمرکز که مأموریت و وظایف زیر را بر عهده دارد:

هـ - بررسی و ارزیابی پرسنل از لحاظ شایستگی مکتبی جهت انتصابات، ترقیات و مأموریت‌های

مستثنی هستند.

تبصره ۳ - در صورت نیاز نیروهای مسلح به سربازان فوق الذکر جهت شرکت در مسابقات آسیایی یا جهانی مربوط به نیروهای مسلح، نامبردگان در اختیار ستاد کل نیروهای مسلح قرار می‌گیرند.

تبصره ۴ (الحاقی ۱۳۹۱/۱۰/۳) - قهرمانان بازی‌های المپیک شامل نفرات اول تا سوم و قهرمانان اول و دوم مسابقات قهرمانی جهان و نفرات اول بازی‌های آسیایی در رشته‌های ورزشی تحت پوشش کمیته بین‌المللی المپیک (IOC) و مقام اول تا سوم مسابقات جام جهانی فوتبال، بسکتبال و والیبال و همچنین یکی از فرزندان قهرمانان پارالمپیک جهانی معاف از سربازی با معرفی وزارت ورزش و جوانان و موافقت ستاد کل نیروهای مسلح پس از طی دوره آموزش نظامی در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران از انجام خدمت دوره ضرورت معاف می‌شوند.

تبصره ۵ (الحاقی ۱۳۹۱/۱۰/۳) - کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب (۱۳۸۶/۷/۸) می‌توانند علاوه بر مشمولین تبصره (۴) این قانون، مقام‌های دوم و سوم بازی‌های آسیایی و مسابقات جهانی را با معرفی وزارت ورزش و جوانان و با رعایت سایر قوانین و مقررات مربوطه به صورت پیمانی جذب و استخدام نمایند.

تبصره ۶ (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۳) (۲) - آینین‌نامه اجرایی موضوع معافیت سربازان قهرمان مشمول این قانون به پیشنهاد وزارت ورزش و جوانان و با همکاری وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح تهیه می‌شود و به تأیید ستاد کل نیروهای مسلح می‌رسد.

خارج از کشور.

ماده ۱۶ - سازمان حفاظت اطلاعات ارشاد جمهوری اسلامی ایران سازمانی است با سلسه مراتب مستقل و متمرکز که با هماهنگی وزارت اطلاعات مأموریت و وظایف زیر را انجام می‌دهد:
ط - بررسی صلاحیت امنیتی پرسنل ارشاد و وزارت دفاع و سازمان‌های وابسته به آنها.
۱ — ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب (۱۳۸۶/۷/۸) در پاورقی ماده ۵۸ مقرر قانون خدمت وظیفه عمومی درج شده است.

۲ — این تبصره قبلًاً به عنوان تبصره ۴ تصویب شده بود که بهموجب قانون اصلاحی مصوب (۱۳۹۱/۱۰/۳) ضمن الحق دو تبصره به عنوان تبصره ۴ و ۵، متن و شماره آن به شرح فوق اصلاح شده است.

آییننامه اجرایی موضوع جذب و استخدام قهرمانان مشمول این قانون نیز به پیشنهاد وزارت ورزش و جوانان و با همکاری معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور^(۱) تهیه می‌شود. این آییننامه حداکثر سه ماه پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون به تصویب هیأت وزیران می‌رسد^(۲).

قانون احتساب قسمتی از خدمت اعضاي بسيج نيريوي مقاومت سپاه پاسداران انقلاب اسلامي به عنوان خدمت دوره ضرورت

تصوب ۱۳۷۸/۱۲/۳

ماده واحده — کلیه افرادی که از سن شانزده سالگی تمام عضو بسیج نيريوي مقاومت سپاه پاسداران انقلاب اسلامي می‌شوند و به طور منظم با آن نيريو همکاري مي‌نمایند، هر سال خدمت آنان متناسب با ميزان فعاليت، معادل چهل و پنج روز تا سه ماه جزء خدمت وظيفه عمومي آنان محسوب مي‌گردد.

تبصره — آییننامه اجرایي^(۳) اين قانون حداکثر ظرف سه ماه توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامي و نيريوي انتظامي تهيه و پس از تأييد ستادکل نيريوهای مسلح به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

قانون صدور مجوز کارت معافیت از خدمت برای متعهدين خدمت فاقد ردیف حقوقی استخدامی در وزارت آموزش و پرورش

تصوب ۱۳۸۰/۳/۲۳

ماده واحده — به وزارت آموزش و پرورش اجازه داده می‌شود تعهد خدمت آن دسته از متعهدين خدمت (مشمولین ماده «۱» قانون متعهدين خدمت به وزارت آموزش و پرورش- مصوب ۱۳۶۹/۳/۸)^(۴) را که فاقد ردیف حقوقی استخدامی

۱ - در حال حاضر سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.

۲ - آییننامه اجرایي اين قانون در تاريخ ۱۰/۱۶/۱۳۹۲ تصویب و در همین مجموعه درج شده است.

۳ - آییننامه اجرایي اين قانون در تاريخ ۱۱/۶/۱۳۸۰ به تصویب هیأت وزیران رسیده و در همین مجموعه درج شده است.

۴ - **ماده ۱** قانون متعهدين خدمت به وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۶۹/۳/۸: دانشآموزان دانشسراهها و دانشجویان مراکز تربیت معلم و دانشگاههای تربیت معلم و رشته‌های دبیری، دانشگاهها و

هستند و خدمت آموزشی تماموقت خود را در مدارس غیرانتفاعی انجام داده‌اند لغو و همزمان مجوز کارت معافیت دوره ضرورت از خدمت وظیفه عمومی برای آنان صادر نماید. آینه‌نامه اجرایی این ماده واحده ظرف مدت دو ماه توسط وزارت آموزش و پرورش تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.^(۱)

از قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح

مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۹^(۲)

«از»^(۳) فصل اول - مواد عمومی

ماده ۱ — دادگاه‌های نظامی^(۴) به جرایم مربوط به وظایف خاص نظامی و انتظامی^(۵) کلیه افراد زیر که در این قانون به اختصار «نظامی» خوانده می‌شوند

مؤسسات آموزش عالی مکلفند در آغاز تحصیل خود به وزارت آموزش و پرورش تعهد خدمت بسپارند و تحصیل آنان در مراکز تحصیلی مربوط منوط به سپردن تعهد ثبتی بوزارت مذکور و یا اعلام عدم نیاز آن وزارت می‌باشد.

۱ - این آینه‌نامه اجرایی در تاریخ ۱۳۸۱/۶/۲۴ به تصویب هیأت وزیران رسید و در همین مجموعه درج شده است.

۲ - مدرج در روزنامه رسمی ۱۷۱۶۸ - ۱۳۸۲/۱۱/۱۲.

۳ - لازم به یادآوری است در مواردی که تمام مواد فصل درج نشده عبارت «از» استفاده گردیده است.

۴ - **اصل یکصد و هفتاد و دوم ق.ا.ج.۱.ا.۱. مصوب ۱۳۵۸/۹/۱۲**: برای رسیدگی به جرایم مربوط به وظایف خاص نظامی یا انتظامی اعضاء ارتش، ژاندارمری، شهربانی و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، محکم نظامی مطابق قانون تشکیل می‌گردد، ولی به جرایم عمومی آنان یا جرایمی که در مقام ضابط دادگستری مرتكب شوند در محکم عمومی رسیدگی می‌شود.
دادستانی و دادگاه‌های نظامی، بخشی از قوه قضائیه کشور و مشمول اصول مربوط به این قوه هستند.^(۶)

۱* — به موجب ماده واحده قانون الحق سازمان قضائی ارتش به دادگستری مصوب ۱۳۶۰/۱/۱۰ مطابق تعیین شده از سازمان قضائی ارتش و کلیه دادسراهای دادگاه‌های نظامی مستقر در سراسر کشور از ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران جدا و به قوه قضائیه ملحق گردیده است.

۵ - **الف - نظریه ۷/۶۱۳ - ۱۳۶۲/۲/۱** - **ا.ج.ق:** مطابق تعیین شده از سازمان قضائی ارتش و کلیه دادسراهای دادگاه‌های نظامی مستقر در سراسر کشور مطابق تعیین شده با این قوه قضائیه ملحق گردیده است.
صلاحیت مراجع قضائی دادگستری آمده است منظور از جرایم مربوط به وظایف خاص نظامی یا انتظامی جرایمی است که اعضا ارتش و ژاندارمری و شهربانی و سپاه پاسداران به سبب خدمت در واحد نظامی یا سازمان انتظامی مرتكب شده باشند که با این کیفیت سرقست اسلحه و مهمات و لوازم نظامی توسط افراد نظامی چه در داخل محوطه نظامی و یا خارج در آن درصورتی که به

رسیدگی می‌کند: الف - ...

و - کارکنان وظیفه^(۱) از تاریخ شروع خدمت تا پایان آن.

تبصره ۱ - جرایم نظامی و انتظامی کارکنان مذکور که در سازمان‌های دیگر خدمت می‌کنند در دادگاه‌های نظامی رسیدگی می‌شود.

تبصره ۲ - رهایی از خدمت مانع رسیدگی به جرایم زمان اشتغال نمی‌شود.

ماده ۲ — دادگاه نظامی مکلف است در مواردی که مجازات جرمی در این قانون ذکر شده است به استناد این قانون حکم صادر نماید. اعمال تخفیف و تبدیل نیز به موجب همین قانون خواهد بود.

تبصره — در مواردی که مجازات جرمی در این قانون ذکر نشده باشد چنانچه رسیدگی به آن جرم در صلاحیت دادگاه نظامی باشد، دادگاه نظامی طبق قانون مربوط به آن جرم، تعیین کیفر می‌نماید و اعمال تخفیف و تبدیل نیز به موجب همان قانون خواهد بود.

ماده ۳ - در کلیه مواردی که حداکثر مجازات حبس در این قانون «تا دو سال» است دادگاه می‌تواند در صورت وجود جهات مخففه مجازات حبس را تا یک سوم حداقل مجازات قانونی جرم تخفیف داده و یا به یکی از مجازات‌های ذیل متناسب با مجازات اصلی تبدیل نماید:^(۲)

نحوی با شغل و وظیفه و خدمت آنان ارتباط داشته و رابطه سببیت ایجاد نماید از جرایم نظامی محسوب و رسیدگی به آن در صلاحیت محکم نظامی است و در غیر این صورت جرم عمومی بوده و رسیدگی در صلاحیت دادگاه‌های عمومی است.

نظريه ۷/۸۷۰ — ۱۳۷۳/۲/۱۸ (ح.ق): ارتکاب جرایم راجع به قاچاق از مصادیق جرایم مربوط به وظایف خاص نظامی و انتظامی به شمار نمی‌آید.

۱ - در این قسمت مواردی از قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۹ صریحاً به کارکنان وظیفه اشاره دارد درج شده، برای اطلاع از سایر مواد مربوط به کارکنان وظیفه نیروهای مسلح به متن کامل قانون یاد شده مندرج در سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران به نشانی www.dotic.ir مراجعه فرمایید.

۲ - **بخشنامه ۱۳۸۴/۳/۱۹ - ۱/۸۴/۳۲۹۴** ریسی فره قضاییه به مراجع قضایی سراسر کشور: از آنجایی که مواد ۲۲ (۱*) و ۷۲۸ ق.م.ا. (۲*) او ماده ۳ از قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح مصوب ۹ دی ماه ۱۳۸۲ به قضات دادگاه این امکان را داده است تا با ملاحظه خصوصیات جرم و مجرم و دفعات ارتکاب، در موقع صدور حکم از مقررات مربوط به تخفیف، تعلیق و مجازات‌های تکمیلی و تبدیلی استفاده کنند و مجازات حبس تعزیری را به مجازاتی از نوع دیگر که مناسبتر به حال

الف - ...

ب - در مورد کارکنان وظیفه:

۱ - اضافه خدمت از دو ماه تا چهار ماه.

۲ — جزای نقدی از یک میلیون (۱۰۰۰/۰۰۰) ریال تا ده میلیون (۱۰/۰۰۰/۰۰۰).

۳ — منع اشتغال به خدمت در یک نقطه یا نقاط معین حداقل به مدت شش ماه و حدакثر تا پایان خدمت وظیفه و در صورتی که باقیمانده خدمت دوره ضرورت کمتر از شش ماه باشد دادگاه می‌تواند مدت باقیمانده را مورد حکم قرار دهد.

تبصره ۱ - در صورت محکومیت به منع اشتغال به خدمت در یک نقطه یا نقاط معین، تعیین محل خدمت جدید به عهده یگان یا سازمان مربوط می‌باشد.

تبصره ۲ - در کلیه جرایمی که مجازات قانونی حبس تا سه ماه می‌باشد، قاضی مکلف به تبدیل مجازات حبس به جزای نقدی می‌باشد.

ماده ۴ - در کلیه مواردی که حداکثر مجازات حبس در این قانون «بیش از دو سال تا پنج سال» است دادگاه می‌تواند در صورت وجود جهات مخفف، مجازات حبس را تا یک سوم حداقل مجازات قانونی جرم تخفیف دهد و یا به یکی از مجازات‌های ذیل متناسب با مجازات اصلی تبدیل نماید: الف - ...

ب - در مورد کارکنان وظیفه:

۱ — جزای نقدی از پنج میلیون (۵/۰۰۰/۰۰۰) ریال تا سی میلیون (۳۰/۰۰۰/۰۰۰).

۲ - اضافه خدمت از سه ماه تا شش ماه.

ماده ۵ - در تمام مواردی که حداکثر مجازات حبس در این قانون «بیش از پنج سال» است دادگاه می‌تواند در صورت وجود جهات مخفف، مجازات حبس را تا

متهم باشد تبدیل نمایند، از این رو اقتضا دارد دادگاه‌های صادرکننده احکام کیفری، به جای مجازات‌های حبس خصوصاً حبس‌های کوتاه مدت کمتر از ۶ ماه که امکان اجرای برنامه‌های اصلاحی و تربیتی در زندان‌ها وجود ندارد به تعليق اجرای مجازات این‌گونه حبس‌ها و یا به جزای نقدی متناسب (به تناسب وضعیت مالی متهم تا به واسطه عجز منجر به حبس وی نشود) و یا مجازات تعزیری و اجتماعی دیگری تبدیل کند تا از محبوس شدن بی‌ثمر افراد، تراکم بیش از حد زندانی در زندان‌ها و مفاسد احتمالی جلوگیری شود.

*۱- در حال حاضر ماده ۳۷ ق.م. ۱۳۹۲/۱.م.

*۲- ماده ۷۲۱ ق.م. ۱۳۷۰ به موجب ماده ۷۲۱ ق.م. ۱۳۹۲ صریحاً نسخ شده‌است.

یک سوم حداقل مجازات قانونی جرم تخفیف و یا به یکی از مجازات‌های ذیل متناسب با مجازات اصلی تبدیل نماید: الف - ...

ب - در مورد کارکنان وظیفه:

۱ — جزای نقدی از ده میلیون (۱۰/۰۰۰) ریال تا پنجاه میلیون (۵۰/۰۰۰)

۲ - اضافه خدمت از شش ماه تا یک سال.

ماده ۶ — در هر مورد که کارکنان وظیفه به اضافه خدمت محکوم می‌شوند، کلیه مقررات مربوط به خدمت از جمله مقررات کیفری و انصباطی نیروهای مسلح در زمان تحمل اضافه خدمت درباره آنان جاری است.

ماده ۱۴ — افسران و درجه‌داران وظیفه و کارکنان پیمانی که خدمت وظیفه خود را به اتمام نرسانده‌اند چنانچه به علت ارتکاب جرایم عمدی به یکی از مجازات‌های مذکور در ماده (۱۲) (۱) این قانون محکوم شوند بقیه خدمت وظیفه خود را پس از اجرای مجازات با دو درجه یا رتبه پایین‌تر به صورت خدمت وظیفه انجام خواهد داد.

ماده ۱۵ — دادگاه‌های نظامی می‌توانند در جرایم تعزیری و بازدارنده علاوه بر تعیین مجازات، به عنوان تتمیم حکم، متهمن را به یکی از مجازات‌های ذیل محکوم نمایند: الف - ...

ب - در مورد کارکنان وظیفه:

۱ - اضافه خدمت حدأکثر به مدت سه ماه.

۲ - تزریل یک درجه افسران و درجه‌داران وظیفه.

۳ — منع اشتغال به خدمت در نقطه یا نقاط معین حداقل به مدت سه ماه و حدأکثر تا پایان مدت خدمت وظیفه و در صورتی که باقیمانده خدمت دوره ضرورت کمتر از سه ماه باشد دادگاه می‌تواند مدت باقیمانده را مورد حکم قرار دهد.

۱ - ماده ۱۲ - اعضای ثابت نیروهای مسلح که به موجب احکام قطعی دادگاهها در جرایم عمدی به مجازات‌های زیر محکوم می‌شوند از زمان قطعیت حکم از خدمت اخراج می‌گردند:

الف - محکومیت یا محکومیت‌های (در صورت تعدد) به حبس غیرتعلیقی زائد برپنج سال.

ب - محکومیت به حدود.

ج - محکومیت به سبب ارتکاب جرائم علیه امنیت داخلی و خارجی کثیرون.

د - محکومیت به قصاص نفس یا قطع عضو.

تبصره — در هر مورد که دادگاه از مجازات‌های فوق به عنوان مجازات اصلی استفاده نموده یا مجازات حبس را به یکی از موارد فوق تبدیل کرده باشد نمی‌تواند همان مجازات را به عنوان مجازات تتمیمی مورد حکم قراردهد.

«از»^(۱) فصل چهارم - فرار از خدمت

«از» بخش اول - فرار در زمان صلح

ماده ۵۹ — کارکنان وظیفه نیروهای مسلح هرگاه در زمان صلح بیش از پانزده روز متواتی مرتكب غیبت شده و عذر موجه‌ی نداشته باشند فراری محسوب و چنانچه دستگیر شده بحسب از سه ماه^(۲) تا یک سال یا سه ماه تا یک سال اضافه خدمت محکوم می‌گردند.^(۳)

ماده ۶۰ — کارکنان وظیفه فراری در زمان صلح هرگاه شخصاً خود را معرفی و مشغول خدمت شوند به ترتیب زیر با آنان رفتار می‌شود:

الف - چنانچه برای اولین بار مرتكب فرار از خدمت شده و ظرف مدت شصت روز از شروع غیبت مراجعت نمایند بدون ارجاع پرونده به مرجع قضایی در مقابل هر روز غیبت و فرار، دو روز به خدمت دوره ضرورت آنان افزوده می‌شود. این اضافه خدمت بیش از سه ماه نخواهد بود.^(۴)

۱ — لازم به یادآوری است در مواردی که تمام مواد فصل درج نشده عبارت «از» استفاده گردیده است.

۲ - به ماده ۶۷ ق.م.ا. ۱۳۹۲ مراجعه شود.

۳ — نظریه ۷/۲۱۴۵ - ۱۳۸۷/۴/۱۱ ا.ح.ق: با عنایت به این‌که طبق ماده ۵۹ ق.م.ج.ن.م. کارکنان وظیفه‌ای فراری محسوب می‌شوند که عذر موجه‌ی نداشته باشند و تا زمانی که فراری بودن کارکنان وظیفه به اثبات نرسد، طبق مواد ۸۸ و ۹۵ قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۶۶ غایب محسوب می‌شوند و درنتیجه رابطه خدمتی آنان ادامه دارد؛ بنابراین، طبق ماده ۱ قانون اصلاح قانون راجع به بیمه افراد کادر ثابت ارتش.... در این وضعيت خدمتی، پرسنل وظیفه از شمول حمایت‌های مقرر در ماده مذکور خارج نبوده و در صورت فوت از پوشش‌های بیمه‌ای و حمایتی برخوردار خواهند بود، مگر آنکه خلاف آن در مراجع ذی‌صلاح به اثبات برسد.

۴ — چنانچه سرباز وظیفه‌ای قبل از لازم‌الاجرا شدن ق.م.ج.ن.م. ۱۳۸۲ مرتكب فرار از خدمت کمتر از ۶۰ روز شده و مجازات وی تعليق گردد، مجدداً بعد از لازم‌الاجرا شدن قانون مذکور مرتكب فرار از خدمت کمتر از ۶۰ روز شود نظر به این‌که به موجب ماده ۶۰ قانون جدید التصویب ق.م.ج.ن.م. فرار کمتر از ۶۰ روز برای اولین بار جرم نیست پس از الغاء قرار تعليق تعقیب، مستنداً به بند الف ماده ۱۰ ق.م.ا. ۱۳۹۲ که مقرر می‌دارد عملی که در گذشته جرم بوده و به موجب قانون لاحق جرم شناخته نشود موقوف‌الاجرا خواهد ماند، باید قرار توقف اجرای

ب - چنانچه پس از مدت یاد شده در بند (الف) این ماده خود را معرفی کنند و یا سابقه فرار از خدمت داشته باشند به حکم دادگاه به حبس از دو تا شش ماه محکوم می‌گردند.

ج - چنانچه در زمان جنگ یا بسیج و فراخوان عمومی یا هنگامی که یگان مربوط در آماده‌باش رزمی باشد و ظرف حداقل دو ماه از تاریخ شروع جنگ یا بسیج و فراخوان عمومی یا اعلام آماده‌باش رزمی خود را معرفی کنند از تعقیب و کیفر معاف خواهند بود. درصورتی که معرفی پس از مدت مذکور باشد یا در این مدت و یا پس از آن دستگیر شوند حکم فراري در زمان جنگ را خواهند داشت.

تبصره ۱ - فراریان مشمول بند (الف) فوق درصورتی که مدعی عذر موجهي باشند، ادعای آنان در هیأتی که با شرکت فرماندهان و مسئولان عقیدتی سیاسی و مسئولان حفاظت یا معاونان آنان در سطح لشگرها، تیپ‌های مستقل، نواحی انتظامی و رده‌های همطراز و بالاتر تشکیل می‌گردد بررسی شده و نظر اکثریت قطعی است. درصورت عذر موجه به تشخیص هیأت مذکور، به تناسب روزهای موجه از اضافه خدمت وی کسر می‌گردد.

تبصره ۲ - درصورتی که انجام بقیه خدمت این افراد مورد رضایت فرماندهان باشد ممکن است با تصویب هیأت یاد شده در تبصره (۱) این ماده، تمام یا قسمتی از اضافه خدمت مزبور بخشیده شود.

تبصره ۳ - دستور العمل بند (الف) و تبصره‌های این ماده ظرف سه ماه پس از تصویب این قانون، توسط ستاد کل نیروهای مسلح تهیه و تصویب و ابلاغ می‌شود.

«از»(۱) بخش دوم - فرار در زمان جنگ و درگیری‌های مسلحه

ماده ۶۳ - کارکنان وظیفه نیروهای مسلح هرگاه در زمان جنگ بیش از پنج روز متواتی غیبت نمایند و عذر موجهی نداشته باشند فراری محسوب و پس از دستگیری به حبس از یک تا سه سال محکوم می‌گردد و اگر فرار از جبهه باشد از

حکم صادر شود و چون به موجب قسمت اخیر همان قانون چنین حکمی که موقوف‌الاجرا شده هیچ‌گونه اثر کیفری بر آن مترتب نیست فرار مجدد که در حاکمیت قانون جدید واقع شده، فرار برای اولین بار محسوب، و به استثناد بند الف ماده ۶۰ قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح به لحاظ عدم وقوع بزه باید قرار منع تعقیب صادر شود.

۱ - لازم به یادآوری است در مواردی که تمام مواد بخش درج نشده عبارت «از» استفاده گردیده است.

زمان غیبت فراری محسوب و به حبس از دو تا پنج سال محکوم می‌شوند.

ماده ۶۴ - فراریان مذکور در ماده (۶۳) این قانون، هرگاه شخصاً خود را معرفی و مشغول خدمت شوند در صورتی که فرار آنان فرار از خدمت در زمان جنگ باشد به حبس از سه ماه تا یک سال و اگر فرار از جبهه باشد به حبس از شش ماه تا دو سال محکوم می‌گردد.

تبصره - منظور از جبهه مندرج در این قانون منطقه‌ای است که یگانی در گیری مستقیم و سریع رزمی داشته یا مأموریت آن را دریافت کرده باشد.

ماده ۶۵ - چنانچه فرار افراد مذکور در مواد (۶۱)، (۶۲)، (۶۳) و (۶۴) این قانون، موجب شکست جبهه اسلام یا وارد شدن تلفات جانی به نیروهای خودی شود به مجازات محارب محکوم می‌شوند.

ماده ۶۴ و ۶۵ و ۷۰

ماده ۶۸ — هر نظامی که در زمان بسیج یا هنگامی که یگان مربوط در مأموریت آمده باش رزمی می‌باشد مرتکب فرار شود حسب مورد مشمول مجازات‌های مقرر در این بخش^(۱) خواهد بود.

ماده ۶۹ - افراد وظیفه دوره احتیاط و ذخیره که در زمان جنگ احضار شده و به فاصله پنج روز از تاریخ احضار یا فرآخوان بدون عذر موجه خود را معرفی نکنند فراری محسوب و به حبس از شش ماه تا دو سال محکوم می‌شوند. در صورتی که افراد یاد شده قبل از خاتمه جنگ شخصاً خود را معرفی نمایند، دادگاه مجازات آنان را تخفیف می‌دهد.

ماده ۷۰ - فراریان مشمول مواد (۶۲) و (۶۴) این قانون، فقط برای بار اول فرار از خدمت می‌توانند از تخفیف مقرر در این مواد استفاده نمایند و در صورت تعدد و یا تکرار فرار از خدمت حسب مورد مطابق مواد (۶۱) و (۶۳) این قانون مجازات خواهند شد.

«از»^(۲) بخش سوم - مقررات مشترک

۱ - بخش دوم فصل پنجم قانون با عنوان فرار در زمان جنگ و درگیریهای مسلحه شامل مواد ۶۱ الی ۷۰ می‌باشد. جهت ملاحظه متن کامل قانون در سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران به نشانی www.dotic.ir رجوع شود.

۲ - لازم به یادآوری است در مواردی که تمام مواد بخش درج نشده عبارت «از» استفاده گردیده است.

ماده ۷۵ — محصلان مراکز آموزشی و اعضاي پیمانی که طبق مقررات استخدامی نیروهای مسلح خدمت پیمانی را به صورت نظامی یا کارمند انجام می‌دهند و بسیجی ویژه تابع مقررات مربوط به اعضاي ثابت و کارکنان خرید خدمت نیروهای مسلح و سایر بسیجیان در زمان خدمت از لحاظ کیفر مندرج در این فصل تابع مقررات مربوط به کارکنان وظیفه می‌باشند.

فصل ششم - تقلب و دسیسه در امور نظام وظیفه و تصدیق‌نامه‌های خلاف واقع پس لازم است فصل بندیهای پیشین نیز درج شود

ماده ۷۹ . هر نظامی که موجبات معافیت یا اعزام مشمولی را به خدمت وظیفه عمومی برخلاف مقررات فراهم سازد و یا سبب شود نام کسی که مشمول قانون خدمت وظیفه عمومی است در فهرست مشمولان ذکر نگردد و یا شخصاً یا به واسطه دیگری اقدام به صدور گواهی یا تصدیق‌نامه خلاف واقع در امور نظام وظیفه یا غیر آن نماید چنانچه اعمال مذکور به موجب قوانین دیگر مستلزم مجازات شدیدتری نباشد به حبس از یک تا پنج سال و یا شش میلیون (۶/۰۰۰/۰۰۰) ریال تا سی میلیون (۳۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال جزای نقدی محکوم می‌شود.

تبصره ۱ - هرکس با علم و اطلاع، از اوراق و تصدیق‌نامه‌های خلاف واقع مذکور در این ماده استفاده نماید و یا امتیازاتی کسب کند به حبس از شش ماه تا سه سال و یا سه میلیون (۳۰۰۰۰۰۰) ریال تا هجده میلیون (۱۸۰۰۰۰۰) ریال جزای نقدی محکوم و در هرسورت امتیاز مکتبه لغو می‌گردد.

تبصره ۲ - مرتكبان جرائم مذکور چنانچه برای انجام اعمال فوق مرتكب جرم ارتشاء نیز شده باشند به مجازات آن جرم نیز محکوم می‌گردد. تبصره ها؟

«از»^(۱) فصل یازدهم - ارتشاء، اختلاس و اخذی

ماده ۱۲۰ — چنانچه مرتشی و مختلس مذکور در مواد (۱۱۸ و ۱۱۹)^(۲) این

۱ — لازم به یادآوری است در مواردی که تمام مواد فصل درج نشده عبارت «از» استفاده گردیده است.

۲ — **ماده ۱۱۸** - هر نظامی برای انجام یا خودداری از انجام امری که از وظایف او یا یکی دیگر از کارکنان نیروهای مسلح است وجه یا مال یا سند پرداخت وجه یا تسليم مالی را بلاعوض یا

قانون از نیروهای وظیفه باشد اخراج منتفی است.

ماده ۱۲۱ - مبالغ مذکور در مواد (۱۱۸) و (۱۱۹)^(۱) این قانون از حیث تعیین مجازات و یا صلاحیت محاکم اعم از این است که جرم دفعتاً واحده یا به دفعات واقع شده و جمع مبلغ بالغ بر حد نصاب مزبور باشد. ماده ۱۲۱

«از»^(۲) فصل سیزدهم - سایر مقررات

ماده ۱۲۸ — شروع به جرایم تعزیری جعل و تزویر، سرقت، تخریب یا آتش زدن یا اتلاف تأسیسات یا اسلحه و مهمات یا وسائل و امکانات نیروهای مسلح، تقلب و دسیسه در امور نظام وظیفه، فروش غیرمجاز اموال نیروهای مسلح

کمتر از قیمت معمول به هر عنوان قبول نماید اگرچه انجام یا خودداری ازانجام امر برخلاف قانون نباشد در حکم مرتشی است و به ترتیب ذیل محکوم می‌شود :

الف - هرگاه قیمت مال یا وجه مأخوذه تا یک میلیون (۱۰۰۰۰۰۰) ریال باشد به حبس از یک تا پنج سال و جزای نقدي معادل وجه یا قیمت مال مأخوذه و تنزیل یک درجه یا رتبه.

ب - هر گاه قیمت مال یا وجه مأخوذه بیش از یک میلیون (۱۰۰۰۰۰۰) ریال تا ده میلیون (۱۰۰۰۰۰) ریال باشد به حبس از دو تا ده سال و جزای نقدي معادل وجه یا قیمت مال مأخوذه و تنزیل دو درجه یا رتبه.

ج - هرگاه قیمت مال یا وجه مأخوذه بیش از ده میلیون (۱۰۰۰۰۰۰) ریال باشد به حبس از سه تا پانزده سال و جزای نقدي معادل وجه یا قیمت مال مأخوذه و اخراج از نیروهای مسلح.

ماده ۱۱۹ - هر نظامی وجوه یا مطالبات یا حواله‌ها یا استناد و اشیاء و لوازم و یا سایر اموال را که بر حسب وظیفه به او سپرده شده به نفع خود یا دیگری برداشت یا تصاحب نماید مختص محسوب و علاوه بر رد وجه یا مال مورد اختلاس حسب مورد به مجازات زیر محکوم می‌شود:

الف - هرگاه میزان اختلاس از حیث وجه یا بهاء مال مورد اختلاس بیش از یک میلیون (۱۰۰۰۰۰۰) ریال باشد به حبس از یک تا پنج سال و جزای نقدي معادل دو برابر وجه یا بهاء مال مورد اختلاس و تنزیل یک درجه یا رتبه.

ب - هرگاه میزان اختلاس از حیث وجه یا بهاء مال مورد اختلاس بیش از یک میلیون (۱۰۰۰۰۰۰۰) ریال تا ده میلیون (۱۰۰۰۰۰۰۰) ریال باشد به حبس از دو تا ده سال و جزای نقدي معادل دو برابر وجه یا بهاء مال مورد اختلاس و تنزیل دو درجه یا رتبه.

ج - هرگاه میزان اختلاس از حیث وجه یا بهاء مال مورد اختلاس بیش از ده میلیون (۱۰۰۰۰۰۰۰) ریال باشد به حبس از سه تا پانزده سال و جزای نقدي معادل دو برابر وجه یا بهاء مال مورد اختلاس و اخراج از نیروهای مسلح.

۱ - مواد ۱۱۸ و ۱۱۹ در پاورقی ماده قبل درج شده‌است.

۲ — لازم به یادآوری است در مواردی که تمام مواد فصل درج نشده عبارت «از» استفاده گردیده است.

ارنشا، اختلاس، اخاذی یا جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی جرم است و مرتكب حسب مورد به حداقل مجازات جرایم مذکور محکوم می‌شود.

تبصره ۱ - در صورتی که عملیات و اقداماتی که شروع به اجرای آن کرده خود مستقلًا جرم باشد، مرتكب به مجازات همان جرم محکوم می‌گردد.

تبصره ۲ - هرگاه برای جرائم مذکور در این ماده مجازات محارب مقرر شده باشد، اقداماتی که شروع به جرم تلقی می‌شود در صورتی که در این قانون برای آنها مجازاتی تعیین نگردیده باشد، مرتکب آن اقدامات به حبس از دو تا ده سال محکوم می‌شود.

لازم است يك بار ديگر قانون فوق بررسی گردد.

^(۱) از قانون استخدام نر وی، انتظامی، حمایتی، اسلامی، این از

١٣٨٢/١٢/٢ مصوب

ماده ۹ — کارکنان نیروی انتظامی کسانی هستند که برابر شرایط و مقررات
مذکور در این قانون یا قانون خدمت وظیفه عمومی به خدمت پذیرفته می‌شوند و
عبارتند از:

الف - پایور ب - پیمانی ج - وظیفه^(۲)

ماده ۱۵ — به موجب ماده ۵۲ قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی، مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ نسخ شده است. ^(۳)

ماده ۲۱ — نیروی انتظامی می‌تواند به منظور تأمین نیاز سازمانی خود، داوطلبانی را که حداقل دارای مدرک تحصیلی پایان دوره راهنمایی می‌باشند با اخذ تعهد پنج سال خدمت انتظامی و یا شش سال خدمت کارمندی به صورت پیمانی

۱ - این قانون به مدت ۱۰ سال آزمایشی تصویب شده و سپس مدت مذبور بهموجب قانون مصوب ۱۳۹۳/۶/۵ به سال تمدید شده است.

۲ — در این قسمت، موادی از قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۲/۰۲/۲۰ که صریحاً به کارکنان وظیفه اشاره دارد درج شده، برای اطلاع از سایر مواد مربوط به کارکنان نیروی انتظامی به مت کامل قانون یاد شده مندرج در سامانه ملی قوانین و مقابله با اسلام و ایران به نشان www.dotic.ir مراجعه فرماید.

۳—ماده ۱۵—کارکنان وظیفه کسانی هستند که مطابق قانون خدمت وظیفه عمومی در یکی از دو مهانه، ضرورت، اختتال با ذنب ه مشغول خدمت می‌باشند.

استخدام نماید. تمدید مدت یا تجدید قرارداد مجاز نمی‌باشد.

تبصره ۱ — استخدام کارمند پیمانی براساس تخصص و مهارت عملی، از لحاظ مدرک تحصیلی مشمول بند (ب) ماده (۱۹) خواهد بود.

تبصره ۲ — خدمت کارکنان پیمانی که خدمت دوره ضرورت را انجام نداده‌اند به منزله انجام خدمت دوره ضرورت تلقی می‌گردد و درصورتی که قبل از خاتمه تعهد به هر علت از خدمت مستعفی یا برکنار گردند برابر مقررات قانون وظیفه عمومی با آنان رفتار خواهد شد.

تبصره ۳ — نیروی انتظامی می‌تواند کارکنانی را که در حال انجام خدمت دوره ضرورت می‌باشند به صورت پیمانی استخدام نماید.

ماده ۲۲ — جداول سازمانی باید به نحوی تنظیم گردد که حداقل هفتاد درصد (۷۰٪) از کارکنان پایور و مابقی به ترتیب از کارکنان پیمانی و وظیفه استفاده شود.

تبصره — بهکارگیری کارکنان وظیفه دیپلمه و پائین‌تر در مشاغلی غیر از نگهبانی و خدماتی مطابق با دستورالعملی می‌باشد که توسط نیروی انتظامی با هماهنگی وزارت کشور تهیه و پس از تأیید ستاد کل به اجرا گذارده خواهد شد.

ماده ۲۴ — نیروی انتظامی می‌تواند درصورت نیاز از کارکنان وظیفه در حین خدمت دوره ضرورت و احتیاط و همچنین از کارکنان پیمانی در طول مدت قرارداد با دارا بودن شرایط لازم به عنوان پایور استخدام نماید. این قبیل داوطلبان در شرایط مساوی نسبت به سایر داوطلبان از اولویت برخوردارند. آموزش و ترقیات آنان نیز تابع مقررات مندرج در این قانون خواهد بود.

ماده ۲۶ — ...

تبصره — دوره تخصصی کارکنان وظیفه مناسب با مشاغل سازمانی خاص آنان ارایه می‌گردد.

ماده ۴۰ (اصلاحی ۱۳۹۰/۴/۸) — مراکز آموزش عمومی به منظور اجرای دوره‌های عمومی انتظامی و تخصصی بدو خدمت کارکنان وظیفه ایجاد می‌گردد. نیروی انتظامی می‌تواند با توجه به نیاز خود نسبت به ایجاد این مراکز در نقاط مختلف کشور اقدام نماید.

ماده ۴۱ — کارکنان وظیفه در بدو خدمت دوره‌های عمومی انتظامی و تخصصی مورد نیاز را طی می‌نمایند. کارکنان وظیفه با مدرک تحصیلی کاردانی

و بالاتر در صورت بهکارگیری در تخصص‌های منطبق با تحصیلات آنان از طی دوره تخصصی معاف می‌باشند. این دوره‌ها در مراکز آموزش عمومی اجرا می‌گردد.

تبصره ۱ - برنامه آموزش کارکنان وظیفه در بدو خدمت متناسب با نیاز نیروی انتظامی و سطح تحصیلات آنان توسط نیروی مذکور تهیه و به مورد اجرا گذارده خواهد شد.

تبصره ۲ - کارکنان وظیفه بی‌سجاد و کمسجاد دوره‌های سوادآموزی را برابر دستور العملی که توسط نیروی انتظامی با هماهنگی نهضت سوادآموزی تهیه و به تصویب وزیر کشور می‌رسد طی می‌نمایند.

ماده ۸۱ - کارکنان وظیفه از نظر نیل به درجات، تابع مقررات خدمت وظیفه عمومی می‌باشند.

ماده ۱۱۰ - **مرخصی** - وضع کارکنانی است که به مدت معین و به طور مجاز، به یکی از صور زیر در محل خدمت حضور نداشته باشند:

الف - مرخصی استحقاقی - کارکنان اعم از پایور، وظیفه و پیمانی حق استفاده از سی روز مرخصی سالانه را با استفاده از حقوق و مزایایی مربوط دارا می‌باشند، مدت مرخصی در محل‌های بد آب و هوا و محروم چهل و پنج روز خواهد بود.

ماده ۱۶۶ - حقوق و مزایای کارکنان وظیفه، همواره برابر «قانون چگونگی پرداخت حقوق کارکنان وظیفه نیروهای مسلح مصوب ۱۳۷۵/۵/۷»^(۱) و قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹ و اصلاحات بعدی آنها محاسبه و پرداخت خواهد شد.

ماده ۱۸۳ - میزان حقوق وظیفه، جانبازان موضوع بند (ب) ماده (۱۲۸) این قانون چنانچه در شمال قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید، جانباز از کارآفتداده و مفقودالاثر انقلاب اسلامی و جنگ تح�یلی قرار نگیرند به شرح زیر تعیین می‌گردد: ...

ج — درمورد کارکنان وظیفه حقوقی معادل حقوق کارکنان پایور یک درجه بالاتر.

۱ - قانون مزبور بهموجب ماده ۵۲ قانون موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ صریحاً نسخ شده است.

ماده ۱۸۴ — میزان حقوق وظیفه و حقوق مستمری بگیران کارکناني که بنا به تشخیص کمیسیون مندرج در ماده (۱۴۰) این قانون در هر یک از موارد پیش‌بینی شده در ماده (۱۳۸) این قانون در حین انجام وظیفه یا به سبب آن معلول یا فوت شوند به شرح زیر تعیین می‌گردد: ...

ج - درمورد کارکنان وظیفه حقوقی معادل حقوق کارکنان پایور همطراز.

ماده ۱۸۵ — میزان حقوق وظیفه و حقوق مستمری بگیران کارکناني که به تشخیص کمیسیون مندرج در ماده (۱۴۰) این قانون به طور عادی معلول یا فوت می‌شوند به شرح زیر تعیین می‌گردد: ...

ج - درمورد کارکنان وظیفه نه دهم حقوق کارکنان پایور همطراز.

ماده ۱۸۷ . کارکنان وظیفه دوره احتیاط و ذخیره که قبل از خدمت از کارکنان دولت بوده‌اند در صورت شهادت، جانباز شدن، فوت و یا معلولیت، حقوق مستمری و وظیفه آنان برابر مقررات این قانون برمنای آخرین حقوق دریافتی از سازمان مربوطه و از بودجه همان سازمان پرداخت خواهد شد و چنانچه حقوق آنان در سازمان مربوطه کمتر از حقوق کارکنان پایور همطراز آنان باشد حقوق مستمری و وظیفه برمنای حقوق کارکنان پایور همطراز محاسبه شده و مابه التفاوت آن از اعتباری که بین جهت همه ساله در بودجه نیروی انتظامی منظور می‌شود، پرداخت خواهد شد.

(صفحه ۱۹۶)

از قانون تسهیل ازدواج جوانان

مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷

ماده ۷ . به منظور رفع موانعی که باعث تأخیر ازدواج می‌گردد و تشویق و ترغیب جوانان به ازدواج و تشکیل خانواده ، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح مکلف است پس از موافقت فرمانده کل نیروهای مسلح اقدامات ذیل را انجام دهد:

الف - تعیین محل خدمت سربازان متأهل در نزدیکترین پادگان و مرکز نظامی محل سکونت.

ب - پرداخت مستمری به میزان حد اقل دو برابر سربازان مجرد به سربازان متأهل که میزان افزایش مستمری متاهلهین از محل صندوق اندوخته ازدواج جوانان تأمین می‌گردد.

تبصره ماده ۱۰ - دانشجویان متاهل رشته های پزشکی مجازند قبل از انجام خدمت سربازی و طرح خدمت نیروی انسانی در آزمون دوره های تخصصی شرکت کنند.

(صفحه ۱۹۴)

از قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۰-۱۳۹۴)
مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۲۵

ماده ۳۳ - مشمولان وظیفه نیروهای مسلح مشغول به خدمت و بسیجیان فعال در صورت از کارافتادگی یا فوت به لحاظ خدمتی یا غیر خدمتی از نظر از کارافتادگی، بیمه عمر و حوادث، تحت پوشش سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح قرار می‌گیرند.

ماده ۱۹۵ — الف — وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح موظف است به منظور ارتقاء توانمندی های دفاعی، قدرت بازدارندگی و دفاع از حاکمیت، تمامیت ارضی، منافع و امنیت ملی و مقابله مؤثر با تهدیدهای خارجی اقدامات زیر را انجام دهد: ۱ - ...

۳- بهره‌گیری بهینه از فرصت خدمت وظیفه عمومی برای ارتقاء دانش، مهارت، ارتقاء منزلت اجتماعی جامعه هدف درخصوص مبانی و ارزش‌های اسلام و انقلاب با تکیه ویژه بر دیدگاهها و سیره حضرت امام خمینی(ره) و مقام معظم رهبری، ارتقاء معنویت، انصباط اجتماعی، تقویت تعاملات سازنده و مهارت‌های حرف‌هایی و افزایش ظرفیت بهکارگیری تخصصی سربازان وظیفه و غنی‌سازی شغلی و ارتقاء معیشت و منزلت اجتماعی آنان و نیز استفاده بهینه از مشمولان در سازندگی کشور.

ماده ۲۰۰ - در زمان صلح با تأیید ستاد کل نیروهای مسلح، قسمتی از نیاز دولت، شهرداری‌ها و دهیاری‌ها به نیروی انسانی با استفاده از خدمت مشمولان وظیفه مشروط به عدم ورود آسیب به آمادگی رزمی کشور و پس از گزاراندن دوره آموزش نظامی تأمین می‌گردد. نیاز دولت، شهرداری‌ها و دهیاری‌ها از طریق وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح به ستاد کل اعلام می‌شود.

هزینه‌های مربوط به دوره آموزش نظامی بر عهده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح است و حقوق و مزايا و جبره استحقاقی در دوره خدمت از محل اعتبارات دستگاه مربوطه تأمین می‌گردد. میزان دریافتی این قبیل افراد نباید در

مجموع از حد مقرر در قوانین نیروهای مسلح تجاوز نماید. حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) از نیروهای انسانی فوق که فارغ‌التحصیل دانشگاه هستند، باید در مناطق توسعه نیافته یا کمتر توسعه یافته کشور خدمت کنند.

(صفحه و ۱۹۵ و ۱۹۶)

از قانون آیین دادرسی کیفری

**مصوب ۱۳۹۲/۱۲/۴ کمیسیون امور قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی با
الحقات بعدی (آزمایشی به مدت سه سال)^(۱)**

تبصره ماده ۲۹ - کارکنان وظیفه ، ضابط دادگستری محسوب نمی شوند ، اما تحت نظارت ضابطان مربوط در این مورد انجام وظیفه می کنند و مسؤولیت اقدامات انجام شده در این رابطه با ضابطان است . این مسؤولیت نافی مسؤولیت قانونی کارکنان وظیفه نیست.

تبصره ۲ ماده ۶۰۳ (الحاقي ۱۳۹۳/۰۷/۰۸) - کارکنان وظیفه، ضابط نظامی محسوب نمی شوند، اما تحت نظارت ضابطان مربوط در این مورد انجام وظیفه می کنند و مسؤولیت اقدامات انجام شده در این رابطه با ضابطان نظامی است و این مسؤولیت نافی مسؤولیت کارکنان وظیفه نیست.

ماده ۶۱۱ - یگانهای نظامی و انتظامی مکلفند گزارش فرار کارکنان وظیفه تحت امر خود را بلافاصله به حوزه وظیفه عمومی اعزام کنند ، دژبان مربوط و فرماندهی انتظامی محل سکونت افراد مذبور اعلام نمایند.

تبصره - مأموران انتظامی و دژبان نظامی مربوط موظفند کارکنان وظیفه فراری موضوع این ماده را پس از شناسایی ، برابر مقررات دستگیر و به دادسرای نظامی محل دستگیری تحويل دهنند.

۱ - تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون ۱۳۹۴/۴/۱ می باشد.

۲ - قانون آیین دادرسی جرائم نیروهای مسلح و دادرسی الکترونیکی مصوب ۱۳۹۳/۷/۸ با رعایت ترتیب شماره مواد به عنوان بخش‌های هشتم، نهم، دهم، یازدهم و دوازدهم قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲/۱۲/۴ الحق و مقررات هر دو قانون از تاریخ ۱۳۹۴/۴/۱ لازم الاجراء است.

از قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور

مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۲۴

بند ط تبصره ۱۶ - به دولت اجازه داده می‌شود تا کلیه مشمولان خدمت وظیفه عمومی را که بیش از هشت سال غیبت دارند با پرداخت جریمه مدت زمان غیبت ، معاف کند.

تمام درآمدهای حاصل از اعطای معافیت های مشمولان مذکور به حساب درآمد عمومی کشور موضوع ردیف ۱۵۰۱۲۸ نزد خزانه داری کل کشور واریز و تا سقف بیست و هفت هزار میلیارد (۰۰۰ / ۰۰۰ / ۰۰۰) ریال در قالب

- ردیف ۱۳۵ - ۵۳۰۰۰ به صورت مساوی به ردیفهای ذی ربط تقویت بنیه دفاعی نیروهای مسلح مطابق موافقنامه متبادلہ با سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور هزینه می‌شود.

دارندگان کارت معافیت موضوع این بند از نامزدی نمایندگی مجلس شورای اسلامی ، عضویت شوراهای اسلامی شهر و روستا و انتصاب در سمت‌های مدیریتی (سیاسی و اداری) دستگاههای موضوع ماده (۵) **قانون مدیریت خدمات کشوری محروم** می‌باشد.

میزان جریمه مشمولان غایب برای صدور کارت معافیت نظام وظیفه به شرح جدول زیر می‌باشد:

مدرک تحصیلی	پایه ریالی جریمه مشمولین غایب
زیر دیپلم	۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال
دیپلم	۱۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال
فوق دیپلم	۲۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال
لیسانس	۲۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال
فوق لیسانس	۳۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال
دکترای غیر پزشکی	۳۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال
دکترای پزشکی	۴۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال
پزشکان متخصص و بالاتر	۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال

۱ - به ازای هر سال غیبت مزاد بر هشت سال ده درصد (۱۰ %) به مبالغ جریمه پایه اضافه و مدت غیبت بیش از شش ماه ، یک سال محسوب می‌شود.

۲ - برای مشمولان متأهل پنج درصد (۵ %) و برای مشمولان دارای فرزند نیز به ازای هر فرزند پنج درصد (۵ %) از مجموع مبلغ جریمه کسر می شود.

فصل دوم - مقررات مرتبط

آیین‌نامه اجرایی لایحه قانونی مصوب ۱۳۵۸/۲/۲۷ شورای انقلاب اسلامی
راجع به معافیت فارغ‌التحصیلان مراکز تربیت معلم از خدمت زیر پرچم
مصطفوی ۱۳۵۸/۵/۶ هیأت وزیران

ماده ۱ — دانشگاه تربیت معلم، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزش، دانشسرای عالی مقدماتی، راهنمایی تحصیلی، عشاپری، مراکز تربیت معلم روستایی فنی و حرفه‌ای و دانش‌آموزان استثنایی که در تاریخ تصویب این آیین‌نامه دایر است و مؤسسه‌ای که بعداً به منظور تربیت معلم تأسیس می‌شود و همچنین دانشکده‌ها و مؤسسات آموزشی که برای وزارت آموزش و پرورش معلم تربیت می‌کنند از لحاظ این آیین‌نامه مراکز تربیت معلم شناخته می‌شوند. و کلیه فارغ‌التحصیلان مراکز مذکور که طبق مقررات مربوط تعهد خدمت در وزارت آموزش و پرورش سپرده باشند مشمول این آیین‌نامه خواهند بود.

ماده ۲ — کلیه مراکز تربیت معلم مکلفند به هنگام پذیرش کارآموز در مورد مشمولین خدمت زیر پرچم مقررات مربوط به ماده ۳۱ فصل چهارم معافیت‌های قانون وظیفه عمومی را رعایت کنند.^(۱)

تبصره — چنانچه افرادی از کارآموزان مشمول خدمت وظیفه از مرکز تربیت معلم اخراج شوند و یا ترک تحصیل کنند باید مراتب به حوزه وظیفه عمومی محل صدور شناسنامه اطلاع داده شود.

ماده ۳ — ادارات آموزش و پرورش مکلفند همه ساله صورت اسامی و مشخصات کامل فارغ‌التحصیلان متعهد خدمت در وزارت آموزش و پرورش را در دو نوبت، یک نوبت حداقل تا آخر آبان‌ماه و نوبت دیگر تا آخر اسفند‌ماه

۱ — قانون خدمت وظیفه عمومی مذکور در این ماده با قانون خدمت وظیفه عمومی سال ۱۳۶۳ منسوخه شده و مقررات فصل چهارم (معافیت‌ها) مربوط به ماده ۳۱ به بعد قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب سال ۱۳۶۳ با اصلاحات بعدی مندرج در همین مجموعه جایگزین آن شده است.

هر سال به حوزه وظیفه عمومی محل صدور شناسنامه آنان ارسال دارند تا از احصار آنان صرفنظر شود.

تبصره — دانشگاه تربیت معلم، دانشسراهای عالی، دانشکده‌ها و مؤسسات آموزش عالی صورت فارغ‌التحصیلان مشمول ماده یک این آیینه نامه را که تعهد داشته باشند مستقیماً به اداره وظیفه عمومی محل صدور شناسنامه ارسال خواهند داشت.

ماده ۴ — ادارات آموزش و پرورش موظفند برای هریک از فارغ‌التحصیلان مراکز تربیت معلم که استخدام می‌شوند بلافضله پس از استخدام جداگانه گواهی اشتغال به خدمت با قید مشخصات کامل صادر نموده و به انضمام مدارک لازم برای تشکیل پرونده به حوزه وظیفه عمومی محل صدور شناسنامه آنان ارسال دارند.

تبصره — در صورتی که افرادی از فارغ‌التحصیلان معهود مراکز تربیت معلم تا آخر اسفند ماه سال فراغ از تحصیل حاضر به استخدام و ایفای تعهد خدمت نشوند ادارات مربوط مکلفند مراتب را حداقل تا آخر فروردین ماه سال بعد با ذکر مشخصات کامل به حوزه وظیفه عمومی محل صدور شناسنامه آنان اطلاع دهند که اقدامات قانونی درباره وضع مشمولیت آنان معمول گردد.

ماده ۵ — ادارات آموزش و پرورش مکلفند پس از پایان خدمت مورد تعهد مشمولین این آیینه نامه برای هریک از آنان گواهی لازم مبني بر انجام تعهد خدمت صادر نموده و به اداره وظیفه عمومی محل صدور شناسنامه آنان بفرستند و حوزه‌های وظیفه عمومی موظفند در اسرع وقت کارت معافیت از خدمت در زمان صلح برای آنان صادر نموده و تحويل نمایند.

تبصره — در مورد آن عده از فارغ‌التحصیلان مراکز تربیت معلم که تعهد خدمت آنان بیش از پنج سال است گواهی انجام تعهد خدمت در پایان مدت تعهد صادر خواهد شد.

ماده ۶ — فرم‌های لازم برای اجرای این آیینه نامه از طرف وزارت آموزش و پرورش با کسب نظر اداره وظیفه عمومی تهیه و مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

آین‌نامه اجرایی لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی مصوب (۱۳۵۸/۹/۲۴)

مصوب ۱۳۵۹/۷/۱۶ هیأت وزیران با اصلاحات بعدی

ماده ۱ - فارغ‌التحصیلان موضوع ماده ۱ لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی، بهداشتی، درمانی که در متن این آین‌نامه بطور خلاصه لایحه قانونی ذکر می‌شود برای رشته‌های مورد نیاز وزارت بهداری و بهزیستی^(۲) شرح زیر تعیین می‌گردد:

الف (اصلاحی ۱۳۶۱/۹/۱۷) - فارغ‌التحصیلان دانشکده‌های پزشکی، دندانپزشکی، داروسازی و رشته‌های تخصصی وابسته به دانشکده‌های فوق الذکر.

ب - فارغ‌التحصیلان فوق لیسانس یا لیسانسیه در رشته‌های پرستاری علوم آزمایشگاهی، رادیولوژی، مددکاری اجتماعی، تغذیه، فیزیوتراپی، بهسازی محیط، بهداشت مدارس، بهداشت عمومی، بهداشت صنعتی، مدیریت بیمارستانها، روانشناسی، اودیولوژی، بهداشت و مهندسین تجهیزات پزشکی و رشته‌های مشابه رشته‌های فوق الذکر که در خارج از کشور وجود دارد و در ارزشیابی مدارک تحصیلی آنان معادل رشته‌های فوق الذکر تشخیص داده می‌شود.

ج - فارغ‌التحصیلان فوق دبلم در رشته‌های: پرستاری، علوم آزمایشگاهی، رادیولوژی، فیزیوتراپی، تکنسین‌های تجهیزات پزشکی، پروتز دندان، اوپتومتری (سنجد بینایی)^(۳) اوپیومتری (سنجد شنوایی)^(۴) اطاق عمل و بیهوشی، اندام مصنوعی، تکنیکال اورتوفودی مراقبت بیهوشی، ورائیماسیون، خون‌شناسی (هماتولوژی)^(۵) انتقال خون، گفتار درمانی، کار درمانی، حرفه درمانی، نگهداری مدارک پزشکی و کلیه رشته‌های مشابه رشته‌های فوق الذکر که در خارج از کشور وجود دارد و در ارزشیابی مدارک تحصیلی فارغ‌التحصیلان معادل رشته‌های فوق الذکر تشخیص داده می‌شوند.

د - فارغ‌التحصیلان سایر رشته‌ها که با تشخیص شورای فنی بهداشت درمان

۱ — لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ با اصلاحات بعدی در بخش پیشین مجموعه حاضر درج شده است.

۲ و ۶ — در حال حاضر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

۳ - به نظر می‌رسد پس از پرانتز علامت «»، «» جا افتاده است.

۴ - به نظر می‌رسد پس از پرانتز علامت «»، «» جا افتاده است.

۵ - به نظر می‌رسد پس از پرانتز علامت «»، «» جا افتاده است.

و آموزش وزارت بهداری و بهزیستی^(۱) در عداد ارائه‌دهنگان خدمات بهداشتی درمانی شناخته شوند جزو مشمولین این قانون می‌باشند.

ماده ۲ - وزارت فرهنگ و آموزش عالی^(۲) مکاف است لیست فارغ‌التحصیلان مشمول لایحه قانونی مندرج در ماده ۱ این آیین‌نامه را جهت اطلاع و اقدام لازم به وزارت بهداری و بهزیستی^(۳) و اداره وظیفه عمومی ارسال دارد.

تبصره - زنان شوهردار داوطلب باید موافقت کنندی زوج خود را هنگام اعلام داوطلبی ارائه داده تا در صورت نیاز بخدمت دعوت شوند.

ماده ۳ - بهمنظور اجرای دقیق ماده ۵ لایحه قانونی وزارت بهداری و بهزیستی^(۴) صورت اسامی فارغ‌التحصیلان مشمول را که مجاز به خروج از کشور نمی‌باشند بهشهربانی^(۵) جمهوری اسلامی ایران ارسال خواهد نمود.

ماده ۴ - چنانچه تعدادی از مشمولان این قانون طبق ضوابطی که وزارت بهداری و بهزیستی^(۶) تعیین خواهد نمود مزاد بر نیاز تشخیص داده شوند جهت تعیین تکلیف قانونی به اداره وظیفه عمومی معرفی خواهد گردید.

ماده ۵ - آن دسته از مشمولان لایحه قانونی که بعل پزشکی باید بخارج از کشور اعزام شوند به دیرخانه سورای عالی پزشکی وزارت بهداری و بهزیستی^(۷) معرفی تا در صورت تأیید از طریق واحد مذبور اقدامات بعدی انجام گیرد بدیهی است این دسته از مشمولان پس از بهبودی و مراجعت بهکشور موظف به انجام خدمت موضوع لایحه قانونی خواهد بود.

ماده ۶ - بهمنظور حسن اجرای این قانون و یکنواختی و هماهنگی کامل خدمت بهداشتی و درمانی روستایی کشور و اعمال مدیریت صحیح، واحدی در وزارت بهداری و بهزیستی^(۸) تشکیل می‌گردد که عنوان شرح وظایف و پست‌های سازمانی و نمودار تشکیلاتی آن توسط وزارت‌خانه مذبور تهیه و بتصویب سازمان امور اداری و استخدامی کشور^(۹) خواهد رسید.

ماده ۷ - با توجه به ماده ۴ و ۸ لایحه قانونی بهمنظور تأمین سهامیه و محل خدمت سازمانی مشمولین لایحه قانونی کمیسیونی مرکب از نمایندگان وزارت

۲ - در حال حاضر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.
۲ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۱۱ - در حال حاضر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

۵ - در حال حاضر نیروی انتظامی.

۹ - در حال حاضر سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.

دفاع ملی ^(۱) - وزارت فرهنگ و آموزش عالی ^(۲) - وزارت کشور و وزارت بهداری و بهزیستی ^(۳) سالی دوبار (تاریخ آن را کمیسیون معین خواهد نمود) تشکیل می‌گردد.

ماده ۸ - جهت پذیرش و ثبت نام مشمولان لایحه قانونی، وزارت بهداری و بهزیستی ^(۴) سالی دو نوبت اقدام به انتشار آگهی ثبت نام خواهد نمود.

ماده ۹ - اعتبار لازم برای تأمین حقوق و مزايا، تجهیزات و محل کار مشمولین که در خدمت وزارت بهداری و بهزیستی ^(۵) قرار می‌گیرند توسط سازمان برنامه و بودجه ^(۶) تأمین و در اختیار وزارت بهداری و بهزیستی قرار خواهد گرفت و سایر وزارت‌خانه‌ها و مؤسسات وابسته به دولت که از وجود مشمولین لایحه قانونی استفاده می‌کنند باید رأساً اعتبار مورد نیاز را پیش‌بینی و تأمین نمایند.

ماده ۱۰ - به موجب بند ۱ اصلاح آین‌نامه اجرایی لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی مصوب ۱۳۶۱/۹/۱۷ حذف شده است.

ماده ۱۱ - آن دسته از مشمولانی که به عنوان سهمیه در اختیار نیروهای مسلح ارتش جمهوری اسلامی ایران قرار می‌گیرند طبق مقررات و ضوابط مشمولین وظیفه عمومی با آنها رفتار خواهد شد و در صورت معافیت از خدمت زیرپرچم به وزارت بهداری و بهزیستی ^(۷) معرفی خواهد گردید تا طبق ماده ۱ همین آین‌نامه با آنها رفتار شود.

ماده ۱۲ (اصلاحی ۱۳۶۱/۹/۱۷) - محل خدمت آن دسته از مشمولانی که اظهار بیماری می‌نمایند توسط کمیسیونی مرکب از سه نفر پزشک که از طرف وزیر بهداری ^(۸) انتخاب می‌شوند تعیین می‌گردد.

تبصره - کمیسیون پزشکی در موارد تخصصی می‌تواند جهت تشخیص توانایی خدمت از پزشکان متخصص به عنوان مشاور استفاده نماید.

ماده ۱۳ - مدت خدمت مشمولان این لایحه قانونی جزء تعهد در برابر تحصیل

۱ - در حال حاضر وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح.

۲ - در حال حاضر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.

۴ و ۲ - در حال حاضر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

۶ - در حال حاضر سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.

۷ - در حال حاضر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

۸ - در حال حاضر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

رایگان یا دریافت کمک هزینه تحصیلی محسوب خواهد گردید.

ماده ۱۴ - کلیه بخش‌ها و مناطق روسنایی که مجموع فوق العاده بدی آب و هوا و محرومیت از تسهیلات زندگی طبق آیین‌نامه فوق العاده بدی آب و هوا، فوق العاده محرومیت از تسهیلات زندگی و فوق العاده محل خدمت موضوع بندهای ب، پ، ت ماده ۳۹ قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۵۳/۱۰/۷ هیأت وزیران ۹۰٪ یا بیشتر باشد جزء مناطق درجه یک محسوب که از لحاظ ترفیع و احتساب سال‌های خدمت در بازنشتگی مدت خدمت مشمولان لایحه قانونی دو برابر و شهرهای استان‌های ششگانه (استان سیستان و بلوچستان، استان بوشهر، استان هرمزگان، استان ایلام، استان کهگیلویه و بویر احمد، استان کردستان) و بخش‌ها و روستاهای تابعه آنها بطور کلی و شهرهای سایر استان‌ها که مجموع فوق العاده بدی آب و هوا و محرومیت از تسهیلات زندگی طبق آیین‌نامه مذکور ۹۰٪ یا بیشتر باشد. از لحاظ ترفیع و احتساب سال‌های خدمت در بازنشتگی مدت خدمت مشمولان لایحه قانونی یک و نیم برابر بحساب خواهد آمد.

ماده ۱۵ - صورت اسامی افرادی که خدمت سه ساله خود را به پایان رسانیده‌اند از طریق واحد مزبور به وزارت فرهنگ و آموزش عالی^(۱) جهت تحويل مدارک تحصیلی ارسال خواهد گردید.

ماده ۱۶ (اصلاحی ۱۳۶۱/۹/۱۷) - در پایان خدمت موضوع لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی و درمانی و بهداشتی کارت پایان خدمت عکس‌دار توسط وزارت بهداری^(۲) و با همکاری اداره وظیفه عمومی به نام فردی که خدمت خود را انجام داده است به امضای وزیر یا یکی از معاونان وزارت‌خانه، به انتخاب وزیر بهداری^(۳) صادر می‌شود.

تبصره - این تبصره به موجب بند ۳ اصلاح آیین‌نامه اجرایی لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی مصوب ۱۳۶۱/۹/۱۷ حذف شده است.

ماده ۱۷ - تخلفات مشمولان لایحه قانونی طبق مقررات جداگانه‌ای که توسط بهداری و بهزیستی تنظیم و اعلام خواهد شد مورد رسیدگی قرار می‌گیرد.

ماده ۱۸ - نقاط درجه یک شامل محل هایی است که مجموع فوق العاده‌های بدی آب و هوا و محرومیت از تسهیلات زندگی آنها (طبق آیین‌نامه فوق العاده بدی آب

۱ - در حال حاضر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.

۲ - در حال حاضر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

۳ و ۴ - در حال حاضر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

و هوا و فوق‌العاده محرومیت از تسهیلات زندگی و فوق‌العاده محل خدمت موضوع بنده‌ای ب، پ، و ت ماده ۳۹ قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۵۳/۱۰/۷ هیأت وزیران بیشتر از ۹۰ درصد باشد.

ماده ۱۹ - پس از اتمام دوره خدمت مشمولین لایحه قانونی وزارت بهداری و بهزیستی^(۱) هیچگونه تعهد استخدامی نسبت به مشمولین مجبور ندارد مع‌الوصف مشمولان منقضی خدمت لایحه قانونی در صورت وجود پست سازمانی و در ردیف حقوقی حق قدم خواهند داشت.

تبصره - افراد منقضی خدمت که در دوران تحصیل کمک هزینه تحصیلی از وزارت‌خانه یا مؤسسه خاصی دریافت داشته و در قبال آن متعهد خدمت می‌باشند از شمول این ماده مستثنی خواهند بود.

آین‌نامه اجرایی قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور مصطفوی ۱۳۶۵/۹/۲۳ هیأت وزیران با اصلاحات بعدی

ماده ۱ (اصلاحتی ۱۳۶۸/۴/۳) — افرادی که در اجرای قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور مصوب ۱۳۶۵/۳/۱^(۲) (که در این آین‌نامه قانون نامیده می‌شود) به عنوان عضو هیأت علمی در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور بکار گمارده خواهند شد و یا برای کسب تخصص در یکی از رشته‌های مورد نیاز دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی ادامه تحصیل خواهند داد موظف می‌باشند در مهلت مقرر در تبصره ۱ ماده ۳۴ قانون خدمت وظیفه عمومی و ماده ۱۴ آین‌نامه اجرایی بخش معافیت تحصیلی قانون خدمت وظیفه عمومی (برای فارغ‌التحصیلان داخل کشور حداقل طرف یک سال از تاریخ فراغت از تحصیل) خود را به حوزه وظیفه مربوطه معرفی تا دفترچه آمده به خدمت بدون مهر غیبت اخذ نمایند.

تبصره — برای رزیدنت‌هایی که با استفاده از این قانون دوره تخصصی را طی می‌کنند و فارغ‌التحصیل می‌شوند کسب موافقت مجدد شورای عالی دفاع لازم نیست و دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی در صورت نیاز می‌توانند براساس ماده ۳ قانون آنها را به استخدام خود درآورند.

ماده ۲ - فارغالتحصیلان داخل و خارج کشور مشمول این قانون حداقل طرف یک سال از تاریخ فراغت از تحصیل میباید به عنوان عضو هیأت علمی جذب یکی از دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور گردیده و یا جهت کسب تخصص در یکی از رشتههایی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی ادامه تحصیل دهد.

تبصره - فارغالتحصیلان لیسانس و فوق لیسانس و دکتری مشمول داخل کشور به منظور جذب شدن در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور از شمول مقررات ماده ۱۴ آینیننامه اجرایی بخش معافیت تحصیلی قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹ (۱) مستثنی میگردد.

ماده ۳ - در صورتی که ظرف مدت متدرج در ماده ۲ بکارگیری اعضای هیأت علمی انجام نشود و یا جهت کسب تخصص در یکی از رشتههایی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی پذیرفته نگرددن این قبیل فارغالتحصیلان موظف میباشند خدمت دوره ضرورت خود را برابر مقررات قانون خدمت وظیفه عمومی و آینیننامههای اجرایی آن مانند سایر مشمولان فارغالتحصیل انجام دهد.

ماده ۴ — وزارتین فرهنگ و آموزش عالی^(۲) و بهداشت، درمان و آموزش پژوهشی صورت اسامی (متضمن مشخصات کامل، نشانی، رشته تحصیلی و تاریخ فراغت از تحصیل) آن تعداد از افرادی را که در اجرای قانون به عنوان عضو هیأت علمی در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور بکار گمارده میشوند و یا در اجرای ماده ۲ قانون برای کسب تخصص در یکی از رشتههای مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور ادامه تحصیل خواهند داد برای تعیین وضعیت خدمتی به اداره وظیفه عمومی ارسال و اداره مذکور مکلف است حداقل طرف ۱۵ روز بررسی های لازم را معمول و نتیجه را به وزارتنهای مذکور اعلام دارد.

ماده ۵ — اداره وظیفه عمومی همزمان با اعلام نتایج بررسی مربوطه درباره افراد مذکور در ماده ۴ به وزارتنهای ذیربطر آمار کلیه فارغالتحصیلان بلامانع جهت اعزام به خدمت دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که به حوزههای

۱ - آینیننامه مذبور منسوخه و در حال حاضر آینیننامه اجرایی معافیت تحصیلی مصوب ۱۳۹۲/۸/۲۹ ملاک عمل میباشد.

۲ - در حال حاضر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.

وظیفه عمومی مراجعه و دفترچه آماده به خدمت اخذ نموده‌اند به تفکیک رشته‌های گروه پزشکی و لیسانس به بالا تنظیم و به ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران (اداره یکم) ارسال نماید.

ماده ۶ — پس از وصول نظریه اداره وظیفه عمومی هریک از وزارت‌خانه‌های فرهنگ و آموزش عالی^(۱) و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی صورت اسامی منتخبین عضویت در هیأت علمی و همچنین کسانی که در اجرای ماده ۲ قانون برای کسب تخصص در یکی از رشته‌های مورد نیاز دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور ادامه تحصیل خواهند داد به ترتیب اولویت به انضمام آمار کلیه فارغ‌التحصیلان همان سال با تعیین مقاطع و رشته‌های تحصیلی مربوطه را فقط جهت اجرای مقررات ماده ۲ (قانون) به ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران (اداره یکم) ارسال خواهند نمود.

ماده ۷ — ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران (اداره یکم) براساس آمار فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و اصله اداره وظیفه عمومی و صورت اسامی و اصله از وزارتین فرهنگ و آموزش عالی^(۲) و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و نیازمندی‌های سازمانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران به فارغ‌التحصیلان هریک از رشته‌های تحصیلی، مراتب را ضمن هماهنگی با مبادی ذیربطر مورد تجزیه و تحلیل قرار داده و گزارش نهایی را در حداقل مدت زمان ممکن تهیه و جهت اتخاذ تصمیم به شورای عالی دفاع تقدیم می‌نماید.

تبصره . چنانچه اداره وظیفه عمومی و یا ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران ظرف مهلت‌های مقرر در مواد ۴ و ۷ این آییننامه مبادرت به پاسخ ننماید این امر به عنوان موافقت آنان با پیشنهادات وزارتین فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تلقی خواهد شد و هریک از وزارت‌خانه‌های مذکور رأساً با ذکر این مطلب موضوع را به شورای عالی دفاع جهت اخذ تصمیم نهایی منعکس خواهند نمود.

ماده ۸ . مدت آموزش نظامی داوطلبان کادر هیأت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور مشمول این آییننامه، حدکثر ۸ هفته برای رشته‌های گروه پزشکی و ۱۲ هفته برای رشته‌های غیرگروه پزشکی تعیین

می‌گردد که به صورت پیوسته در یک تابستان در یکی از مراکز آموزشی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به مورد اجرا گذاشته خواهد شد مگر اینکه به تشخیص کمیسیونی با شرکت وزراء یا نمایندگان فرهنگ و آموزش عالی^(۱) و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و نمایندگان شورایی عالی دفاع و ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آموزش نظامی آنان قبل از شروع به خدمت به علی امکان پذیر نباشد که در این صورت آموزش یاد شده در اولین تابستان پایان سال تحصیلی دانشگاهها انجام خواهد شد.

تبصره ۱ — در صورتی که سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به نحوی قادر به اجرای آموزش نظامی نباشد با هماهنگی قبلی ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران آموزش این قبیل مشمولان توسط نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران به مورد اجرا گذاشته خواهد شد.

تبصره ۲ — برنامه تفصیلی آموزش نظامی (مقدماتی و تخصصی) داوطلبان عضویت در کادر هیأت علمی حسب مورد توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران تهیه خواهد شد.

ماده ۹ — کلیه افرادی که به عنوان عضو هیأت علمی در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور پذیرفته می‌شوند موظفند بین سه تا چهار سال خدمت نمایند.

تبصره ۱ — مدت خدمت دوره ضرورت اعضاي هیأت علمي از تاريخ شروع دوره آموزشي در مراکز آموزش نظامي محاسبه مي‌گردد.

تبصره ۲ — در صورتی که تاريخ شروع آموزش نظامي داوطلبان عضویت در کادر هیأت علمي بعد از تاريخ مندرج در دفترچه آماده به خدمت باشد فرد داوطلب ضمن اخذ گواهي از وزارت‌خانه ذير‌بطجهت تصحیح تاریخ اعزام به حوزه صادر کننده دفترچه آماده به خدمت مراجعه مي‌نماید.

ماده ۱۰ — فارغ‌التحصیلان موضوع قانون در زمان اشتغال در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتي کشور مي‌توانند در ساعات فراغت با توجه به مقررات جاري دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی در مراکزی که به وسیله دانشگاه مربوطه تعیین مي‌شود فعالیت نمایند.

ماده ۱۱ . حقوق و مزاياي اعضاي هیأت علمي در طول خدمت دوره ضرورت

از اعتبار دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور پرداخت خواهد شد.

تبصره (الحافی ۱۳۶۸/۸/۳ – اصلاحی ۱۳۷۰/۱۲/۴) – میزان حقوق و مزایای این دسته از اعضای هیأت علمی پس از طی خدمت نظام وظیفه، معادل سایر اعضای هیأت علمی همطراز باشد.

ماده ۱۲ – دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور موظفند موارد غیبت و یا هرگونه تخلف دیگر مشمولین شاغل را در زمان خدمت دوره ضرورت از طریق وزارت خانه ذی‌ربط به قرارگاه ستاد نیروی آموزش دهنده اعلام نمایند.

ماده ۱۳ – رشته‌هایی مورد نیاز و ظرفیت پذیرش در هر رشته با پیشنهاد دانشگاهها و دانشکده‌های علوم پزشکی و تصویب نهایی بیرون‌خانه شورای آموزش پزشکی و تخصصی تأمین می‌شود.

تبصره – فهرست مراکز آموزش دهنده رشته‌هایی مورد نظر باید قبل از نحو مقتضی به اطلاع فارغ‌التحصیلان برسد.

ماده ۱۴ – استخدام اعضای هیأت علمی از طریق قانون نحوه تأمین هیأت علمی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی بعد از پایان خدمت دوره ضرورت به صورت رسمی آزمایشی بلامانع می‌باشد.

ماده ۱۵ – وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اسامی آن دسته از دستیاران مشمول خدمت دوره ضرورت را که براساس آییننامه مصوب دستیاری در امتحانات هر دوره موفق به احراز صلاحیت علمی و اخلاقی می‌شوند بر مبنای درصد فارغ‌التحصیلان مورد تصویب شورای عالی دفاع برای همان سال تحصیلی جهت اخذ مجوز به ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران (اداره یکم) ارسال می‌دارد تا براساس مقررات ماده ۷ این آییننامه اقدامات بعدی را به عمل آورد.

تبصره – برای داوطلبان رشته‌های هوشپری و علوم پایه پزشکی مقررات بالا ملاحظه نخواهد شد.

ماده ۱۶ – کسانی که با استفاده از مقررات قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی بکار گرفته شوند و یا به تحصیل ادامه دهند مکلفند کلیه ضوابط و مقررات مصوب آموزش عالی مربوط به خود را رعایت نمایند.

ماده ۱۷ (اصلاحی ۱۳۶۹/۱۲/۱۲) – خروج از کشور برای کلیه اعضای هیأت

علمی و دستیاران موضوع قانون در غیر از موارد حج و بیماری صعبالعلاج و سالانه حداکثر به مدت یک ماه برای شرکت در مجتمع علمی و سمینارها، منع می‌باشد.

تبصره (الحافی ۱۳۶۸/۲/۱۲) — آن دسته از مشمولین این قانون چنانچه بتوانند مقالات علمی و پژوهشی مناسب تهیه و آن را به مجتمع علمی بین‌المللی ارائه دهند در صورت پذیرش مقالات مذکور در مجتمع موصوف می‌توانند با سپردن وثیقه ملکی یا نقدی که نوع و میزان آن حسب مورد به وسیله وزارتین فرهنگ و آموزش عالی^(۱) و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تعیین خواهد شد از کشور خارج شوند.

ماده ۱۸ — در صورتی که داوطلبان موضوع این آینینه پس از شروع به کار در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور به نحوی از انحصار از مواد مندرج در این آینینه تخلف نمایند و تخلف مذکور پس از طی آموزش نظامی باشد متلاف بقیه خدمت دوره ضرورت را در نیروی آموزش دهنده طی خواهد نمود. چنانچه متلاف دوره آموزش نظامی را طی ننموده باشد مانند سایر مشمولان مشابه از طریق اداره وظیفه عمومی در صورت بلامانع بودن به خدمت اعزام خواهد شد.

ماده ۱۹ — گواهی انجام خدمت دوره ضرورت مربوط به پرسنل مذکور که حسب مورد به تأیید وزارتین فرهنگ و آموزش عالی^(۲) و یا بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسیده باشد به قرارگاه ستاد نیروی آموزش دهنده ارسال و قرارگاه مذکور کارت پایان خدمت دوره ضرورت را برابر مقررات صادر و به وزارتخانه ذیربخط ارسال خواهد نمود.

آین‌نامه اجرایی قانون نحوه کمک به خانواده‌های مشمولینی که با اعزام مشمول قدرت اداره معاش خود را از دست می‌دهند
مصوب سوم شهریور ماه ۱۳۶۶ مجلس شورای اسلامی^(۱)
مصوب ۱۳۶۷/۱/۲۴ وزارت‌خانه‌های دفاع، سپاه،^(۲) کشور

ماده ۱- خانواده مشمولینی از مزایای این قانون برخوردار می‌باشند که با اعزام مشمول به خدمت نظام قدرت اداره معاش خود را از دست داده و درآمد آنها کمتر از حداقل حقوق بازنیستگی کارمندان دولت باشد.

ماده ۲- خانواده نیازمند مشمول قانون عبارتند از:

الف- پدر یا مادر با اعزام یگانه فرزند ذکور بیش از ۱۸ سال.
 ب- جد و یا جده فاقد فرزند ذکور و یا نوه بیش از ۱۸ سال با اعزام مشمول به خدمت.

ج- خواهر و برادر صغیر با اعزام یگانه برادر و سرپرست.

د- همسر و یا فرزند.

ه- برادر بیش از ۱۸ سال از کارافتاده که برادر بیش از ۱۸ سال دیگری نداشته باشد.

و- خواهری که فاقد شوهر و فرزند ذکور بیش از ۱۸ سال بوده و برادر بیش از ۱۸ سال دیگری نداشته باشد.

ماده ۳- میزان کمک معاش به خانواده‌های مشمولین نیازمند در طول خدمت دوره ضرورت برای خانواده یک نفره ۱۵۳۰۰ ریال و برای خانواده ۲ نفره ۱۹۱۵۰ ریال و از خانواده ۲ نفر به بالا ۲۳۰۰۰ ریال خواهد بود.

ماده ۴- مشمول یا خانواده وی موظفند در صورت رفع نیاز و حصول تمکن موضوع را به کمیته امداد مریوطه کتبیًّا اعلام نمایند تا نسبت به قطع کمک معاش اقدام گردد.

تبصره- کمیته امداد در صورت اطلاع از عدم نیاز خانواده مشمول موظف به قطع کمک معاش خواهد بود.

ماده ۵- خانواده‌های استفاده کننده از وام قرض الحسنه معيشتی مشمولین متاهل و معيل مصوبه دهمین نشست شورای عالی پشتیبانی جنگ مشمول مزایای این

۱ - این قانون در مجموعه حاضر درج شده است.

۲ - در حال حاضر وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح.

آیین نامه نخواهد بود.

ماده ۶- به منظور ایجاد تسهیلات لازم و کاهش مشکلات اجرایی و تقلیل هزینه‌های مربوطه، کمیته‌های امداد مجازند در صورت صلاحیت دفتر مرکزی در موارد ضروری کمک موضوع این آیین نامه را هر سه ماه یک بار به واجدین شرایط پرداخت نمایند.

ماده ۷- در صورت بازداشت مشمول و صدور حکم محکومیت به حبس از جانب محاکم ذیربط قضایی از تاریخ صدور حکم قطعی با اعلام یگان خدمتی به کمیته امداد مربوط کمک معاش قطع خواهد گردید و برقراری مجدد کمک معاش منوط به آزادی و شروع به خدمت وی با اعلام یگان خدمتی می‌باشد.

ماده ۸- در صورت فرار مشمول از خدمت چنانچه مدت آن از یک ماه تجاوز نماید یگان خدمتی موظف است که مراتب را جهت قطع کمک معاش از تاریخ اعلام به کمیته امداد مربوطه منعکس نماید و برقراری مجدد کمک معاش منوط به اعلام یگان محل خدمتی مبنی بر بازگشت به خدمت مشمول خواهد بود.

ماده ۹- پرداخت کمک معاش به خانواده مشمولین واجد شرایطی که شهید اسیر، مقودالاثر و یا معلول می‌گرند تا برقراری مستمری از سوی سازمان‌های ذیربط ادامه خواهد داشت.

تبصره ۱ - نیروهای نظامی و انتظامی مربوطه موظفند حداقل ظرف مدت یک ماه پس از برقراری مستمری فوق، مراتب را جهت قطع کمک معاش به کمیته امداد مربوطه اعلام نمایند.

تبصره ۲ - در صورت فوت مشمول در طول مدت خدمت وظیفه، یگان‌های محل خدمت موظف به اعلام مراتب جهت قطع کمک معاش خواهد بود.

ماده ۱۰- تعیین فرد گیرنده و یا افراد دریافت کننده کمک معاش و سهم هر یک از آنان در درجه اول با نظر خود مشمول و در صورت عدم اعلام نظر با کمیته امداد مربوطه خواهد بود.

ماده ۱۱- در خواست مشمول مبنی بر تقاضای استفاده از کمک معاش موضوع این آیین نامه توسط یگان محل خدمت طبق فرم‌های تعیین شده ۱ و ۲ پیوستی آیین نامه^(۱) حداقل ظرف ۱۵ روز از تاریخ تسلیم تقاضانامه به کمیته امداد محل ارسال خواهد شد.

ماده ۱۲ - کمیته امداد محل موظف است حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ وصول فرم شماره ۱ پاسخ لازم را نسبت به استحقاق و یا عدم استحقاق متقاضی از طریق یگان محل خدمتی اعلام دارد.

تبصره - در صورت واجدالشرط بودن مشمول برای دریافت کمک معاش کمیته امداد نسبت به برقراری و پرداخت کمک معاش از محل اعتباری که در اختیار خواهد گرفت اقدام خواهد نمود.

ماده ۱۳ - مبنای تاریخ پرداخت کمک معاش موضوع این آینین نامه از تاریخ تسلیم فرم شماره ۱ توسط مشمول به یگان مریبوطه خواهد بود.

ماده ۱۴ - اعتبار سالانه مورد نیاز براساس ماده ۱ قانون جهت منظور نمودن در ردیف بودجه‌های کل کشور توسط وزارت‌خانه‌های سپاه، دفاع، کشور بر مبنای آمار مشمولین موضوع این آینین نامه با هماهنگی و از طرفی کمیته امداد امام به وزارت برنامه و بودجه اعلام خواهد شد.

آینین نامه اجرایی قانون احتساب خدمت در جبهه افراد

جزو خدمت دوره ضرورت

مصطف ۱۳۶۷/۲/۷ هیأت وزیران

ماده ۱ — در اجرایی قانون احتساب خدمت در جبهه افراد جزو خدمت دوره ضرورت مصوب ۱۳۶۶/۷/۲۶ مجلس شورای اسلامی (که در این آینین نامه قانون نامیده می‌شود) مدت خدمت در جبهه افراد به شرح زیر جزو خدمت دوره ضرورت محاسب می‌گردد:

۱— کسانی که دارای حداقل ۱۵ سال تمام بوده و قبل از سن مشمولیت به مناطق عملیاتی اعزام شده یا باشوند.

۲— کسانی که دارای یکی از معافیت‌های مقرر در قانون خدمت وظیفه عمومی بوده و طبق همان قانون واجد شرایط اعزام به خدمت نباشند.

۳— کسانی که در جبهه به سن مشمولیت رسیده یا می‌رسند.

تبصره ۱ — نسبت به قبل از تصویب قانون داشتن حداقل ۱۵ سال تمام شرط نیست.

تبصره ۲ — افراد مذکور در بند ۳ این ماده مکلفند پس از اتمام خدمت در جبهه در صورتی که فاقد یکی از معافیت‌های مقرر در قانون خدمت وظیفه عمومی

باشند، بلا فاصله خود را به حوزه‌های وظیفه عمومی محل صدور شناسنامه یا سکونت معرفی نمایند.

ماده ۲ - معافیت‌های مقرر در (قانون) عبارتند از:

الف - معافیت تحصیلی

ب - معافیت پژوهشی (موقعت یا دائم)

ج - معافیت کفالت (موقعت یا دائم)

د - معافیت خانواده شهدا، معلولین، اسرا، مفقودالاثرها.

ه - معافیت‌های موضوع مواد ۶ و ۷ و ۸ و ۹^(۱۹) قانون خدمت وظیفه عمومی

و - معافیت قانون تأمین هیأت علمی دانشگاه‌ها.

ز - معافیت موضوع ماده ۳ قانون اصلاح تبصره ۲ ماده ۱ و اصلاح ماده ۹ و الحق یک ماده به قانون خدمت وظیفه عمومی^(۲۰).

ح - معافیت‌هایی مربوط به متولین سال‌های ۱۳۳۷ و قبل از آن.

ماده ۳ - احتساب دوره آموزش پس از تصویب این قانون مشروط به اعزام، بلا فاصله پس از دوره آموزش می‌باشد. مگر عدم اعزام به علل زیر باشد:

۱ - شهادت یا فوت بستگان طبقه ۱ و ۲ (پدر، مادر، خواهر، برادر، فرزند) و در طبقه ۳ (عمو، عمه، خاله، دایی) یا همسر.

۲ - حادثه یا بیماری در حین آموزش که توانایی اعزام و خدمت در جبهه را از فرد سلب نماید(بنا به تشخیص بهداری مراکز آموزش و یا بهداری نیروی اعزام کننده).

۳ - عدم نیاز به اعزام نیرو پس از آموزش که توسط مسؤولین اعزام اعلام می‌گردد.

ماده ۴ - خدمت افراد موضوع قانون در کلیه نقاط جبهه و مناطق عملیاتی جزو خدمت دوره ضرورت محسوب خواهد شد.

۱ - ماده ۹ قانون خدمت وظیفه عمومی اصلاحی ۱۳۶۶/۸/۳ به موجب ماده ۵۲ قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ صریحاً نسخ شده است.

۲ - قانون اصلاح تبصره ۲ ماده ۱ و اصلاح ماده ۹ و الحق یک ماده به قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۶/۸/۳ به موجب ماده ۵۲ قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ صریحاً نسخ شده است.

تبصره ۱ — خدمت در مناطقی غیر از جبهه و مناطق عملیاتی حتی به عنوان نیاز یا مأموریت مشمول استفاده از مزایای این قانون نمی‌باشد.

تبصره ۲ — مناطق عملیاتی که در احتساب حقوق و فوق العاده سربازی مؤثر خواهد بود، مناطقی است که به پیشنهاد ستاد کل سپاه پاسداران و ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران به تصویب شورای عالی دفاع رسیده و اعلام شده باشد.

ماده ۵ — در صورتی که مجموع خدمت افراد موضوع قانون اعم از آموزش و حضور در جبهه و یا مناطق عملیاتی معادل یا بیشتر از خدمت دوره ضرورت باشد افراد مذکور به حوزه‌های وظیفه عمومی محل صدور شناسنامه یا محل سکونت معرفی تا برای آنان دفترچه آمده به خدمت به تاریخ سه ماه اولیه اعزام صادر و سپس کارت پایان خدمت آنان با رعایت تبصره ۳ قانون توسط نیروی اعزام کننده صادر و تحويل خواهد شد.

تبصره — مراتب پایان خدمت دوره ضرورت افراد موضوع این ماده توسط نیروی صادر کننده کارت پایان خدمت به حوزه وظیفه محل صدور شناسنامه و حوزه صادر کننده دفترچه آمده به خدمت اعلام خواهد شد.

ماده ۶ — افرادی که مجموع مدت آموزش نظامی و حضور در جبهه و یا مناطق عملیاتی آنان کمتر از مدت دوره ضرورت باشد، ملزم هستند به اداره وظیفه عمومی محل صدور شناسنامه یا سکونت مراجعته و دفترچه آمده به خدمت اخذ نمایند و کسری خدمت را با معرفی حوزه نظام وظیفه تا مدت مقرر در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی انجام دهند.

تبصره ۱ — کارت پایان خدمت افراد موضوع این ماده توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی صادر و تحويل خواهد شد و مراتب پایان خدمت به حوزه وظیفه عمومی محل صدور شناسنامه و صادر کننده دفترچه آمده به خدمت اعلام خواهد گردید.

تبصره ۲ — افرادی که قبل از تصویب قانون به جبهه و یا مناطق عملیاتی اعزام شده و اکنون در یکی از نهادهای نظامی یا انتظامی مشغول انجام خدمت وظیفه باشند، مابقی خدمت دوره ضرورت را در همان نیرو سپری نموده و کارت پایان خدمت را از نیروی مذکور دریافت خواهند کرد.

ماده ۷ — افرادی می‌توانند از مزایای این قانون استفاده نمایند که در زمان

خدمت در جبهه و یا مناطق عملیاتی وجوهی بیش از حقوق و فوق العاده سربازی اخذ ننموده یا ننمایند.

در غیراین صورت بایستی مابه التفاوت وجوه دریافتی را به حسابی که نیروی اعزام کننده مشخص خواهد نمود به حساب خزانه واریز و فیش مربوطه را به نیروی اعزام کننده ارائه تا گواهی انجام خدمت در جبهه یا مناطق عملیاتی برای آنان صادر شود.

ماده ۸ — مدت قابل احتساب حضور در جبهه افراد موضوع قانون به عنوان خدمت دوره ضرورت از یک سال خدمت اجباری در مناطق عملیاتی سربازان وظیفه موضوع ماده ۵ قانون الحق موادی به قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب (۱۳۶۵/۱/۲۶) کسر خواهد شد.

ماده ۹ — کسانی که حین خدمت در جبهه به سن مشمولیت رسیده و نتواند خود را به اداره وظیفه عمومی جهت دریافت دفترچه آمده به خدمت معرفی نمایند. ضمن اینکه این ایام جزو خدمت دوره ضرورت محسوب می‌شود با ارائه گواهی کسر خدمت صادره از سوی نیروی مسلحی که مجاز به اعزام باشد با حوزه نظام وظیفه از وی رفع غیبت به عمل می‌آید.

ماده ۱۰ — چنانچه افرادی قبل از اعزام به اعزامش یا جبهه و مناطق عملیاتی غیبت داشته باشند، نمی‌توانند از مزایای این قانون استفاده نمایند. و نیز افرادی که در زمان خدمت در جبهه به سن مشمولیت رسیده و مطابق تبصره ۲ ماده ۱ همین آیین‌نامه پس از اتمام مدت تعهد یا مأموریت، خود را به حوزه نظام وظیفه معرفی ننمایند مدت خدمت ایشان در اعزام‌های مجدد قابل احتساب نخواهد بود.

ماده ۱۱ — چنانچه افراد موضوع این قانون قبل از پایان مدت مأموریت اقدام به ترک جبهه یا مناطق عملیاتی ننمایند یا پس از اتمام مدت مأموریت بدون اخذ برگ پایان مأموریت یا ترخیص، (که حداقل ظرف یک ماه پس از اتمام مدت مأموریت صادر خواهد شد) جبهه یا مناطق عملیاتی را ترک ننمایند در این نوبت اعزام مشمول استفاده از این قانون نخواهند شد.

تبصره ۱ — ترک خدمت چنانچه به تشخیص نیروی اعزام کننده موجه باشد از شمول این ماده خارج خواهد بود.

۱ - به قانون مزبور و نظر تتفیحی مربوط به آن مندرج در زیرنویس ماده ۵۲ قانون اصلاح مادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ در این مجموعه مراجعه شود.

تبصره ۲ — افراد موضوع این قانون پس از اتمام مدت تعهد یا مأموریت تکلیفی نسبت به ادامه خدمت در جبهه ندارند، مگر آنکه نیروها در حال آماده باش کامل باشند که در این صورت این مدت نیز محاسبه خواهد شد.

ماده ۱۲ — در صورتی که هلال احمر و جهاد سازندگی^(۱) و سایر نهادهای مشابه حسب ضرورت و وظایف اصلی خود در ارتباط با جنگ افرادی را به جبهه یا مناطق عملیاتی اعزام نمایند. باید با هماهنگی و موافقت سپاه پاسداران باشد در غیراین صورت گواهی کسر خدمت برای آنان صادر نخواهد شد.

تبصره ۱ — در مرد افرادی که قبل از تصویب این اینین‌نامه از طریق نهادهای موضوع ماده فوق به جبهه یا مناطق عملیاتی اعزام شده باشند، نهادهای مذکور باید مراتب را به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اعلام دارند تا حسب مرد کارت پایان خدمت یا گواهی کسر خدمت از سوی سپاه برای آنان صادر شود.

تبصره ۲ — نحوه اجرای این ماده و تبصره ۱ آن طی دستورالعملی از سوی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به هلال احمر و جهاد سازندگی^(۲) و عن dallazom سایر نهادهای مشابه ابلاغ خواهد گردید.

ماده ۱۳ — مدت بازداشت افراد موضوع قانون که در اثر ارتکاب جرائم عمدی یا تخلفات انضباطی صورت گرفته باشد و همچنین ایامی که غیبت داشته باشند به عنوان خدمت دوره ضرورت محسوب نخواهد شد.^(۳)

تبصره — به ازای هر روز غیبت غیروجه ۳ روز از ایام خدمت قابل احتساب کسر خواهد شد.

ماده ۱۴ — مدت درمان و استراحت پزشکی افرادی که به علت شرکت در عملیات یا مأموریت یا آموزش قبل از اعزام مجروح شده یا بشوند با تأیید بهداری نیروی اعزام کننده مطابق قانون خدمت وظیفه عمومی جزو خدمت دوره ضرورت محسوب خواهد شد.

۱ و ۲ - در حال حاضر وزارت جهاد کشاورزی.

۳ - **نظریه ۱۰۷/۸۰۷ - ۱۳۷۴/۶/۱۰**: عدم محاسبه مدت حبس جزء خدمت پرسنل وظیفه، مربوط به موردي است که نسبت به اتهام انتسابی حکم محاکومیت قطعی صادر شود ولی هرگاه اتهامي که پرسنل وظیفه در مورد آن مدتی زندانی بوده منتهی به صدور حکم برائت یا قرار منع تعقیب قطعی گردد بایستی مدت بازداشت مذکور همانند پرسنل کادر جزء خدمت وی به حساب آید.

ماده ۱۵ — مشمولانی که براساس قانون خدمت وظیفه عمومی معاف از خدمت تشخیص داده شده یا بشوند در صورتی که بخواهند از مزایای قانون استفاده نمایند با رعایت مفاد این آییننامه به آنان کارت پایان خدمت داده شده و کارت معافیت قبلی اخذ خواهد گردید.

ماده ۱۶ — اعطای هرگونه کسر خدمت موضوع قانون صرفاً براساس این آییننامه به عمل خواهد آمد و کلیه بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های قبلی ملغی‌الاثر خواهد بود.

آییننامه اجرایی نحوه انجام خدمت مشمولان وظیفه در وزارت

آموزش و پرورش و نهضت سوادآموزی موضوع قانون

معلمان، پزشکان و پیراپزشکان وظیفه^(۱)

مصطفوی ۱۳۷۰/۳/۸ مصوب هیأت وزیران با اصلاحات بعدی

ماده ۱ (اصلاحی ۱۳۷۳/۹/۹) — وزارت آموزش و پرورش، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور وابسته به وزارت کار و امور اجتماعی^(۲) و نهضت سوادآموزی می‌توانند در زمان صلح با رعایت کامل موازین عدل اسلامی و مفاد این آییننامه به منظور اجرای فعالیت‌های اصلی خود در بخش‌های محروم کشور و نقاط محروم آموزشی از خدمت مشمولان وظیفه که دوره ضرورت را می‌گذرانند، استفاده نمایند.

تبصره (اصلاحی ۱۳۷۳/۹/۹) — بخش‌های محروم کشور بخش‌هایی هستند که از سوی هیأت وزیران تعیین شده یا می‌شوند و مناطق محروم آموزشی مناطقی هستند که توسط وزارت آموزش و پرورش، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور وابسته به وزارت کار و امور اجتماعی^(۳) و نهضت سوادآموزی مشخص شده و به تأیید شورای عالی آموزش و پرورش و در مورد سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، وزیر کار و امور اجتماعی^(۴) بررسد.

ماده ۲ (اصلاحی ۱۳۷۳/۹/۹) — وزارت آموزش و پرورش، سازمان آموزش

۱ - به آیین نامه اجرایی قانون اصلاح قانون معلمان، پزشکان و پیراپزشکان وظیفه مصوب ۱۳۸۰/۳/۲ مندرج در همین بخش مراجعه شود.

۲ - در حال حاضر وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی.

۳ و ۴ - در حال حاضر وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی.

فنی و حرفه‌ای کشور وابسته به وزارت کار و امور اجتماعی^(۱) و نهضت سوادآموزی مکلفند تعداد مشمولان وظیفه مورد نیاز خود را به تفکیک مقاطع و رشته‌های تحصیلی و محل بکارگیری آنان، تا اول دی‌ماه هر سال به سازمان امور اداری و استخدامی کشور^(۲) گزارش نمایند تا پس از هماهنگی به صورت یکجا از طریق وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح تا اول بهمن ماه هر سال به ستاد فرماندهی کل قوا اعلام گردد.

ماده ۳ (اصلاحی ۱۳۷۳/۹/۹) — ستاد فرماندهی کل قوا پس از دریافت نیازمندی‌های آموزش و پرورش، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور وابسته به وزارت کار و امور اجتماعی^(۳) و نهضت سوادآموزی موضوع ماده (۲) این آیین‌نامه با رعایت حفظ توان رزمی نیروهای مسلح نسبت به تعیین تعداد مشمولان مازاد بر احتیاج نیروهای مسلح اقدام و جهت اجرا به نیروهای مسلح ابلاغ خواهد نمود.

تبصره (اصلاحی ۱۳۷۳/۹/۹) — مراکز آموزش نظامی مشمولان وظیفه سهمیه وزارت آموزش و پرورش، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور وابسته به وزارت کار و امور اجتماعی و نهضت سوادآموزی^(۴) از سوی ستاد فرماندهی کل قوا تعیین و ابلاغ خواهد شد.

ماده ۴ (اصلاحی ۱۳۷۳/۹/۹) — مشمولان وظیفه سهمیه وزارت آموزش و پرورش، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور وابسته به وزارت کار و امور اجتماعی و نهضت سوادآموزی پس از طی آموزش مقدماتی در پادگان‌هایی که توسط ستاد فرماندهی کل قوا تعیین شده است به وزارت آموزش و پرورش، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور وابسته به وزارت کار و امور اجتماعی^(۵) و نهضت سوادآموزی مأمور می‌شوند و صورت اسامی آنان به وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح ارسال خواهد شد.

تبصره — در موقع ضرورت با تصویب فرماندهی کل قوا مأموریت این قبیل افراد لغو و برای تعیین محل خدمت در اختیار ستاد فرماندهی کل قوا قرار می‌گیرند.

ماده ۵ (اصلاحی ۱۳۷۴/۷/۱۲) — مشمولان وظیفه سهمیه وزارت آموزش و

۱ و ۳ الی ۶ - ☈ در حال حاضر وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی.

۲ - ☈ در حال حاضر سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.

پرورش، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وابسته به وزارت کار و امور اجتماعی^(۱) و نهضت سواد آموزی که صلاحیت علمی و اخلاقی آنان برابر ضوابط گزینش دستگاه مربوط تأیید شده است پس از طی دوره آموزش نظامی و کسب موقیت در دوره آموزش مهارت‌های حرفه‌ای که توسط وزارت آموزش و پرورش، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای و نهضت سوادآموزی برگزار می‌گردد برای قوانین و مقررات مورد عمل ارتش جمهوری اسلامی ایران به کسب درجات نظامی نایل می‌شوند.

تبصره — مشمولانی که صلاحیت علمی و اخلاقی آنان از سوی گزینش دستگاه مربوط تأیید نگردد و یا اینکه در طول دوران خدمت صلاحیت ادامه کار را به تشخیص دستگاه مربوط از دست بدنه با ذکر دلیل برای انجام بقیه خدمت دوره ضرورت، به یگان اعزام کننده معرفی خواهد شد.

ماده ۶ (اصلاحتی ۱۳۷۳/۹/۹) — مشمولان وظیفه در مدت خدمت در وزارت آموزش و پرورش، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور وابسته به وزارت کار و امور اجتماعی^(۲) و نهضت سوادآموزی به صورت مأمور از نیروهای مسلح و با حفظ وضعیت نظامی انجام وظیفه خواهد نمود.

ماده ۷ (اصلاحتی ۱۳۷۳/۹/۹) — در مدت خدمت در وزارت آموزش و پرورش، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور وابسته به وزارت کار و امور اجتماعی^(۳) و نهضت سوادآموزی حقوق و مزایای مشمولان وظیفه معادل درجه استحقاقی و هزینه خوراک، پوشاش و مسکن طبق ضوابط مورد عمل نیروهای مسلح خواهد بود و از محل اعتبارات وزارت آموزش و پرورش و نهضت سواد آموزی پرداخت خواهد شد.

ماده ۸ (اصلاحتی ۱۳۷۳/۹/۹) — کلیه هزینه‌های دوره آموزش مقدماتی مشمولان وظیفه موضوع این آییننامه اعم از حقوق و مزايا، لباس، خوراک، مسکن، درمان و غیره به عهده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح^(۴) است و هزینه آموزش مهارت‌های حرفه‌ای و بقیه خدمت دوره ضرورت آنان به عهده وزارت آموزش و پرورش، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور وابسته به وزارت کار و امور

۲ و ۴ - در حال حاضر وزارت تعامل، کار و رفاه اجتماعی.

۴ — به موجب آییننامه اصلاحی مصوب ۱۳۷۲/۷/۷ هیأت وزیران، عبارت «وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح» جایگزین عبارت «نیروهای مسلح» شده است.

اجتماعی^(۱) و نهضت سوادآموزی می‌باشد.

تصریه — کسور قانونی مقرر در قوانین نیروهای مسلح از حقوق مشمولان وظیفه موضوع این آین‌نامه کسر و به همراه سهم دولت که از محل بودجه دستگاه مربوط تأمین می‌گردد در پایان هر ماه به حساب‌های مربوط در صندوق‌های بازنیستگی و بیمه نیروهای مسلح واریز می‌گردد.

ماده ۹ (اصلاحی ۱۳۷۳/۹/۹) سازمان برنامه و بودجه^(۲) مکلف است همه ساله اعتبارات لازم جهت اجرای این آین‌نامه را تأمین نماید و در اختیار وزارت آموزش و پرورش، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور وابسته به وزارت کار و امور اجتماعی^(۳) و نهضت سوادآموزی قرار دهد.

ماده ۱۰ مشمولان وظیفه موضوع این آین‌نامه در مدت خدمت از نظر امور انصباطی و جرایم و تخلفات تابع قوانین و مقررات نیروهای مسلح و از جهت انجام امور اداری تابع مقررات دستگاه محل خدمت خود می‌باشند.

ماده ۱۱ (اصلاحی ۱۳۷۳/۹/۹) وزارت آموزش و پرورش، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور وابسته به وزارت کار و امور اجتماعی^(۴) و نهضت سواد آموزی، مشمولان وظیفه معرفی شده از سوی مرکز آموزشی نیروهای مسلح را به خدمت پذیرفته و پس از پایان مدت قانونی خدمت دوره ضرورت، آنان را جهت ترخیص از خدمت و صدور کارت پایان خدمت، به یگان اعزام کننده معرفی می‌نمایند.

ماده ۱۲ (اصلاحی ۱۳۷۳/۹/۹) وزارت آموزش و پرورش سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور وابسته به وزارت کار و امور اجتماعی^(۵) و نهضت سوادآموزی مجازند جهت انجام کلیه امور مندرج در این آین‌نامه بر حسب ضرورت و با رعایت مقررات مربوط، واحد مستقلی با شعب استانی یا منطقه‌ای و شهرستانی لازم، دایر نمایند.

آین‌نامه اجرایی قانون گزارنیدن مدت خدمت وظیفه فارغ‌التحصیلان دانشکده علوم قضایی در محاکم قضایی کشور مصوب ۱۳۷۵/۳/۱۶ هیأت وزیران

۲ - در حال حاضر سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.

۳ الی ۳ - در حال حاضر وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی.

فصل اول - تعاریف

ماده ۱ - در این آیین‌نامه قانون گذر این‌دین مدت خدمت وظیفه فارغ‌التحصیلان دانشکده علوم قضایی در محاکم قضایی کشور - مصوب ۱۳۷۳ - به اختصار «قانون» نامیده می‌شود.

ماده ۲ - مشمولان این آیین‌نامه عبارتند از فارغ‌التحصیلان دانشکده علوم قضایی که مطابق ضوابط قوه قضاییه گرینش شده و خدمت دوره ضرورت را انجام نداده‌اند.

ماده ۳ - سمت‌های قضایی عبارت از کلیه مشاغل قضایی موضوع آیین‌نامه گروه‌های شغلی و ضوابط مربوط به تغییر مقام و ارتقای گروه قضات - مصوب ۱۳۷۴/۳/۲۴ - و اصلاحات بعدی آن است.

ماده ۴ - سمت‌های اداری عبارت از تصدی پست سازمانی اداری در قوه قضایی و سازمان‌های وابسته به طور مستمر از طریق انتصاب بالاترین مقام اجرایی ذی صلاح است.

ماده ۵ - حقوق و مزایای مشمولان قانون در طول دو سال اول عبارت از مجموعه پرداخت‌ها و هزینه‌هایی است که به هر عنوان به پرسنل همتراز وظیفه در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران تعلق می‌گیرد و در طول هشت سال مدت تعهد عبارت از مجموعه پرداخت‌های مالی تحت هر عنوان است که به هریک از قضات یا متصدیان امور اداری همتراز در پست‌های مربوط تعلق می‌گیرد.

فصل دوم - میزان و چگونگی اخذ و انجام تعهد

ماده ۶ - مشمولان دارای شرایط در صورت تمایل به استفاده از مزایای قانون، مکلفند بلافاصله پس از فراغت از تحصیل و اخذ دفترچه آماده به خدمت از اداره وظیفه عمومی، به اداره کل آموزش و گرینش قضات مراجعه و جهت انجام خدمت در قوه قضاییه به مدت ده سال تعهد بسپارند. این تعهد باید در دفترخانه اسناد رسمی تنظیم شود.

۱ - آیین‌نامه مزبور در سال‌های بعد اصلاح گردیده و در حال حاضر آیین‌نامه تعیین گروه‌های شغلی و ضوابط مربوط به ارتقاء گروه و تغییر مقام قضات مصوب ۱۳۹۳/۶/۵ با اصلاحات ۱۳۹۳/۶/۱۲ ملاک عمل می‌باشد.

تبصره - تعهد ده ساله موضوع قانون شامل مدت آموزش نظامی، کارآموزی، خدمات قضایی یا اداری و تعهد هشت ساله دانشجویان به هنگام ورود به دانشکده علوم قضایی است.

فصل سوم - آموزش و چگونگی اعزام به خدمت و ترفیعات

ماده ۷ - قوه قضاییه در هر دوره فارغ‌التحصیلی صورت اسامی مشمولان قانون را به همراه تصاویر دفترچه آمده به خدمت آنان به منظور اخذ موافقت و هماهنگی لازم به ستاد کل نیروهای مسلح ارسال می‌کند.

ماده ۸ - ستاد کل نیروهای مسلح ظرف یک ماه نسبت به درخواست قوه قضاییه بررسی و اعلام نظر کرده و پس از موافقت، ضمن تعیین مراکز آموزشی نیروهای مسلح، صورت اسامی مربوط را برای اعزام به مراکز آموزشی به اداره کل وظیفه عمومی ارسال می‌کند.

ماده ۹ - قوه قضاییه قبل از اعزام مشمولان قانون به مراکز آموزشی، در زمینه پرداخت هزینه‌های مربوط با ستاد نیروی آموزش دهنده هماهنگی می‌کند.

تبصره - هزینه‌های مذکور در این ماده به ازای هر نفر در طول دوره آموزش نظامی، برابر ضوابط سایر موارد مشابه، توسط وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح تعیین و اعلام می‌شود.

ماده ۱۰ - مدت آموزش نظامی مقدماتی مشمولان قانون توسط نیروی آموزش دهنده برابر ضوابط مربوط تعیین می‌شود.

تبصره ۱ - مشمولانی که قبل از شروع انجام تعهد، آموزش نظامی مقدماتی را در نیروهای مسلح گذرانده باشند، با ارایه گواهی به یگان آموزش دهنده، از انجام آموزش نظامی معاف می‌شوند.

تبصره ۲ - نیروی آموزش دهنده مکلف است پس از پایان آموزش نظامی مقدماتی، بلافضله مشمولان این آینینه را به صورت انفرادی برای اعزام به قوه قضائیه، به اداره کل وظیفه عمومی معرفی کند

ماده ۱۱ - مشمولان قانون پس از طی دوره آموزش نظامی مقدماتی، کارآموزی علمی و عملی قضایی یا اداری را به میزان مقرر مطابق برنامه آموزشی قوه قضاییه طی کرده و پس از موفقیت در آزمون مربوط، با ابلاغ مخصوص حسب مورد به سمت‌های قضایی یا اداری منصوب می‌شوند.

تبصره - محل خدمت قضایی و اداری و ترفیعات و تغییر سمت‌های بعدی مشمولان قانون مطابق مقررات مورد عمل در قوه قضاییه تعیین می‌شود.

ماده ۱۲ - گواهی اشتغال به خدمت مشمولان قانون در طول مدت ایفای تعهد دارای همان امتیاز‌هایی است که برای مشمولان مواد (۶)، (۷)، (۸) و (۹)^(۱) قانون خدمت وظیفه عمومی - مصوب ۱۳۶۳ - در نظر گرفته شده است.

فصل چهارم - برکناری از خدمت یا امتناع از انجام تعهد

ماده ۱۳ - در صورتی که مشمولان قانون از انجام خدمت مورد تعهد امتناع کنند یا در طول مدت تعهد به علی از خدمت در قوه قضاییه بر کنار شوند، کارگرینی وزارت دادگستری بلافضله جهت رسیدگی به وضع مشمولیت، آنان را به اداره وظیفه عمومی محل معرفی می‌کند تا در صورت بلامانع بودن، ضمن احتساب مدت خدمت آموزش نظامی، بقیه خدمت دوره ضرورت را در نیروهای مسلح به انجام رسانند.

ماده ۱۴ - چنانچه مشمولان قانون از خدمت مورد تعهد امتناع کنند، علاوه بر اجرای مفاد ماده (۱۳) این آیین‌نامه، هزینه‌های انجام شده در طول دوره تحصیل و دو سال اول خدمت وصول و در صورت عدم تعیین تکلیف پرداخت آن توسط متعهد، به تشخیص دادگستری جمهوری اسلامی ایران از محل وثیقه یا تضمین سپرده شده استیفا می‌شود.

تبصره - چنانچه عدم ایفای تعهد خدمت ناشی از تقصیر متعهد نباشد و عرفان آن را معلوم عمل وی نلایی کرد، به تشخیص دادگستری جمهوری اسلامی ایران متعهد از پرداخت وجه مذکور در ماده فوق معاف می‌شود.

ماده ۱۵ - کارگرینی وزارت دادگستری مكلف است مشمولان این قانون را پس از انجام تعهد خدمت برای دریافت کارت معافیت دائم از خدمت ضرورت در زمان صلح، به صورت انفرادی به اداره کل وظیفه عمومی معرفی کند.

آیین‌نامه اجرایی قانون نحوه تشکیل پیام‌آوران بهداشت مصطفوی ۱۳۷۶/۱۲۰ هیأت وزیران با اصلاحات بدی

۱ و ۲ و ۴ - ماده ۹ قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۶/۸/۳ به موجب ماده ۵۲ قانون اصلاح مواردی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ صریحاً نسخ شده است.

ماده ۱ — از تاریخ تصویب قانون نحوه تشکیل پیام‌آوران بهداشت مصوب ۱۳۷۵ — که در این این‌نامه به اختصار قانون نامیده می‌شود — مشمولان خدمت وظیفه عمومی که در یکی از رشته‌های زیر در داخل یا خارج از کشور فارغ‌التحصیل می‌شوند مشمول قانون و این این‌نامه هستند:

الف — رشته‌های پزشکی، دندانپزشکی، داروسازی، علوم آزمایشگاهی و تخصص‌های وابسته.

ب (اصلاحی ۱۳۸۵/۴/۲۸) — رشته‌های پیراپزشکی و وابسته پزشکی شامل: بهداشت عمومی، اپیدیمولوژی، آموزش بهداشت، مدیریت بهداشتی درمانی، بهداشت حرفه‌ای و صنعتی، بهداشت محیط، تغذیه و صنایع غذایی، آمار بهداشتی و حیاتی، ضبط آمار و مدارک پزشکی، علوم آزمایشگاهی، فارج شناسی، انگل شناسی، حشره شناسی پزشکی و ناقلین، میکروبیولوژی پزشکی، خون‌شناسی و انتقال خون، پرستاری، هوشبری، اطاق عمل، فیزیوتراپی، شناوایی سنجی، بینایی سنجی، گفتار درمانی، تکنولوژی پزشکی، مبارزه با بیماری‌ها، بهیار و فوریت‌های پزشکی.

ماده ۲ — کمیسیون موضوع تبصره (۱) ماده (۱) قانون در نیمه اول شهریور و نیمه اول اسفند هرسال به دعوت ستاد کل نیروهای مسلح در محل آن ستاد تشکیل و بارعایت حفظ آمادگی رزمی نیروهای مسلح، سهمیه پیام‌آوران بهداشت را تعیین می‌کند. نتیجه تصمیم‌گیری حداقل ظرف دو هفته توسط ستاد کل نیروهای مسلح به دستگاه‌های ذیربط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ابلاغ می‌شود.

ماده ۳ — در اجرای تبصره (۲) ماده (۱) قانون، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در چارچوب سهمیه تعیین شده از بین مشمولان خدمت وظیفه عمومی که دارای دفترچه آمده به خدمت هستند برای نقاط مجاز تصریح شده در قانون، ثبت نام به عمل آورده و حداقل ظرف (۷۲) ساعت قبل از روز تعیین سهمیه، فهرست مربوط را به ستاد کل نیروهای مسلح ارایه می‌کند. ستاد کل نیروهای مسلح فهرست یاد شده را جزو سهمیه وزارت مذکور منظور کرده و کسری سهمیه را طبق ضوابط جاری معرفی می‌کند.

ماده ۴ — دانشگاه‌های علوم پزشکی می‌توانند امکانات زیست، پوشک و خوارک مناسب را در محل خدمت و سیله ایاب و ذهاب یا هزینه آن را (در هنگام اعزام مشمولان به مرخصی استحقاقی) براساس ضوابط ستاد کل نیروهای مسلح، برای

مشمولان این آییننامه فراهم کنند.

ماده ۵ — مشمولان این آییننامه در یکی از مراکز آموزش نظامی که توسط ستاد کل نیروهای مسلح تعیین می‌شود دوره آموزش نظامی را طی می‌کنند.

تبصره ۱ — وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح موظف است هرسال اعتبارات لازم برای آموزش افراد یاد شده را تأمین کرده و در اختیار سازمان آموزش دهنده قرار دهد.

تبصره ۲ — سازمان آموزش دهنده موظف است مشمولان آموزش دیده را پس از پایان دوره آموزش نظامی به منظور ادامه خدمت دوره ضرورت، به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی معرفی کند.

ماده ۶ — دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی موظفند موارد تخلف مشمولان این آییننامه را براساس آییننامه انصباطی نیروهای مسلح به سازمان ذیریربط اعلام کنند. سازمان مربوط موظف است حداکثر ظرف دو ماه نتیجه رسیدگی و اقدام لازم را به دانشگاه محل خدمت اعلام کند.

تبصره — در صورتی که وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نتواند از افراد مشمول این آییننامه استفاده کند موظف است با هماهنگی ستاد کل نیروهای مسلح درخصوص بازگرداندن افراد یادشده به سازمان مربوط اقدام کند.

ماده ۷ — مشمولان این آییننامه در دوران خدمت در وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی به عنوان مأمور از نیروهای مسلح و با حفظ وضعیت نظامی انجام وظیفه می‌کنند.

تبصره — وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با هماهنگی ستاد کل نیروهای مسلح دفترچه مرخصی برای افراد یاد شده تهیه می‌کند.

ماده ۸ — حقوق و مزایای مشمولان این آییننامه در ساعات موظف اداری طبق جدولی است که از سوی ستاد کل نیروهای مسلح تهیه و به وزارت، بهداشت درمان و آموزش پزشکی ابلاغ می‌شود.

تبصره ۱ — مشمولان این آییننامه از کلیه مزایایی که برای مشمولان وظیفه عمومی مطابق قانون درنظر گرفته شده یا بشود بهره‌مند می‌شوند.

تبصره ۲ — مشمولان این آییننامه موظفند به صورت تمام وقت و بدون کار انفاسی خصوصی خدمت کنند اما با دو نوبت کار موظف، علاوه بر حقوق و مزایایی خدمت وظیفه عمومی مجاز به استفاده از اضافه کاری هستند.

تبصره ۳ — مبنای محاسبه فوق العاده اضافه کار ساعتی، پایه حقوق و مزایای کارکنان همتراز به لحاظ مدرک تحصیلی در برو استخدام رسمی براساس قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت است.

تبصره ۴ — مشمولان این آییننامه که بهطور تمام وقت و با استفاده از امکانات اسکان خدمت می‌کنند از دیگر مزایای موضوع قانون استخدام کشوری و قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت که به افراد مشابه آنها تعلق می‌گیرد برخوردار می‌شوند.

تبصره ۵ — کسور قانونی مقرر در قوانین نیروهای مسلح، براساس حقوق وظیفه مشمولان موضوع این آییننامه کسر و همراه با سهم دولت - که از محل بودجه دستگاه محل خدمت تأمین می‌شود - در پایان هر ماه به حسابهای مربوط در صندوقهای بازنیستگی و بیمه نیروهای مسلح واریز می‌شود.

ماده ۹ — مشمولان این آییننامه از نظر بیمه عمر و حوادث مشمول قوانین و مقررات مربوط به کارمندان دولت و از نظر بیمه خدمات درمانی مشمول قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور - مصوب ۱۳۷۳ - و ضوابط مشمولان قانون وظیفه عمومی مندرج در قانون یادشده هستند.

تبصره — سازمان برنامه و بودجه^(۱) موظف است سهم سرانه بیمه درمانی مشمولان این آییننامه را به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی پرداخت کند.

ماده ۱۰ — در اجرایی تبصره ماده (۳) قانون، مرجع رسیدگی به تخلفات خدمتی پزشکی مشمولان این آییننامه سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران است.

ماده ۱۱ — دانشگاههای علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی موظفند مشمولان این آییننامه را در پایان دوره، برای دریافت کارت پایان خدمت به سازمان مربوط معرفی و رونوشت آن را به مرکز تأمین و توزیع نیروی انسانی و پیام آوران بهداشت ارسال کند.

ماده ۱۲ — انجام امور اجرایی قانون و این آییننامه در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با مراکز تأمین و توزیع نیروی انسانی و پیام آوران بهداشت است.

**از آییننامه اجرایی قانون استخدام روحانیان و طلاب علوم دینی
در وزارت آموزش و پرورش با استفاده از معافیت تحصیلی
مصوب ۱۳۷۶/۲/۳۱ هیأت وزیران**

ماده ۱ — روحانیان و طلاب علوم دینی موضوع ماده واحد قانون استخدام روحانیان و طلاب علوم دینی در وزارت آموزش و پرورش با استفاده از معافیت تحصیلی - مصوب ۱۳۷۵ - که در این آییننامه به اختصار قانون نامیده می‌شود به افرادی اطلاق می‌شود که براساس مصوبات ابلاغ شده توسط سازمان امور اداری و استخدامی کشور^(۱) ارزش استخدامی مدارک تحصیلی آنان حداقل معادل کارشناسی (لیسانس) از حوزه‌های علوم دینی بوده و مطابق ضوابط مورد عمل وزارت آموزش و پرورش توانایی تدریس داشته باشند.

ماده ۸ — وزارت آموزش و پرورش افرادی را که تعهد خود را به طور کامل ایفا کنند، به اداره وظیفه عمومی معرفی می‌کند تا در صورت گذراندن دوره آموزش مقدماتی نظامی، کارت معافیت دائم از خدمت وظیفه عمومی در زمان صلح برای آنان صادر شود.

ماده ۹ — افراد مشمول این قانون در صورت عدم تأیید صلاحیت در دوره خدمت آزمایشی یا استنکاف از انجام کامل خدمت مورد تعهد، باید بلافاصله برای تعیین تکلیف وضعیت خدمت وظیفه عمومی به اداره وظیفه عمومی معرفی شوند.

ماده ۱۰ — بکارگیری افراد مشمول این قانون در مشاغل اداری، همچنین موافقت با انتقال و مأموریت آنان به خارج از وزارت آموزش و پرورش قبل از ایفای کامل تعهدات موضوع این آییننامه منوع است.

**آییننامه اجرایی قانون اصلاح قانون معلمان، پزشکان و
پیراپزشکان وظیفه**

مصوب ۱۳۸۰/۳/۲ هیأت وزیران با اصلاحات بعدی

ماده ۱ — در این آییننامه عبارت‌های زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

- الف - ستاد کل: ستاد کل نیروهای مسلح.
- ب - کتابداران وظیفه: مشمولان موضوع این آییننامه.

۱ - در حال حاضر سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.

پ — سازمان‌های به کارگیرنده: وزارت‌خانه‌های جهاد کشاورزی و فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان اداری مجلس شورای اسلامی.

ماده ۲ — سازمان‌های به کارگیرنده در زمان صلح با رعایت کامل این آینین‌نامه می‌توانند به منظور رفع بخشی از نیازهای خود در کتابخانه‌های شهری و روستایی و کتابخانه مجلس شورای اسلامی از خدمت کتابداران وظیفه‌ای که آموزش دیده و دوره ضرورت را می‌گذرانند به صورت مأمور استفاده نمایند.

ماده ۳ — سازمان‌های به کارگیرنده مکلفند تعداد کتابداران وظیفه مورد نیاز خود را به تفکیک محل به کارگیری آنان دو ماه قبل از هر اعزام به وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح ارسال نمایند تا پس از هماهنگی به ستاد کل اعلام شود.

ماده ۴ — ستاد کل پس از دریافت نیازمندی‌های سازمان‌های به کارگیرنده با رعایت حفظ توان رزمی نیروهای مسلح نسبت به تعیین تعداد کتابداران وظیفه اقدام و جهت اجرا به نیروهای مسلح ابلاغ مینماید.

ماده ۵ — کتابداران وظیفه سهمیه سازمان‌های به کارگیرنده پس از طی آموزش مقدماتی در مراکز آموزشی که توسط ستاد کل تعیین شده است به سازمان‌های به کارگیرنده مأمور و اسامی آنان به وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح اعلام می‌شود.

تبصره — در موقع بحران با تصویب فرمانده معظم کل قوا مأموریت کتابداران وظیفه لغو می‌شود و برای تعیین محل خدمت در اختیار ستاد کل قرار می‌گیرند.

ماده ۶ (اصلاحی ۱۳۸۱/۲/۸) — حقوق و مزایایی کتابداران وظیفه با رعایت ماده (۷) قانون مطابق جدول‌هایی است که توسط ستاد کل تهیه و به سازمان‌های به کارگیرنده ابلاغ می‌شود.

تبصره ۱ — کتابداران وظیفه از کلیه مزایایی که برای مشمولان وظیفه عمومی مطابق مقررات در نظر گرفته می‌شود برخوردار هستند.

تبصره ۲ — کسور قانونی مقرر در قوانین نیروهای مسلح، براساس حقوق کتابداران وظیفه کسر و به همراه سهم دولت که از محل بودجه دستگاه محل خدمت تأمین می‌شود در پایان هر ماه به حساب صندوق بیمه و بازنشستگی نیروی مربوط واریز می‌شود.

ماده ۷ (اصلاحی ۱۳۸۱/۲/۸) — تأمین هزینه‌های آموزشی، بهداشتی، درمانی، خوارک، پوشاشک، مسکن و بیمه عمر و حوادث کتابداران وظیفه طبق قوانین و

مقررات نیروهای مسلح بر عهده سازمان به کارگیرنده است و این افراد از لحاظ انضباطی و کیفری تابع قوانین و مقررات نیروهای مسلح هستند.

تبصره ۱ — سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است سهم سرانه بیمه درمانی کتابداران وظیفه را به سازمان‌های به کارگیرنده پرداخت نماید.

ماده ۸ — مدت آموزش نظامی مقدماتی کتابداران وظیفه توسط یگان آموزش دهنده برابر ضوابط مربوط تعیین می‌شود.

تبصره ۱ — مشمولانی که قبل از اعزام به خدمت، آموزش نظامی مقدماتی را در نیروهای مسلح گذرانده باشند با ارایه گواهی به یگان آموزش دهنده از انجام آموزش نظامی معاف می‌شوند.

تبصره ۲ — نیروی آموزش دهنده مکلف است پس از پایان آموزش نظامی مقدماتی کتابداران وظیفه را به منظور ادامه خدمت دوره ضرورت به سازمان‌های به کارگیرنده معرفی نماید.

ماده ۹ — سازمان‌های به کارگیرنده موظفند تخلفات کتابداران وظیفه را براساس آیین‌نامه انضباطی نیروهای مسلح به سازمان‌های ذیربطری در نیروهای مسلح اعلام نمایند. سازمان یاد شده موظف است تا دو ماه نتیجه رسیدگی و اقدام لازم را به سازمان‌های به کارگیرنده اعلام نماید.

ماده ۱۰ — در صورتی که سازمان‌های به کارگیرنده نتوانند از کتابداران وظیفه در کتابخانه‌های موضوع قانون اصلاح قانون معلمان، پزشکان و پیراپزشکان وظیفه — مصوب ۱۳۷۷ — استفاده نمایند، با هماهنگی ستاد کل درخصوص بازگرداندن افراد یادشده، به نیروی مربوط اقدام می‌نمایند.

ماده ۱۱ — هرگونه نقل و انتقال کتابداران وظیفه در ایام خدمت، حسب مورد با موافقت یگان مربوط و با اطلاع ستاد کل صورت می‌گیرد.

ماده ۱۲ — سازمان‌های به کارگیرنده مکلفند کتابداران وظیفه را در پایان دوره برای دریافت کارت پایان خدمت به یگان آموزش دهنده معرفی نمایند.

آیین‌نامه اجرایی قانون احتساب قسمتی از خدمت اعضای بسیج نیروی مقاومت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به عنوان خدمت دوره ضرورت

مصطفوی ۱۳۸۰/۶/۱۱ هیأت وزیران

ماده ۱ — در این آیین‌نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار

میروند:

- الف — قانون:** قانون احتساب قسمتی از خدمت اعضاي بسيج نيري مقاومت سپاه پاسداران انقلاب اسلامي به عنوان خدمت دوره ضرورت (مصوب ۱۳۷۸).
- ب — نيري مقاومت - نيري مقاومت سپاه پاسداران انقلاب اسلامي.**
- پ — سپاه - سپاه پاسداران انقلاب اسلامي.**

ماده ۲ — افرادي که از سن ۱۶ سالگي تمام و بالاتر، از زمان لازم الاجرا شدن قانون عضو بسيج شده یا مي‌شوند، به ازاي هر سال همکاري منظم، مشمول مفاد آين آيیننامه هستند.

ماده ۳ — افرادي که مشمول اين آيیننامه هستند باید در موعد قانوني خود را جهت انجام خدمت دوره ضرورت، به بخش‌های خدمت وظيفه عمومي مربوط معرفی نمایند.

تصریف — آن بخش از خدمت بسيجي که در طول مدت غیبت سربازی انجام شده و يا مي‌شود، مشمول امتياز‌های اين آيیننامه نیست.

ماده ۴ — مدت فعالیت مشمولان اين آيیننامه به شرح زير به عنوان خدمت وظيفه عمومي محسوب مي‌شود:

الف — آن دسته از بسيجيانی که در يكی از مسؤولیت‌های زير فعالیت نمایند به ازاي هر سال فعالیت مستمر معادل سه ماه جزو خدمت دوره ضرورت آنان محسوب مي‌شود:

- ۱- فرمانده و اعضای شورای حوزه‌های مقاومت.
- ۲- فرمانده و ارکان گردان‌های عاشورا.
- ۳- فرمانده گروهان‌های عاشورا و همتراز با آن.

۴- فرمانده پایگاه‌های مقاومت و مسؤولان واحدهای دانشجویی و دانشآموزی.
ب — آن دسته از بسيجيانی که در يكی از مسؤولیت‌های زير فعالیت نمایند به ازاي هر سال فعالیت مستمر معادل دو ماه و نيم جزو خدمت دوره ضرورت آنان محسوب مي‌شود:

- ۱- فرمانده گروه‌های مقاومت.
- ۲- ارکان گروهان‌های عاشورا و همتراز با آن.
- ۳— اعضاي شوراي پایگاه‌های مقاومت و شوراي واحدهای دانشجویی و دانشآموزی.

ج — اعضای گردان‌های عاشورا و سایر بسیجیانی که در رده‌های مقاومت بسیج سازماندهی گردیده و در برنامه‌های حفظ انسجام و مأموریت‌های محول به طور منظم شرکت می‌کنند به ازای هر سال فعالیت مستمر معادل یک ماه و نیم جزو خدمت دوره ضرورت آنان محسوب می‌شود.

ماده ۵ — چنانچه مدت خدمت بسیجیان بیش از یک سال باشد، به همان نسبت کسری از امتیازات موضوع این آییننامه ملاک احتساب خواهد بود.

ماده ۶ — مدت دوره‌های آموزش مذکور در قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (مصطفوی ۱۳۷۰) و مدت خدمت تمام وقت بسیجیان در سازمان‌های رزمی موضوع ماده (۶۹) قانون شده تابع حکم مندرج در ماده مذکور است و مشمول کسر خدمت موضوع این آییننامه نمی‌باشد.

ماده ۷ — مدت خدمت قابل احتساب و نیز میزان کسر خدمت با رعایت مفاد این آییننامه از سوی نیروی مقاومت گواهی و جهت ارایه به یگان خدمتی مربوط صادر می‌شود.

ماده ۸ — تعیین چگونگی همکاری و مدت آن، مرجع تشخیص و تأیید میزان فعالیت‌ها، نحوه ارزشیابی و ثبت سوابق خدمت بسیجیان براساس دستورالعملی خواهد بود که حداقل ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این آییننامه در چارچوب قانون و مفاد این آییننامه توسط نیروی مقاومت با هماهنگی ستاد مشترک سپاه تهیه و پس از تأیید ستاد کل نیروهای مسلح اجرا می‌شود.

تبصره — نیروی مقاومت موظف است همه ساله گزارش عملکرد خود را در اجرای این آییننامه از طریق ستاد مشترک سپاه به ستادکل نیروهای مسلح منعکس نماید.

آییننامه اجرایی قانون صدور مجوز کارت معافیت از خدمت برای
متعهدین خدمت فاقد ردیف حقوقی استخدامی

در وزارت آموزش و پرورش

مصدق ۱۳۸۱/۶/۲۴ هیأت وزیران

ماده ۱ — سند تعهد آن دسته از متعهدین خدمت (مشمولین ماده (۱) قانون

متعهدين خدمت به وزارت آموزش و پرورش مصوب (۱۳۶۹/۳/۸) که فاقد ردیف حقوقی استخدامی بوده و به همین علت به استخدام آموزش و پرورش در نیامده‌اند در صورت انجام تعهد خدمت آموزشی تمام وقت در مدارس غیرانتفاعی به میزان دو برابر مدت تحصیل با رعایت حداقل پنج سال لغو و این قبیل افراد از عداد متعهدين خدمت به وزارت آموزش و پرورش خارج می‌شوند.

تبصره ۱. خدمت آموزشی تمام وقت اینگونه افراد به صورت متواالی قابل قبول است.

تبصره ۲. چنانچه این دسته از افراد، خدمت تمام وقت خود را با عذر موجه به تخصیص سازمان آموزش و پرورش استان - و با وقه حداکثر ۳ سال (در کل دوران تعهد) به صورت متناوب انجام داده باشند، خدمت مورد نظر در حکم متواالی تلقی می‌شود.

ماده ۲ — گواهی انجام تعهد افراد ذکور برای صدور کارت معافیت دوره ضرورت (در زمان صلح) همزمان با صدور مجوز لغو سند تعهد، از ناحیه سازمان آموزش و پرورش استان صادر و جهت اقدام لازم به اداره وظیفه عمومی مربوط ارسال خواهد شد.

ماده ۳ — متعهديني که ردیف استخدامی برای آنها تخصیص یافته ولی از ایفا یابی تعهد استنکاف نموده‌اند یا به هر علت قبلًا تعهد آنان لغو گردیده باشد، از شمول این آین‌نامه خارج می‌باشند.

آین‌نامه اجرایی قانون استفاده وزارت بهداشت، درمان و آموزش

پژشکی از مشمولان خدمت وظیفه عمومی در زمان صلح

مصطفوی ۱۳۸۲/۴/۱۵ هیات وزیران

ماده ۱ — وزارت بهداشت، درمان و آموزش پژشکی در نیمه اول بهمن ماه هر سال تعداد افراد مورد نیاز واحدهای بهداشتی را برای اجرای طرح‌های بهداشتی از مشمولان وظیفه عمومی عادی با مدرک تحصیلی پایان دوره راهنمایی تا پایان

۱ - ماده (۱) قانون متعهدين خدمت به وزارت آموزش و پرورش مصوب (۱۳۶۹/۳/۸) : دانشآموزان دانشسراه‌ها و دانشجویان مرکز تربیت معلم و دانشگاه‌های تربیت معلم و رشته‌های دبیری، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی مکلفند در آغاز تحصیل خود به وزارت آموزش و پرورش تعهد خدمت بسپارند و تحصیل آنان در مرکز تحصیلی منوط به سپردن تعهد ثبتی به وزارت ذکور و یا اعلام عدم نیاز آن وزارت می‌باشد.

دوره متوسطه با تعیین محل به کارگیری آنها به ستاد کل نیروهای مسلح اعلام خواهد نمود.

ماده ۲ - ستاد کل نیروهای مسلح با در نظر گرفتن حفظ آمادگی رزمی نیروهای مسلح حداقل ظرف دو ماه از تاریخ وصول نیاز اعلام شده، سقف سرباز بهداشتیار را تعیین و مراتب را به مبادی ذیربط در نیروهای مسلح و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اعلام می‌نماید.

تبصره — سهم مناطق توسعه نیافته یا کمتر توسعه یافته کشور، موضوع تصویبنامه شماره ۲۵۳۳۵/ت ۲۴۸۳۶—مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۹^(۱) از مشمولان وظیفه این آیین‌نامه حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) است.

ماده ۳ — ستاد کل نیروهای مسلح، سازمان آموزش دهنده مشمولان وظیفه عمومی این آیین‌نامه را تعیین و به معاونت وظیفه عمومی نیروی انتظامی ابلاغ می‌نماید و معاونت مذکور موظف است بر اساس ابلاغیه ستاد کل، مشمولان وظیفه را جهت آموزش نظامی به سازمان تعیین شده اعزام نماید.

ماده ۴ — سازمان آموزش دهنده مکلف است پس از پایان آموزش نظامی، مشمولان آموزش دیده را به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی معرفی نماید و وزارت مذکور موظف است با برنامه‌ریزی‌های قبلی بلافاصله مشمولان را در اختیار گرفته و آموزش‌هایی بهداشتی لازم را از طریق دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی به آنان ارایه نماید و پس از طی دوره مربوط برای انجام خدمت به عنوان سرباز بهداشتیار در واحدهای تعیین شده به خدمت گیرد.

ماده ۵ — هزینه‌های مربوط به دوره آموزش نظامی بر عهده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح می‌باشد که بلافاصله پس از پایان دوره آموزشی با اعلام ستاد کل نیروهای مسلح در اختیار نیروی آموزش دهنده قرار خواهد گرفت.

۱ — منظور تصویبنامه تعیین فهرست مناطق (شهرستانها و بخش‌های) کمتر توسعه یافته و توسعه نیافته کشور موضوع ماده ۵ قانون برنامه سوم، مصوب ۱۳۸۰/۵/۲۴ هیات وزیران می‌باشد.

یادآور می‌شود در این خصوص متعاقباً تصویبنامه تعیین مناطق محروم و کمتر توسعه یافته در امور حمایتی شامل شهرستان، بخش و دهستان در تاریخ ۱۳۸۸/۲/۲۰ به تصویب هیأت وزیران رسیده که تصویبنامه اخیر الذکر بهموجب تصویبنامه مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱۶ برای دوره برنامه پنجساله پنجم توسعه تنفيذ شده است.

هزینه‌های آموزش بهداشتی سر باز بهداشتیار، حقوق و مزايا و جیره استحقاقی پس از دوره آموزش نظامی به عهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است.

تبصره ۱ — هزینه‌های مریوط به دوره آموزش نظامی و سایر هزینه‌های مندرج در این ماده توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تأمین و حسب مورد به وزارت دفاع و پستیبانی نیروهای مسلح و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی پرداخت خواهد شد.

ماده ۶ — کارکنان وظیفه در مدت انجام خدمت در واحدهای تابع وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از نظر امور انصباطی، جرایم، تخلفات، میزان مرخصی و بیمه اعم از درمانی و حوادث تابع ضوابط و مقررات نیروهای مسلح خواهد بود و در صورت ارتکاب تخلف توسط کارکنان وظیفه، واحد ذیربطر موظف می‌باشد بلا فاصله موضوع را به نیروی اعزام کننده اعلام نماید تا مطابق مقررات با او رفتار گردد.

ماده ۷ — وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف می‌باشد پس از پایان دوره قانونی خدمت کارکنان وظیفه، گواهی انجام خدمت آنان را به سازمان آموزش دهنده اعلام نماید تا نسبت به صدور کارت پایان خدمت اقدام شود.

ماده ۸ — به کارگیری کارکنان وظیفه موضوع این آییننامه در غیر از مشاغل طرح‌های بهداشتی ممنوع می‌باشد.

ماده ۹ — آن بخش از ضوابط مندرج در آییننامه اجرایی ماده (۱۷۶) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادي، اجتماعي و فرهنگي جمهوري اسلامي ايران (۱۲۹) که در اين آيیننامه لاحظ نگرديده است، حسب مورد برای مشمولان اين آيیننامه و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکي لازم الاجرا می‌باشد.

آییننامه اجرایی قانون اصلاح تبصره ماده (۱۴) قانون کار و الحق یک تبصره به آن^(۲)

۱ — آییننامه اجرایی ماده (۱۷۶) تنفيذی قانون برنامه سوم توسعه اقتصادي، اجتماعي و فرهنگي جمهوري اسلامي اiran موضوع ماده (۱۲۹) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادي، اجتماعي و فرهنگي جمهوري اسلامي اiran در تاريخ ۱۳۸۴/۴/۸ به تصویب رسیده است.

۲ - قانون اصلاح تبصره ماده (۱۴) قانون کار و الحق یک تبصره به آن مصوب ۱۳۸۳/۱/۳ به عنوان تبصره (۱) ماده واحده - تبصره ماده (۱۴) قانون کار مصوب ۲/۷/۱۳۶۸ به عنوان تبصره (۱) به شرح ذيل اصلاح و تبصره ديجيري به آن الحق مي گردد :

تبصره ۱ - مدت خدمت نظام وظيفه شاغلين مشمول قانون کار يا شركت داوطلبانه آنان در جبهه

مصوب ۱۳۸۴/۴/۸ هیأت وزیران

ماده ۱ - (اصلاحي) ۱۳۸۴/۱۲/۱۰ مدت خدمت نظام و ظيفه شاغلين مشمول قانون کار - مصوب ۱۳۶۹ - يا شركت داو طلبانه آنها در جبهه قبل از اشتغال يا حين اشتغال جزء سوابيق پرداخت حق بيمه نزد سازمان تامين اجتماعي محسوب مي شود.

ماده ۲ - شركت داو طلبانه افراد يادشده در جبهه هاي نبرد حق عليه باطل براساس گواهي مرتع اعزا کننده شامل نيرو هاي مسلح، و زارت بهداشت، درمان و آمورش پژشكى، جمعيه هلال احمر جمهوري اسلامي ايران و و زارت جهادکشاورزي خواهد بود.

ماده ۳ - احتساب حق بيمه برای مدت خدمت سربازی يا حضور داو طلبانه در جبهه مشمولان قانون کار با داشتن حداقل دو سال سابقه پرداخت حق بيمه به صورت زير خواهد بود:

۲۴ - () مدت خدمت سربازی يا حضور داو طلبانه ميزان حق بيمه متعلقه ظرف دو سال آخر در زمان تقاضا)

تبصره ۱ - حق بيمه موضوع اين ماده به ترتيب هفت سی ام (۷/۳۰)) توسيط بيمه شده و بيست و سه سی ام (۲۲/۳۰)) توسيط دولت پرداخت مي شود.

تبصره ۲ - بارماли ناشي از اجر اي اين آينين نامه در هر سال بر حسب تعداد استفاده کنندگان توسيط سازمان تامين اجتماعي محاسبه و در لايحه بودجه سال بعد منظور خواهد شد.

ماده ۴ - بيمه شدگاني که در کار هاي سخت و زيان آور اشتغال دارند به شرط آنکه تمام يا قسمتي از خدمت نظام و ظيفه خود را در جبهه هاي نبرد حق عليه باطل

قبل از اشتغال و يا حين اشتغال جزو سوابيق خدمتی آنان نزد سازمان تامين اجتماعي محسوب مي گردد. اعتبار مورد نياز برای اجر اي اين قانون از محل درياافت ميانگين حق بيمه دو سال آخر فرد بيمه شده تامين مي گردد.

تبصره ۲ - آن دسته از بيمه شدگاني که مشمول اصلاحیه تبصره (۲) قانون تامين اجتماعي مصوب ۱۴/۷/۱۳۸۰ مجمع تشخيص مصلحت نظام هستند به شرط آن که خدمت نظام وظيفه خود را در جبهه هاي نبرد حق عليه باطل طي نموده يا حضور داو طلبانه در جبهه داشته باشند سوابيق خدمتی آنان جزء کار هاي سخت و زيان آور محسوب مي شود.

* - قانون اسفاريه قانون اصلاح ماده (۴) قانون کار و الحق يك تبصره به آن مصوب ۱۳۸۵/۳/۲۸ :

موضوع استفساري:

ماده واحده - آيا منظور قانونگذار در قانون اصلاح تبصره ماده (۴) قانون کار و الحق يك تبصره به آن مصوب ۱۳۸۳/۱/۳ شمول قانون منکور، بر کلیه مشمولین قانون تامين اجتماعي

که به هر نحو به سازمان تامين اجتماعي حق بيمه خود را يم پردازند نيز بوده است یا خير؟

نظر مجلس: بل، کلیه مشمولین قانون تامين اجتماعي که حق بيمه به آن سازمان مي پردازند نيز مشمول اين قانون مي باشند.

گذرانده یا حضور داو طلبانه در جبهه داشته باشند سوابق خدمتی آنها براساس قانون اصلاح تبصره (۲) الحاقی ماده (۷۶) قانون اصلاح مواد (۷۲) و (۷۷) تبصره ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی - مصوب ۱۳۷۹^(۱) به عنوان سوابق اشتغال در کارهای سخت و زیان آور محسوب می‌شود.

ماده ۵ - چنانچه در مدت خدمت سربازی از حقوق مشمولان مبالغی بابت حق بیمه بازنیستگی کسر شده باشد، حسب درخواست شخص، صندوق مربوط مکلف است مبالغ یادشده را به سازمان تأمین اجتماعی پرداخت نماید و مابه التفاوت حق بیمه سهم بیمه شده از وی دریافت می‌گردد.

آییننامه چگونگی ارایه خدمات درمانی به کارکنان وظیفه و عائله تحت تکفل آنها مصطفوی ۱۳۸۴/۴/۸ هیأت وزیران

ماده ۱ - سازمان تامین خدمات درمانی نیروهای مسلح وابسته به وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح که در این آیین نامه «سازمان» نامیده می‌شود، موظف است کلیه کارکنان وظیفه و عائله تحت تکفل آنها را در صورتی که تحت پوشش هیچیک از سازمانهای بیمه‌گر نباشند، تحت پوشش خدمات بیمه درمانی قرار دهد.

ماده ۲ - بیمه‌شدنگان موضوع این آیین نامه از خدمات سرپایی، اورژانس و بستری تمامی بیمارستان‌ها و مراکز درمانی طرف قرارداد برخوردار می‌شوند.

ماده ۳ - کلیه درمانگاه‌های پادگان‌ها و مراکز نظامی موظفند خدمات سرپایی و اورژانس را به کلیه کارکنان وظیفه اعم از بیمه‌شده و بیمه‌نشده ارایه نمایند.

ماده ۴ - حق بیمه سرانه درمان کارکنان وظیفه و عایله تحت تکفل آنها (بیمه اولیه) مانند حق سرانه بیمه درمان کارکنان پایور و عایله تحت تکفل آنها می‌باشد که همه ساله بر اساس آماری که وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح ارایه می‌نماید، توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور در لایحه بودجه سالانه برای سازمان منظور خواهد شد.

تبصره - سهم بیمه کارکنان وظیفه و عایله تحت تکفل آنها معادل یک پنجم حق بیمه

۱ - عنوان کامل قانون مذکور به این شرح می‌باشد: «قانون اصلاح تبصره (۲) الحاقی ماده (۷۶) قانون اصلاح مواد (۷۲) و (۷۷) و تبصره ماده (۷۶) قانون تامین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحق دو تبصره به ماده (۷۶) مصوب ۱۳۷۱» این قانون در تاریخ ۱۳۷۹/۱۰/۳۰ توسط مجلس شورای اسلامی تصویب، و جزء (۱) و (۳) بند (ب) تبصره (۲) آن در تاریخ ۱۳۸۰/۷/۱۴ عیناً به تصویب نهایی مجمع تشخیص مصلحت نظام رسیده است.

سرانه است که توسط یگان محل خدمت از حقوق ماهانه آنها کسر و به حساب سازمان واریز می‌گردد و پرداخت بقیه حق بیمه سرانه بر عهده دولت می‌باشد.

ماده ۵- عایله تحت تکفل کارکنان وظیفه در طول مدت خدمت دوره ضرورت سرپرست، همانند عایله تحت تکفل کارکنان پایور نیروهای مسلح تحت پوشش بیمه درمانی سازمان هستند و به این افراد دفترچه بیمه درمانی که مدت اعتبار آن تا پایان خدمت دوره ضرورت سرپرست قابل تمدید است تحويل داده می‌شود. در صورت مکانیزه شدن سیستم ارایه خدمات درمانی در سازمان، دفترچه درمانی در ابتدای شروع خدمت برای کل مدت خدمت دوره ضرورت تحويل داده می‌شود. تبصره ۱- نیروهای مسلح و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح موظفند در زمان تحويل کارت پایان خدمت دوره ضرورت به کارکنان وظیفه، دفترچه درمانی آنها و عایله تحت تکفل را دریافت نمایند و به سازمان تحويل دهند.

تبصره ۲- ادامه درمان قیود خدمتی کارکنان وظیفه مانند بیماری و مجروحیت ناشی از اجرای ماموریت و خدمت، تا زمانی که به تشخیص شورای پزشکی نیروی مربوط، مشکل آنها از نظر درمانی مرتفع گردد، بر عهده سازمان می‌باشد و دفترچه بیمه درمان این افراد در قبال پرداخت حق بیمه سرانه تا پایان دوره درمان اعتبار خواهد داشت.

ماده ۶- مراکز آموزش کارکنان وظیفه در نیروهای مسلح و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح موظفند پس از پذیرش کارکنان وظیفه با ارسال یک برگ از دفترچه آماده به خدمت آنان با رعایت سلسله مراتب سازمانی، با سازمان هماهنگی لازم را جهت صدور دفترچه درمانی کارکنان وظیفه و عائله تحت تکفل به عمل آورند به طوری که حداقل ظرف دو هفته از تاریخ درخواست دفترچه بیمه درمانی صادر شود.

تبصره- یگان محل خدمت کارکنان وظیفه موظف است با رعایت سلسله مراتب سازمانی برای صدور دفترچه خدمات درمانی شخص و عایله تحت تکفل وی که قبل از تهیه نیاز دریافت نکرده‌اند، هماهنگی‌های لازم را با سازمان به عمل آورد.

ماده ۷- دستورالعمل‌های مورد نیاز این آیین نامه پس از تهیه توسط سازمان ظرف سه ماه به تصویب شورای عالی سازمان می‌رسد و با امضای وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و با رعایت سلسله مراتب سازمانی ابلاغ می‌شود.

**از آییننامه اجرایی در صد جانبازی
مصوب ۱۳۸۸/۹/۲۲ وزیران عضو کمیسیون امور
اجتماعی و دولت الکترونیک**

ماده ۱- در این آیین نامه اصطلاحات زیر در معنای مشروح مربوط به کار می‌روند:

الف- جانباز: ایثارگرانی که در جریان تکوین و شکوفایی انقلاب اسلامی و حفظ و حراست از دستاوردهای ارزشمند آن از تعرض و تجاوز عوامل داخلی و خارجی و یا هرگونه حوادث مستقیم ناشی از آنها به اختلالات و نقصان‌های عارضی جسمی و روانی دجار شده یا بشوند و در نتیجه در روند زندگی فردی و اجتماعی با محدودیت‌هایی مواجه شوند که شامل افراد زیر خواهد بود:

۱- کارکنان نیروهای مسلح (سپاه، ارتشی و نیروی انتظامی) اعم از پایور پیمانی، بسیجی، وظیفه، خرید خدمت، اعضای هیات علمی و قراردادی.

**آییننامه اجرایی قانون اصلاح قانون سرباز قهرمان
مصطفویه ۱۳۹۱/۱۰/۳**

مصوب ۱۳۹۲/۱۰/۱۶ ستاد کل نیروهای مسلح

به استناد تبصره (۶) ماده واحده اصلاحی قانون سرباز قهرمان مصوب ۱۳۹۱/۱۰/۳ مجلس شورای اسلامی و با عنایت به اینکه قهرمان و مدال آوران سرافراز یکی از اهداف اصلی زندگی خود را کسب افتخار برای میهن عزیز چهت رسیدن به قله‌های سر بلندی و ارجمندی در میادین بین‌المللی قرار داده و همچنین باعث برافراشته شدن پرچم پرافتخار کشور و طنین‌انداز شدن سرود ملی جمهوری اسلامی ایران گردیده‌اند، در این راستا آییننامه اجرایی موضوع معافیت سرباز قهرمان مشمول قانون منکور به پیشنهاد وزارت ورزش و جوانان و با همکاری وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و با تأیید ستاد کل نیروهای مسلح به شرح زیر تصویب گردید:

ماده ۱- تعاریف:

در این آیین نامه عبارات و تعاریف زیر در معنای مشروح مربوط به کار می‌روند

۱/۱) قانون: قانون اصلاح قانون سرباز قهرمان مصوب ۱۳۹۱/۱۰/۳

۱/۲) بازی‌های المپیک و پارا المپیک:

به بازی‌های تابستانی و زمستانی اطلاق می‌شود که هر ۴ سال یک بار به طور متمرکز به میزبانی یکی از کشورهای جهان با حضور کشورهایی که موفق به کسب سهمیه شده‌اند در رشته‌های مختلف تحت پوشش کمیته بین‌المللی (IOC) برگزار می‌گردد.

۱/۳) مسابقات قهرمانی جهان:

به مسابقاتی اطلاق می‌شود که در رشته‌های ورزشی تحت پوشش کمیته بین‌المللی المپیک (IOC) و به صورت سالانه یا هر دو سال یکبار با حضور کشورهای واجد شرایط برگزار می‌شود.

۱/۴) مسابقات جام جهانی:

مسابقاتی که به صورت هر ۴ سال یکبار در رشته‌های فوتبال، والیبال و بسکتبال با حضور کشورهایی که موفق به کسب سهمیه شده‌اند، برگزار می‌شود.

۱/۵) بازی‌های آسیایی:

به بازی‌های تابستانی و زمستانی اطلاق می‌شود که با حضور کشورهای آسیایی هر ۴ سال یکبار در رشته‌های ورزشی تحت پوشش کمیته بین‌المللی المپیک (IOC) و به صورت متمرکز برگزار می‌شود و به لحاظ اهمیت، بالاترین سطح مسابقات آسیایی و در برخی از رشته‌ها نسبت به مسابقات قهرمانی جهان از اولویت برخوردار می‌باشدند.

ماده -۲- موارد شمول این آیین‌نامه رشته‌های ذیل می‌باشند:

رشته‌های ورزشی تحت پوشش کمیته بین‌المللی المپیک (IOC) به شرح زیر می‌باشد:

الف- رشته‌های ورزشی تحت پوشش کمیته بین‌المللی المپیک در بازی‌های المپیک:

- اسکی -۲- بدمنیتون -۳- بسکتبال -۴- بوکس -۵- تکواندو -۶- تیراندازی -۷- تیر و کمان -۸- تنیس -۹- تنیس روی میز -۱۰- جودو -۱۱- دوچرخه سواری -۱۲- دو و میدانی -۱۳- ژیمناستیک -۱۴- سوارکاری -۱۵- ورزش‌های سه‌گانه -۱۶-
- شمშیربازی -۱۷- شنا، شیرجه و واترپلو -۱۸- فوتبال -۱۹- قایقرانی -۲۰- کشتی -۲۱- گلف -۲۲- والیبال -۲۳- وزنه‌برداری -۲۴- هنبال -۲۵- هاکی -۲۶- راگبی -۲۷- پنجگانه مدرن

ب- رشته‌های ورزشی تحت پوشش کمیته بین‌المللی المپیک در مسابقات قهرمانی جهان:

- اسکی ۲- بدمنیتون ۳- بسکتبال ۴- بوکس ۵- تکواندو ۶- تیراندازی ۷- تیر و کمان ۸- تنیس ۹- تنیس روی میز ۱۰- جudo ۱۱- دوچرخه سواری ۱۲- دو و میدانی ۱۳- ژیمناستیک ۱۴- سوارکاری ۱۵- ورزش‌های سه‌گانه ۱۶- شمشیربازی ۱۷- شنا، شیرجه و واترپلو ۱۸- فوتbal ۱۹- قایقرانی ۲۰- کشتی ۲۱- گلف ۲۲- والیبال ۲۳- وزنه برداری ۲۴- هندبال ۲۵- هاکی ۲۶- راگبی ۲۷- اسکوواش ۲۸- اسکیت ۲۹- بولینگ و بیلیارد ۳۰- شطرنج ۳۱- کاراته (کومیته و کاتا اصلی) ۳۲- کبدی ۳۳- ووشو (تالو و سانداد) ۳۴- بیس بال

ج- رشته‌های ورزشی تحت پوشش کمیته بین‌المللی المپیک در بازی‌های آسیایی:

- اسکی ۲- بدمنیتون ۳- بسکتبال ۴- بوکس ۵- تکواندو ۶- تیراندازی ۷- تیر و کمان ۸- تنیس ۹- تنیس روی میز ۱۰- جudo ۱۱- دوچرخه سواری ۱۲- دو و میدانی ۱۳- ژیمناستیک ۱۴- سوارکاری ۱۵- ورزش‌های سه‌گانه ۱۶- شمشیربازی ۱۷- شنا، شیرجه و واترپلو ۱۸- فوتbal ۱۹- قایقرانی ۲۰- کشتی ۲۱- گلف ۲۲- والیبال ۲۳- وزنه برداری ۲۴- هندبال ۲۵- هاکی ۲۶- راگبی ۲۷- اسکوواش ۲۸- اسکیت ۲۹- بولینگ و بیلیارد ۳۰- شطرنج ۳۱- کاراته (کومیته و کاتا اصلی) ۳۲- کبدی ۳۳- ووشو (تالو و سانداد) ۳۴- بیس بال ۳۵- روینگ ۳۶- سپک تاکرا ۳۷- سافت بال ۳۸- سافت تنیس ۳۹- کریکیت

د- رشته‌های ورزشی تحت پوشش کمیته بین‌المللی المپیک در بازی‌های پارا المپیک:

- تیر و کمان ۲- بوچبا ۳- دوچرخه سواری پیست ۴- اسب سواری ۵- گلبال ۶- فوتbal ۷ نفره ۷- فوتbal ۵ نفره ۸- وزنه برداری ۹- قایقرانی ۱۰- جudo ۱۱- تیراندازی ۱۲- تنیس روی میز ۱۳- تنیس با ویلچر ۱۴- بسکتبال با ویلچر ۱۵- راگبی با ویلچر ۱۶- دوچرخه سواری جاده ۱۷- والیبال نشسته ۱۸- شمشیر بازی ۱۹- شنا ۲۰- دو و میدانی ۲۱- اسکی آلپین ۲۲- هاکی روی یخ ۲۳- کرلینگ با ویلچر ۲۴- اسکی صحرانوردی ۲۵- بای اتلون (۲گانه)

تبصره - رشته‌های ورزشی فوق الذکر، بر مبنای آخرین تصمیمات کمیته بین‌المللی المپیک تحت پوشش برنامه بازی‌های المپیک و بازی‌های آسیایی قرار

میگیرند و چنانچه رشته ورزشی جدیدی ایجاد یا جایگزین گردد قهرمانان آن رشته نیز حایز شرایط بهمندی از معافیت موضوع قانون و این آییننامه خواهد بود.

ماده ۳ - وزارت ورزش و جوانان مکلف است افراد مشمول قانون و این آییننامه را پس از دریافت کلیه مدارک، مستندات و احکام قهرمانی به ستاد کل نیروهای مسلح معرفی نماید و ستاد کل نیز پس از بررسی و تأیید مدارک، مراتب را به سازمان‌های وظیفه عمومی ناجا اعلام تا پس از گذراندن دوره آموزش نظامی نسبت به صدور کارت معافیت آنان با رعایت تشریفات قانونی اقدام گردد.

ماده ۴ - ورزشکارانی که قبلًا به دلیل نقص عضو از سربازی معاف شده‌اند، در بازی‌های پارا المپیک عناوین اول، دوم یا سوم را کسب نمایند یکی از فرزندان آنان برای یک بار از معافیت برخوردار خواهد شد.

ماده ۵ - ورزشکارانی که در حین خدمت دوره ضرورت موفق به کسب عناوین قهرمانی موضوع قانون و این آییننامه شوند از معافیت‌های مربوط برخوردار خواهد شد.

ماده ۶ - ورزشکاران و فرزندان قهرمانان پارا المپیکی موضوع قانون و این آییننامه که پیش از تصویب این قانون عناوین قهرمانی را کسب نموده باشند نیز مشمول معافیت میگردند.

این آییننامه در ۶ ماده و ۱ تبصره در تاریخ ۱۰/۱۶/۱۳۹۲ تصویب و لازم‌الاجرا می‌باشد.